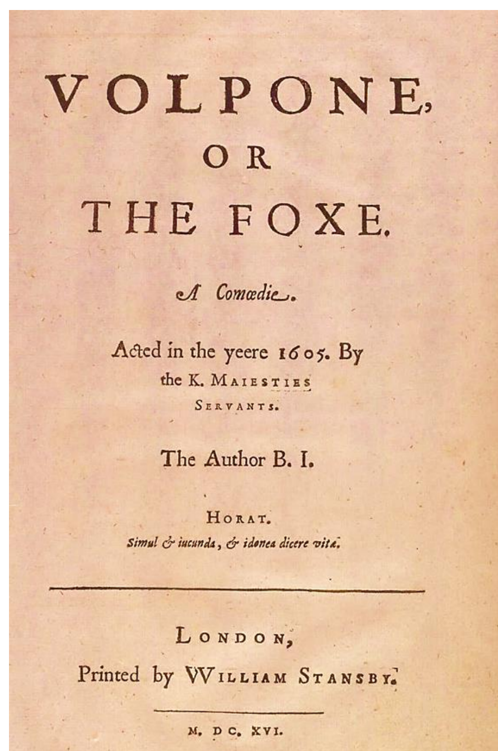

Ben Jonson

Volpone

Parallel Texts
English, Romanian, and French

Edited by
C. George Sandulescu
and
Lidia Vianu

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

Wednesday 22 February 2017 Bucharest

Press Release

Ben Jonson
Volpone

Parallel Texts: English, Romanian, and French.

Edited by **C. George Sandulescu and Lidia Vianu**

ISBN 978-606-760-095-7

It was ben Jonson who wrote that Shakespeare was "not of an age, but for all time". He was Shakespeare's contemporary. His best known play, *Volpone, or the Fox*, was first acted some four hundred years ago. As a hero, Volpone has become global and almost timeless. We find him in every paper or book or movie today. In his own words, Ben Jonson means to "scourge those apes", and "see the time's deformity": these are very much the words a politician or journalist would use today.

Ben Jonson a fost acela care l-a numit pe contemporanul lui, Shakespeare, „autorul tuturor timpurilor". Piesa *Volpone, sau Vulpea* s-a jucat pentru prima dată cu patru sute de ani în urmă. Ca erou, Volpone este şi astăzi de mare actualitate. Îl găsim în ziare, cărţi şi filme la tot pasul. Creându-l, intenţia autorului, în cuvintele lui, a fost să „biciuiască" moravurile şi să acuze corupţia („time's deformity"): ideile par desprinse dintr-un discurs politic ori dintr-un ziar al anului în care ne aflăm.

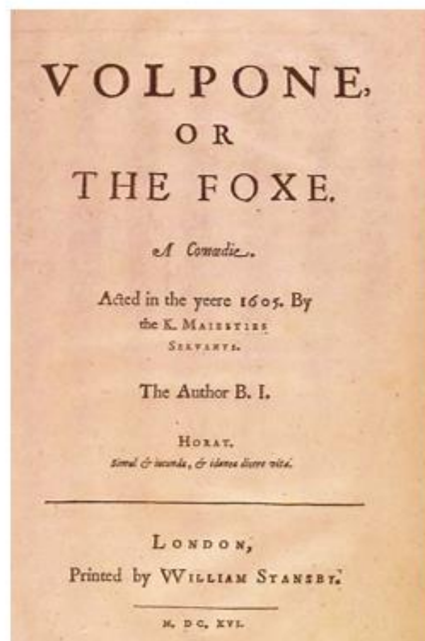
Soon after Ben Jonson, La Fontaine tried to do the same: he made made Maître Renard the hero of one of his Fables starring animals. Much closer to our times, James Joyce himself took a cat as the symbol of cunning in the story he wrote for his grandson Stephen Joyce, "The Cat and the Devil".

For the last hundred years, quite a number of adaptations and screened versions have been made, in many European languages. That is another reason why we publish *Volpone* now, in Romanian and French translations, alongside with the English original.

La scurtă vreme după Ben Jonson, La Fontaine a a încercat ceva foarte asemănător, în Fabulele lui cu eroi-animale. Maître Renard este şi el eroul uneia dintre ele. Mai aproape de noi în timp, James Joyce a scris pentru Stephen Joyce, nepotul lui, o scurtă povestire despre viclenie şi înțelepciune, al cărei erou era o pisică: este vorba despre „Pisica şi diavolul".

În ultima sută de ani, s-au făcut după *Volpone* multe adaptări şi ecranizări, în multe limbi europene. Acesta este şi el un motiv pentru care publicăm acum originalul englezesc împreună cu două traduceri ale lui: în limba română şi în limba franceză.

C. George Sandulescu and Lidia Vianu

VOLPONE,
OR
THE FOXE.

A Comœdie.

Acted in the yeere 1605. By the K. MAIESTIES SERVANTS.

The Author B. I.

HORAT.
Simul & iucunda, & idonea dicere vitæ.

LONDON,
Printed by WILLIAM STANSBY.

M. DC. XVI.

Ben Jonson

Volpone

Parallel Texts
English, Romanian, and French

Edited by
C. George Sandulescu
and
Lidia Vianu

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

Contemporary Literature Press
http://editura.mttlc.ro
Contemporary Literature Press
The online Publishing House of the University of Bucharest
Lidia Vianu
Director
C. George Sandulescu
Executive Advisor
Editura pentru studiul limbii engleze prin literatură
Universitatea din București
Virtute et Sapientia
British Council
Ambasáid na hÉireann
Embassy of Ireland
Ambasada Irlandei
Institutul Cultural Român

ISBN 978-606-760-095-7

Editing, Cover Design
and overall Layout by
Lidia Vianu

Subediting: Teodora Avram
Proofreading: Ioana Agafiței, Raluca Copăceanu, Elena Iordache
Typing: Andrada Dobrea, Alexandra Victoria
IT Expertise: Cristian Vîjea, Simona Sămulescu, Cristina Petrescu
PR Manager: Violeta Baroană

Acknowledgements

Plays and Poems by Ben Jonson, George Routledge and Son, London, 1886

Contemporains de Shakespeare. Ben Jonson, traduit par Ernest Lafond, J. Hetzel, Librairie-éditeur, 1863

Volpone sau Vulpea, Biblioteca pentru toți, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1955. Traducere de Mihnea Gheorghiu.

Ben Jonson

Volpone

Parallel Texts
English, Romanian, and French

Edited by
C. George Sandulescu
and
Lidia Vianu

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

Contents

Contemporary
Literature Press
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

Ben Jonson

Volpone

Plays and Poems by Ben Jonson, George Routledge and Son, London, 1886
Contemporains de Shakespeare. Ben Jonson, traduit par **Ernest Lafond**, J. Hetzel, Librairie-éditeur, 1863
Volpone sau Vulpea, Biblioteca pentru toți, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1955. Traducere de **Mihnea Gheorghiu.**

Contemporary Literature Press

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

DRAMATIS PERSONAE

VOLPONE, a Magnifico.
MOSCA, his Parasite.
VOLTORE, an Advocate.
CORBACCIO, an old Gentleman.
CORVINO, a Merchant.
BONARIO, son to Corbaccio.
SIR POLITICK WOULD-BE, a Knight.
PEREGRINE, a Gentleman Traveller.
NANO, a Dwarf.
CASTRONE, an Eunuch.
ANDROGYNO, an Hermaphrodite.
GREGE (or Mob).
Commandodori, Officers of Justice.
Mercatori, three Merchants.
Avocatori, four Magistrates.
Notario, the Register.
LADY WOULD-BE, Sir Politick's Wife.
CELIA, Corvino's Wife.

DRAMATIS PERSONAE

VOLPONE un magnifico
MOSCA parazitul său
VOLTORE un avocat
CORBACCIO un domn bătrân
CORVINO un negustor
BONARIO fiul lui Corbaccio
SIR POLITICK AR-FI un cavaler
PEREGRINE un gentilom călător
NANO un pitic
CASTRONE un eunuc
ANDROGYNO un hermafrodit
GREGE (sau Mulțimea)
LADY POLITICK AR-FI soția cavalerului englez
CELIA soția lui Corvino

PERSONNAGES

VOLPONE, magnifico.
MOSCA, son parasite.
VOLTORE, avocat.
CORBACCIO, un vieux bourgeois.
CORVINO, un marchand.
BONARIO, fils de Corbaccio.
SIR POLITICK WOULD-BE.
PÉRÉGRINE, un voyageur.
NANO, un nain.
CASTRONE, un eunuque.
ANDROGYNO, un hermaphrodite.
COMMANDADORI, officiers de justice.
TROIS MARCHANDS.
QUATRE MAGISTRATS.
UN NOTAIRE.
LADY WODLD-BE, femme de sir Politick.
CÉLIA, femme de Corvino.

Contemporary
Literature Press
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

SERVITORI, Servants, two Waiting-women, etc.

SCENE: VENICE.

Magistrați, grefieri, portărei, neguțători, servitori, două cameriste etc.

Locul acțiunii – Veneția

SERVITEURS, DEUX FEMMES DE CHAMBRE.

La scène est à Venise.

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

ARGUMENT

Volpone, childless, rich, feigns sick, despairs,
Offers his state to hopes of several heirs,
Lies languishing: his parasite receives
Presents of all, assures, deludes; then weaves
Other cross plots, which ope themselves, are told.
New tricks for safety are sought; they thrive: when bold,
Each tempts the other again, and all are sold.

ARGUMENTUM

Volpone, singur-cuc și om cu stare
Oftează parc-ar zace de lungoare.
La mulți tot dând nădejdi de moștenire.
Plocoane-i vin și daruri în neștire;
O-ntoarce parazitu-i și urzește
Noi coțcarii s-apuce el diata
E totul în zadar, că-s prinși și gata!

PROLOGUE.

Now, luck yet sends us, and a little wit
Will serve to make our play hit;
(According to the palates of the season.)
Here is rhime, not empty of reason.
This we were bid to credit from our poet,
Whose true scope, if you would know it,
In all his poems still hath been this measure,
To mix profit with your pleasure;
And not as some, whose throats their envy failing,
Cry hoarsely, All he writes is railing:
And when his plays come forth, think they can flout them,
With saying, he was a year about them.
To this there needs no lie, but this his creature,
Which was two months since no feature;
And though he dares give them five lives to mend it,

PROLOG

O, muză!—acum, noroc ne dăruieşte
Şi duh cumva şi piese potriveşte
Să aibă versul haz şi raţiune,
Pe gustul publicului stagiunii.
Trebuie să recunoaştem, negreşit,
Poetului, cum că s-a străduit
În stihurile lui să-şi dea prinosul,
Amestecând plăcutul, cu folosul;
Şi n-au dreptate cei ce-l ponegresc
Răcnind că scrie prost, şi-l pizmuiesc
La fiecare piesă nou ivită,
Zicând că-un an întreg a fost clocită.
Ca argument le dă a sa lucrare
Pornită-acuma două luni, dar care
Nici în cinci vieţi nu le ieşea din mâini
Duşmanilor, şi nu-n cinci săptămâni
Cât a lucrat poetul nostru-n friguri,
Fără cirac, ziler, sau tutor: singur!
Dovada iat-o, vi se dă şi vouă:

PROLOGUE.

Avec l'aide de la fortune, il nous faudra peu d'efforts pour faire réussir notre pièce.
Pour s'accommoder aux circonstances présentes, voici des vers... dans lesquels le bon sens ne manque pas.
Là-dessus, nous devons en croire notre poëte dont le véritable but, si vous voulez le savoir, a toujours été de mêler l'utile au plaisir, ne ressemblant pas en cela à ceux dont les gosiers desséchés par l'envie s'enrouent à crier que tout ce qu'il écrit est un tissu d'invectives, et qui, lorsque paraît une de ses pièces, s'imaginent en faire la satire en disant qu'il a mis un an à la composer.
Quant à celle-ci, il n'est pas besoin de mentir, c'est un enfant qui n'était pas même conçu il y a deux mois; et, bien que son père ose donner à ses ennemis

‘Tis known, five weeks fully penn’d it,
From his own hand, without a co-adjutor,
Novice, journey-man, or tutor.
Yet thus much I can give you as a token
Of his play’s worth, no eggs are broken,
Nor quaking custards with fierce teeth affrighted,
Wherewith your route are so delighted;
Nor hales he in a gull old ends reciting,
To stop gaps in his loose writing;
With such a deal of monstrous and forced action,
As might make Bethlem a faction:
Nor made he his play for jests stolen from each table,
But makes jests to fit his fable;
And so presents quick comedy refined,
As best critics have designed;
The laws of time, place, persons he observeth,

În piesă nu se văd bătăi cu ouă[1],
Nici lacomi dinți mușcând avan din frișcă,
Nici alte trucuri ce la râs te pișcă;
Nici nu-i dă zor cu basme răsuflate
Să-și peticească piesa pe din spate
Cu episoade înfricoșătoare,
Ca să te-apuce boala de-a-n picioare.
Nici glumele de-aici nu-s șterpelite
De pe alte mese, ci croite
De dânsul pe măsura piesei. Iată,
Ne-a dat o comedie rafinată,
Și critica adeverește cum că
E respectată-aici orice poruncă:
De timp, de loc, de personagii; dară
Venin și fiere n-are-n călimară:
Și-a mai păstrat doar sare câte-oleacă;
Cu ea, obrajii, după ce vi-i freacă,
Îmbujorați de-atâta râs și șagă,
Veți fi frumoși o săptămână-ntreagă!

cinq existences pour la corriger, il est notoire qu’en cinq semaines il l’a composée, écrite de sa propre main, sans coadjuteur, sans apprenti, manœuvre ni patron.

Je puis pourtant vous dire, en témoignage du mérite de son œuvre, qu’on n’y brise pas des œufs et qu’on n’y mord pas à belles dents des gâteaux à la crème[1], circonstances qui ravissent une multitude d’entre vous.

Il n’y introduit pas un imbécile qui récite de vieilles redites pour boucher les trous de son poëme vide de sens, et il ne fait pas jouer ces machines monstrueuses qui seraient capables de mettre Bedlam en insurrection; il n’a pas bourré sa pièce avec les jeux de mots dérobés aux tables d’hôte, mais il en fait de tout exprès dans le sens de son

[1] Aluzie batjocoritoare la scenel burleti foarte des folosite de comici în farsele timpului (n.t.)

From no needful rule he swerveth.
All gall and copperas from his ink he draineth,
Only a little salt remaineth,
Wherewith he'll rub your cheeks, till red, with laughter,
They shall look fresh a week after.

sujet. Cette comédie se présente donc telle que les meilleurs critiques désirent que soit une comédie; les lois du temps, du lieu et de l'action sont observées. L'auteur ne s'est écarté d'aucune des règles indispensables.

Il a secoué de sa plume toute espèce de fiel et d'écume, et n'a gardé qu'un peu de sel. Puisse ce sel faire rougir votre figure à force de rire! vos couleurs en resteront fraîches, une semaine encore après cette représentation.

ACT 1
SCENE I

A Room in VOLPONE'S House.

Enter VOLPONE and MOSCA.
VOLP: Good morning to the day; and next, my gold!—
Open the shrine, that I may see my saint.
[MOSCA withdraws the curtain, and discovers piles of gold, plate, jewels, etc.]
Hail the world's soul, and mine! more glad than is
The teeming earth to see the longed-for sun
Peep through the horns of the celestial Ram,
Am I, to view thy splendour darkening his;
That lying here, amongst my other hoards,
Showest like a flame by night; or like the day

ACTUL I
SCENA I

O cameră în casa lui Volpone.

Intră Volpone și Mosca.
VOLPONE
Bună dimineața, zi-nsorită,
Și ție, aur, bună dimineața!
Descuie-altarul, idolul să-mi văd.
(Mosca trage perdeaua și apar grămezi de aur, vase, giuvaericale etc.)
Slăvit să fii, al meu și-al lumii suflet!
Mai bucuros ca glia cea mănoasă,
Când vede mult doritul soare-n zori
Prin coarnele berbecului ceresc,
Sunt eu, să-ți văd splendoarea-ntunecându-l;
Ascuns aici, printre comori, sclipești
Ca o văpaie-n noapte, ori precum ziua
Din haos când răsare, izgonind
Spre fund de hăuri bezna. Pui de soare,
Dar mai strălucitor ca tatăl tău,

ACTE PREMIER.
SCÈNE PREMIÈRE.

Une chambre dans la maison de Volpone.
VOLPONE et MOSCA entrent.
VOLPONE.
Bonjour, soleil ; et maintenant, mon or !—ouvre ce sanctuaire, que je puisse voir mon saint. (Mosca tire le rideau et laisse voir de l'argenterie, des bijoux et des piles d'or.)
Salut, âme du monde et la mienne! la terre féconde, quand elle voit le soleil longtemps désiré paraître entre les cornes du bélier céleste, est moins heureuse que moi lorsque j'admire ta splendeur qui fait pâlir la sienne.
Là, au milieu de ces autres richesses, tu apparais comme la flamme dans la nuit, ou comme le jour, lorsque, sortant du chaos, il précipita les ténèbres au centre du monde. O toi, fils du soleil, mais plus

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

Struck out of chaos, when all darkness fled
Unto the centre. O thou son of Sol,
But brighter than thy father, let me kiss,
With adoration, thee, and every relic
Of sacred treasure, in this blessed room.
Well did wise poets, by thy glorious name,
Title that age which they would have the best;
Thou being the best of things: and far transcending
All style of joy, in children, parents, friends,
Or any other waking dream on earth:
Thy looks when they to Venus did ascribe,
They should have given her twenty thousand Cupids;
Such are thy beauties and our loves! Dear saint,
Riches, the dumb god, that givest all men tongues,

Smerit și cu evlavie te sărut
Pe tine și-aste sfinte nestemare
Din binecuvântatul meu tezaur.
Pe drept cuvânt, poeții și-nțelepții
Au botezat cu numele tău veacul
Pe care l-au crezut mai glorios,
Căci tu ești lucrul cel mai bun și totul:
Iubirea de părinți, copii și prieteni
Și toate celelalte bucurii,
Ești orice vis văzut cu ochii firii;
Dacă privirea ta ar fi atins-o
Pe Venus, i-ar fi zămislit o mie
De Cupidoni, atât ești de frumos!
Tăcute idol, bucuria noastră,
Tu lumii-ntregi dai viers, deși tu singur
Nimic nu poți să faci, ci numai omul
Pe care tu-l slujești e-atotputernic;
El sufletul ți-l vinde și chiar iadul
Cu tine și virtutea, cinstea, tot.
Cel ce te are-i nobil, înțelept...

brillant que ton père, permets qu'en t'adorant je t'embrasse, toi et chaque relique du sacré trésor que renferme cette chambre bénie !

Les sages poëtes firent bien qui donnèrent ton nom glorieux à l'âge qu'ils ont cru le plus beau ; tu es la meilleure des choses créées, et tu donnes plus de joie que les enfants, la famille, les amis et tous les autres rêves que l'homme fait éveillé. Quand tu brillais dans les regards de Vénus, tu aurais dû la rendre mère de vingt mille Cupidons. Telles sont tes beautés ! tel est notre amour ! Cher saint, dieu muet, tu fais parler tous les hommes; tu n'agis pas, mais tu les fais agir tous. Tu es le prix des âmes; l'enfer lui-même, avec toi pour but, vaut le ciel; tu es la vertu, la renommée, l'honneur, tu es tout. Celui qui te possède sera noble, vaillant, honnête, sage[1]...

That canst do nought, and yet makest men do all things;
The price of souls; even hell, with thee to boot,
Is made worth heaven. Thou art virtue, fame,
Honour, and all things else. Who can get thee,
He shall be noble, valiant, honest, wise,—
MOS: And what he will, sir. Riches are in fortune
A greater good than wisdom is in nature.

VOLP: True, my beloved Mosca. Yet I glory
More in the cunning purchase of my wealth,
Than in the glad possession; since I gain
No common way; I use no trade, no venture;
I wound no earth with plough-shares; fat no beasts,
To feed the shambles; have no mills for

MOSCA
E tot ce vrea, stăpâne. Dacă soarta
Îți hărăzește-averea, -i mult mai bine
Decât dacă-ți dă firea-nțelepciune.
VOLPONE
Adevărat, iubite Mosca. Totuși
Eu mă fălesc mai mult cu dibăcia
Cu care m-am îmbogățit, decât
Mă bucur de tihnita-mi stăpânire.
Negoț nu fac, nu speculez, nu ar,
Nici vite n-am pentru casapi, nici fierul
Nu-l bat, nu macin grâu, nici oameni, nu,
Nu suflu fin cleștar, nici nu trimit
Corăbii pe-ncruntata mării față,

MOSCA.
Et tout ce qu'il voudra, monsieur. La richesse est dans la vie un bien plus grand que la sagesse.
VOLPONE.
C'est vrai, mon bien-aimé Mosca; cependant je me glorifie plus de l'habileté qui m'a valu ces trésors que de leur tranquille possession, car je n'emploie pas de moyens vulgaires; je ne dois rien au commerce ni au hasard ; je ne fends pas la terre avec le soc des charrues; je n'engraisse pas de bétail pour remplir les boucheries; je n'ai ni

iron,
Oil, corn, or men, to grind them into powder:
I blow no subtle glass; expose no ships
To threatenings of the furrow-faced sea;
I turn no monies in the public bank,
Nor usure private.

N-am bani prin bănci, dar nici nu-s cămătar.

usines pour le fer, ni moulins à broyer l'olive, ni manœuvres pour réduire mes blés en farine; je ne souffle pas le verre subtil; je n'expose pas des vaisseaux aux périls des mers tumultueuses ; je ne fais pas valoir mon argent dans les banques publiques ni dans l'usure privée.

MOS: No sir, nor devour
Soft prodigals. You shall have some will swallow
A melting heir as glibly as your Dutch
Will pills of butter, and ne'er purge for it;
Tear forth the fathers of poor families
Out of their beds, and coffin them alive
In some kind clasping prison, where their bones
May be forthcoming, when the flesh is rotten:
But your sweet nature doth abhor these courses;
You loathe the widow's or the orphan's

MOSCA
Vai, nu. Nici pe risipitori nu-i scuturi.
Nu ești din cei ce-nghit un ușuratec
Moștenitor, cum face olandezul
Cu boabele de unt și tot nu iese[1].
Nu smulgi din pat părinți cu casă grea
În temniță să-i vâri, să putrezească,
Doar oasele din ei să mai rămână.
Prea blânda-ți fire nu-ți dă ghes la de-astea.
Nici văduve și-orfani plângând, nu vrei
Cu lacrime să-ți spele pragul casei,
Nici bocetele lor să-ți bată-n geamuri,
Cu strigăte de cruntă răzbunare.

MOSCA.
Non, monsieur, et vous ne dévorez pas le patrimoine des honnêtes gens prodigues. Il en est qui avalent un héritier fondant, aussi facilement qu'un Hollandais des pilules de beurre, et sans jamais se purger ; il y en a d'autres qui arrachent de leurs lits les pères de famille indigents pour les ensevelir vivants dans quelque aimable prison bien close, d'où leurs os ne pourront sortir que lorsque la chair sera pourrie ; mais votre douce nature abhorre ces façons d'agir; vous répugnez à l'idée de

tears
Should wash your pavements, or their piteous cries
Ring in your roofs, and beat the air for vengeance.
VOLP: Right, Mosca; I do loathe it.

MOS: And besides, sir,
You are not like the thresher that doth stand
With a huge flail, watching a heap of corn,
And, hungry, dares not taste the smallest grain,
But feeds on mallows, and such bitter herbs;
Nor like the merchant, who hath filled his vaults
With Romagnia, and rich Candian wines,
Yet drinks the lees of Lombard's vinegar:
You will lie not in straw, whilst moths and worms
Feed on your sumptuous hangings and

VOLPONE
Da, Mosca, astea nu-mi plac.
MOSCA
Și-apoi, nu ești
Nici treerătorul ce păzește,
În mână cu harapnicul, movila
De grâu, flămând fiind, dar nu cutează
Un bob să ia și el mânâncă nalbă
Sau alte buruieni amare; nu ești,
Nici ca neguțătorul ce-ți ticsește,
Cu dulce viță de Romagnia, beciul,
Dar bea poșircă acră de Lombardia;
Nu dormi pe paie-n timp ce viermi și molii
Se lăfăiesc în mândrele brocate
Și-n paturi moi. Te folosești de-avere,
Iar inima te lasă câteodată
Să-mi dai și mie, prea plecata slugă,
Bufonului și-oricăruia slujește

voir la veuve et l'orphelin laver de leurs pleurs le pavé de votre palais, ou faire retentir vos toits de leurs sanglots pitoyables, et l'air de leurs cris de vengeance.
VOLPONE.
C'est vrai, Mosca, cela me répugne.
MOSCA.
Et en outre, monsieur, vous n'êtes pas semblable[1] au batteur en grange, qui, appuyé sur son lourd fléau, surveille le tas de ses blés, et, bien qu'affamé, n'ose pas en goûter un grain, mais se nourrit de mauve et d'herbes amères ; vous ne ressemblez pas au marchand qui, après avoir rempli ses caves avec les vins généreux de la Romagne et de Candie, ne boit pourtant que la lie du vinaigre lombard ; vous ne vous couchez pas sur la paille tandis que les mites et les vers rongent vos somptueuses tentures et vos lits moelleux : vous savez jouir de vos richesses, et vous savez en donner

soft beds;
You know the use of riches, and dare give now
From that bright heap, to me, your poor observer,
Or to your dwarf, or your hermaphrodite,
Your eunuch, or what other household trifle
Your pleasure allows maintenance—
VOLP: Hold thee, Mosca,
[Gives him money.]
Take of my hand; thou strik'st on truth in all,
And they are envious term thee parasite.
Call forth my dwarf, my eunuch, and my fool,
And let them make me sport.
[Exit MOS.]
What should I do,
But cocker up my genius, and live free
To all delights my fortune calls me to?
I have no wife, no parent, child, ally,
To give my substance to; but whom I

Pentru plăcerea casei dumitale.

VOLPONE
(Îi dă bani.)
Ține, Mosca.
Tu adevăr grăiești și sunt pizmași
Acei ce spun că ești un parazit
Hai, cheamă-l pe pitic și măscăricii
Și pune-mi-i să joace.
(Iese Mosca)
Ce să fac?
De ce să nu-mi fac cheful cum îmi place,
Și să mă bucur de avutul meu?
N-am nici nevastă, nici copil, nici rude,
N-am cui să sar într-ajutor, n-am prieteni,
Moștenitorul eu mi-l voi alege.

une part à moi, votre pauvre intendant, ou à votre nain, ou à votre hermaphrodite, ou à votre eunuque, ou au moindre dès serviteurs que votre bon plaisir daigne entretenir autour de vous.

VOLPONE.
Assez, Mosca ; reçois ceci de ma main. (Il lui donne de l'argent.) Tu as frappé juste dans tout ce que tu as dit; ce sont des envieux qui t'appellent parasite; fais venir ici mon nain, mon eunuque et mon fou, et dis-leur de me divertir. (Mosca sort.) Qu'ai-je de mieux à faire que de caresser les caprices de mon génie et de m'abandonner librement à toutes les délices que la fortune peut créer pour moi? Je n'ai ni femme, ni parents, ni enfant, ni allié à qui je doive un jour donner ma substance; mon

make
Must be my heir: and this makes men observe me:
This draws new clients daily to my house,
Women and men of every sex and age,
That bring me presents, send me plate, coin, jewels,
With hope that when I die (which they expect
Each greedy minute) it shall then return
Tenfold upon them; whilst some, covetous
Above the rest, seek to engross me whole,
And counter-work the one unto the other,
Contend in gifts, as they would seem in love:
All which I suffer, playing with their hopes,
And am content to coin them into profit,
And look upon their kindness, and take more,
And look on that; still bearing them in hand,

Ei, asta-i ispitește, de aceea
Mereu vin musafirii cu plocoane,
Femei, bărbați, bătrâni, de orice vârstă,
Nădăjduind, cu rândul, fiecare
Că, după moartea mea, de toți pândită,
Vor moșteni-nzecit ce dau acuma;
Care de care mai hulpavi dau buzna,
Vor să-mi ia tot—și-atunci se dușmănesc,
Se-ntrec în daruri, ca îndrăgostiții,
Iar eu îi rabd, i-asmut, le dau nădejdi
Și mă desfăt când vin cu punga plină.
Mă bucur de atenții, le primesc,
Iar lor le-apropii rodia de buze,
Le-o trag-napoi și iar îi zădăresc.
Ce este?

héritier sera celui que je choisirai; c'est là ce qui fait que l'on m'observe; c'est là ce qui attire dans ma maison, chaque jour, de nouveaux clients, des hommes, des femmes, des gens de tout sexe et de tout âge qui m'apportent des présents, m'envoient de l'argenterie, des lingots, des pierres précieuses, dans l'espoir que, lorsqu'arrivera ma mort que leur cupidité attend à chaque minute, tout leur reviendra centuplé ; et il en est quelques-uns, plus avares encore que le reste, qui cherchent à m'accaparer tout entier, et à se contre-miner les uns les autres dans leurs efforts, luttant de cadeaux comme s'ils luttaient d'affection. Je les tolère près de moi, je me joue de leurs espérances, et me réjouis de battre monnaie avec leur cupidité; je pèse leur tendresse, et plus je reçois d'eux, plus je les apprécie ; je les tiens dans ma main et ne laisse la cerise frapper contre leurs lèvres que

Letting the cherry knock against their lips,
And draw it by their mouths, and back again.—
How now!
[Re-enter MOSCA with NANO, ANDROGYNO, and CASTRONE.]
NAN: Now, room for fresh gamesters, who do will you to know,
They do bring you neither play, nor university show;
And therefore do intreat you, that whatsoever they rehearse,
May not fare a whit the worse, for the false pace of the verse.
If you wonder at this, you will wonder more ere we pass,
For know, here is inclosed the soul of Pythagoras,
That juggler divine, as hereafter shall follow;
Which soul, fast and loose, sir, came first from Apollo,

(Intră Mosca împreună cu Nano, Androgyno și Castrone.)
NANO
Loc pentru noii actori! E un spectacol rar,
Cum n-ați văzut în teatrul universitar!
Nu fiți, totuși, surprinși sau supărați, vă rog,
De miezul piesei și de versul cam olog.
Mai bine v-ar mira ce nu gândiți cu gândul:
Că duhul lui Pitagora și-așteaptă rândul,
În chip de pehlivan s-apară dumnealui;
Purces-a din Apollon duhul ăsta-al lui,
Trecând în Aethalides, fiul lui Mercur,
Ce n-a uitat nicicând nimica, pot să jur!
De-aicea a plecat și-a transmigrat, pitic,
În Euphorbus, ce a fost ucis după tipic
De-ncornoratul Spartei, sub al Troiei zid.
Hermotimus apoi (așa-i trecut în ghid)

pour la retirer soudain. Qu'est-ce ?

(Mosca rentre avec Nano, Androgyno et Castrone.)
NANO.
Place pour de nouveaux bateleurs qui ne vous apportent ni pièce de théâtre, ni représentation de l'Université, et vous prient, par conséquent, quel que soit leur récit, de ne pas être trop difficile sur l'allure du vers. Si vous vous étonnez de cela, vous allez vous étonner bien plus encore. Sachez donc que dans le corps d'Androgyno est enfermée l'âme elle-même de Pythagore, ce jongleur divin; nous vous en dirons l'histoire. Cette âme, monsieur, libre et flottante, vint d'abord d'Apollon et fut souillée dans Æthalides, fils de Mercure, avec le don de se rappeler tout

And was breath'd into Aethalides;
Mercurius his son,
Where it had the gift to remember all that ever was done.
From thence it fled forth, and made quick transmigration
To godly-lock'd Euphorbus, who was killed in good fashion,
At the siege of old Troy, by Menelaus of Sparta.
Hermotimus was next (I find it in my charta)
To whom it did pass, where no sooner it was missing
But with one Pyrrhus of Delos it learn'd to go a fishing;
And thence did it enter the sophist of Greece.
From Pythagore, she went into a beautiful piece,
Hight Aspasia, the meretrix; and the next toss of her
Was again of a witch, she became a

L-a oploșit și nu l-a mai lăsat să plece
Pân-ce-a deprins la Delos cum să prindă pește.
A stat într-un sofist elen apoi și de aice
S-a cuibărit în frumusețea unei meretrice,
Aspasia; de unde, marele lui of
A fost să transmigreze într-un filosof,
Cum spune cinicul, o târfă-n felul său
Căci se-nsoțește fie cu nătărău,
Fie cu regi, cu cerșetori, lorzi sau casapi,
Afară de măgari, cămile, boi și țapi.
Nu vreau să stărui; nu-i hulesc înjurătura
(Pe Quater!), aritmetica, învățătura,
Trigonul, muzica și șoldul aurit,
Schimbarea elementelor, nu! Am venit
Ca să te-ntreb cum de ai luat o altă formă
Și straie noi în aste zile de reformă?

le passé. De là, elle s'enfuit, et fit sa demeure chez Euphorbus, aux cheveux d'or, qui fut galamment tué, au siége de Troie, par le cocu de Sparte ; Hermotinus fut ensuite son hôte, je le lis dans ce mémoire, puis un Pyrrhus de Delos qui lui apprit la pêche à la ligne; enfin, elle vint loger chez le sophiste de Grèce, et ne quitta Pythagore que pour le beau corps d'Aspasie la courtisane, qui la renvoya comme une balle au corps d'une autre catin ; elle devint un philosophe avec Cratès le Cynique, comme elle-même le raconte. Depuis, on la vit chez des rois, des chevaliers, des mendiants, des gredins, des grands seigneurs et des fous, sans compter ses séjours chez des bœufs, des ânes, des mules, des chèvres et des blaireaux, et partout elle fut aussi bavarde que le coq du savetier[1]. Mais je ne viens pas discourir ici sur cette matière ni sur les nombres un, deux, trois, ni sur son

philosopher,
Crates the cynic, as itself doth relate it:
Since kings, knights, and beggars, knaves, lords and fools gat it,
Besides ox and ass, camel, mule, goat, and brock,
In all which it hath spoke, as in the cobler's cock.
But I come not here to discourse of that matter,
Or his one, two, or three, or his greath oath, BY QUATER!
His musics, his trigon, his golden thigh,
Or his telling how elements shift, but I
Would ask, how of late thou hast suffered translation,
And shifted thy coat in these days of reformation.

AND: Like one of the reformed, a fool, as you see,
Counting all old doctrine heresie.

NAN: But not on thine own forbid meats

ANDROGYNO
M-am reformat și am făcut-o din prostie—
Am socotit doctrina veche, erezie.

NANO

grand serment *par quatre*, ni sur ses harmonies, son triangle, sa cuisse d'or, ni sur la façon dont les éléments voyagent[2]; je veux seulement savoir de toi, Androgyno, comment s'est passée ta dernière métamorphose, et si tu as changé d'habit dans ces jours de réformation.

ANDROGYNO.
J'ai pris celui d'un réformé, d'un fou comme on en voit, regardant toute vieille doctrine comme une hérésie[3].

NANO.

hast thou ventured?

AND: On fish, when first a Carthusian I enter'd.

NAN: Why, then thy dogmatical silence hath left thee?

AND: Of that an obstreperous lawyer bereft me.
NAN: O wonderful change, when sir lawyer forsook thee!
For Pythagore's sake, what body then took thee?
AND: A good dull mule.

NAN: And how! by that means
Thou wert brought to allow of the eating of beans?
AND: Yes.

Mâncări oprite ai băgat în burdihan?

ANDROGYNO
Doar pește, când am devenit carthusian[2].

NANO
Tăcerea ta dogmatică te-a părăsit?

ANDROGYNO
De ca un avocat bezmetic m-a lipsit.
NANO
De dragul lui Pitagora, spune-mi acum
În ce te-ai preschimbat și-anume cum?

ANDROGYNO
Într-un catâr.
NANO
Și după asta te-au lăsat
Ca să mănânci fasole? E adevărat?
ANDROGYNO

Mais tu ne t'es pas risqué à enfreindre la loi des mets défendus par ton maître?
ANDROGYNO.
J'ai mangé du poisson quand je fus l'hôte d'un chartreux.
NANO.
Mais tu as renoncé à ton silence dogmatique?
ANDROGYNO.
Un avocat braillard en est cause.
NANO.
O changement merveilleux! Quand cet avocat t'a-t-il congédié? En souvenir de Pythagore, quel corps as-tu pris?
ANDROGYNO.
Celui d'une bonne lourde mule.
NANO.
Bah ! mais alors il te fut permis de manger des fèves?
ANDROGYNO.

[2] Ordin călugăresc foarte auster (n.t.).

Contemporary
Literature Press
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

NAN: But from the mule into whom didst thou pass?
AND: Into a very strange beast, by some writers call'd an ass;
By others a precise pure, illuminate brother,
Of those devour flesh, and sometimes one another;
And will drop you forth a libel, or a sanctified lie,
Betwixt every spoonful of a nativity pie.

NAN: Now quit thee, for heaven, of that profane nation;
And gently report thy next transmigration.
AND: To the same that I am.

NAN: A creature of delight,
And, what is more than a fool, an hermaphrodite!

Da.
NANO
Dar din catâr? Ai luat o altă formă iar?
ANDROGYNO
Am devenit un dobitoc ciudat: măgar
Sau, după alții, frate-ntru iluminați,
De carne mâncător și mâncător de frați,
Cu bârfa și minciuna pregătite
La or'ce-mbucătură din clătite.

NANO
Ei, las-acum prea cuvioasa adunare
Și zugrăvește-mi următoarea transformare.

ANDROGYNO
Păi, cel ce sunt acum.
NANO
Făptură ca de zeu?
Mai mult decât e un nebun—un feteleu?
Ci spune-mi, rogu-te, ce ți-ai dori să fii

Oui.
NANO.
Et de la mule où passas-tu ?
ANDROGYNO.
Au corps d'une bête étrange que certains écrivains appellent un âne, mais d'autres, un frère illuminé, un puritain, de ceux qui mangent de la viande et se mangent quelquefois les uns les autres, de ceux qui laissent tomber un libelle ou un saint mensonge, entre chaque bouchée de ces pâtés qui se font à Noël[1].
NANO.
Hâte-toi, au nom du ciel, de quitter cette nation profane, et dis-nous gentiment quel fut ensuite ton séjour.
ANDROGYNO.
Celui que j'habite encore.
NANO.
Une délicieuse créature; plus encore qu'un fou, un hermaphrodite!
Maintenant, douce âme, dans toutes ces

	Dintre schimbările-ți la față fistichii?	transmigrations diverses, quel corps choisirais-tu de préférence pour demeure?
AND: No, 'tis your fool wherewith I am so taken, The only one creature that I can call blessed: For all other forms I have proved most distressed.	ANDROGYNO Aș vrea să fiu ce sunt—nu, alta nu mi-aș cere.	ANDROGYNO. En vérité, celui où je suis; j'y voudrais même rester.
NAN: Spoke true, as thou wert in Pythagoras still. This learned opinion we celebrate will, Fellow eunuch, as behoves us, with all our wit and art, To dignify that whereof ourselves are so great and special a part.	NANO Vorbita-i ca Pitagora, eunuc confrate! Ne închinăm părerii tale învățate Și cum și noi într-un nebun ne regăsim, Cu mintea și cu arta cată s-o cinstim!	NANO. Bien dit! c'est parler comme si tu étais encore en Pythagore. Célébrons cette opinion savante, eunuque, mon ami, comme il nous convient, avec art et talent, afin de la glorifier en membres spéciaux de la fraternité.
VOLP: Now, very, very pretty! Mosca, this Was thy invention? MOS: If it please my patron, Not else.	VOLPONE Frumos, foarte frumos. Ascultă, Mosca— E-o născocire-a ta? MOSCA De ți-a plăcut, A mea-i.	VOLPONE. Allons! très-joli ! très-joli! Mosca, c'est de ton invention ? MOSCA. Si cela peut vous être agréable.

VOLP: It doth, good Mosca.

MOS: Then it was, sir.

NANO and CASTRONE [sing.]: Fools, they are the only nation
Worth men's envy or admiration;
Free from care or sorrow-taking,
Selves and others merry making:
All they speak or do is sterling.
Your fool he is your great man's darling,
And your ladies' sport and pleasure;
Tongue and bauble are his treasure.
E'en his face begetteth laughter,
And he speaks truth free from slaughter;
He's the grace of every feast,
And sometimes the chiefest guest;
Hath his trencher and his stool,
When wit waits upon the fool.
O, who would not be
He, he, he?

VOPLONE
Grozav!
MOSCA
Atunci e-a mea, de bună seamă!
NANO și CASTRONE
(cântă)
S-ar cădea ca doar nebunii
S-aibă preț în ochii lumii.
Neștiind ce e necazul
Ei stârnesc de-apururi hazul,
Ne-ntrecuți meșteșugari,
Favoriți ai celor mari,
Jucăria doamnelor,
Limba e comoara lor...
Fața dacă le-o zăriți
E de-ajuns ca să zâmbiți.
Fără frică dânșii pot
Spune adevărul tot.
La ospețele alese
Stau adesea-n capul mesei,
Așezați pe-un scăunel
Și slujiți cu mare zel
De-agerimea tuturor;

VOLPONE.
Cela me plaît, bon Mosca.
MOSCA.
Alors, l'invention est de moi.
NANO ET CASTRONE chantent.
Les fous sont la seule nation, digne du respect et de l'envie des hommes; libres de soucis, ils ignorent le chagrin, et s'égayent en égayant les autres; tout ce qu'ils font et disent est un lingot d'or pur; le fou est le mignon bien-aimé de nos grands hommes, l'amusement et la joie de nos grandes dames; sa langue est son trésor, sa figure seule éveille le rire, et il dit la vérité sans crainte d'être tué; il est la grâce de chaque festin, et quelquefois le principal convive; il a son tabouret, il a son assiette à table, le fou qui a l'esprit pour serviteur; oh! qui ne voudrait être lui! lui! lui!

[Knocking without.]
VOLP: Who's that? Away!
[Exeunt NANO and CASTRONE.]
Look, Mosca. Fool. Begone!
[Exit ANDROGYNO.]

MOS: 'Tis Signior Voltore, the advocate;
I know him by his knock.

VOLP: Fetch me my gown,
My furs and nightcaps; say, my couch is changing,
And let him entertain himself awhile
Without i' the gallery. [Exit MOSCA.]
Now, now, my clients
Begin their visitation! Vulture, kite,
Raven, and gorcrow, all my birds of prey,
That think me turning carcase, now they come;

Nu râvniți la locul lor?
(Se aud ciocănituri în fundul scenei.)
VOLPONE
Cine-i? Plecați!
(Nano și Castrone ies.)
Ascultă!
(Androgyno iese)

MOSCA
Fugi nebune!
(Androgyno iese.)
Este signor Voltore, avocatul;
El bate așa.
VOLPONE
Adu să-mi pui halatul,
Scufia și blănița; lămurește-l
Că tocmai stau să-mi primenească patul
Și deocamdată îl poftesc s-aștepte
Pe coridor.
(Mosca iese.)
Așa dar, mușterii
Au început să vină! Vulturi, corbi
Și ulii – păsări ce-și adastă prada

(On frappe derrière la scène.)
VOLPONE.
Qui vient? Sortez.
(Nano et Castrone sortent.) Regarde, Mosca.
(A Androgyno qui sort.) Fou, va-t'en.

MOSCA.
C'est M. Voltore, l'avocat, je le reconnais à la façon dont il frappe.

VOLPONE.
Va me chercher ma robe de chambre, mes fourrures et mon bonnet de nuit; dis que je change de lit, et laisse-le s'amuser un peu dans la galerie. (Mosca sort.) Ha ! ha ! mes clients commencent leurs visites : vautour, milan, corbeau, épervier, tous mes oiseaux de proie qui croient flairer une charogne et qui accourent! Elle n'est pas encore pour

I am not for them yet.
[Re-enter MOSCA, with the gown, etc.]
How now! The news?

MOS: A piece of plate, sir.

MOS: Huge,
Massy, and antique, with your name inscribed,
And arms engraven.
VOLP: Good! and not a fox
Stretched on the earth, with fine delusive sleights,
Mocking a gaping crow? Ha, Mosca!

MOS: Sharp, sir.

VOLP: Give me my furs. [Puts on his sick dress.]
Why dost thou laugh so, man?

Crezând că m-am și prefăcut în stârv.
Mai va până atunci…
(Intră din nou Mosca cu halatul etc.)
Ei, ce se-aude?
Ce veste-mi dai?
MOSCA
O veste de argint.
VOLPONE
E mare?
MOSCA
Foarte mare și antică,
Gravată cu-al domniei tale nume
Și cu blazonul casei.
VOLPONE
Și blazonul
N-o fi cumva o vulpe-ntinsă jos
Bătându-și joc de-o cioară proastă, Mosca?

MOSCA
E bună gluma, sir.
VOLPONE
Hai, dă-mi halatul
Blănit.

eux. (Mosca rentre avec la robe, les fourrures, etc.) Hé bien ! les nouvelles ?

MOSCA.
Une pièce d'argenterie, monsieur.

MOSCA.
Énorme, massive, antique, avec votre nom et vos armes.

VOLPONE.
Bien, et l'on n'y a pas gravé un renard étendu sur ses pattes, l' œil plein de finesses et de ruses, se moquant du corbeau qui bâille? Hein, Mosca[1] !
MOSCA.
La phrase est piquante, monsieur.
VOLPONE.
Donne-moi mes fourrures. (Il revêt sa robe de malade.)

MOS: I cannot choose, sir, when I apprehend
What thoughts he has without now, as he walks:
That this might be the last gift he should give;
That this would fetch you; if you died to-day,
And gave him all, what he should be to-morrow;
What large return would come of all his ventures;
How he should worshipped be, and reverenced;
Ride with his furs, and foot-cloths; waited on
By herds of fools, and clients; have clear way
Made for his mule, as lettered as himself;
Be called the great and learned advocate:
And then concludes, there's nought

(Își pune halatul de bolnav.)
De ce râzi, omule, așa?
MOSCA
Nu mă pot stăpâni, când mă gândesc
Ce-o fi în capul celui care-așteaptă:
O fi crezând că-i ultimul său dar
Și că te-a cucerit acum cu totul,
Iar dacă astăzi răposezi, ce mândru
Ar fi el mâine, ca moștenitor.
Ce strașnică dobândă i-au adus
Plocoanele pierdute și ce slavă:
Acoperit de scumpe blănuri, vesel,
Înconjurat de măscărici ce-l laud',
Dând lumea la o parte, vezi că trece
Catârul lui, la fel de luminat;
Clienții l-ar numi: prea-învățate!
Iar el ar ști că nu-i în lumea asta,
Nimic cu neputinți.

Pourquoi ris-tu, homme?

MOSCA.
Je ne puis m'en empêcher, monsieur, en songeant à ce qu'il doit penser, là dehors, en se promenant; il espère que c'est le dernier présent qu'il aura à vous faire; celui-ci doit lui gagner votre cœur; si vous mouriez aujourd'hui en lui léguant tout, que serait-il demain? Quelle large récompense de toutes ses avances! Combien il deviendrait honoré, respecté! Il paraderait à cheval avec des fourrures et de riches caparaçons, suivi d'une foule de clients et de dupes. On ferait, sur le pavé, place à sa mule aussi lettrée désormais que lui-même.—Il serait appelé le grand, le savant avocat! Puis il conclut : il n'y a vraiment rien d'impossible.

impossible.

VOLP: Yes, to be learned, Mosca.

MOS: O, no: rich
Implies it. Hood an ass with reverend purple,
So you can hide his two ambitious ears,
And he shall pass for a cathedral doctor.

VOLP: My caps, my caps, good Mosca. Fetch him in.

MOS: Stay, sir, your ointment for your eyes.

VOLP: That's true;
Dispatch, dispatch: I long to have possession
Of my new present.
MOS: That, and thousands more,

VOLPONE
Ba da, Mosca,
Să fii un om cu cap...

MOSCA
Nu spuneți asta:
Averea-ți dă orice. Ia un măgar
Înfășură-l în purpură și pune-o
S-acopere trufașele-i urechi.
Iar lumea o să-i zică: domnul doctor.
VOLPONE
Scufia, Mosca, hai. Cheamă-l încoace.

MOSCA
O clipă doar. Pomada pentru ochi.

VOLPONE
Adevărat; grăbește, nu mai pot
De nerăbdare să-mi apuc ploconul.

MOSCA

VOLPONE.
Il y a bien quelque chose d'impossible à lui, c'est d'être savant.

MOSCA.
Non, être riche implique tout. Couvrez un âne d'une pourpre vénérable, ayez soin de cacher ses oreilles ambitieuses, et il passera pour un honorable docteur.

VOLPONE.
Mon bonnet, mon bonnet, bon Mosca, et va chercher notre homme.
MOSCA.
Attendez, monsieur; votre onguent pour les yeux.
VOLPONE.
C'est vrai! dépêche-toi, dépêche-toi, je brûle de prendre possession de ce nouveau présent.
MOSCA.

I hope, to see you lord of.

VOLP: Thanks, kind Mosca.

MOS: And that, when I am lost in blended dust,
And hundred such as I am, in succession—
VOLP: Nay, that were too much, Mosca.

MOS: You shall live,
Still, to delude these harpies.

VOLP: Loving Mosca!
'Tis well: my pillow now, and let him enter.
[Exit MOSCA.]
Now, my feigned cough, my phthisic, and my gout,
My apoplexy, palsy, and catarrhs,
Help, with your forced functions, this my posture,

Eu îți urez, stăpâne, să apuci
O mie de-astea.
VOLPONE
Mulțumescu-ți, Mosca,
Ești bun și credincios.
MOSCA
Și ani de-a rândul,
Când eu voi fi țărână și-alți o sută
Ce-mi vor urma aici, vor fi la fel...
VOPLONE
Nu, asta-ar fi prea mult, iubite Mosca.
MOSCA
Tot vei trăi, să-i păcălești pe monștri.

VOLPONE
Iubite Mosca. Bine. Pune-mi perna
Și cheamă-l înăuntru pe-avocat.
(Mosca iese.)
Și-acum săriți, voi boale-nchipuite,
Tu, oftică, și gută, apoplexie,
Catarule, paralizie, toate
Și ajutați-mi iar să mă prefac
Cum am făcut trei ani, storcând averi

J'espère vous en voir bientôt maître, ainsi que de beaucoup d'autres...
VOLPONE.
Merci, mon bon.

MOSCA, continuant.
Après que mon corps sera en cendre, et que cent autres tels que moi m'auront succédé.
VOLPONE.
Oh ! Mosca, non, ce serait trop.
MOSCA.
Vous vivrez, vous vivrez toujours pour duper ces harpies.
VOLPONE.
Gracieux Mosca ! c'est bien, donne encore le coussin, et fais-le entrer. (Mosca sort.) Maintenant, à mon secours, toux feinte, consomption, goutte, apoplexie, paralysie et catarrhe, à mon secours avec vos apparences moribondes sur ce lit de douleur, vous qui m'avez aidé, depuis trois ans, à

Wherein, this three year, I have milked their hopes.
He comes; I hear him—Uh! [coughing.] uh! uh! uh! O—

[Re-enter MOSCA, introducing VOLTORE, with a piece of plate.]

MOS: You still are what you were, sir. Only you,
Of all the rest, are he commands his love,
And you do wisely to preserve it thus,
With early visitation, and kind notes
Of your good meaning to him, which, I know,
Cannot but come most grateful. Patron! sir!
Here's Signior Voltore is come—

VOLP [Faintly.]: What say you?

Din vanele nădejdi de moștenire.
L-aud că vine—Uh!
(tușește)
Uh! Uh!
Oo…
(Mosca îl introduce pe Voltore care aduce un obiect de argint.)

MOSCA
Da, domnule, sunteți ca și-nainte,
Din toți, cel mai apropiat, mai drag.
Și cât de bine faceți cultivându-i
Această dragoste, ba vizitându-l,
Ba trimițându-i daruri și răvașe
Ce-l bucură și-i dovedesc iubire.
Stăpâne! sir! E-aici signor Voltore…

VOLPONE
(slab)

traire leurs espérances!—Il vient, je l'entends—uh ! (Toussant.) Uh ! uh ! uh!

(Mosca entre et introduit Voltore ; il porte la pièce d'argenterie.)

MOSCA, à Voltore.
Vous êtes toujours au même point, monsieur. Seulement, vous êtes de tous les autres celui qu'il tient le plus haut dans ses affections; et vous faites sagement de les entretenir par des visites matinales, et par ces tendres marques de votre bon vouloir pour lui. Je le sais, il ne peut manquer de vous être on ne peut plus reconnaissant. (S'adressant à Volpone.) Patron, voici le signor Voltore.

VOLPONE, d'une voix faible.
Que dites-vous?

MOS: Sir, Signior Voltore is come this morning
To visit you.
VOLP: I thank him.

MOS: And hath brought
A piece of antique plate, bought of St. Mark,
With which he here presents you.
VOLP: He is welcome.
Pray him to come more often.

MOS: Yes.

VOLT: What says he?

MOS: He thanks you, and desires you see him often.

Aud?
MOSCA
Stăpâne, signor Voltore-n dimineața asta
Vă vizitează.
VOLPONE
Îi mulțumesc.
MOSCA
Și-aduse
Un vas de argint, o piesă rară, anume
Aleasă la San-Marco[3], să ți-o dea.
VOLPONE
Bine-a venit. Și roagă-l să mai vină.

MOSCA
Da.
VOLTORE
Ce-a zis?
MOSCA
Că-îți foarte mulțumește
Și c-ar dori să vii să-l vezi mai des.

MOSCA.
Monsieur, c'est M. Voltore qui vient vous voir.
VOLPONE.
Je le remercie.
MOSCA.
Il vous apporte une pièce d'argenterie ancienne qu'il a achetée à Saint-Marc[1], et qu'il vous offre.
VOLPONE.
Il est le bienvenu. Prie-le de venir plus souvent.
MOSCA.
Oui.
VOLTORE.
Qu'est-ce qu'il dit?
MOSCA.
Il vous remercie et vous prie de revenir souvent.

---

[3] Lângă biserica San-Marco era cartierul giuvaergiilor (n.t.)

VOLP: Mosca.	VOLPONE Mosca.	VOLPONE. Mosca ?
MOS: My patron!	MOSCA Stăpâne!	MOSCA. Mon patron.
VOLP: Bring him near, where is he? I long to feel his hand.	VOLPONE Adă-l mai aproape, Mi-e dor să-i mai simt mâna. Unde e?	VOLPONE. Amène-le près de moi. Où est-il ? Je désire lui toucher la main.
MOS: The plate is here, sir.	MOSCA Obiectul este-aici.	MOSCA. Voici la pièce d'argenterie.
VOLT: How fare you, sir?	VOLTORE Cum vă simțiți?	VOLTORE, près du lit. Comment allez-vous, monsieur ?
VOLP: I thank you, Signior Voltore; Where is the plate? Mine eyes are bad.	VOLPONE Îți mulțumesc, dragă signor Voltore; Unde-i cadoul? Ah, vedere-mi scade.	VOLPONE. Je vous remercie, signor Voltore. Où est le plat d'argent? J'ai de si mauvais yeux.
VOLT [Putting it into his hands.]: I'm sorry, To see you still thus weak.	VOLTORE (punându-i-l brațe) Îmi pare rău că te găsesc tot slab.	VOLTORE, le lui mettant dans les mains. Je suis fâché de vous voir aussi affaibli.
MOS [ASIDE.]: That he's not weaker.	MOSCA (aparte) Că nu te aflu și mai slab, adică.	MOSCA, à part. Et que vous ne le soyez pas davantage.
VOLP: You are too munificent.	VOLPONE Cât ești de darnic.	VOLPONE. Vous êtes trop généreux.
VOLT: No sir; would to heaven,	VOLTORE	VOLTORE.

I could as well give health to you, as that plate!

VOLP: You give, sir, what you can: I thank you. Your love
Hath taste in this, and shall not be unanswered:
I pray you see me often.

VOLT: Yes, I shall sir.

VOLP: Be not far from me.

MOS: Do you observe that, sir?

VOLP: Hearken unto me still; it will concern you.

MOS: You are a happy man, sir; know your good.

VOLP: I cannot now last long—

O, dac-aş putea
În loc de-argint, să vă dau sănătate!

VOLPONE
Dai, domnule, ce poţi; îţi mulţumesc
Afecţiunea ce-mi arăţi acuma
Nu va rămâne nerecompensată.
Te rog să vii mai des...

VOLTORE
Zău? Cu plăcere!

VOLPONE
Să nu mă laşi.

MOSCA
Aţi înţeles, signore?

VOLPONE
Ascultă-mă niţel, căci te priveşte.

MOSCA
Sunteţi un om făcut; o veste bună.

VOLPONE
Eu n-am s-o mai duc mult...

Non, monsieur. Plût au ciel qu'il me fût permis de vous donner la santé comme je vous donne ce plat !

VOLPONE.
Vous donnez, monsieur, ce que vous pouvez; je vous remercie. Votre amitié se reconnaît dans ce présent, et mérite qu'on y réponde : venez souvent me voir.

VOLTORE.
Je n'y manquerai pas, monsieur.

VOLPONE.
Ne vous éloignez pas de moi.

MOSCA, à Voltore.
Entendez-vous, monsieur?

VOLPONE.
Écoutez-moi encore; cela vous concerne.

MOSCA, à Voltore.
Vous êtes un heureux homme, monsieur; appréciez votre bonheur.

VOLPONE.
Je ne puis vivre encore longtemps...

MOS: You are his heir, sir.

VOLT: Am I?

VOLP: I feel me going; Uh! uh! uh! uh!
I'm sailing to my port, Uh! uh! uh! uh!
And I am glad I am so near my haven.

MOS: Alas, kind gentleman! Well, we must all go—

VOLT: But, Mosca—

MOS: Age will conquer.

VOLT: 'Pray thee, hear me:
Am I inscribed his heir for certain?

MOS: Are you!
I do beseech you, sir, you will vouchsafe
To write me in your family. All my hopes
Depend upon your worship: I am lost,

MOSCA
Îl moșteniți, signore.
VOLTORE
Zău?
VOLPONE
Uh! Simt că mă prăpădesc. Uh! Uh!...
Că plec pe lumea ailaltă, uh! uh!
Sunt bucuros c-am să mă urc la cer.
MOSCA
Vai, bunule stăpâne! Asta-i soarta...

VOLTORE
Dar, Mosca...
MOSCA
Vârsta va învinge.
VOLTORE
Stai.
Te rog răspunde-mi, eu-s moștenitorul?
A iscălit diata?
MOSCA
Păi, de sigur!
Vă rog, stăpâne, să mă miluiți,
În slujbă să mă țineți mai departe.

MOSCA, à l'oreille de Voltore.
Vous êtes son héritier.
VOLTORE, à Mosca.
Le suis-je?
VOLPONE.
Je sens que je m'en vais ; uh ! uh ! uh ! Je fais voile pour le port ; uh ! uh ! uh ! uh ! et je serai heureux d'aborder enfin.
MOSCA,
Hélas! bien cher patron, nous devons tous partir.
VOLTORE.
Mais, Mosca...
MOSCA.
L'âge fait valoir ses droits.
VOLTORE, à l'oreille de Mosca.
Je t'en prie, écoute-moi. Est-il certain qu'il m'ait inscrit comme son héritier ?

MOSCA.
Vous, parbleu ! Je vous supplie, monsieur, de daigner me prendre à votre service. Je fonde sur vous toutes

Except the rising sun do shine on me.

VOLT: It shall both shine, and warm thee, Mosca.

MOS: Sir,
I am a man, that hath not done your love
All the worst offices: here I wear your keys,
See all your coffers and your caskets lock'd,
Keep the poor inventory of your jewels,
Your plate and monies; am your steward, sir.
Husband your goods here.
VOLT: But am I sole heir?

MOS: Without a partner, sir; confirmed this morning:
The wax's warm yet, and the ink scarce dry
Upon the parchment.

Nădejdea mea e-n înălțimea voastră.
Voi sunteți soarele ce-mi dă lumina.

VOLTORE
Lumină și căldurică-ți voi da, Mosca.

MOSCA
Domnule, cât de mică mi-este slujba,
Eu v-am slujit cu dragoste: poftiți,
Aici țin cheile de la sipeturi,
Și mă-ngrijesc să vă păstrez avutul,
Cu inventar complet, cu giuvaeruri,
Și scule scumpe, bani. Sunt intendentul
Slăvitei voastre case, credincios.

VOLTORE
Dar eu sunt singurul moștenitor?
MOSCA
Sunteți, fără părtaș. Azi dimineață
S-a confirmat. E ceara caldă încă
Pe testemantul azi pecetluit.

mes espérances ; je suis perdu si le soleil levant ne laisse pas descendre sur moi un de ses rayons.
VOLTORE.
Il t'éclairera et té réchauffera, Mosca.

MOSCA.
Monsieur, tel que je suis je ne vous aurai pas rendu les moindres services. Je porte vos clefs ; j'ai soin que vos coffres et vos cassettes soient fermés; je tiens le pauvre inventaire de vos bijoux, de votre argenterie et de vos fonds ; je suis votre intendant, monsieur, et je gouverne ici votre fortune.

VOLTORE.
Mais suis-je le seul héritier?
MOSCA.
Sans un seul copartageant, monsieur. Ce matin même la chose s'est confirmée; la cire est encore chaude, et l'encre est à peine sèche sur le

VOLT: Happy, happy, me!
By what good chance, sweet Mosca?

MOS: Your desert, sir;
I know no second cause.

VOLT: Thy modesty
Is not to know it; well, we shall requite it.

MOS: He ever liked your course sir; that first took him.
I oft have heard him say, how he admired
Men of your large profession, that could speak
To every cause, and things mere contraries,
Till they were hoarse again, yet all be law;
That, with most quick agility, could turn,
And turn and re-turn; make knots, and undo them;
Give forked counsel; take provoking gold
On either hand, and put it up: these men,

VOLTORE
O, câtă fericire, scumpe Mosca!
Prin ce-ntâmplare a soartei m-a ales?
MOSCA
Desertul dumneavoatră, sire.
Fiindcă o meritați. Alt motiv nu știu
VOLTORE
O, modestia ta nu vrea să știe,
Dar ți-o vom răsplăti.
MOSCA
De multă vreme,
Lui i-a plăcut purtarea dumneavoastră.
Avea, cum zic, o mare slăbiciune
De oamenii din meseria voastră
Ce pot susține pricini osebite
Pledând, de răgușesc, la fel de bine;
Și legea întorcând-o după plac,
Adânca lor smerenie, se știe,
Le dă putere-n lume, bogăție,
Și tocmai de aceea, el zicea
C-ar socoti o binecuvântare
Un bun moștenitor din tagma asta,

parchemin.
VOLTORE.
Heureux, heureux que je suis! Mais par quelle bonne chance, cher Mosca ?
MOSCA.
Votre mérite, monsieur. Je ne vois pas d'autre raison.
VOLTORE.
C'est par modestie que tu dis cela. Bien, bien, nous te récompenserons.
MOSCA, montrant Volpone.
Il a toujours aimé votre caractère ; c'est ce qui l'a d'abord séduit. Je lui ai souvent entendu dire combien il admirait les hommes de votre belle profession, qui savent parler en faveur de toutes les causes et sur les sujets les plus opposés jusqu'à s'enrouer, mais sans heurter la loi ; les hommes qui, comme vous, changent d'opinion avec une merveilleuse agilité, font des nœuds qu'ils dénouent ensuite, savent donner des conseils fourchus, prennent

He knew, would thrive with their humility.
And for his part he thought he should be blest
To have his heir of such a suffering spirit,
So wise, so grave, of so perplex'd a tongue,
And loud withal, that would not wag, nor scarce
Lie still, without a fee; when every word
Your worship but lets fall, is a chequin!—
[Knocking without.]
Who's that? one knocks; I would not have you seen, sir.
And yet—pretend you came, and went in haste:
I'll fashion an excuse.—and, gentle sir,
When you do come to swim in golden lard,
Up to the arms in honey, that your chin
Is borne up stiff, with fatness of the flood,
Think on your vassal; but remember me:
I have not been your worst of clients.

Subtil, deștept, evlavios, dar tare
La limbuție, care n-ar umbla
Și nu s-ar odihni făr-de simbrie
Și orice vorbuliță aruncată,
I-ar recolta pe dată un țechin!
(Cineva bate, afară.)
Aud că bate. Cine-i? Sir, mai bine
Să nu vă vadă careva pe-aici.
Să spuneți că trecut-ați într-o doară
Și că plecați de grabă. Las' pe mine
Că născocesc eu pricina venirii!
Și nobilul meu domn, când în huzur
Veți înota prin maldăre de aur,
Când mierea vă va trece peste umeri,
Așa încât veți ridica bărbia
Să nu vă-nece valul de avere,
Gândiți-vă la prea-plecata slugă,
Și nu uitați ce mai client v-am dat.

des deux mains l'or qu'on leur offre pour les tenter, et l'empochent; ces hommes, il le sait bien, réussissent à tout avec leur souplesse, et, quant à lui, disait-il, il se regarderait comme béni du ciel, s'il pouvait avoir pour héritier un de ces esprits souples et tolérants, si sages, si graves, dont la langue est si embrouillée et si retentissante, et qui pourtant ne profèrent ni un mot ni même un mensonge sans honoraires ; on le comprend, puisque chaque parole que votre seigneurie laisse tomber est un sequin. (On entend frapper dehors.) Qu'est-ce ? on frappe. Je ne voudrais pas que l'on vous vît, monsieur. Pourtant... Prétendez que vous êtes venu en passant et que vous êtes pressé de partir; je trouverai une excuse... Cher monsieur, quand vous viendrez à nager dans la graisse de l'or, quand vous plongerez jusqu'au col dans le miel, quand vous roidirez le menton contre le

VOLT: Mosca!—

MOS: When will you have your inventory brought, sir?
Or see a copy of the will?—Anon!—
I will bring them to you, sir. Away, be gone,
Put business in your face.

[Exit VOLTORE.]
VOLP [springing up.]: Excellent Mosca!
Come hither, let me kiss thee.

MOS: Keep you still, sir.
Here is Corbaccio.

VOLP: Set the plate away:
The vulture's gone, and the old raven's come!

VOLTORE
Mosca!
MOSCA
Când vreți să vă dau inventarul casei
Și copia de pe testament, signore?
Voi să le-aduc chiar eu. Acum, plecați
Și luați un chip cât mai oficial...

(Voltore iese.)
VOLPONE
(sărind în sus)
Mosca, Mosca, ești nemaipomenit;
Vino să te sărut.
MOSCA
Stăpâne, stai,
Afară e Corbaccio.
VOLPONE
Vasul, du-l.
A ieșit uliul și-acum intră corbul.

flux de cet océan de richesses, pensez à votre esclave, et souvenez-vous de moi: je n'ai pas été le pire de vos clients.
VOLTORE.
Mosca !
MOSCA.
Quand voulez-vous avoir votre inventaire, monsieur, ou voir une copie du testament ?—Bientôt?—Je vous les apporterai, monsieur. Allons, partez ! Mettez sur votre figure un air d'homme affairé.
(Voltore sort.)
VOLPONE, se levant.
Excellent Mosca ! Viens ici que je t'embrasse.

MOSCA.
Tenez-vous tranquille, monsieur, voici Corbaccio.
VOLPONE.
Emporte le plat; le vautour est parti, et le vieux corbeau arrive.

MOS: Betake you to your silence, and your sleep:
Stand there and multiply.
[Putting the plate to the rest.]
Now, shall we see
A wretch who is indeed more impotent
Than this can feign to be; yet hopes to hop
Over his grave.
[Enter CORBACCIO.]
Signior Corbaccio!
You're very welcome, sir.
CORB: How does your patron?

MOS: Troth, as he did, sir; no amends.

CORB: What! mends he?

MOS: No, sir: he's rather worse.

CORB: That's well. Where is he?

MOS: Upon his couch sir, newly fallen

MOSCA
Stăpâne-acuma te prefaci că dormi!
(punând obiectul în ladă)
Stai colea și fă pui!... Și să vedeți
Un boșorog mai prăpădit decât
Se poate cestălalt de-aici preface,
Dar care speră pe mormânt să-i joace.
(Intră Corbaccio.)
Signor Corbaccio, bine ați venit!

CORBACCIO
Ce-ți face stăpânul?
MOSCA
De-abia se ține.
CORBACCIO
Ce? I-e mai bine?
MOSCA
Nu. Am zis: mai rău!
CORBACCIO
A, bine. Unde e?
MOSCA

MOSCA.
Reprenez votre silence et votre sommeil, (Il met le plat avec les autres trésors.) Reste-là, et multiplie.— Maintenant nous allons voir un misérable qui est en vérité plus impotent que celui-ci ne feint de l'être, et qui pourtant espère danser sur son tombeau, (Corbaccio entre.) Seigneur Corbaccio! vous êtes le bienvenu, monsieur.

CORBACCIO.
Comment va ton patron ?
MOSCA.
Comme hier, monsieur, pas de mieux.
CORBACCIO[1].
Quoi! du mieux?
MOSCA, plus haut.
Non, monsieur ; il est plutôt pire.
CORBACCIO.
C'est bien. Où est-il ?
MOSCA.

asleep.

CORB: Does he sleep well?

MOS: No wink, sir, all this night.
Nor yesterday; but slumbers.

CORB: Good! he should take
Some counsel of physicians: I have brought him
An opiate here, from mine own doctor.
MOS: He will not hear of drugs.

CORB: Why? I myself
Stood by while it was made; saw all the ingredients:
And know it cannot but most gently work:
My life for his, 'tis but to make him sleep.
VOLP [ASIDE.]: Ay, his last sleep, if he would take it.

La pat, tot zace.
Abia a ațipit și el o leacă.
CORBACCIO
Cum, doarme bine?
MOSCA
Aș, nu, de unde, zace;
Se zvârcolește toată noaptea, sir.
CORBACCIO
Bun! Dar ar trebui să vază-un doctor,
Eu, iacă, i-am adus un praf de somn,
De la al meu...
MOSCA
Să n-auză de droguri...

CORBACCIO
De ce? Am stat să văd cum îl prepară,
Știu tot ce-i pus în el. Are s-adoarmă...

VOLPONE
(aparte)
Somnul de veci, dac-ar fi prost să-l ia.

Sur son lit, monsieur, il s'est endormi depuis un moment.
CORBACCIO.
Est-ce qu'il dort bien?
MOSCA.
Pas le moins du monde, ni cette nuit, ni hier; il ne fait que sommeiller.
CORBACCIO.
Bon ! Il devrait prendre le conseil de quelque médecin; je lui ai apporté ici un opiat que le mien m'a donné.
MOSCA.
Il ne veut pas entendre parler de drogues.
CORBACCIO.
Pourquoi? J'étais là quand il a été composé, j'en ai vu tous les ingrédients; et je sais qu'il ne peut avoir qu'un excellent effet; j'en jure sur ma vie, cela le ferait dormir.
MOSCA, à part.
Oui, son dernier sommeil, s'il le prenait.

MOS: Sir,
He has no faith in physic.

CORB: Say you? say you?

MOS: He has no faith in physic: he does think
Most of your doctors are the greater danger,
And worse disease, to escape. I often have
Heard him protest, that your physician
Should never be his heir.

CORB: Not I his heir?

MOS: Not your physician, sir.

CORB: O, no, no, no,
I do not mean it.

MOS: No, sir, nor their fees
He cannot brook: he says, they flay a man,

MOSCA
Sir, nu se-ncrede-n doctori.

CORBACCIO
Ce spui?
MOSCA
Da,
Nu crede ce spun doctorii; socoate
Că-s plaga cea mai rea de pe pământ.
Adesea spune că un doctor de-ăsta
N-ar vrea să-i fie-n veci moștenitor.

CORBACCIO
Să nu-i fiu eu, în veci, moștenitor?
MOSCA
Al dumitale doctor, scumpe domn.
CORBACCIO
A, nu;
Nici eu n-aș vrea...
MOSCA
Pe doctori îi urăște
Că-s prea apucători, căci mai-nainte

Monsieur, il n'a aucune confiance dans la médecine.

CORBACCIO.
Que dis-tu, que dis-tu?
MOSCA.
Qu'il n'a aucune foi dans la médecine; il croit que vos docteurs, pour la plupart, sont le plus grand danger que l'homme puisse courir, et la maladie la plus difficile à guérir : je l'ai entendu souvent protester que jamais il ne ferait d'un médecin son héritier.
CORBACCIO.
Que moi je ne serais pas son héritier ?
MOSCA, plus haut.
Non, non, votre docteur!
CORBACCIO.
Oh ! lui, non, non, non ; je le pense bien.

MOSCA.
Ce sont surtout leurs mémoires qu'il ne peut pas digérer; il dit qu'ils écorchent

Before they kill him.
CORB: Right, I do conceive you.

MOS: And then they do it by experiment;
For which the law not only doth absolve them,
But gives them great reward: and he is loth
To hire his death so.
CORB: It is true, they kill
With as much license as a judge.

MOS: Nay, more;
For he but kills, sir, where the law condemns,
And these can kill him too.
CORB: Ay, or me;
Or any man. How does his apoplex?
Is that strong on him still?

MOS: Most violent.
His speech is broken, and his eyes are set,
His face drawn longer than 'twas wont—

De-a-l omorî pe om, îl jecmănesc.
CORBACCIO
Așa e, drept.
MOSCA
Zic că fac experiențe
Cu bieții pacienți, iar legiurea
Nu numai că-i absolvă de pedeapsă
Dar îi și răplătește. N-are poftă
Ca leșul lui să-mbuibe pe dușmani.
CORBACCIO
E-adevărat că ăștia te omoară
La fel de lesne ca judecătorul.
MOSCA
Ba mai ușor, pe unu-l ține legea;
Dar doctorul l-ucide și pe jude.

CORBACCIO
Da, și pe mine, ca pe-oricare altul.
Cum stă cu apoplexia, e mai bine?
Înaintează, nu?
MOSCA
Are atacuri,
Și limba i se-mpleticește, ochii

vif un homme avant de le tuer.
CORBACCIO.
Il a raison; je te comprends.
MOSCA.
Oh ! ils font sur nous leurs expériences. Non-seulement la loi les absout, mais elle leur donne encore de grandes récompenses; ma foi! il répugne à leur payer d'avance sa mort.
CORBACCIO.
C'est vrai; ils ont des licences pour tuer, comme un juge.
MOSCA.
Celui-ci ne tue que lorsque la loi condamne, et les autres peuvent tuer le juge lui-même.
CORBACCIO.
Le juge, moi, et bien d'autres.—Comment va son apoplexie ? Agit-elle ?

MOSCA.
Très-violemment : sa parole est saccadée, ses yeux sont tournés, sa face

	Rămân holbați, obrajii-s scofâlciți…	est tirée plus que de coutume.
CORB: How! how!	CORBACCIO	CORBACCIO.
Stronger then he was wont?	Cuum, rumeniți?	Comment! comment! il va s'en tirer?
MOS: No, sir: his face	MOSCA	MOSCA, plus haut.
Drawn longer than 'twas wont.	Nu, sir, i-s scofâlciți.	Mais non; sa face est tirée plus que de coutume.
CORB: Oh, good!	CORBACCIO	CORBACCIO.
	A, bun!	Ah ! bien.
MOS: His mouth	MOSCA	MOSCA.
Is ever gaping, and his eyelids hang.	Nu poate-nchide, bietul, gura, Și pleoapele-i cad grele.	Sa bouche reste toujours ouverte, et ses paupières pendent.
CORB: Good.	CORBACCIO	CORBACCIO.
	Bine, bine.	Bien.
MOS: A freezing numbness stiffens all his joints,	MOSCA	MOSCA.
And makes the colour of his flesh like lead.	O-nțepeneală rece îl cuprinde Și carnea i se face plumburie.	Un engourdissement glacial roidit toutes ses jointures, et donne à sa chair la couleur du plomb.
CORB: 'Tis good.	CORBACCIO	CORBACCIO.
	A, bun!	Bien.
MOS: His pulse beats slow, and dull.	MOSCA	MOSCA.
	Abia-i mai bate pulsul, slab.	Son pouls est dur et bat lentement.
CORB: Good symptoms, still.	CORBACCIO	CORBACCIO.

MOS: And from his brain—

CORB: I conceive you; good.

MOS: Flows a cold sweat, with a continual rheum,
Forth the resolved corners of his eyes.

CORB: Is it possible? Yet I am better, ha!
How does he, with the swimming of his head?

MOS: O, sir, 'tis past the scotomy; he now
Hath lost his feeling, and hath left to snort!
You hardly can perceive him, that he breathes.
CORB: Excellent, excellent! Sure I shall outlast him:

Sunt semne bune dar.
MOSCA
Și de pe frunte...
CORBACCIO
Pricep, e bine.
MOSCA
Reci broboane îi picur
Și ochii-i lăcrimează de catar.

CORBACCIO
Adevărat? Atunci îmi merge bine.
Dar cum stă cu durerile de cap?

MOSCA
Cu scotomia[4]? Gata, s-a sfârșit,
Acuma a căzut în nesimțire
Și horcăie. Abia de mai răsuflă.

CORBACCIO
Grozav; atunci îi supraviețuiesc,

Encore un bon symptôme.
MOSCA.
Et de son front...
CORBACCIO.
Je te comprends.
MOSCA.
Coule une sueur froide, avec un écoulement continuel aux coins des yeux.
CORBACCIO.
Est-ce possible? J'ai une meilleure santé, moi! Ha! ha! Et le vertige qu'il a dans la tête dure-t-il encore?
MOSCA.
Oh ! il est passé; maintenant il a perdu tout sentiment et a cessé de ronfler; vous vous apercevriez à peine qu'il respire.
CORBACCIO.
Excellent! excellent! il est sûr que je

[4] Scotomia=amețeala (cuvânt italian) (n.t.).

This makes me young again, a score of years.

MOS: I was a-coming for you, sir.

CORB: Has he made his will?
What has he given me?

MOS: No, sir.

CORB: Nothing! ha?

MOS: He has not made his will, sir.

CORB: Oh, oh, oh!
What then did Voltore, the lawyer, here?

MOS: He smelt a carcase, sir, when he but heard
My master was about his testament;
As I did urge him to it for your good—

CORB: He came unto him, did he? I

Întineresc cu douăzeci de ani.

MOSCA
Tocmai mă pregăteam să vă vestesc.
CORBACCIO
Și-a făcut testamentul? Ce mi-a dat?

MOSCA
Nu, sir.
CORBACCIO
Nimica, ha?
MOSCA
Nu l-a făcut.
CORBACCIO
Oh, oh, oh! Atunci ce-a vrut Voltore, avocatul?
MOSCA
I-a mirosit a hoit, stăpânul, sir.
A auzit că-și face testamentul;
Chiar eu l-am îndemnat de grab' să vină
În interesul dumneavoastră, tocmai.
CORBACCIO

vivrai plus que lui; cela me rend plus jeune de vingt ans.

MOSCA.
J'allais aller vous voir, monsieur.
CORBACCIO.
A-t-il fait son testament? Que m'a-t-il donné?
MOSCA.
Non, monsieur.
CORBACCIO.
Rien, dis-tu? ah!
MOSCA.
Je dis qu'il n'a pas fait son testament.
CORBACCIO.
Oh! oh! oh! Qu'a donc fait ici Voltore, l'avocat ?
MOSCA.
Il a flairé un cadavre, monsieur, aussitôt qu'il a appris que mon maître pensait à faire ses dispositions, selon le conseil que je lui en donnais pour votre bien.
CORBACCIO.

thought so.	Și s-a repezit aici? Desigur.	Et il est venu le voir, n'est-ce pas? Je m'en doutais.
MOS: Yes, and presented him this piece of plate.	MOSCA Da, a adus plocon acest obiect.	MOSCA. Oui, et il lui a fait cadeau d'un plat d'argent.
CORB: To be his heir?	CORBACCIO Ca să-l lase moștenitor?	CORBACCIO. Pour être son héritier?
MOS: I do not know, sir.	MOSCA Eu nu știu.	MOSCA. Je ne sais pas, monsieur.
CORB: True: I know it too.	CORBACCIO Eu știu.	CORBACCIO. Moi! je le sais bien.
MOS [Aside.]: By your own scale, sir.	MOSCA (aparte) Tu știi, că judeci după tine.	MOSCA, à part. En le jugeant d'après vous-même.
CORB: Well, I shall prevent him, yet. See, Mosca, look, Here, I have brought a bag of bright chequines, Will quite weigh down his plate.	CORBACCIO Voi preîntâmpina eu totul, Mosca. Ia uite-aici, o pungă cu țechini; E mai de preț ca tinicheaua asta.	CORBACCIO. Hé bien, je l'empêcherai de l'être. Vois, Mosca, regarde. J'ai apporté ce sac de sequins brillants qui pèse plus que son plat.
MOS [TAKING THE BAG.]: Yea, marry, sir. This is true physic, this your sacred medicine,	MOSCA (luând punga) Și încă cum, signore, încă cum!... Ei, asta zic și eu că-i doctorie.	MOSCA, prenant le sac. Ma foi oui, monsieur. Voilà un vrai médicament ; voilà la médecine sacrée! Ne me parlez pas de vos opiats auprès

No talk of opiates, to this great elixir!
CORB: 'Tis aurum palpabile, if not potabile.

MOS: It shall be ministered to him, in his bowl.
CORB: Ay, do, do, do.

MOS: Most blessed cordial!
This will recover him.

CORB: Yes, do, do, do.

MOS: I think it were not best, sir.

CORB: What?

MOS: To recover him.

CORB: O, no, no, no; by no means.

MOS: Why, sir, this

E elixirul vieții, apă vie!
CORBACCIO
E aurum palpabile, dacă nu potabile.

MOSCA
Am să i-o dau de leac, să-și vină-n fire.
CORBACCIO
Da, da, da, negreșit.

MOSCA
Nu cred că-i bine.

CORBACCIO
De ce?
MOSCA
Păi dac-o să se-nzdrăvenească...
CORBACCIO
O, nu, nu, nu: nici într-un chip.
MOSCA

de ce grand élixir.
CORBACCIO.
C'est de l'or palpable, s'il n'est pas potable.
MOSCA.
On le lui administrera dans sa tasse.
CORBACCIO.
Oui; fais-le, fais-le, fais-le.
MOSCA.
O cordial trois fois béni, tu lui rendras la santé!
CORBACCIO.
Fais-le, fais-le, fais-le.
MOSCA.
Je crois que ce ne serait pas le meilleur, monsieur.
CORBACCIO.
Quoi?
MOSCA.
De lui rendre la santé.
CORBACCIO.
Non, non, non, d'aucune façon.
MOSCA.

Will work some strange effect, if he but feel it.
CORB: 'Tis true, therefore forbear; I'll take my venture:
Give me it again.
MOS: At no hand; pardon me:
You shall not do yourself that wrong, sir. I
Will so advise you, you shall have it all.

CORB: How?

MOS: All, sir; 'tis your right, your own; no man
Can claim a part: 'tis yours, without a rival,
Decreed by destiny.
CORB: How, how, good Mosca?

MOS: I'll tell you, sir. This fit he shall recover.

Vedeți.
Nu știu ce poat-să-i facă leacul ăsta.
CORBACCIO
Da, ai dreptate, prea e riscul mare.
Dă-mi punga îndărăt.
MOSCA
Nu, dați-mi voie;
De m-ascultați, chiar totul v-aparține.

CORBACCIO
Cum tot?
MOSCA
Da, tot; e dreptul dumneavoastră,
Aceast' avere-i toat-a dumneavoastră
Și nimeni n-are să vă ia un dram
Vă aparține prin lăsata sorții.
CORBACCIO
Dar cum, bunul meu Mosca?

MOSCA
Ascultați,
Atacul fi-va biruit.

Peut-être cela lui produira un certain effet, seulement de le toucher.
CORBACCIO.
C'est vrai; prenons garde, j'en courrai la chance, rends-moi le sac.
MOSCA.
Du tout; excusez-moi. Ne vous faites pas ce tort à vous-même, monsieur. Je dois vous en donner avis : vous aurez tout.
CORBACCIO.
Comment?
MOSCA.
Tout, monsieur. C'est votre droit, tout est à vous. Personne n'en aura la moindre part; c'est à vous seul; c'est sûr comme un décret du destin.
CORBACCIO.
Comment cela, bon Mosca, comment cela ?
MOSCA.
Je vais vous le dire, monsieur : il va revenir de cette crise.

CORB: I do conceive you.

MOS: And, on first advantage
Of his gained sense, will I re-importune him
Unto the making of his testament:
And show him this.
[Pointing to the money.]
CORB: Good, good.

MOS: 'Tis better yet,
If you will hear, sir.

CORB: Yes, with all my heart.

MOS: Now, would I counsel you, make home with speed;
There, frame a will; whereto you shall inscribe
My master your sole heir.

CORB: And disinherit
My son!

CORBACCIO
Pricep.
MOSCA
De cum își vine-n fire, îi dau ghes
Să-și facă testamentul și-i arăt
Această pungă plină.

CORBACCIO
Bine, bine.
MOSCA
Mai bine-ar fi de-ați vrea să-mi urmați sfatul.
CORBACCIO
Din toată inima.
MOSCA
Vă sfătuiesc
Acasă să vă-ntoarceți imediat.
Vă faceți testamentul, arătând
Că unicul moștenitor e dânsul,
Stăpânul meu.
CORBACCIO
Să-mi dezmoștenesc fiul?

CORBACCIO.
Je te comprends.
MOSCA.
En profitant du premier moment où il aura repris ses sens, je vais l'importuner de nouveau pour faire son testament, et lui montrer ce sac.

CORBACCIO.
Bien, bien.
MOSCA.
C'est mieux encore, si vous voulez m'écouter.
CORBACCIO.
J'écoute de tout mon cœur.
MOSCA.
Je vous conseillerais maintenant de retourner chez vous sur-le-champ, de formuler un testament sur lequel vous inscririez mon maître comme votre seul héritier.
CORBACCIO.
Mais ce serait déshériter mon fils !

MOS: Oh, sir, the better: for that colour
Shall make it much more taking.

CORB: O, but colour?

MOS: This will sir, you shall send it unto me.
Now, when I come to enforce, as I will do,
Your cares, your watchings, and your many prayers,
Your more than many gifts, your this day's present,
And last, produce your will; where, without thought,
Or least regard, unto your proper issue,
A son so brave, and highly meriting,
The stream of your diverted love hath thrown you
Upon my master, and made him your heir:
He cannot be so stupid, or stone-dead,
But out of conscience and mere

MOSCA
Cu-atât mai bine. Tocmai dibăcia
Această îl va câștiga deplin.

CORBACCIO
Ce dibăcie
MOSCA
Testamentul ăsta
Să mi-l trimiteți mie, sir; apoi
Când eu i-oi povesti cât îl iubiți
Și câtă grijă i-ați purtat și cum
Vă tot rugați să scape și ce daruri
Bogate i-ați făcut, am să-i arăt,
Ca ultimă dovadă, testamentul
Prin care v-ați dezmoștenit feciorul
—Un om viteaz și plin de calități—
Spre-a revărsa iubirea voastră-ntreagă
Asupra lui. Și e cu neputință
Atât de prost și nesimțit să fie,
Că măcar din recunoștință, totuși...

MOSCA.
Hé! monsieur, tant mieux. C'est un vernis qui rendra la chose bien plus intéressante.
CORBACCIO.
Oh! seulement un vernis?
MOSCA.
Ce testament, monsieur, vous me l'enverrez à moi. Alors, lorsque j'énumérerai, en les exagérant, vos soins, vos veilles, vos nombreuses prières, vos dons plus nombreux encore, votre présent d'aujourd'hui, et lorsque enfin je produirai votre testament, dans lequel, sans réflexion, sans le moindre souci de votre propre sang, de ce fils si brave et d'un si haut mérite, l'entraînement torrentiel de votre affection vous a précipité vers mon maître pour le faire votre héritier, il ne peut être assez stupide, assez pétrifié pour que, par conscience, par simple gratitude...

gratitude—		
CORB: He must pronounce me his?	CORBACCIO Să nu mă facă el moștenitor…	CORBACCIO. Il ne me fasse le sien.
MOS: 'Tis true.	MOSCA Bine-nțeles.	MOSCA. Voilà.
CORB: This plot Did I think on before.	CORBACCIO Să știi că planul ăsta L-am ticluit și eu, în capul meu.	CORBACCIO. J'avais bien songé à ce plan.
MOS: I do believe it.	MOSCA Cred și eu…	MOSCA. Je le crois.
CORB: Do you not believe it?	CORBACCIO Zici că nu crezi?	CORBACCIO. Tu ne le crois pas?
MOS: Yes, sir.	MOSCA Ba cred.	MOSCA. Si, monsieur.
CORB: Mine own project.	COBACCIO E planul meu.	CORBACCIO. C'est mon projet à moi.
MOS: Which, when he hath done, sir—	MOSCA Prea bine. După ce…	MOSCA. Et quand il l'aura mis à exécution…
CORB: Published me his heir?	CORBACCIO El m-a recunoscut moștenitor…	CORBACCIO. C'est-à-dire quand il m'aura déclaré son héritier.
MOS: And you so certain to survive him—	MOSCA Dat fiind că îi veți supraviețui…	MOSCA. Vous, si certain de lui survivre !

Contemporary
Literature Press
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

CORB: Ay.

MOS: Being so lusty a man—

CORB: 'Tis true.

MOS: Yes, sir—

CORB: I thought on that too. See how he should be
The very organ to express my thoughts.

MOS: You have not only done yourself a good—

CORB: But multiplied it on my son.

MOS: 'Tis right, sir.

CORB: Still, my invention.

MOS: 'Las, sir! heaven knows,
It hath been all my study, all my care,

CORBACCIO
Vezi bine!
MOSCA
Sunteți un bărbat robust.
CORBACCIO
Adevărat?
MOSCA
Desigur...
CORBACCIO
Așa zic și eu:
Vezi, asta-i minunat, ești parcă glasul
Prin care duhul meu își spune gândul.
MOSCA
Și mult mai mult veți dobândi așa.

CORBACCIO
Chiar pentru fiul meu, mai mult.
MOSCA
Desigur.
CORBACCIO
E taman cum o ticluisem eu.
MOSCA
Amar de mine, dumnezeu mi-i martor

CORBACCIO.
Oui bien.
MOSCA.
Étant un homme si vigoureux!
CORBACCIO.
C'est vrai.
MOSCA.
Oui, monsieur.
CORBACCIO.
J'ai pensé à cela aussi. Voyez, ce Mosca, comme il est le véritable interprète de mes pensées !
MOSCA.
Vous ne faites pas seulement du bien à vous-même...
CORBACCIO.
Mais encore à mon fils.
MOSCA.
C'est vrai, monsieur.
CORBACCIO.
C'est encore moi qui ai trouvé cela.
MOSCA.
Ah ! monsieur! le ciel sait que toute mon

(I e'en grow gray withal,) how to work things—

CORB: I do conceive, sweet Mosca.

MOS: You are he,
For whom I labour here.

CORB: Ay, do, do, do:
I'll straight about it.
[Going.]

MOS: Rook go with you, raven!

CORB: I know thee honest.

MOS [Aside.]: You do lie, sir!

CORB: And—

MOS: Your knowledge is no better than your ears, sir.

Cât m-am trudit, că mi-au ieșit peri albi,
Ca să le potrivesc atât de bine.

CORBACCIO
Te cred, iubite Mosca.
MOSCA
Dumneavoastră
Sunteți acel pe care îl slujesc.
CORBACCIO
Așa să faci și te voi răsplăti.
(Pleacă.)

MOSCA
(aparte)
Să te ia dracu, corb bătrân! S-a dus.
CORBACCIO
Te știu cinstit.
MOSCA
Vai, zău, exagerați!
CORBACCIO
Și...
MOSCA
Sunteți la fel de tare de cap.

étude et tous mes soins (mes cheveux en sont devenus gris) ont été d'arranger les choses de façon...
CORBACCIO.
Je te comprends, mon bon Mosca.
MOSCA.
Vous êtes celui pour qui je travaille ici.

CORBACCIO.
Continue, continue, continue. Je vais faire ce dont nous sommes convenus. (S'en allant.)
MOSCA, bas.
Va-t'en, corbeau; va te faire plumer.

CORBACCIO.
Je te sais honnête.
MOSCA, bas.
Et vous mentez, monsieur.
CORBACCIO.
Et...
MOSCA, bas.
Et votre intelligence ne vaut pas mieux

CORB: I do not doubt to be a father to thee.
MOS: Nor I to gull my brother of his blessing.

CORB: I may have my youth restored to me, why not?

MOS: Your worship is a precious ass!

CORB: What sayest thou?

MOS: I do desire your worship to make haste, sir.
CORB: 'Tis done, 'tis done, I go.
[Exit.]

VOLP [Leaping from his couch.]: O, I shall burst!
Let out my sides, let out my sides—

MOS: Contain

Ca de urechi...
CORBACCIO
Te rog să crezi că-ți sunt ca și un tată.
MOSCA
Și eu, c-am să-l jupoi pe frate-meu
De moștenire.
CORBACCIO
Și de ce n-ar fi
Să-mi fie dată-o nouă tinerețe?
MOSCA
'Nălțimea-voastră-i un măgar.
CORBACCIO
Ce spui?
MOSCA
C-ar trebui să vă grăbiți măcar.
CORBACCIO
Da, da, mă duc, desigur, s-a făcut.
(Iese.)
VOLPONE
(sărind din pat)
O, era cât p-aci să crăp de râs,
Stai să-mi recapăt răsuflarea.
MOSCA

que vos oreilles, monsieur.
CORBACCIO.
Je n'hésiterai pas à être un père pour toi.
MOSCA, bas.
Ni moi à duper le frère que tu me donnes.
CORBACCIO.
Je puis encore retrouver la jeunesse; pourquoi pas?
MOSCA, bas.
Votre seigneurie est un âne précieux.
CORBACCIO.
Que dis-tu?
MOSCA, haut.
Je désire que votre seigneurie se hâte.
CORBACCIO.
C'est fait, c'est fait. Je pars. (Il sort.)

VOLPONE, sautant de son lit.
Oh! j'en crèverai. Mes côtes! mes côtes!

MOSCA.

Your flux of laughter, sir: you know this hope
Is such a bait, it covers any hook.

VOLP: Oh, but thy working and thy placing it!
I cannot hold; good rascal, let me kiss thee:
I never knew thee in so rare a humour.
MOS: Alas sir, I but do as I am taught;
Follow your grave instructions; give them words;
Pour oil into their ears, and send them hence.

VOLP: 'Tis true, 'tis true. What a rare punishment
Is avarice to itself!

MOS: Ay, with our help, sir.

VOLP: So many cares, so many maladies,
So many fears attending on old age,

Vai,
Râzând, mă onorezi prea mult, stăpâne,
Eu n-am făcut decât să pun momeala
Speranței lor, în undița ce-i prinde
VOLPONE
Dar Mosca, eleganța, verva ta,
Hai ticălosule iubit, ia vino
Să te sărut. Te-ai întrecut pe tine.

MOSCA
Fac ce m-ai învățat să fac, stăpâne,
Urmez porunca ta, le picur vorbe
Ca untdelemnul dulce, în urechi.

VOLPONE
Adevărat, nu mai e rea pedeapsă
Zgârceniei, decât zgârcenia însăși.

MOSCA
Cu ajutorul nostru, domnule.
VOLPONE
Atâtea griji și-atâtea suferințe

Retenez ce flux de rire, monsieur. Vous savez qu'une pareille espérance est une amorce qui couvre peut-être un hameçon.
VOLPONE.
Oh! mais ton habileté à la placer, cette amorce. Je n'y puis tenir. Bonne canaille, laisse-moi t'embrasser. Je ne t'ai jamais vu une si rare humeur.
MOSCA.
Hélas! monsieur, je fais ce que l'on m'ordonne. Je suis vos graves instructions : je donne à ces gens-là des paroles; je verse de l'huile dans leurs oreilles, et ensuite je les renvoie.
VOLPONE.
C'est vrai, c'est vrai. Quel rare châtiment l'avarice trouve en elle-même!
MOSCA.
Nous y aidons un peu, monsieur.
VOLPONE.
Ils ont tous les soucis, les maladies sans

Yea, death so often call'd on, as no wish
Can be more frequent with them, their limbs faint,
Their senses dull, their seeing, hearing, going,
All dead before them; yea, their very teeth,
Their instruments of eating, failing them:
Yet this is reckoned life! Nay, here was one,
Is now gone home, that wishes to live longer!
Feels not his gout, nor palsy; feigns himself
Younger by scores of years, flatters his age
With confident belying it, hopes he may,
With charms, like Aeson, have his youth restored:
And with these thoughts so battens, as if fate
Would be as easily cheated on, as he,
And all turns air!

Și temeri vin spre noi, cu bătrânețea.
Atunci aștepți doar moartea să te scape,
Și-orice nădejde parcă ți s-a stins.
Puterile te lasă, amorțește
Auzul, văzul, toate pier pe rând;
Nici dinții nu mai sunt, să prindă hrana;
Dar zici că ești în viață! Iacă, unul
Din ăștia, care vrea să mai trăiască
Abia pleacă de-aici. Își uită guta,
Apoplexia și se minte singur,
Închipuindu-se că-i tânăr foc.
Își lingușește vârsta și tot crede
Că tinerețea va s-o recâștige
Prin farmec, ca Aeson și mai speră
Să tragă clapa soartei, ca și cum
Ea s-ar lăsa-nșelată, tot ca el,
Când totu-i fum!...
(Bate cineva.)
Al treilea la rând.

nombre, les perpétuelles terreurs qui accompagnent la vieillesse. Ils appellent mille fois la mort, car c'est le souhait ordinaire de ces hommes. Leurs membres sont mous, leurs sens sont obtus; leur vue, leur ouïe, leur tact sont morts avant eux; leurs dents même, ces instruments de la vie, sont tombées, et ils croient vivre encore. En voilà un qui retourne chez lui et qui désire végéter encore longtemps. Il ne sent ni sa goutte ni sa paralysie; il se feint plus jeune de quelques vingtaines d'années. L'âge a beau raisonner, il lui donne un démenti formel. Il espère, comme Éson, retrouver la jeunesse à force d'incantations, et il se vautre dans ces pensées, comme si le destin devait être aussi facilement dupé qu'il se dupe lui-même, et autant en emporte le vent. (On frappe au dedans.) Qu'est-ce que c'est, maintenant? Un troisième?

[Knocking within.]
Who's that there, now? a third!
MOS: Close, to your couch again; I hear his voice:
It is Corvino, our spruce merchant.

VOLP [Lies down as before.]: Dead.

MOS: Another bout, sir, with your eyes.
[Anointing them.]
—Who's there?
[Enter CORVINO.]
Signior Corvino! come most wished for! Oh,
How happy were you, if you knew it, now!
CORV: Why? what? wherein?

MOS: The tardy hour is come, sir.

CORV: He is not dead?

MOSCA
În pat, de grabă, a venit Corvino,
E glasul lui, cinstitul negustor.

VOLPONE
(se așează în pat, ca mai înainte)
Sunt mort...
MOSCA
O clipă și vă ung pe ochi.
(Îi unge ochii).
Cine-i acolo?
(Intră Corvino.)
A, signor Corvino!
O, nici nu știți ce fericit sunteți.

CORVINO
Cum? Cum? De ce?
MOSCA
Acum i-a sunat ceasul.

CORVINO

MOSCA.
Chut! retournez vous coucher; j'entends sa voix; c'est Corvino, notre beau marchand.
VOLPONE, se couche comme précédemment.
Faisons le mort.
MOSCA.
Encore un peu d'opiat pour vos yeux. (Il lui graisse les yeux.)—Qui est là ? (Signor Corvino entre.) Corvino, arrivez, je souhaitais fort de vous voir; comme vous seriez heureux, si vous saviez...

CORVINO.
Pourquoi? qu'y a-t-il ? qu'est
MOSCA.
L'heure tardive a enfin sonné, monsieur.
CORVINO.

MOS: Not dead, sir, but as good;
He knows no man.

CORV: How shall I do then?

MOS: Why, sir?

CORV: I have brought him here a pearl.

MOS: Perhaps he has
So much remembrance left as to know you, sir:
He still calls on you; nothing but your name
Is in his mouth: Is your pearl orient, sir?
CORV: Venice was never owner of the like.
VOLP [Faintly.]: Signior Corvino!

MOS: Hark!

Deci a murit?
MOSCA
Nu încă, dar e bine,
Nimica nu mai știe.
CORVINO
Ce mă fac?
MOSCA
De ce?
CORVINO
Păi i-am adus un dar, o perlă.
MOSCA
Atunci, se poate să-și aduc-aminte
De dumneavoastră. Tot mereu vă cheamă:
A adormit cu numele-ți pe buze.
E-o perlă veritabilă, cu "orient"?

CORVINO
Nicicând Veneția n-a avut mai bună.
VOLPONE
(slab)
Signor Corvino!
MOSCA
Auzi!

Il n'est pas mort?
MOSCA.
Mort! non, mais il n'en vaut pas mieux.
Il ne reconnaît plus personne.
CORVINO.
Que dois-je faire alors?
MOSCA.
Quel était votre projet?
CORVINO.
Je lui avais apporté cette perle.
MOSCA.
Peut-être a-t-il encore assez de mémoire pour vous reconnaître, vous, monsieur; il vous nomme encore; il n'a que votre nom à la bouche; votre perle-est-elle fine, monsieur?
CORVINO.
Venise n'a jamais vu sa pareille.
VOLPONE, d'une voix faible.
Signor Corvino.

MOSCA.
Écoutez.

VOLP: Signior Corvino!

MOS: He calls you; step and give it him.
He's here, sir,
And he has brought you a rich pearl.

CORV: How do you, sir?
Tell him it doubles the twelfth carat.

MOS: Sir,
He cannot understand, his hearing's gone;
And yet it comforts him to see you—
CORV: Say,
I have a diamond for him, too.

MOS: Best show it, sir;
Put it into his hand; 'tis only there
He apprehends: he has his feeling yet.
See how he grasps it!

VOLPONE
Signor Corvino!
MOSCA
Vă strigă. Apropiați-vă și-i dați
Ce i-ați adus. I-aici, aici, stăpâne,
Și v-a adus o prea frumoasă perlă.
CORVINO
Ce mai faci, domnule? Hai, Mosca, spune-i
Că are peste 20 carate!

MOSCA
Nimic nu mai pricepe, sir, n-aude,
Dar totuși e o mare alinare,
Aicea să vă știe, lângă el…
CORVINO
Spune-i că i-am adus și-un diamant.

MOSCA
Mai bine, arătați-i-l, în mână
I-l puneți, ca să-l simtă, să priceapă;
Priviți cum îl apucă!

VOLPONE.
Signor Corvino.
MOSCA.
Il vous appelle ; allez et donnez-lui la perle. (En criant, à Volpone.) Il est ici, et il vous apporte une perle magnifique.
CORVINO, à Volpone.
Comment allez-vous, monsieur? (A Mosca.) Dis-lui qu'elle pèse vingt-quatre carats.
MOSCA.
Monsieur, il n'entend plus rien; il est sourd; cependant, cela lui fait du bien de vous voir.
CORVINO.
Ajoute que j'ai aussi un diamant pour lui.
MOSCA.
Vous ferez mieux de le lui montrer; mettez-le-lui dans la main ; ce n'est plus que par les doigs qu'il comprend quelque chose ; il lui reste le tact ; voyez comme il le serre.

CORV: 'Las, good gentleman!
How pitiful the sight is!

MOS: Tut! forget, sir.
The weeping of an heir should still be laughter
Under a visor.
CORV: Why, am I his heir?

MOS: Sir, I am sworn, I may not show the will,
Till he be dead; but, here has been Corbaccio,
Here has been Voltore, here were others too,
I cannot number 'em, they were so many;
All gaping here for legacies: but I,
Taking the 'vantage of his naming you,
Signior Corvino, Signior Corvino, took
Paper and pen, and ink, and there I asked him,
Whom he would have his heir? Corvino. Who

CORVINO
Ah, bietul om, ce-ntristător spectacol!

MOSCA
Nu lăcrimați, moștenitorul plânge
De obicei, numai de ochii lumii.

CORVINO
Ce-ai spus, sunt eu moștenitorul lui?
MOSCA
Eu, domnule-am jurat să nu arăt
Diata, pân-ce n-a fi răposat;
Dar au mai fost Corbaccio și Voltore
Și alții mulți pe-aici, nu mai știu câți
Murind de nerăbdare să apuce
Și ei un paragraf din testament.
Dar eu am profitat că tot striga:
„Signor Corvino, oh, signor Corvino":
Am luat de grabă pana și cerneală
Și-apoi l-am întrebat, pe cine vrea
Moștenitor? „Corvino", zice el:
Și cine, ca executor? „Corvino".
La celelalte întrebări, tăcu.

CORVINO.
Hélas! le pauvre homme ! cela fait pitié de le voir.
MOSCA.
Fi donc, ne vous en donnez pas la peine; les pleurs d'un héritier sont des rires sous le masque.
CORVINO.
Suis-je donc son héritier?
MOSCA.
Monsieur, j'ai promis sous serment de ne pas montrer le testament qu'il ne soit mort; sachez que Corbaccio est venu le voir, Voltore aussi, et tant d'autres que je ne puis les nommer tous, tous baillant pour avoir des legs ; mais moi, me prévalant de ce qu'il vous nommait tout haut : *signor Corvino, signor Corvino*, j'ai pris, plume, papier et encre, et je lui demandai qui il choisissait pour son héritier. Corvino.—Qui il voulait pour exécuteur testamentaire. Corvino.—Et sur toutes les questions auxquelles il ne

Should be executor? Corvino. And,
To any question he was silent to,
I still interpreted the nods he made,
Through weakness, for consent: and sent home the others,
Nothing bequeathed them, but to cry and curse.
CORV: O, my dear Mosca!
[They embrace.]
Does he not perceive us?
MOS: No more than a blind harper. He knows no man,
No face of friend, nor name of any servant,
Who 'twas that fed him last, or gave him drink:
Not those he hath begotten, or brought up,
Can he remember.
CORV: Has he children?

MOS: Bastards,
Some dozen, or more, that he begot on

Interpretând din moțăieli ce-ar vrea,
Pe toți ceilalți i-am dat pe ușă-afară,
Să fulgere și tune, toți și toate,
Că i-am lăsat cu buzele umflate

CORVINO
O, Mosca, dragul meu! El nu ne vede?

MOSCA
Nici cât harpistul orb. Nu recunoaște
Pe nimeni, nici prieten și nici slugă,
Nu știe cine-i pune hrana-n gură.
Sau apă-i dă să bea, nu-și amintește
De nicio rubedenie din trecut.

CORVINO
Are copii?
MOSCA
Copii din flori, cu târfe,

répondait mot, j'interprétai les mouvements qu'il faisait avec la tête, comme des signes de consentement; c'est ainsi que j'ai congédié les autres sans leur rien laisser, en legs, que des pleurs et des malédictions.

CORVINO.
Oh ! mon cher Mosca. (Ils s'embrassent.) Mais ne nous voit-il pas?
MOSCA.
Pas plus qu'un joueur de harpe aveugle. Il ne reconnaît plus personne, pas même ses amis ; il ne sait plus le nom du serviteur qui lui a donné son dernier repas ou sa dernière tisane. Il ne se rappelle plus ceux qu'il a engendrés ou élevés.

CORVINO.
Est-ce qu'il a des enfants?
MOSCA.
Des bâtards, une douzaine, ou plus,

beggars,
Gipsies, and Jews, and blackmoors, when he was drunk.
Knew you not that, sir? 'tis the common fable.
The dwarf, the fool, the eunuch, are all his;
He's the true father of his family,
In all, save me:—but he has given them nothing.
CORV: That's well, that's well. Art sure he does not hear us?

MOS: Sure, sir! Why, look you, credit your own sense.
[Shouts in VOL.'s ear.]
The pox approach, and add to your diseases,
If it would send you hence the sooner, sir,
For your incontinence, it hath deserved it
Thoroughly, and thoroughly, and the plague to boot!—
You may come near, sir.—Would you

Făcuți la chef, cu cine știe cine;
Nu știți povestea, sir? Că eunucul,
Piticul și bufonul sunt ai lui,
Li-i tată tuturor, afar' de mine,
Dar nimănuia nu i-a dat nimic.

CORVINO
E minunat. Ești sigur că n-aude?

MOSCA
Sigur, poftiți de-l puneți la-ncercare:
(Strigă în urechile lui Volpone.)
Huo, dar-ar ciuma-n tine, să-ți sporească,
Și bubele și chinul și mai iute
Să te trimită-n iad, stricat bătrân!
Poftiți mai lângă el, signor Corvino.
De ți-aș închide ochii puchinoși
Ca de broscoi. Cu mutra-ți fleșcăită
Și tăbăcită, să te văd crăpând!

qu'il a eus de mendiantes, de bohémiennes, de juives, de négresses, quand il était ivre. Ne le saviez-vous pas, monsieur? C'est la fable de tout le monde. Le nain, le fou, l'eunuque, sont ses enfants. Il est le père de tous ceux qui le servent, excepté moi ;—ma foi, il ne leur a rien laissé.

CORVINO.
C'est bien, ah! c'est bien. Mais es-tu sûr qu'il ne nous entend pas?
MOSCA.
Sûr, monsieur! jugez-en vous-même ! (Il crie à l'oreille de Volpone.) Plaise à la vérole de se compliquer avec vos autres maux, si elle doit vous envoyer plus tôt au diable, monsieur, en châtiment de votre incontinence, car elle l'a mérité, oui monsieur, elle l'a mérité, tout à fait, tout à fait; et la peste par-dessus le marché.—(A Corvino.) Approchez

would once close
Those filthy eyes of yours, that flow with slime,
Like two frog-pits; and those same hanging cheeks,
Covered with hide instead of skin—Nay, help, sir—
That look like frozen dish-clouts, set on end!
CORV [Aloud.]: Or like an old smoked wall, on which the rain
Ran down in streaks!

MOS: Excellent, sir! Speak out:
You may be louder yet: a culverin
Discharged in his ear would hardly bore it.

CORV: His nose is like a common sewer, still running.

MOS: 'Tis good! And what his mouth?

Hai, domnule, ajută-mă să-i zic:
Arăți ca rufa stoarsă...

CORVINO
(tare)
Ca pereții
Cu tencuiala mucedă de ploaie.
MOSCA
A, foarte bine, domnule, mai tare,
Cu tunul daca-i trage la ureche
Și tot n-aude, ziceți-i mai tare.

CORVINO
Ți-e nasul ca o cloacă curgătoare.

MOSCA
Perfect! dar gura ce-i e?

donc, monsieur.—Que ne pouvez-vous enfin fermer vos sales yeux qui, par leur liqueur visqueuse, ressemblent à une grenouillère! Quand ne verrons-nous plus ces joues pendantes que recouvre un vieux cuir au lieu de peau, (A Corvino.) aidez-moi donc, monsieur ;—et qui ressemblent à de vieux torchons gelés ?...
CORVINO, haut.
Ou à un vieux mur enfumé, sur lequel l'eau, en tombant, a fait des sillons.

MOSCA.
Excellent, monsieur, continuez ; vous pouvez bien parler encore plus haut; une coulevrine, qu'on lui déchargerait aux oreilles, ne les traverserait pas.
CORVINO.
Son nez est comme l'égout public ; il coule toujours.
MOSCA.
C'est bon ; et sa bouche?

<table>
<tr><td>CORV: A very draught.</td><td>CORVINO
O latrină.</td><td>CORVINO.
Un cloaque.</td></tr>
<tr><td>MOS: O, stop it up—</td><td>MOSCA
Închideți-i-o.</td><td>MOSCA.
Oh! bouchez ce trou.</td></tr>
<tr><td>CORV: By no means.</td><td>CORVINO
Nu pot, zău...</td><td>CORVINO.
Ma foi, non.</td></tr>
<tr><td>MOS: ‘Pray you, let me:
Faith I could stifle him rarely with a pillow,
As well as any woman that should keep him.</td><td>MOSCA
Vă rog,
Lăsați-mă pe mine să-l înăbuș,
Cu-o pernă, ca anume-ngrijitoare.</td><td>MOSCA.
Je vous en prie, laissez-moi faire; en vérité, je pourrais l’étouffer avec un oreiller, aussi bien qu’une vieille garde-malade.</td></tr>
<tr><td>CORV: Do as you will: but I’ll begone.</td><td>CORVINO
Ei, fă cum știi, dar eu plec.</td><td>CORVINO.
Fais ce que tu voudras, mais en mon absence.</td></tr>
<tr><td>MOS: Be so:
It is your presence makes him last so long.</td><td>MOSCA
Foarte bine,
Prezența dumneavoastră-l ține-n viață.</td><td>MOSCA.
Soit. C’est votre présence qui le fait durer si longtemps.</td></tr>
<tr><td>CORV: I pray you, use no violence.</td><td>CORVINO
Te rog să nu recurgi la violență.</td><td>CORVINO.
Je t’en prie, n’use pas de violence.</td></tr>
<tr><td>MOS: No, sir! Why?
Why should you be thus scrupulous, pray you, sir?</td><td>MOSCA
Nu, domnule? De ce atâta scupul?</td><td>MOSCA.
Pourquoi donc? pourquoi seriez-vous si scrupuleux, monsieur ?</td></tr>
<tr><td>CORV: Nay, at your discretion.</td><td>CORVINO</td><td>CORVINO.</td></tr>
</table>

MOS: Well, good sir, begone.

CORV: I will not trouble him now, to take my pearl.

MOS: Puh! nor your diamond. What a needless care
Is this afflicts you? Is not all here yours?
Am not I here, whom you have made your creature?
That owe my being to you?

CORV: Grateful Mosca!
Thou art my friend, my fellow, my companion,
My partner, and shalt share in all my fortunes.
MOS: Excepting one.

CORV: What's that?

MOS: Your gallant wife, sir—

Atuncea fă-i ce știi.
MOSCA
Fiți liniștiți.
CORVINO
N-aș vrea să-ți stau în drum, dar perla mea...
MOSCA
Și diamantul poate? Nici o grijă,
N-aveți cumva încredere în mine?
Nu-i totul-al dumneavoastră-n casa asta?
Nu-s eu aicea sluga credincioasă
Care vă stă pe viață la picioare?

CORVINO
Bunule Mosca, pentru mine ești
Neprețuit prieten, camarad,
Tovarăș de afaceri: am să-mpart
Cu tine toate cele.
MOSCA
Afar' de una...
CORVINO
Care?
MOSCA

Hé bien, à ta discrétion.
MOSCA.
Alors, cher monsieur, allez-vous-en.
CORVINO.
Je ne veux pas l'inquiéter maintenant en reprenant ma perle.
MOSCA.
Pouh ! ni votre diamant non plus ; quelle inquiétude montrez-vous donc là ?, tout n'est-il pas à vous ici? Ne suis-je pas là, moi dont vous avez fait votre créature, et qui vous dois mon existence?
CORVINO.
Reconnaissant Mosca, tu es mon ami, mon camarade, mon compagnon, mon associé, et tu auras ta part dans toutes mes fortunes.
MOSCA.
Une exceptée.
CORVINO.
Laquelle?
MOSCA.

[Exit CORV.]
Now is he gone: we had no other means
To shoot him hence, but this.

VOLP: My divine Mosca!
Thou hast to-day outgone thyself.
[Knocking within.]
—Who's there?
I will be troubled with no more. Prepare
Me music, dances, banquet, all delights;
The Turk is not more sensual in his pleasures,
Than will Volpone.
[Exit MOS.]
Let me see; a pearl!
A diamond! plate! chequines! Good morning's purchase,
Why, this is better than rob churches, yet;
Or fat, by eating, once a month, a man—
[Re-enter MOSCA.]
Who is't?
MOS: The beauteous lady Would-be, sir,
Wife to the English knight, Sir Politick

Frumoasa voastră soțioară.
(CORVINO iese.)
Of, în sfârșit, așa l-am scos din casă.

VOLPONE
Un zeu ești, Mosca, fără de egal.
(Bate cineva.)
Cine-i acolo? Nu primesc pe nimeni.
Hai, Mosca, pregătește-mi un ospăț,
Cu muzică și dans și desfătare;
Nici turcul nu s-ar bucura de toate,
Cum ține să se bucure Volpone.
(Iese MOSCA.)
Să văd: o perlă, un diamant, argint.
Țechini de aur! Bună fu de recolta
În dimineața asta. Tot mai bine,
Decât să jefuiești biserici, sau
Să mi te-ngrași mâncând la lună-odată.
(Reintră Mosca.)
Cine mai e?

MOSCA
Frumoasa lady Ar-Fi,

Votre charmante femme, monsieur. (Corvino part précipitamment.) Le voilà parti. Nous n'avions pas d'autre moyen de le déraciner d'ici.
VOLPONE.
Mon divin Mosca, tu t'es surpassé ce matin. (On frappe.) Qu'est-ce encore? Je ne veux plus être ennuyé aujourd'hui. Prépare-moi de la musique, des danses, des banquets, tous les plaisirs; le Turc n'est pas plus sensuel dans ses voluptés que ne le sera Volpone. (Mosca sort.) Voyons, une perle, un diamant, une pièce d'argenterie, des sequins! La matinée est bonne; hé bien! Cela ne vaut-il pas mieux que de piller des églises ou de s'engraisser en dévorant un homme par mois? (Mosca rentre.) Qui est-ce?

MOSCA.
La belle lady Would-be, monsieur,

Would-be,
(This is the style, sir, is directed me,)
Hath sent to know how you have slept to-night,
And if you would be visited?
VOLP: Not now;
Some three hours hence—

MOS: I told the squire so much.

VOLP: When I am high with mirth and wine; then, then:
'Fore heaven, I wonder at the desperate valour
Of the bold English, that they dare let loose
Their wives to all encounters!
MOS: Sir, this knight
Had not his name for nothing, he is politick,
And knows, howe'er his wife affect strange airs,
She hath not yet the face to be dishonest:

Soția unui cavaler englez,
Sir Politick Ar-Fi (acesta-i titlul),
Are plăcerea să se informeze
Cum ați dormit și dacă e primită.

VOLPONE
Acuma nu; dar peste vreo trei ceasuri.

MOSCA
Am și spus asta curierului.
VOLPONE
Când mă va mai dispune-o masă bună,
Și-un vin ales, da, poate, poate-atunci.
A ăstora, englejii, că-ndrăznesc
Să-și lase-așa nevestele, pe uliți.

MOSCA
Stăpâne, cavalerul ăsta, soțul,
Nu-și zice el Politick de pomană.
El știe că, oricât de straniu pare,
O lasă-n boii ei, că-i prea urâtă
Ca să se lege careva de ea.

femme du chevalier anglais, sir Politick Would-be (tel est, monsieur, le style de la dépêche), envoie savoir comment vous avez dormi cette nuit et si vous pourrez la recevoir.
VOLPONE.
Pas maintenant, dans trois heures environ.
MOSCA.
Je l'ai déjà dit à l'écuyer.
VOLPONE.
Lorsque je me serai grisé de gaieté et de vin, alors, alors... Par le ciel, je m'étonne de la témérité de ces vaillants Anglais, qui laissent aller leurs femmes, la bride sur le cou, au-devant de toutes les rencontres.
MOSCA.
Monsieur, le chevalier ne porte pas son nom pour rien, c'est un politique ; il sait que, bien que sa femme affecte des airs étranges, elle n'a pourtant pas une figure à être déshonnête; mais, si elle

But had she Signior Corvino's wife's face—
VOLP: Has she so rare a face?

MOS: Oh, sir, the wonder,
The blazing star of Italy! a wench
Of the first year! a beauty ripe as harvest!
Whose skin is whiter than a swan all over,
Than silver, snow, or lilies! a soft lip,
Would tempt you to eternity of kissing!
And flesh that melteth in the touch to blood!
Bright as your gold, and lovely as your gold!

VOLP: Why had not I known this before?

MOS: Alas, sir,
Myself but yesterday discovered it.

VOLP: How might I see her?

Dar dac-ar fi ca soața lui Corvino...

VOLPONE
I-așa frumoasă cum se spune, Mosca?
MOSCA
O, sir, e a Italiei stea, minunea-i
Gingașă ca o primăvară, dulce
Ca fructul pârguit al toamnei. Are
O carne ca o lebădă pufoasă
Și strălucește ca argintul, neaua,
Și crinul laolaltă. Când o vezi,
Se-mbujorează ca un trandafir,
Iar buzele-i catifelate, doamne,
Îți dau ispita unor dezmierdări
Ce nu s-ar mai sfârși. Da, e frumoasă
Și strălucește, de fermecătoare,
Ca aurul din visteria ta.
VOLPONE
Cum n-am știut de-asemenea comoară?
MOSCA
Stăpâne, din păcate, am aflat-o
Și eu abia de ieri.
VOLPONE

avait celle de la femme du signor Corvino...
VOLPONE.
Est-elle donc si belle?
MOSCA.
Oh! monsieur, la merveille, l'étoile flamboyante de l'Italie; un tendron au printemps de l'année, une beauté mûre comme la moisson, dont la peau est plus blanche que l'aile du cygne, l'argent, la neige ou les lis; une lèvre moelleuse qui vous inviterait à un seul mais éternel baiser; une chair que le sang teint en rose au moindre contact; brillante comme votre or; aimable comme votre or !

VOLPONE.
Pourquoi n'ai-je pas su cela plus tôt?
MOSCA.
Hélas! monsieur, je ne l'ai découvert moi-même qu'hier.
VOLPONE.

MOS: Oh, not possible;
She's kept as warily as is your gold;
Never does come abroad, never takes air,
But at a window. All her looks are sweet
As the first grapes or cherries, and are watched
As near as they are.

VOLP: I must see her.

MOS: Sir,
There is a guard of spies ten thick upon her,
All his whole household; each of which is set
Upon his fellow, and have all their charge
When he goes out, when he comes in, examined.
VOLP: I will go see her, though but at her window.

MOS: In some disguise, then.

Trebuie s-o văd.
MOSCA
Cu neputință, domnule,-i păzită
La fel de strașnic ca aurul tău.
Nu iese decât, cel mult, la fereastră,
Ca să respire. Ochii ei sunt dulci
Ca primii struguri copți, dar priveghiați
La fel ca ei.

VOLPONE
Trebuie s-o văd.
MOSCA
Stăpâne,
E-ncojurată pururi de spioni,
De toți ai casei, toți păzesc cu rândul,
Și fiecare pe-altul îl pândește,
Avându-și slujba lui, de câte ori
Intră, sau iese, cineva din casă.

VOLPONE
Trebuie s-o văd, măcar de la fereastră.

MOSCA

Comment pourrais-je la voir?
MOSCA.
Oh ! ce n'est pas possible ; elle est gardée aussi soigneusement que votre or, jamais ne sort, jamais ne prend l'air que par une fenêtre ; ses regards sont doux comme les premiers raisins ou les premières cerises, et surveillés d'aussi près.
VOLPONE.
Je veux la voir.
MOSCA.
Monsieur, une garde d'espions l'entoure, elle est composée de tous les serviteurs de la maison, dont chacun est aussi l'espion de son camarade; que l'on sorte ou que l'on rentre, c'est un interrogatoire minutieux et un examen général.
VOLPONE.
Je veux la voir, quand ce ne serait qu'à sa fenêtre.
MOSCA.

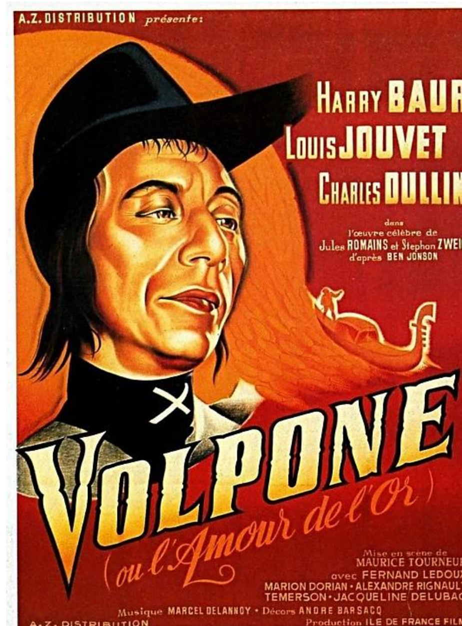

VOLP: That is true; I must
Maintain mine own shape still the same: we'll think.

[Exeunt.]

Se poate, numai deghizat.
VOLPONE
Așa;
Să chibzuim. Vreau să rămân același
Deși-mbrăcat în straie de-mprumut.
(Ies.)

Alors sous quelque déguisement?
VOLPONE.
C'est là le moyen; il faut toujours que je déguise ma véritable forme; allons réfléchir
(Ils sortent.)

Contemporary
Literature Press

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

ACT II

SCENE I

ST. MARK'S PLACE; a retired corner before CORVINO'S house.

Enter Sir POLITICK WOULD-BE, and PEREGRINE.

SIR P: Sir, to a wise man, all the world's his soil:
It is not Italy, nor France, nor Europe,
That must bound me, if my fates call me forth.
Yet, I protest, it is no salt desire
Of seeing countries, shifting a religion,
Nor any disaffection to the state
Where I was bred, and unto which I owe
My dearest plots, hath brought me out; much less,
That idle, antique, stale, gray-headed

ACTUL II

SCENA 1

Piața San Marco. Un colț retras, dinaintea casei lui Corvino.

Intră sir Politick Ar-Fi și Peregrine.

SIR POLITICK
Pentru-nțelept, a lui e toată lumea.
Italia sau Franța sau Europa
Nu pot să mă oprească, dacă soarta
Mă cheamă-n lumea largă. Totuși, sir,
Nu râvna de-a vedea și alte țări
Sau de-a-mi schimba religia, nici sila
De țara-n care am crescut și-n care
Am născocit atâtea — nu acestea
Mă fac să plec; nici nu vreau, ca Ulise,
S-o iau, prostește, razna spre-a cunoaște
Ce cred și cum trăiesc semenii mei.

ACTE II.

SCÈNE PREMIÈRE.

La place Saint-Marc, un coin retiré devant la maison de Corvino.

SIR POLITICK WOULD-BE et PÉRÉGRINE.

SIR POLITICK.
Monsieur, pour un homme sage, la patrie, c'est le monde. Ce n'est ni la France, ni l'Italie, ni même l'Europe qui m'arrêteront si mes destinées m'appellent ailleurs. Cependant, je proteste que ce n'est pas l'ardente curiosité de visiter de nouvelles contrées, ni un changement de religion, ni une désaffection du pays où je suis né et auquel je dois rapporter mes conceptions les plus précieuses, qui m'amènent sur le sol étranger; c'est encore moins le dessein

project Of knowing men's minds and manners, with Ulysses! But a peculiar humour of my wife's Laid for this height of Venice, to observe, To quote, to learn the language, and so forth— I hope you travel, sir, with license?	Nu, sir, o toană a soției mele M-a prefăcut în venețian ca să observ, Să-nvăț năravuri, limbă și-alte cele. Călătoriți cu pașaport?	frivole, antique, usé, le dessein grisonnant de connaître les moeurs et les coutumes des hommes ainsi que l'avait Ulysse, mais un goût particulier de ma femme pour cette terre de Venise, dont elle veut observer, apprendre, analyser le langage, et le reste... Je pense que vous voyagez, monsieur, avec une permission?
PER: Yes.	PEREGRINE Da, sir.	PÉRÉGRINE. Oui.
SIR P: I dare the safelier converse—How long, sir, Since you left England?	SIR POLITICK E mult mai sigur. Ați plecat de mult Din Anglia?	SIR POLITICK. J'ose vous parler alors avec d'autant plus de sécurité. Depuis combien de temps avez-vous quitté l'Angleterre ?
PER: Seven weeks.	PEREGRINE De șapte săptămâni.	PÉRÉGRINE. Depuis sept semaines.
SIR P: So lately! You have not been with my Lord Ambassador?	SIR POLITICK Pe Lord Ambassador nu l-ați văzut?	SIR POLITICK. Ah! depuis si peu de temps! N'avez-vous pas été chez mylord ambassadeur?
PER: Not yet, sir.	PEREGRINE Nu încă, sir.	PÉRÉGRINE. Pas encore.
SIR P: Pray you, what news, sir, vents	SIR POLITICK	SIR POLITICK.

our climate?
I heard last night a most strange thing reported
By some of my lord's followers, and I long
To hear how 'twill be seconded.
PER: What was't, sir?

SIR P: Marry, sir, of a raven that should build
In a ship royal of the king's.

PER [ASIDE.]: This fellow,
Does he gull me, trow? or is gulled?
—Your name, sir.

SIR P: My name is Politick Would-be.

PER [ASIDE.]: Oh, that speaks him.
—A knight, sir?

SIR P: A poor knight, sir.

Ce știri mai vântură englezii noștri?
Aseară-am auzit un zvon ciudat
Din gura unuia ce-i dă târcoale;
Și tare-aș vrea să știu de nu-i minciună.

PEREGRINE
Ce-anume, sir?
SIR POLITICK
Pe-un vas al regelui, cică, un corb
Și-ar fi clădit dăunăzi cuibul.

PEREGRINE
Zău?
Nu te-o fi tras pe sfoară? Dumneata
Cum te numești?
SIR POLITICK
Sir Politick Ar-Fi.
PEREGRINE
Așa! Acum pricep. Un cavaler!

SIR POLITICK
Ca vai de el!

Dites-moi, monsieur, quelles nouvelles débite-t-on dans notre pays? J'entendis, l'autre soir, une chose fort étrange rapportée par une des personnes attachées à l'ambassade, et je brûle de savoir s'il y a d'autres nouvelles encore.
PÉRÉGRINE.
Qu'était-ce donc, monsieur?
SIR POLITICK.
Hé bien, monsieur, on parlait d'un corbeau qui aurait construit son nid dans un des vaisseaux du roi.
PÉRÉGRINE à part.
Ce monsieur se moque-t-il de moi ou s'est-on moqué de lui? (Haut.) Votre nom, monsieur?
SIR POLITICK.
Mon nom est sir Politick Would-be.
PÉRÉGRINE, à part.
Son nom le peint. (Haut.) Un chevalier, monsieur?
SIR POLITICK.
Un pauvre chevalier.

PER: Your lady
Lies here in Venice, for intelligence
Of tires, and fashions, and behaviour,
Among the courtezans? the fine Lady Would-be?
SIR P: Yes, sir; the spider and the bee oftimes,
Suck from one flower.
PER: Good Sir Politick,
I cry you mercy; I have heard much of you:
'Tis true, sir, of your raven.

SIR P: On your knowledge?

PER: Yes, and your lion's whelping in the Tower.

SIR P: Another whelp!

PER: Another, sir.

PEREGRINE
Soția dumitale
Stă la Veneția pentru cancanuri,
Găteli și curtezani—lady Ar-Fi?

SIR POLITICK
Da, sir, albina și păianjenul
Se-nfruptă-ades dintr-o aceeași floare.
PEREGRINE
O, sir! Am auzit de dumneata!
Zvonul cu corbul e adevărat.

SIR POLITICK
Știi sigur?
PEREGRINE
Sigur. Iar în Turnul Londrei
Leoaica a fătat din nou.
SIR POLITICK
Ei, taci!
Alt pui de leu?
PEREGRINE

PÉRÉGRINE.
Votre femme est ici à Venise pour s'instruire des coiffures, des modes et des moeurs chez les courtisanes? la belle lady Would-be ?
SIR POLITICK.
Oui, monsieur, l'araignée et l'abeille souvent sucent la même fleur.
PÉRÉGRINE.
Bon sir Politick, je vous demande pardon; j'ai beaucoup entendu parler dé vous. L'histoire de votre corbeau est vraie, monsieur.
SIR POLITICK.
A votre connaissance?
PÉRÉGRINE.
Et celle de la lionne qui a fait ses petits dans la tour de Londres[1].
SIR POLITICK.
Une seconde portée ?

PÉRÉGRINE.

SIR P: Now heaven!
What prodigies be these? The fires at Berwick!
And the new star! these things concurring, strange,
And full of omen! Saw you those meteors?
PER: I did, sir.

SIR P: Pray you, sir, confirm me,
Were there three porpoises seen above the bridge,
As they give out?
PER: Six, and a sturgeon, sir.

SIR P: I am astonished.

PER: Nay, sir, be not so;
I'll tell you a greater prodigy than these.

SIR P: What should these things portend?

Da, altul.
SIR POLITICK
Ce minuni!
La Berwick, focuri… Nouă stea pe cer…
Și toate-odată! Semne și vestiri.
Văzuta-i meteorii?

PEREGRINE
Cum de nu!
SIR POLITICK
E groaznic! Sir, adevărat să fie
Că trei delfini au fost văzuți umblând
Pe Podul Londrei?
PEREGRINE
Șase, și-un nisetru.
SIR POLITICK
Mă îngrozești!
PEREGRINE
Aceasta nu-I nimic!
Să vezi minunăție mai dihai…
SIR POLITICK
Și ce să-nsemne, oare, toate astea?

Une seconde.
SIR POLITICK.
O ciel ! quels prodiges se multiplient ! des feux à Berwick ! et une étoile nouvelle ! Cette concordance de faits étranges est pleine de présages.—Avez-vous vu ces météores ?

PÉRÉGRINE.
Je les ai vus.
SIR POLITICK.
Terrible chose ! Je vous en prie, confirmez-moi, s'il est vrai, comme on le dit, que trois marsouins ont été vus au-dessus du pont[2]?
PÉRÉGRINE.
Six, monsieur, et un esturgeon.
SIR POLITICK.
J'en suis surpris.
PÉRÉGRINE.
Ne le soyez pas, je vais vous raconter un prodige plus grand encore que ceux-là.
SIR POLITICK.
Mon Dieu, qu'est-ce que tout cela présage?

PER: The very day
(Let me be sure) that I put forth from London,
There was a whale discover'd in the river,
As high as Woolwich, that had waited there,
Few know how many months, for the subversion
Of the Stode fleet.
SIR P: Is't possible? believe it,
'Twas either sent from Spain, or the archdukes:
Spinola's whale, upon my life, my credit!
Will they not leave these projects? Worthy sir,
Some other news.
PER: Faith, Stone the fool is dead,
And they do lack a tavern fool extremely.

SIR P: Is Mass Stone dead?

PEREGRINE
Da, chiar în ziua când m-am îmbarcat
Au pescuit în fluviu o balenă
Cât Arsenalul, așteptând acolo
De cine știe câte luni la rând
Ca să înece flota Stode.

SIR POLITICK
Se poate?
Să știi că au trimes-o arhiducii
Sau Spania. Balena lui Spinola,
Pe cinstea mea de cavaler ți-o spun!
Nu se mai lasă de-astfel de izvoade?
Ei, altceva?

PEREGRINE
Nebunul Stone e mort.
Se simte lipsa de măscărici.

SIR POLITICK

PÉRÉGRINE.
Le jour même, laissez-moi me rappeler, oui, le jour même que je quittai Londres, on découvrit dans le fleuve, à la hauteur de Woolwich, une baleine qui avait attendu là, peu de gens savent combien de mois, la destruction de la flotte de Stode.

SIR POLITICK.
Est-ce possible ! Croyez qu'elle avait été envoyée par l'Espagne ou par les archiducs. C'était la baleine de Spinola, sur ma vie, sur mon honneur ! N'abandonneront-ils pas leurs projets? Digne monsieur, avez-vous quelque autre nouvelle ?
PÉRÉGRINE.
Ma foi, Stone le bouffon[1] est mort, et on sent généralement le besoin d'un bouffon de taverne.
SIR POLITICK.

PER: He's dead sir; why, I hope
You thought him not immortal?
[ASIDE.]
O, this knight,
Were he well known, would be a precious thing
To fit our English stage: he that should write
But such a fellow, should be thought to feign
Extremely, if not maliciously.
SIR P: Stone dead!

PER: Dead.—Lord! how deeply sir, you apprehend it?
He was no kinsman to you?

SIR P: That I know of.
Well! that same fellow was an unknown fool.
PER: And yet you knew him, it seems?

Cum? A murit bufonul Stone?
PEREGRINE
Da, sir.
Că doar nu l-ai crezut nemuritor!
(Aparte.)
De-ar fi mai cunoscut, acest Ar-Fi
Ar fi de ne-ntrecut pe scena noastră!
Pe-acel ce-ar scrie despre cavaler
L-ar crede toți un mare mincinos…

SIR POLITICK
Stone mort!
PEREGRINE
Da, mort. De ce te-ai întristat așa?
N-ați fost, doar, rude…

SIR POLITICK
Nu, firește.
Săracul! Un nebun necunoscut.
PEREGRINE
Și, totuși, dumneata l-ai cunoscut…

Stone est mort?
PÉRÉGRINE.
Il est mort; eh bien, le croyiez-vous donc immortel? (A part.) Ce chevalier, s'il était bien connu, serait un personnage qui conviendrait fort à notre théâtre anglais ; celui qui le peindrait au naturel serait accusé d'exagération ou au moins de malice.

SIR POLITICK.
Stone mort!
PÉRÉGRINE.
Mort.—Seigneur ! comme cela vous impressionne ! Était-il votre cousin, par hasard
SIR POLITICK.
Non, que je sache.

SIR P: I did so. Sir,
I knew him one of the most dangerous heads
Living within the state, and so I held him.
PER: Indeed, sir?

SIR P: While he lived, in action.
He has received weekly intelligence,
Upon my knowledge, out of the Low Countries,
For all parts of the world, in cabbages;
And those dispensed again to ambassadors,
In oranges, musk melons, apricocts,
Lemons, pome-citrons, and such like: sometimes
In Colchester oysters, and your Selsey cockles.
PER: You make me wonder.

SIR P: Sir, upon my knowledge.

Așa se pare.
SIR POLITICK
Da, așa e. Sir,
Nu cred c-am întâlnit vre-un cetățean
Mai de temut pentr-o întreagă țară.

PEREGRINE
Ei asta-i!
SIR POLITICK
Sigur. Cât a fost în viață.
Primea în fiecare săptămână
Din Țările de Jos, ascunse-n verze,
Știri despre toate colțurile lumii.
De-aici le trimitea la ambasade
În portocale, pepeni, în caise,
Lămâi și altele – adeseori
În stridii de Colcester și în scoici.

PEREGRINE
Mă uluiești!
SIR POLITICK

SIR POLITICK.
Je le connaissais comme l'une des plus dangereuses têtes du pays; je le tenais pour un habile homme.

PÉRÉGRINE.
En vérité, monsieur?
SIR POLITICK.
Oui, tant qu'il a vécu; il recevait, à ma connaissance, chaque semaine, et renfermées dans des choux[1], certaines lettres qui venaient des Pays-Bas, et de tous les États de l'Europe; il les distribuait ensuite aux ambassadeurs, dans des oranges, des melons, des abricots, des limons, des grenades et autres fruits; quelquefois dans des huîtres de Colchester et dans des coquillages de Selsey.

PÉRÉGRINE.
Vous m'étonnez.
SIR POLITICK.

Nay, I've observed him, at your public ordinary,
Take his advertisement from a traveller
A conceal'd statesman, in a trencher of meat;
And instantly, before the meal was done,
Convey an answer in a toothpick.
PER: Strange!
How could this be, sir?

SIR P: Why, the meat was cut
So like his character, and so laid, as he
Must easily read the cipher.

PER: I have heard,
He could not read, sir.

SIR P: So 'twas given out,
In policy, by those that did employ him:
But he could read, and had your languages,
And to't, as sound a noddle—

Sir, după câte știu,
Ce zic! Nu l-am văzut cu ochii mei? –
Într-o bodegă și-a primit tainul
De la un călător (un om de stat)
Într-un hartan de carne de pe-o tavă;
Și cât ai zice pește, după masă,
I-a dat răspunsul printr-o scobitoare.

PEREGRINE
Ciudat! Cum a putut să facă asta?

SIR POLITICK
Să vezi! Așa fel a tăiat hartanul
Și-așa l-a dres încât lui Stone nebunul
I-a fost ușor să deslușească cifrul.
PEREGRINE
Știam că nu e-n stare să citească.

SIR POLITICK
Așa dădeau să se-nțeleagă acei
În slujba cărora era – pricepi?
De unde! Omul era cărturar
Și-avea un cap...

Monsieur, c'est comme je vous le dis : tenez, je l'ai vu dans nos auberges publiques prendre ses renseignements auprès d'un voyageur, homme d'État déguisé, dans un gigot de mouton, et à l'instant, avant que le repas ne fût fini, rendre réponse dans un cure-dent.

PÉRÉGRINE.
C'est étrange ! Comment cela peut-il se faire ?
SIR POLITICK.
La viande était coupée en lettres disposées de façon qu'il pût lire aisément.

PÉRÉGRINE.
J'avais entendu dire, monsieur, qu'il ne savait pas lire.
SIR POLITICK.
C'est un bruit qui avait été habilement répandu par ceux qui l'employaient : mais il savait lire, et connaissait les langues; ajoutez qu'il avait une tête excellente.

PER: I have heard, sir,
That your baboons were spies, and that they were
A kind of subtle nation near to China.

SIR P: Ay, ay, your Mamaluchi. Faith, they had
Their hand in a French plot or two; but they
Were so extremely given to women, as
They made discovery of all: yet I
Had my advices here, on Wednesday last.
From one of their own coat, they were return'd,
Made their relations, as the fashion is,
And now stand fair for fresh employment.
PER: 'Heart!
[Aside.]
This sir Pol will be ignorant of nothing.
—It seems, sir, you know all?
SIR P: Not all sir, but

PEREGRINE
Mai află, așa dar,
Că babuinii toți au fost spioni,
Un neam viclean de lângă coasta Chinei.

SIR POLITICK
Vorbești de mameluci. Da, da, te cred!
Au fost amestecați în niște crime
Din Franța; dar fiind afemeiați
Muierile i-au divulgat; și, totuși,
Chiar miercurea trecută am aflat
—Din gura cui? A unuia din ei!—
Că s-au întors, au înjghebat relații
Și-așteaptă-acum însărcinări.

PEREGRINE
I-auzi!
Cum le mai știi pe toate, sir!

SIR POLITICK

PÉRÉGRINE.
On m'a dit aussi qu'on se servait de singes pour faire le métier d'espions, et qu'ils formaient une espèce de peuple subtil près de la Chine.
SIR POLITICK.
Ah ! ah ! les mamaluchi. En vérité, ils ont mis la main dans un ou deux complots français. Mais ils étaient si passionnés pour les femmes, qu'elles découvrirent tout. Cependant j'eus encore de leurs nouvelles mercredi dernier; j'appris de l'un d'eux qu'ils étaient retournés là-bas, et avaient fait leurs rapports comme c'est l'usage; ils attendent qu'on les emploie de nouveau.

PÉRÉGRINE, à part.
Ma foi, ce sir Pol est un homme bien informé. (Haut.) Il me semble monsieur, que vous savez tout.
SIR POLITICK.

I have some general notions. I do love
To note and to observe: though I live out,
Free from the active torrent, yet I'd mark
The currents and the passages of things,
For mine own private use; and know the ebbs,
And flows of state.
PER: Believe it, sir, I hold
Myself in no small tie unto my fortunes,
For casting me thus luckily upon you,
Whose knowledge, if your bounty equal it,
May do me great assistance, in instruction
For my behaviour, and my bearing, which
Is yet so rude and raw.
SIR P: Why, came you forth
Empty of rules, for travel?

PER: Faith, I had
Some common ones, from out that

De unde!
Cunosc doar lucrurile-n general.
Îmi place să observ. Trăiesc retras
De aprigul șuvoi al vieții, totuși
"Mi-nsemn făgașul întâmplărilor
Spre folosința-mi proprie, știind
Că e-n reflux o țară sau în flux.

PEREGRINE
Ce fericire, sir, să te-ntâlnesc,
Să dau de-un om știința căruia
Îmi poate fi de mare ajutor
Și care, cu bunăvoința lui,
Îmi poate arăta cum să mă port,
Fiindcă sunt cam din topor, cam aspru...

SIR POLITICK
Cum, ai plecat din țară făr-să știi
Cum trebui' să se poarte-un călător?
PEREGRINE
Ba da, am învățat câte ceva

Non, monsieur, pas tout; j'ai seulement quelques notions générales. J'aime à observer et à noter. Bien que je vive en dehors du torrent actif, cependant j'en ai étudié les courants et les détours pour mon usage particulier, et je connais les flux et les reflux de la politique.

PÉRÉGRINE.
Croyez, monsieur, que je n'ai pas une petite reconnaissance à la fortune de m'avoir si heureusement amené sur vos pas; votre savoir, si votre bonté l'égale, peut m'être d'un grand secours pour m'instruire et pour former mon caractère qui est encore rude et grossier.

SIR POLITICK.
Quoi! êtes-vous parti sans connaître les préceptes de voyage ?
PÉRÉGRINE.
En vérité je n'en connaissais que les plus

vulgar grammar,
Which he that cried Italian to me, taught me.
SIR P: Why this it is that spoils all our brave bloods,
Trusting our hopeful gentry unto pedants,
Fellows of outside, and mere bark. You seem
To be a gentleman, of ingenuous race:—
I not profess it, but my fate hath been
To be, where I have been consulted with,
In this high kind, touching some great men's sons,
Persons of blood, and honour.—
[Enter MOSCA and NANO disguised, followed by persons with materials for erecting a stage.]
PER: Who be these, sir?
MOS: Under that window, there 't must

Din cartea de gramatică vulgară
Pe care mi-a vândut-o italianul
Ce m-a-nvățat să-ndrug o vorbă, două.
SIR POLITICK
Ei da, în felu-acesta ne stricăm
Albastrul nostru sânge! Ne lăsăm
În seama ticăloșilor pedanți
Ce n-au un strop de sânge nobil. Sir,
Îmi pari un gentilom de neam ales;
Eu nu pot spune asta despre mine,
Dar soarta mea a fost mereu de-a fi
În prejma unor nobile vlăstare,
Feciori de oameni mari, dintr-o bucată...
(Mosca și Nano apar travestiți, însoțiți de câțiva oameni cu materiale ca să înalțe o scenă de panoramă.)
PEREGRINE
Anume cine, sir?
Iertați-mă, vă rog, dar cine-s dânșii?
MOSCA

vulgaires, de simples éléments grammaticaux que m'a enseignés celui qui m'apprit l'italien.
SIR POLITICK.
C'est là justement ce qui gâte nos meilleures têtes; on confie l'éducation de nos gentilshommes à des pédants qui n'ont que le dehors, rien que l'écorce ; vous paraissez un gentleman, de condition libre;—je n'en fais pas profession; mais ma destinée veut que, partout où je passe, j'aie été consulté sur cette haute matière, l'éducation de nos fils de famille.
(Entrent Mosca et Nano déguisés, suivis par des ouvriers portant les matériaux nécessaires à l'érection d'un théâtre.)
PÉRÉGRINE, l'interrompant.
Qui vient là, monsieur ?
MOSCA.

be. The same.
SIR P: Fellows, to mount a bank. Did your instructor
In the dear tongues, never discourse to you
Of the Italian mountebanks?
PER: Yes, sir.

SIR P: Why,
Here you shall see one.
PER: They are quacksalvers;
Fellows, that live by venting oils and drugs.
SIR P: Was that the character he gave you of them?

PER: As I remember.

SIR P: Pity his ignorance.
They are the only knowing men of Europe!
Great general scholars, excellent physicians,

Acolo, sub fereastră, hai dați zor.
SIR POLITICK
Se pare că ridică o estradă.
Da, da. Profesorul de limbi străine
Nu v-a vorbit la lecțiile lui
De șarlatanii italieni?
PEREGRINE
Ba da, sir.
SIR POLITICK
Ei bine, veți vedea aicea unul.
PEREGRINE
Nu sunt spițeri? Adică dintr-aceia
Ce vând parfumuri, droguri și uleiuri?
SIR POLITICK
Așa vi i-a înfățișat?

PEREGRINE
Așa.
SIR POLITICK
Un ignorant—săracul. Numai ei
Sunt în Europa învățați! Doar ei
Sunt cărturari și doctori cu renume,
Bărbați de stat și favoriți curtați

Ce sera sous cette fenêtre. Oui, celle-ci.
SIR POLITICK.
Ce sont des bateleurs ! votre fameux professeur de langues ne vous a-t-il jamais parlé des saltimbanques italiens?

PÉRÉGRINE.
Si, monsieur.
SIR POLITICK.
Hé bien ! vous allez en voir un échantillon.
PÉRÉGRINE.
Ce sont des charlatans qui vendent des huiles et des drogues.
SIR POLITICK.
Est-ce là l'opinion qu'il vous a donnée d'eux?
PÉRÉGRINE.
Autant qu'il m'en souvienne.
SIR POLITICK.
Son ignorance fait pitié. Ce sont les seuls hommes instruits de l'Europe, des savants universels, d'excellents médecins, des hommes d'état renommés ! Ce sont les

Most admired statesmen, professed favourites,
And cabinet counsellors to the greatest princes;
The only languaged men of all the world!
PER: And, I have heard, they are most lewd impostors;
Made of all terms and shreds; no less beliers
Of great men's favours, than their own vile med'cines;
Which they will utter upon monstrous oaths:
Selling that drug for twopence, ere they part,
Which they have valued at twelve crowns before.
SIR P: Sir, calumnies are answered best with silence.
Yourself shall judge. Who is it mounts, my friends?

Și sfetnici pentru fețele domnești!
Cunoașterea de limbi o poartă-n deget!

PEREGRINE
Iar eu am auzit că-s niște șmecheri;
Că umblă cu minciunile-n clondire
Tot lingușindu-i pe cei mari. De altfel,
Sunt gata să se jure pe orice.
Văzând doar cu doi peni un leac pe care
Cereau mai înainte opt coroane!

SIR POLITICK
Răspunsul la bârfeală e tăcerea.
O să-ți dai seama singur. Cine urcă?

favoris en titre, les conseillers intimes des plus grands princes, les seuls hommes qui connaissent bien les langues dans le monde entier !

PÉRÉGRINE.
Moi, j'ai entendu dire qu'ils ne sont que d'ignorants imposteurs, des gens de sac et de corde, qui surfont les faveurs des grands comme leurs viles médecines ; ils vous les vantent au moyen de serments monstrueux, vous laissant au départ, pour deux sols, ce dont ils demandaient, avec de grands cris, douze francs au début.

SIR POLITICK.
Monsieur, on ne répond aux calomnies que par le silence. Vous-même serez juge. – (S'adressant à Mosca.) Qui est-ce qui joue, aujourd'hui, mes amis?

MOS: Scoto of Mantua, sir.

SIR P: Is't he? Nay, then
I'll proudly promise, sir, you shall behold
Another man than has been fant'sied to you.
I wonder yet, that he should mount his bank,
Here in this nook, that has been wont t'appear
In face of the Piazza!—Here, he comes.
[Enter VOLPONE, disguised as a mountebank doctor, and followed by a crowd of people.]
VOLP [To NANO.]: Mount, zany.

MOB: Follow, follow, follow, follow!

SIR P: See how the people follow him! He's a man
May write ten thousand crowns in bank

MOSCA
Scoto din Mantua, signor.
SIR POLITICK
Da? El? Atunci pot să-ți făgăduiesc
Că vei vedea pe omul așteptat.
Mă miră totuși cum un om ca el
Obișnuit s-apară doar în Piazza,
Estrada să-și ridice-n acest colț.
Iată-l că vine!

(Intră Volpone, travestit în doctor șarlatan, urmat de mulțime.)

VOLPONE
(către Nano)
Sus, măscăriciule!
MULȚIMEA
Veniți, veniți! Priviți, priviți! Ia uite!
SIR POLITICK
Ia uite cum se-nghesuie să-l vadă;
O să se umple hoțul, de parale.

MOSCA.
Scoto de Mantoue, monsieur.
SIR POLITICK.
Est-ce lui? alors je puis vous promettre hardiment que vous allez voir un homme bien différent de tous ceux que vous vous imaginez ; je m'étonne seulement que ce soit ici, dans ce coin, qu'il établisse ses tréteaux; il les disposait ordinairement en face des portiques.—Ah ! le voici.

(Volpone entre, déguisé en docteur charlatan, et suivi par la foule.)

VOLPONE, à Nano.
Monte, bouffon.

LA POPULACE.
Suivons-le, suivons-le.
SIR POLITICK.
Voyez comme la foule le suit ! c'est un homme qui pourrait tirer dix mille écus sur

here. Note,
[VOLPONE mounts the stage.]
Mark but his gesture:—I do use to observe
The state he keeps in getting up.
PER: 'Tis worth it, sir.

VOLP: Most noble gentlemen, and my worthy patrons! It may seem strange, that I, your Scoto Mantuano, who was ever wont to fix my bank in face of the public Piazza, near the shelter of the Portico to the Procuratia, should now, after eight months' absence from this illustrious city of Venice, humbly retire myself into an obscure nook of the Piazza.
SIR P: Did not I now object the same?

PER: Peace, sir.

VOLP: Let me tell you: I am not, as your Lombard proverb saith, cold on my feet;

(Volpone se urcă pe estradă.)
Privește-l cum arată. Se pricepe
Să-și facă apariția cu-alai.

PEREGRINE
Merită osteneala, domnule.
VOLPONE
Prea nobili seniori și cinstiți patroni.
S-ar putea să vi se pară ciudat, că eu, al dumneavoastră Scoto Mantuano, care de obicei îmi înălțam estrada în Piazza San Marco, la adăpostul faimosului Portico al Procurației, mă restrâng acum, după o absență de opt luni din prea vestita Veneție, într-un cotlon al pieței...

SIR POLITICK
Păi ce vă spuneam eu?
PEREGRINE
Ssst, sir! lasă gura.
VOLPONE
Dați-mi voie să vă explic: Să nu credeți că

la banque de Venise ; regardez sa démarche; j'admire toujours avec quelle dignité il monte. (Volpone monte sur le théâtre.)

PÉRÉGRINE.
Il mérite votre admiration, monsieur.
VOLPONE, au public.
Nobles gentilhommes, dignes et vénérés patrons, il doit sembler extraordinaire que moi, votre Scoto de Mantoue, qui avais l'habitude d'élever mon théâtre en face des portiques, sous le couvert du porche des Procuraties, je vienne, après une absence de huit mois loin de cette illustre ville de Venise, me retirer humblement dans un coin obscur de la place.
SIR POLITICK.
N'avais-je pas fait l'objection ?
PÉRÉGRINE.
Silence, monsieur.
VOLPONE.
Laissez-moi parler; je n'ai pas froid à la

or content to part with my commodities at a cheaper rate than I accustomed: look not for it. Nor that the calumnious reports of that impudent detractor and shame to our profession (Alessandro Buttone, I mean,), who gave out in public I was condemned a sforzato to the galleys, for poisoning the cardinal Bembo's—cook, hath at all attached, much less dejected me. No, no, worthy gentlemen; to tell you true, I cannot endure to see the rabble of these ground ciarlitani, that spread their cloaks on the pavement, as if they meant to do feats of activity, and then come in lamely, with their mouldy tales out of Boccacio, like stale Tabarine, the fabulist: some of them discoursing their travels, and of their tedious captivity in the Turks galleys, when, indeed, were the truth known, they were the Christians galleys, where very temperately they ate bread, and drunk water, as a wholesome

am cumva, după cum spune proverbul dumneavoastră lombard, picioare reci, adică m-au lăsat balamalele și să vă așteptați să-mi vând produsele mai ieftin ca înainte! Nici să nu credeți că m-ar fi ofensat sau umilit relatările calomnioase ale acelui nerușinat detractor, lepra profesiunii noastre (mă refer la Alessandro Buttone), care a declarat în public că aș fi fost condamnat ca *sforzato* la galere, fiindcă l-aș fi otrăvit pe bucătarul cardinalului Bembo. Nu, nu, prea onorabili domni, ca să vă spun drept, nu pot să sufăr adunătura acestor șarlatani cu patentă, care-și întind pelerina pe caldarâm, ca și când ar avea intenția să săvârșească cine știe ce minune, și pe urmă îi dau drumul cu poveștile lor răsuflate din Bocaccio, cu lâncedul Tabarin, amăgitorul, povestind apoi despre niște călătorii și de nemaiauzita lor captivitate pe galerele turcești, în timp ce fuseseră în realitate

plante des pieds, comme dit notre proverbe lombard ; et je ne suis pas disposé à vendre mes denrées à un prix moindre que de coutume; ne vous y attendez pas; ne croyez pas non plus que les calomnies de cet impudent détracteur, la honte de notre profession, (je parle d'Alessandro Buttone, qui a osé dire en public que j'étais condamné aux galères pour avoir empoisonné le cardinal Bembo, c'est-à-dire son cuisinier,) ne croyez pas que ces calomnies m'aient occupé, encore moins inquiété et découragé. Non, non, dignes gentilshommes; à vous parler franchement, je ne puis tolérer la vue de ces canailles, de ces charlatans terre à terre qui étendent leurs manteaux sur le payé sous le prétexte de faire des prodiges de souplesse, et qui, véritables impotents, vous récitent leurs contes moisis empruntés à Boccace, comme le vieux Tabarin le fabuliste[1]. Que dirai-je de ces coquins qui racontent leurs voyages, et

penance, enjoined them by their confessors, for base pilferies.

SIR P: Note but his bearing, and contempt of these.

VOLP: These dirty-facy-nasty-paty rogues, with one poor groat's-worth of unprepared antimony, finely wrapped up in severals cartoccios, are able, very well, to kill their twenty a week, and play; yet these meagre, starved spirits, who have half stopped the organs of their minds with earthy oppilations, want not their favourers among your shrivelled salad-eating artisans, who are overjoyed that they may have their ha'porth of physic; though it purge them into another world, it makes no

osândiți să tragă la galerele creștine, hrăniți cu pâine și apă, ca o ispășire binemeritată pentru găinăriile lor.

SIR POLITICK
Observați purtarea și scarcasmul lui. Ce distincție!

VOLPONE
Păduchioșii ăștia jegoși, cu labele murdare, omoară pe puțin de douăzeci de oameni pe săptămână cu mizerabilul lor dram de antimoniu, învelit, ca să ia ochii, în cât mai multe *scartoccios*[1]. Dar acești strigoi, slabi și înfometați, care și-au omorât pe jumătate organele simțurilor, cu răbdări prăjite, își recoltează clientela printre meșteșugarii voștri prăpădiți ce se hrănesc cu lobodă, prea fericiți să capete sticluța lor de doctorie, care deși își face efectul abia pe lumea cealaltă, nu li se

leur fastidieuse captivité dans les galères turques, qui ne sont autres, s'ils disaient la vérité, que des galères toutes chrétiennes, où ils ont mangé du pain sec et bu de l'eau, saine pénitence qui leur fut imposée par leurs confesseurs à cause de leurs friponneries?

SIR POLITICK.
Observez son geste, et quel mépris il montre pour ces gens là.

VOLPONE.
Ces gredins grossiers, obscènes, sans cervelle, à large face, pouilleux, puants et pleins de vents, avec un centime d'antimoine brut bien enveloppé dans des cornets de papier, sont vraiment capables de tuer leurs vingt hommes par semaine et d'en rire ; et cependant ces pauvres diables, maigres, affamés, qui ont étouffé les organes de leur intelligence par des obstructions charnelles, ne manquent pas de clients parmi vos artisans, mangeurs de salade, qui sont enchantés d'avoir, pour

matter.

SIR P: Excellent! have you heard better language, sir?

VOLP: Well, let them go. And, gentlemen, honourable gentlemen, know, that for this time our bank, being thus removed from the clamours of the canaglia, shall be the scene of pleasure and delight; for I have nothing to sell, little or nothing to sell.

SIR P: I told you, sir, his end.

PER: You did so, sir.

VOLP: I protest, I and my six servants, are not able to make of this precious liquor, so fast as it is fetched away from my lodging by gentlemen of your city; strangers of the Terra-firma; worshipful

pare de nicio importanță...

SIR POLITICK
Admirabil. Ați mai auzit vreodată un limbaj atât de ales, domnule?

VOLPONE
Ei bine, facă ce vor. Eu, prea onorabili domni,vă rog să vă aflați că de data aceasta, retrasă de agitația gloatei, estrada noastră va fi scena desfătării și a încântării, căci nu am de vânzare nimic, sau aproape nimic.

SIR POLITICK
Ce v-am spus eu, domnule, vedeți unde bate?

VOLPONE
Declar ritos că eu și cei șase slujitori ai mei abia mai putem prididi să preparăm această delicioasă licoare, atât de repede este luată cu asalt de nobilii din acest

deux sous, une médecine, qui ne les purge que dans l'autre monde ; mais il n'importe pas.

SIR POLITICK.
Excellent ! avez-vous jamais entendu un meilleur langage, monsieur?

VOLPONE.
Hé bien ! laissez-les faire ; et vous, messieurs, honorables messieurs, sachez que notre théâtre, étant ainsi éloigné des clameurs de la canaille, va être une scène de plaisirs et de délices, car je n'ai rien à vendre, rien, ou peu de chose.

SIR POLITICK.
Je vous avais dit, monsieur, comment il finirait.

PÉRÉGRINE.
C'est vrai, monsieur.

VOLPONE.
Je proteste, nous protestons, moi et mes serviteurs, que nous ne saurions suffire à composer notre précieuse liqueur non-seulement pour les seigneurs de cette ville

merchants; ay, and senators too: who, ever since my arrival, have detained me to their uses, by their splendidous liberalities. And worthily, for what avails your rich man to have his magazines stuffed with moscadelli, or of the purest grape, when his physicians prescribe him, on pain of death, to drink nothing but water cocted with aniseeds? Oh, health, health! the blessing of the rich! the riches of the poor! who can buy thee at too dear a rate, since there is no enjoying this world without thee? Be not then so sparing of your purses, honourable gentlemen, as to abridge the natural course of life—

PER: You see his end.

SIR P: Ay, is't not good?

VOLP: For when a humid flux or

oraș, de străinii din Terra-firma, de negustori
onoabili și chiar de senatori, care de la sosirea mea în localitate au apelat la serviciile mele, răsplătindu-mă princiar. Și au dreptate, căci ce-i folosește unui om bogat să-și aibă pivnițele pline cu vin tămâios din cea mai nobilă viță, dacă medicii lui îi prescriu, sub amenințarea morții, să bea numai apă amestecată cu anison? O sănătate, sănătate! binecuvântare a celor bogați, bogăție a celor săraci! Cine ar putea să te plătească prea scump, atunci când fără tine nu te poți bucura de viață? De aceea, nobili domni, nu fiți atât de economi cu banii voștri, altminteri veți scurta cursul firesc al vieții dumneavoastră.
PEREGRINE
Acum vedeți unde bate?
SIR POLITICK
Da, dar ce, nu-i bine?
VOLPONE

qui viennent en foule chez moi, mais pour les étrangers de la terre ferme, les honorables marchands, et aussi les sénateurs, qui, depuis mon arrivée, m'ont retenu et accaparé par leurs splendides libéralités ; et ils ont eu raison ; car que sert à vos plus riches citoyens d'avoir leurs magasins remplis de vin muscat et autres précieux jus de la grappe savoureuse, quand leur médecin leur prescrit, sous peine de mort, de ne boire que de l'eau infusée d'anis? O santé, santé, bénédiction du riche, richesse du pauvre ! qui donc t'achèterait trop cher, puisque le monde n'a pas de jouissances sans toi? Ne soyez donc pas chiches de votre bourse, honorables seigneurs, au point d'abréger le cours naturel de votre vie.
PÉRÉGRINE.
Vous voyez où il veut en venir?
SIR POLITICK.
N'est-ce pas excellent?
VOLPONE.

catarrh, by the mutability of air, falls from your head into an arm or shoulder, or any other part, take you a ducat, or your chequin of gold, and apply to the place affected: see what good effect it can work. No, no; 'tis this blessed unguenta, this rare extraction, that hath only power to disperse all malignant humours, that proceed either of hot, cold, moist, or windy causes—	De aceea, dacă vreo flexiune de umezeală sau catar produs de instabilitatea vremei, s-ar lăsa din creștetul dumneavoastră, în braț, umăr sau alt membru luați un ducat, sau un țechin de aur și-l puneți pe locul vătămat și vedeți dacă exercită vreun efect binefăcător. Nu, nici unul; numai acest binecuvântat unguent acest minunat extras are singur puterea să risipească orice umoare vătămătoare ce provine din tot felul de cauze rezultate sau ale căldurii, sau ale frigului, sau ale umidității, sau ale vântului.	Lorsqu'une fluxion humide ou un catarrhe, par un changement de temps, tombe ou sur une épaule ou sur un bras ou quelque autre part, prenez un ducat ou un sequin d'or, et appliquez-le à l'endroit malade; voyez quel effet il pourra produire. Rien, rien. C'est cet onguent béni, ce rare extrait qui a le pouvoir de chasser toutes les humeurs malignes qui sont mises en mouvement par le chaud, le froid, l'humide, etc., etc.
PER: I would he had put in dry too.	PEREGRINE Aș fi dorit să adauge și alte uscăciunei.	PÉRÉGRINE. J'aurais voulu qu'il y ajoutât le sec.
SIR P: 'Pray you, observe.	SIR POLITICK Te rog să fii atent.	SIR POLITICK, Écoutez, je vous prie.
VOLP: To fortify the most indigest and crude stomach, ay, were it of one that, through extreme weakness, vomited blood, applying only a warm napkin to the place, after the unction and fricace—	VOLPONE Întărește stomacul cel mai bolnav și mai slab; ba chiar și pe acela care dintr-un exces de slăbiciune a și vărsat sânge, dacă după ungere și fricțiune se aplică pe locul	VOLPONE. Pour fortifier l'estomac le plus cru, le plus rebelle aux digestions, quand bien même, par son extrême faiblesse, il vomirait du sang, faites-lui une friction avec mon huile

for the vertigine in the head, putting but a drop into your nostrils, likewise behind the ears—a most sovereign and approved remedy: the mal caduco, cramps, convulsions, paralysies, epilepsies, tremor-cordia, retired nerves, ill vapours of the spleen, stopping of the liver, the stone, the strangury, hernia ventosa, iliaca passio; stops a dysenteria immediately; easeth the torsion of the small guts: and cures melancholia hypocondriaca, being taken and applied according to my printed receipt.
[Pointing to his bill and his vial.] For this is the physician, this the medicine; this counsels, this cures; this gives the direction, this works the effect; and, in sum, both together may be termed an abstract of the theorick and practick in the Aesculapian art. Twill cost you eight crowns. And,—Zan Fritada, prithee sing a verse extempore in honour of it.

bolnav o compresă caldă; vă vindecă de amețeală de-ndată ce picurați o singură picătură în nas și alta după ureche. Este un remediu suveran, recunoscut pentru *mal caduco,* contra crampelor, convulsiunilor, paraliziei, epilepsiei, tremorcordiei, iritației nervilor, melancoliei, obstrucției ficatului, pietrii la rinichi, vindecă *hernia ventosa, iliaca passio,* oprește numaidecât o disenterie, ușurează funcțiunile intestinale, vindecă ipohondria, dacă este luat conform rețetei mele tipărite.
(Arată prescripția și fiola.)
Căci iată doctorul, și iată doctoria; una vă sfătuiește, alta vă vindecă; una vă arată calea, alte produce efectul; și, într-un cuvânt, amândouă împreună pot fi numite un rezultat al teoriei și practicei științei lui
Aesculap. Vă costă numai opt coroane. Și acum, măscăriciule Fritada, cântă te rog un *extempore* în cinstea sa.

et appliquez des serviettes chaudes. Pour le vertige dans la tète, versez-en une goutte dans les narines et derrière les oreilles. C'est aussi un remède souverain et reconnu pour le mal caduc, les crampes, les convulsions, les paralysies, les épilepsies, les palpitations, les contractions des nerfs, les vapeurs du spleen, les obstructions du foie, la pierre, la rétention d'urine, la hernie venteuse, les coliques de miséréré ! Mon huile arrête immédiatement une dyssenterie, calme les douleurs intestinales, et guérit l'hypocondrie, pourvu qu'elle soit employée en friction ou en boisson, suivant l'instruction que voici imprimée. (Il montre alternativement la fiole et l'instruction.) Voici le médecin, et voici la médecine ; voici l'ordonnance, et voici la cure : ceci donne le moyen, ceci produit le résultat. En somme, ces deux objets peuvent être appelés la théorie et la pratique de l'art d'Esculape, et ils vous

coûteront huit couronnes. Maintenant, bouffon Fritada, chante-moi, je te prie, un couplet en leur honneur.

SIR P: How do you like him, sir?

SIR POLITICK
Eh, cum îți place, domnule?

SIR POLITICK.
Hé bien, monsieur, qu'en dites-vous ?

PER: Most strangely, I!

PEREGRINE
E nemaipomenit.

PÉRÉGRINE.
C'est extraordinaire, monsieur.

SIR P: Is not his language rare?

SIR POLITICK
Ăsta zic și eu alchimist. Ce-i drept e drept.

SIR POLITICK.
Son style n'est-il pas admirable?

PER: But alchemy,
I never heard the like: or Broughton's books.

PÉRÉGRINE.
C'est de la pure alchimie; je n'ai encore entendu rien de pareil, à moins des livres de Broughton[1].

NANO [sings.]: Had old Hippocrates, or Galen,
That to their books put med'cines all in,
But known this secret, they had never
(Of which they will be guilty ever)
Been murderers of so much paper,
Or wasted many a hurtless taper;
No Indian drug had e'er been famed,
Tabacco, sassafras not named;
Ne, yet, of guiacum one small stick, sir,

NANO
(cântă)
Chiar Hypocrat Bătrânul și Galen deopotrivă
Care treceau drept aștri-ai științei curative,
De-ar fi știut secretul acesta fericit
N-ar fi-ncercat atâtea și n-ar fi rătăcit,
Tot omorând hârtia cu sute de-ntrebări,
Și prăpădind degeaba atâtea lumânări;

NANO chante.
Si le vieux Hippocrate et Galien, qui ont mis tant de médecines dans leur livres, avaient connu ce secret, ils n'auraient point, ce dont ils seront toujours coupables, meurtri tant de feuilles de papier ni usé tant d'innocentes chandelles. On n'aurait jamais tant vanté ni les drogues de l'Inde, ni le tabac, sans mentionner le bois de gaïac, ni le grand

Nor Raymund Lully's great elixir.
Ne had been known the Danish Gonswort,
Or Paracelsus, with his long sword.

PER: All this, yet, will not do; eight crowns is high.

VOLP: No more. Gentlemen, if I had but time to discourse to you the miraculous effects of this my oil, surnamed Oglio del Scoto; with the countless catalogue of those I have cured of the aforesaid and many more diseases; the patents and privileges of all the princes and commonwealths of Christendom; or but

Nici drogul „Indiano" n-ar fi atât de bun,
N-ar căpăta bolnavul șorfran și nici tutun;
Și nici o fărâmiță de gaiacol n-ar prinde,
Iar elixirul Lullus Raimundus[5] nu s-ar vinde,
Nici voi nu l-ați cunoaște pe Gonswart goală-pungă,
Și nici pe Paracelsus cu spada lui cea lungă...

PEREGRINE
Degeaba, degeaba; opt coroane este prea scump!

VOLPONE
Dar, domnii mei, îmi pare rău că n-am timp să vă expun efectele minunate ale acestui ulei al meu, numit *Oglio del Scoto,* precum și nenumăratele mărturii ale acelora pe cari i-am vindecat de susmenționatele boli și încă de multe altele, despre brevetele și privilegiile pe

élixir de Raymond Lulle[2]; on n'aurait jamais connu le Danois Gonswart, ni Paracelse avec sa longue épée[3].

PÉRÉGRINE.
Tout cela ne peut aller! Huit couronnes, c'est cher.

VOLPONE, aux musiciens.
Assez.—Messieurs, si j'avais le temps de vous énumérer les miraculeux effets de mon huile, surnommée l'huile de Scoto, je vous montrerais les nombreux catalogues de tous les clients que j'ai guéris des maladies susdites et de beaucoup d'autres, les certificats et priviléges de tous les

[5]Alchimist celebru din sec. XIV, descoperitorul „elixirului vieții" (n.t.)

the depositions of those that appeared on my part before the signiary of the Sanita and most learned College of Physicians; where I was authorized, upon notice taken of the admirable virtues of my medicaments, and mine own excellency in matter of rare and unknown secrets, not only to disperse them publicly in this famous city, but in all the territories, that happily joy under the government of the most pious and magnificent states of Italy. But may some other gallant fellow say, oh, there be divers that make profession to have as good and as experimented receipts as yours; indeed, very many have assayed, like apes, in imitation of that, which is really and essentially in me, to make of this oil; bestowed great cost in furnaces, stills, alembecks, continual fires, and preparation of the ingredients, (as indeed there goes to it six hundred several simples, besides some quantity of human

care mi le-au acordat toți prinții și bogătașii creștinității, sau numai despre mărturiile acelora cari au intervenit în favoarea mea pe lângă Signoria de Sanita, sau pe lângă prea învățatul Colegiu al Medicilor, de care am fost autorizat să-mi vând miraculoasele produse, nu numai în acest oraș vestit, ci și în toate teritoriile care înfloresc minunat sub cârmuirea prea credincioaselor și prea puternicelor state ale Italiei, de îndată ce le-a fost atrasă atenția asupra calităților superioare, demne de admirat, ale medicamentului meu și asupra însușirilor mele personale de maestru în științele oculte. Dar dacă ar spune cumva aici, vreu flăcău mai dezghețat: „Ei, mai există inventatori, cari au rețete tot atât de bune și încercate ca dumneavoastră", eu i-aș răspunde: într-adevăr, mulți au încercat să imite ceea ce constituie talentul meu exclusiv și să prepare uleiul meu; au investit sume mari în cuptoare, alambicuri, baloane de distilat

princes et de toutes les républiques de la chrétienté, ou seulement les dépositions de ceux qui ont paru pour moi devant les membres du bureau de santé, et devant les plus savantes facultés de médecine, lesquelles, après avoir reconnu les admirables vertus de mes médicaments et ma propre excellence en matière de secrets rares et inconnus, m'ont autorisé à les répandre publiquement, non-seulement dans cette illustre cité, mais encore dans tous les territoires qui ont le bonheur d'être sous le gouvernement des saints et magnifiques États de l'Italie. Quelque honnête garçon pourra vous dire qu'il y en a d'autres qui prétendent avoir des recettes aussi bonnes, aussi privilégiées que les miennes. En effet, beaucoup ont essayé d'imiter, comme des singes, la composition de cette huile dont le secret n'est qu'à moi. Ils ont fait de grandes dépenses en fourneaux, en alambics, en instruments, en combustibles, en

fat, for the conglutination, which we buy of the anatomists,) but when these practitioners come to the last decoction, blow, blow, puff, puff, and all flies in fumo: ha, ha, ha! Poor wretches! I rather pity their folly and indiscretion, than their loss of time and money; for these may be recovered by industry: but to be a fool born is a disease incurable. For myself, I always from my youth have endeavoured to get the rarest secrets, and book them, either in exchange or for money? I spared nor cost nor labour where anything was worthy to be learned. And, gentlemen, honourable gentlemen, I will undertake, by virtue of chemical art, out of the honourable hat that covers your head, to extract the four elements; that is to say, the fire, air, water, and earth, and return you your felt without burn or stain. For, whilst others have been at the Balloo, I have been at my book; and am now past the craggy paths

și în focul permanent, precum și în pregătirea ingredientelor (căci într-adevăr sunt necesare șase sute de plante medicinale diferite și, pe lângă acestea, pentru conglutinațiune, puțină grăsime de om, pe care o procurăm de la anatomiști). Dar când acești șmecheri ajung la ultima operație, suflă, suflă, puff, puff, și totul se preface în fum; ha, ha, ha! bieții caraghioși; deplâng încă mai mult nerozia și prostia lor, decât pierderea lor de timp și bani. Căci acestea pot fi puse la loc prin hărnicie, dar sminteala este un cusur înnăscut și năravul din fire n-are lecuire. În ce mă privește, de tânăr m-am străduit întotdeauna să pătrund tainele minunate și să mi le procur, fie prin schimb, fie pe bani gheață. N-am crușat nici bani, nici trudă când ceva merita să fie învățat. Și, prea onorabili domni, grație științei chimiei, pot să cutez a scoate, din prea stimabila pălărie ce vă acoperă creștetul, cele patru elemente și anume: focul, aerul,

ingrédients de toutes sortes (il y entre plus de six cents espèces de simples, outre une certaine quantité de graisse humaine pour la liaison, que nous achetons aux anatomistes). Mais lorsque les plagiaires arrivent à la dernière décoction, souffle, souffle, pouf, pouf, tout s'en va en fumée. Ha! ha! ha! Pauvres diables! Je prends en pitié leur folie et leur absence de jugement plus que leur perte d'argent et de temps, car celle-ci peut se recouvrer par l'industrie ; mais la folie est une maladie incurable. Quant à moi, j'ai, depuis ma jeunesse, voué ma vie à la découverte des plus rares secrets, que j'utilise soit pour les échanger, soit pour les vendre. Je n'ai jamais épargné ni argent ni travail là où je trouvais quelque chose digne d'être appris. Messieurs, mes nobles seigneurs, je pourrais, par la vertu de la chimie, extraire de l'honorable chapeau de l'un de vous les quatre éléments, c'est-à-dire le feu, l'air, l'eau et la terre, et vous le rendre ensuite

of study, and come to the flowery plains of honour and reputation.

apa și pământul și să vi-o restitui fără vreo urmă de arsură sau altă stricăciune. Căci în timp ce alții băteau mingea pe toloacă, eu stăteam aplecat asupra cărților mele. Și acum am biruit cărarea pietroasă a studiului și mă încălzesc pe șesul înflorat al cinstei și al reputației.

sans qu'il soit ou mouillé, ou brûlé, ou gâté. Car tandis que les autres jouent au ballon, je reste avec mes livres; et maintenant j'ai gravi les pentes escarpées de l'étude, et je suis arrivé aux plaines fleuries de l'honneur et de la renommée.

SIR P: I do assure you, sir, that is his aim.

SIR POLITICK
Pe cinstea mea, domnule, că ăsta nu minte.

SIR POLITICK.
Je vous assure que c'était là son vrai but.

VOLP: But to our price—

VOLPONE
Dar acum, în ce privește prețul...

VOLPONE.
Quant à notre prix...

PER: And that withal, Sir Pol.

PEREGRINE
Ascultă, că acum o-ntoarce.

PÉRÉGRINE.
Et celui-ci plus encore.

VOLP: You all know, honourable gentlemen, I never valued this ampulla, or vial, at less than eight crowns, but for this time I am content to be deprived of it for six: six crowns is the price, and less in courtesy I know you cannot offer me; take it, or leave it, howsoever, both it and I am at your service. I ask you not as the value of the thing, for then I should

VOLPONE
Dumneavoastră știți cu toții, onorabili domni, că niciodată n-am vândut această sticlă, sau fiolă, mai ieftin de opt coroane. De data aceasta însă vreau să mă mulțumesc s-o desfac la numai șase coroane. Prețul meu este de șase coroane și din bună-cuviință nu-mi puteți oferi mai puțin pe ea; de-l luați ori nu, eu și elixirul

VOLPONE.
Vous savez tous, honorables messieurs, que je n'ai jamais estimé cette ampoule ou flacon moins de huit couronnes. Mais aujourd'hui je me contente de six. Six couronnes, voilà le prix; et je sais que vous ne pouvez pas honnêtement m'en offrir moins ; cependant prenez ou laissez, nous n'en serons pas moins, mes fioles et moi, à

demand of you a thousand crowns, so the cardinals Mentalto, Fernese, the great Duke of Tuscany, my gossip with divers other Princes have given me, but I despise money. Only to show my affection to you, honourable gentlemen, and your illustrious State here, I have neglected the messages of these Princes, mine own offices, framed my journey hither only to present you with the fruits of my travels.—Tune your voices once more to the touch of your instruments, and give the honourable assembly some delightful recreation.

PER: What monstrous and most painful circumstance
Is here, to get some three or four gazettes,
Some three-pence in the whole! for that 'twill come to.
NANO [sings.]: You that would last

meu vă stăm la dispoziție. Eu nu pretind adevărata contravaloare a lucrului, căci ar trebui să vă cer atunci o mie de coroane, cât mi-au plătit cardinalii Montalte, Fernesc, marele duce de Toscana, nașul meu și alții. Dar eu disprețuiesc banul. Numai pentru a vă dovedi dumneavoastră, domnii mei, și renumitului dumneavoastră stat, preferința mea, am neglijat soliile urgente ale acestor prinți și propriile mele funcții și am călătorit până aici, în singurul scop de a vă oferi rodul strădaniilor mele. Hai, băieți, acordați-vă glasurile după strunele instrumentelor voastre și pregătiți o distracție aleasă pentru cinstita adunare.

PEREGRINE
Ce de mai strădanii și punere în scenă ca să câștige câțiva gologani de-aramă!...

NANO

votre service.Je ne vous demande pas six couronnes comme la valeur de la chose, car je vous en demanderais alors mille, comme les cardinaux Montalto et Farnèse, le grand-duc de Toscane, mon compère, et divers autres princes me les ont données, mais je méprise l'argent. C'est pour vous montrer mon affection, honorables seigneurs et messieurs, à vous et à votre illustre patrie, que j'ai négligé les invitations de ces grands personnages, quitté mon cabinet de travail, et dirigé mes pas ici pour vous présenter le fruit de mes travaux ;—enfants, accordez vos voix à vos instruments et donnez quelque récréation à cette noble assemblée.

PÉRÉGRINE.
Quel monstrueux et pénible effort pour gagner trois ou quatre gazettas[1] ou six sous pour le tout. Car cela ne montera pas plus haut.

NANO chante.

long, list to my song,
Make no more coil, but buy of this oil.
Would you be ever fair and young?
Stout of teeth, and strong of tongue?
Tart of palate? quick of ear?
Sharp of sight? of nostril clear?
Moist of hand? and light of foot?
Or, I will come nearer to't,
Would you live free from all diseases?
Live the life that ever pleases,
Yet fright all aches from your bones?
Here's a med'cine, for the nones.

VOLP: Well, I am in a humour at this time to make a present of the small quantity my coffer contains, to the rich in courtesy, and to the poor for God's sake. Wherefore now mark: I asked you six crowns, and six crowns at other times you have paid me; you shall not give me six crowns, nor five, nor four, nor three, nor two, nor one; nor half a ducat; no, nor a moccinigo. Sixpence it will cost you, or six hundred pounds—expect no lower

(cântă)
De vreți să trăiți mult, luați aminte
Nu faceți tărăboi, ci cumpărați!
Acest ulei te face mai fierbinte,
Cu limba sănătoasă, dinți curați,
Cu bun stomac și-auzul iepuresc,
Cu ochiul ager, iute de picior;
Pe scurt vă spun, că nu vreau s-o lungesc?
Toți câți doriți ca să trăiți în pace,
Să vă-ndrăgiți iubita cum îi place,
Să alungați durerile din voi,
Luați elixiul ăsta de la noi!...

VOLPONE
Iată, că de data aceasta, sunt dispus ca puținul ce-l conține cufărul meu să vi-l dăruiesc; celor bogați ca un omagiu, iar celor săraci drept răsplată cerească; adineaori am cerut șase coroane și șase coroane mi-ați mai dat altă dată, mai înainte; acum, nu trebuie să-mi dați șase coroane, și nici cinci, patru, trei, două, sau una, nu, nici jumătate de ducat, nu, nici

Vous qui voulez vivre longtemps, écoutez ma chanson, ne faites plus de bruit, mais achetez cette huile. Voulez-vous être toujours jeune et beau, avoir les dents solides et la langue bien pendue; le palais frais, l'oreille fine, la vue longue, la narine claire, la main moite, le pied léger; ou bien, pour tout dire en un mot, voulez-vous être à l'abri de toutes les maladies, servir votre maîtresse comme elle le désire, et mettre en fuite toutes les douleurs rhumatismales: voici la médecine universelle.

VOLPONE.
Bah ! je suis en humeur aujourd'hui de faire cadeau de la petite quantité de fioles que renferment encore mes coffres; aux riches par courtoisie, aux pauvres pour l'amour de Dieu; écoutez donc : je vous demandais six couronnes, et c'est le prix que vous m'avez payé autrefois. Vous ne me donnerez pas six couronnes, ni cinq, ni quatre, ni trois, ni deux, ni une; ni la moitié d'un ducat, ni même un môcinigo[2]. Cela

price, for, by the banner of my front, I will not bate a bagatine,—that I will have only a pledge of your loves, to carry something from amongst you, to show I am not condemned by you. Therefore now toss your handkerchiefs cheerfully, cheerfully, and be advertized that the first heroic spirit that deigns to grace me with a handkerchief, I will give it a little remembrance of something beside, shall please it better, than if I had presented it with a double pistolet.

măcar un *moccinigo*[6]. Prețul este de cinci parale sau de cinci mii de taleri—n-are a face—căci, pe stindardul îndrăznelii mele, vreau doar să primesc un gaj al dragostei voastre, să iau de la voi un suvenir ca semn că nu mă disprețuiți. De aceea, fluturați-vă batistele, cu voie-bună, cu veselie, și aflați că celui dintâi care mă va socoti demn de a-mi dărui batista sa, vreau să-i fac un cadou, care face mai mult decât dacă i-aș da douăzeci de pistoli de argint.

vous coûtera six pence ou six cents livres,—n'attendez pas un prix plus bas, car, par l'étendard qui flotte au-dessus de ma tête, je ne rabattrai pas d'un *bagatine*[3]. Ce que je veux avoir, c'est un gage de votre affection; je veux emporter quelque chose de vous, comme preuve que vous ne me dédaignez pas. C'est pourquoi, maintenant secouez, secouez gaiement vos mouchoirs; mais écoutez encore : la première personne héroïque qui daignera me gratifier d'un mouchoir, je lui donnerai un petit souvenir qui lui plaira plus que si je le lui présentais à la bouche d'un pistolet.

PER: Will you be that heroic spark, sir Pol?
[CELIA at a window above, throws down her handkerchief.]
Oh see! the window has prevented you.

PEREGRINE
Vreți să fiți dumneavoastră cutezătorul cavaler, signor?
(Celia, de la fereastra casei, aruncă batista jos.)
Oh priviți! fereastra v-a luat-o înainte!

PÉRÉGRINE.
Sir Pol, serez-vous cet héroïque individu? Ah! voyez, on vous a devancé du haut de cette fenêtre.

[6] În limba italiană în original: Cam 10 bani (n.t.)

VOLP: Lady, I kiss your bounty, and for this timely grace you have done your poor Scoto, of Mantua, I will return you, over and above my oil, a secret of that high and inestimable nature, shall make you for ever enamoured on that minute, wherein your eye first descended on so mean, yet not altogether to be despised, an object. Here is a powder concealed in this paper, of which, if I should speak to the worth, nine thousand volumes were but as one page, that page as a line, that line as a word; so short is this pilgrimage of man (which some call life) to the expression of it. Would I reflect on the price? Why the whole world is but as an empire, that empire as a province, that province as a bank, that bank as a private purse to the purchase of it. I will only tell you it is the powder that made Venus a goddess, (given her by Apollo,) that kept her perpetually young, cleared her wrinkles, firmed her gums, filled her

VOLPONE
Prea grațioasă doamnă, sărut darul dumneavoastră și pentru această promptă favoare ce i-ați arătat-o prea supusului dumneavoastră Scoto din Mantua, doresc să vă mai dau, pe lângă elixirul meu, cheia unui secret de o atât de mare și inestimabilă valoare, încât vă va face să îndrăgiți pentru totdeauna clipa când pentru prima oară privirile voastre au căzut asupra unei persoane atât de modeste, chiar dacă nu întru totul atât de disprețuit. Aici, în această hârtie, este acunsă o pudră: dacă aș voi, după cum s-ar cuveni, să vorbesc despre valoarea ei, ar trebui ca nouă mii de volume să fie numai o pagină din această cuvântare, fiecare pagină numai un rând, fiecare rând numai un cuvânt, atât de scurt este pelerinajul omului (ce se cheamă viață), pentru a o putea exprima. Să reflectez la prețul care l-ar merita? Ei bine, lumea-ntreagă ar fi o împărăție, această împărăție o provincie,

VOLPONE.
Madame, j'envoie mille baisers à votre bonté; et, en retour de cette grâce que vous venez de faire à votre pauvre Scoto de Mantoue, je vous donne, en outre de cette huile merveilleuse, un secret d'une nature inestimable, qui doit vous faire adorer dans la même minute où votre œil daignera se fixer sur un être bien inférieur à vous, mais, cependant, digne d'être aimé : voyez cette poudre enfermée dans ce papier; si j'en voulais dire la valeur et le mérite, neuf mille volumes seraient comme une seule page, cette page comme une ligne, cette ligne comme un mot: si court est le pèlerinage de l'homme qu'on appelle la vie! Parlerai-je du prix? Tout le globe ne serait qu'un empire, cet empire une province, cette province une banque, celte banque une bourse particulière, rien ne la payerait. Je veux seulement vous dire que cette poudre fit de Vénus une déesse, et lui avait été donnée par Apollon; c'est

skin, coloured her hair; from her derived to Helen, and at the sack of Troy unfortunately lost: till now, in this our age, it was as happily recovered, by a studious antiquary, out of some ruins of Asia, who sent a moiety of it to the Court of France, (but much sophisticated), wherewith the ladies there now colour their hair. The rest, at this present, remains with me; extracted to a quintessence: so that, whereever it but touches in youth it perpetually preserves, in age restores the complexion; seats your teeth, did they dance like virginal jacks, firm as a wall; makes them white as ivory, that were black as—

această provincie o bancă, această bancă cât punga unui trecător, față de neprețuitul ei preț. Vreau să vă spun doar atât: este pudra care a făcut-o pe Venus zeiță a frumuseții, (era un dar primit de la Apollo) menținându-i de-a pururi tinerețea, netezindu-i ridurile, dând strălucire dinților, netezime pielei și culoare părului; de la ea a fost transmisă Elenei și s-a pierdut, din nenorocire, la distrugerea Troiei, până ce în zilele noastre a fost dezgropată, din fericire, în unele ruine ale Asiei, de către un zelos cercetător al antichității care a trimis câteva părticele infime din ea (dar mai mult falsificate)
la curtea Franței—și cu care doamnele de acolo își vopsesc părul; restul este acuma proprietatea mea, și a devenit o chintesență: astfel încât oriunde te atinge e de ajuns pentru a păstra veșnic tinerețea și frăgezimea, ori a o reda celor vârstnici, întărind dinții ca un zid, chiar dacă s-ar clătina ca niște garduri putrede, și-i albește

cette poudre qui la rendit éternellement jeune, qui écarta de son front les rides, qui affermit ses gencives, tendit sa peau, dora sa chevelure; Vénus donna cette poudre à Hélène; et malheureusement elle se perdit au sac de Troie, jusqu'à nos jours où un studieux antiquaire la retrouva, dans certaines ruines, en Asie. Il en envoya une moitié à la cour de France, mais falsifiée; c'est celle dont les dames à présent se colorent les cheveux; le reste est dans mes mains, réduit en quintessence ; tout ce que cette poudre touche de jeune, elle le maintient jeune perpétuellement, elle rend à la vieillesse le teint de l'enfance, consolide les dents quand elles seraient aussi mobiles que les touches d'un virginal, et en fait un mur inébranlable. Elle rend blanches comme l'ivoire celles qui sont noires comme l'ébène.

[Enter CORVINO.]

COR: Spight o' the devil, and my shame! come down here;
Come down. No house but mine to make your scene?
Signior Flaminio, will you down, sir? down?
What, is my wife your Franciscina, sir?
No windows on the whole Piazza, here,
To make your properties but mine? but mine?
[Beats away VOLPONE, NANO, etc.]
Heart! ere to-morrow, I shall be new-christened,
And call'd the Pantalone di Besogniosi,
About the town.
PER: What should this mean, sir Pol?

SIR P: Some trick of state, believe it. I will home.

ca fildeșul, chiar dacă a fi negri ca...
(Apare Corvino.)

CORVINO
La dracu! ce rușine! jos cu voi!
Dați-vă jos, vă spun! Ce, n-ați găsit
O altă casă pentru mascaradă?
Signor Flaminio, dă-te jos de-acolo,
Nevastă-mea nu-i Franciscina voastră;
Ce? -n toată Piazza n-ați găsit o altă
Fereastră să vă țină de decor,
Decât a mea? A mea?...
(Îl scoate-n brânci pe Volpone, Nano și ceilalți.)
Afurisit să fie, mâine iarăși
O să mă strige târgul: Pantalone
Încornoratul! Ha, v-arăt eu vouă!...

PEREGRINE
Ce-nseamnă toate astea, sir Politick?
SIR POLITICK
Un atentat, pe semne. Vreau acasă.

CORVINO, entrant et s'adressnnt à Volpone.
Esprit du diable, descendez, descendez, vous dis-je !—N'avez-vous pas d'autre maison que la mienne pour y jouer vos parades? signor Flaminio ! Voulez-vous descendre, monsieur? descendez donc ! Quoi ! ma femme est-elle votre Franciscina ? N'y a-t-il pas d'autres fenêtres que la mienne, et la choisissez-vous de préférence pour vos jongleries? la mienne! la mienne! (Il chasse dehors Volpone, Nano et les autres.) On me baptisera demain d'un nouveau nom; l'on m'appellera dans la ville le *Pantalone dei bisognosi*.

PÉRÉGRINE.
Qu'est-ce que cela veut dire, sir Pol ?
SIR POLITICK.
Une intrigue d'État, croyez-le.—Je rentre chez moi.

PER: It may be some design on you.	PEREGRINE O fi ceva-mpotriva dumneavoastră.	PÉRÉGRINE. Peut-être a-t-on quelque dessein contre vous?
SIR P: I know not. I'll stand upon my guard.	SIR POLITICK Mai știi? Să-mi iau măsuri de prevedere.	SIR POLITICK. Je ne sais : je me mettrai sur mes gardes.
PER: It is your best, sir.	PEREGRINE Și bine-ați face, sir.	PÉRÉGRINE. C'est ce que vous avez de mieux à faire.
SIR P: This three weeks, all my advices, all my letters, They have been intercepted.	SIR POLITICK Scrisorile Îmi sunt mereu interceptate.	SIR POLITICK. Depuis trois semaines toutes mes lettres et correspondances ont été interceptées.
PER: Indeed, sir! Best have a care.	PEREGRINE Zău? Sir, aveți grijă.	PÉRÉGRINE. En vérité ! Faites-y attention.
SIR P: Nay, so I will.	SIR POLITICK Mai încape vorbă?	SIR POLITICK. Parbleu, je ne fais pas autre chose.
PER: This knight, I may not lose him, for my mirth, till night.	PEREGRINE Grozav mă mai amuză cavalerul Aș sta cu el pân-la crăpat de ziuă.	PÉRÉGRINE, à part. Je ne veux pas perdre de vue ce gentilhomme jusqu'à ce soir, tant il m'amuse.
[Exeunt.]	(Ies.)	(Ils sortent.)

SCENE II

A room in VOLPONE'S house.

Enter VOLPONE and MOSCA.
VOLP: O, I am wounded!

MOS: Where, sir?

VOLP: Not without;
Those blows were nothing: I could bear them ever.
But angry Cupid, bolting from her eyes,
Hath shot himself into me like a flame;
Where, now, he flings about his burning heat,
As in a furnace an ambitious fire,
Whose vent is stopt. The fight is all within me.
I cannot live, except thou help me, Mosca;
My liver melts, and I, without the hope

SCENA 2

O încăpere în casa lui Volpone.

Intră Volpone și Mosca.
VOLPONE
O, sunt rănit de moarte!
MOSCA
Unde? nu văd...
VOLPONE
O, nu pe dinafară; acele răni
Le poți răbda ușor; nu, Cupidon
Din ochii ei m-a săgetat cu flăcări
Ce sângele mi-au pârjolit ca focul
Când arde-n vâlvătăi mistuitoare.
În mine-i vâlvătaia, nu mai pot,
De nu-mi ajuți, mă prăpădesc, o, Mosca!
Fără nădejdea înviorătoare
A dulcii adieri a gurii ei,
Nu sunt decât o mână de cenușă.

SCÈNE II.

Une chambre dans la maison de Volpone.

VOLPONE et MOSCA.
VOLPONE.
Je suis blessé.
MOSCA.
Où donc, monsieur ?
VOLPONE.
La blessure n'est pas extérieure; celles qu'on voit ne sont rien; je puis les supporter toujours : mais, Cupidon irrité, partant comme une flèche des yeux de Célia, s'est précipité tout entier dans mon cœur, et le brûle[1]. Là il agite sa torche enflammée, comme dans une fournaise fermée au vent. Le combat est au dedans de moi. Je ne puis vivre si tu ne viens pas à mon secours, Mosca; mon foie fond; et si je n'ai pas l'espoir de son haleine rafraîchissante, je ne serai plus bientôt

Of some soft air, from her refreshing breath,
Am but a heap of cinders.
MOS: 'Las, good sir,
Would you had never seen her!

VOLP: Nay, would thou
Had'st never told me of her!

MOS: Sir 'tis true;
I do confess I was unfortunate,
And you unhappy: but I'm bound in conscience,
No less than duty, to effect my best
To your release of torment, and I will, sir.

VOLP: Dear Mosca, shall I hope?

MOS: Sir, more than dear,
I will not bid you to dispair of aught
Within a human compass.

MOSCA
Mai bine să n-o fi văzut, stăpâne!

VOLPONE
Mai bine nu mi-ai fi vorbit de ea!

MOSCA
E drept că-i vina mea, iar dumneata
Acuma tragi ponosul. Datoria
Îmi poruncește să te scap de chin.

VOLPONE
Cum, Mosca, pot să sper?
MOSCA
Stăpân iubit,
Tot ce e omenește cu putință
Voi face, să te smulg din desnădejde.

qu'un amas de cendres.

MOSCA.
Hélas! mon cher monsieur, il eût mieux valu, pour vous, ne pas la voir.
VOLPONE.
Je voudrais que tu ne m'en eusses jamais parlé.
MOSCA.
Monsieur, c'est vrai; j'avoue que j'ai eu une mauvaise idée, et vous une mauvaise chance; mais je suis lié par ma conscience aussi bien que par mon devoir, et je ferai tous mes efforts pour vous délivrer de ce tourment.
VOLPONE.
Cher Mosca, puis-je espérer ?
MOSCA.
Cher monsieur, et plus que cher, je ne veux pas que vous vous désespériez de quoi que ce soit, si le remède est dans les limites de la puissance humaine.

VOLP: Oh, there spoke
My better angel. Mosca, take my keys,
Gold, plate, and jewels, all's at thy devotion;
Employ them how thou wilt; nay, coin me, too;
So thou, in this, but crown my longings, Mosca.
MOS: Use but your patience.
VOLP: So I have.
MOS: I doubt not
To bring success to your desires.
VOLP: Nay, then,
I not repent me of my late disguise.
MOS: If you can horn him, sir, you need not.
VOLP: True:
Besides, I never meant him for my heir.
Is not the colour of my beard and

VOLPONE
O, Mosca, ești un înger păzitor,
Ia cheile și scoate aur, scule
De preț; prefă-mă și pe mine-n bani,
Dar dorul ăsta fă de mi-l alină.
MOSCA
Să ai o leacă de răbdare.
VOLPONE
Am.
MOSCA
Și sigur sunt că-ți împlinesc dorința.
VOLPONE
Atunci nu-mi pare rău de mascaradă.
MOSCA
Dacă-l încornorezi, nici nu-i nevoie.
VOLPONE
Adevărat; de altfel niciodată
Eu nu i-am spus că-l las moștenitor.

VOLPONE.
Ah ! c'est mon bon ange qui vient de parler. Mosca, prends mes clefs, mon or, ma vaisselle d'argent, mes bijoux ; tout est à ta dévotion ; emploie-les comme tu voudras ; frappe monnaie avec mon corps lui-même, pourvu que tu couronnes mes ardents désirs, ô Mosca!
MOSCA.
Ayez seulement de la patience.
VOLPONE.
J'en aurai.
MOSCA.
Je ne doute pas de la réussite.
VOLPONE.
Alors, je ne me repens pas de mon dernier déguisement.
MOSCA.
Ma foi non ; si vous pouvez cornufier le Corvino.
VOLPONE.
C'est vrai; au fait, je n'ai pas eu l'intention d'en faire mon héritier.—La couleur de ma

eyebrows,
To make me known?
MOS: No jot.

VOLP: I did it well.

MOS: So well, would I could follow you in mine,
With half the happiness!
[Aside.]
—and yet I would
Escape your epilogue.
VOLP: But were they gulled
With a belief that I was Scoto?

MOS: Sir,
Scoto himself could hardly have distinguished!
I have not time to flatter you now; we'll part;
And as I prosper, so applaud my art.

[Exeunt.]

Mă tem să nu mă fi trădat culoarea
Sprâncenelor și bărbii.
MOSCA
Nu, stăpâne.
VOLPONE
Mi-am jucat bine rolul.
MOSCA
Atât de bine,
Cât nici pe jumătate n-aș putea;
(aparte)
Cu toate că nu-ți jinduiesc finalul.

VOLPONE
Ia zi-i, i-am păcălit, m-au luat drept Scoto?
MOSCA
Chiar Scoto însuși s-ar fi înșelat.
Dar nu e timp acum de complimente;
Trebuie să plec, iar dacă izbutim
Va fi și timp să ne firitisim!

(Ies.)

barbe et de mes sourcils ne m'aura-t-elle pas fait reconnaître?
MOSCA.
Pas le moins du monde.
VOLPONE.
J'ai bien joué mon rôle ?
MOSCA.
Si bien, que je voudrais jouer le mien avec moitié autant de bonheur, (A part.) Pourtant, je voudrais échapper à votre épilogue[1].

VOLPONE.
Mais ont-ils été dupes en me prenant pour Scoto !
MOSCA.
Monsieur, Scoto lui-même n'aurait pas su en faire la différence; mais je n'ai pas le temps de vous flatter maintenant ; nous devons nous séparer : adieu ; vous mesurerez plus tard vos applaudissements à mes succès.
(Ils sortent.)

SCENE III

A room in CORVINO'S house.

Enter CORVINO, with his sword in his hand, dragging in CELIA.

CORV: Death of mine honour, with the city's fool!
A juggling, tooth-drawing, prating mountebank!
And at a public window! where, whilst he,
With his strained action, and his dole of faces,
To his drug-lecture draws your itching ears,
A crew of old, unmarried, noted letchers,
Stood leering up like satyrs; and you smile
Most graciously, and fan your favours forth,

SCENA 3

O încăpere în casa lui Corvino.

Intră Corvino cu sabia în mână, smucind-o pe Celia înăuntru.

CORVINO
S-a dus pe apa sâmbetei onoarea-mi,
Cu măscăriciul târgului! Pungașul,
Un scamator, un de-alde trag-măsele!
Pe sub fereastra oamenilor, i-auzi,
Îți trimitea palavrele spre tine
Care-ascultai nesățioasă; dânsul
Răcnea cu mutra lui cea plângăreață,
În timp ce-o bandă de holtei bătrâni
Și desfrânați mi te sorbeau din ochi.
Iar tu surâzi, roșești, faci mii de grații,
Și-ncurajezi, jucându-ți evantaiul,
Ardoarea-nfumuraților neghiobi.
Ce? Pentru șarlatanul tău urlau,
Și fluierau? Ori ți-au căzut cu tronc

SCÈNE III.

Une chambre dans la maison de Corvino.

CORVINO, un sabre à la main, et entraînant CÉLIA.

CORVINO.
Mort de mon honneur, avec le bouffon de la ville ! un jongleur, un arracheur de dents, un charlatan bavard! et à une fenêtre publique où, tandis qu'avec ses gestes de pantin et ses grimaces de singe il chatouillait vos oreilles par l'éloge de ses drogues, nos vieux libertins célibataires vous clignaient des yeux comme des satyres; et vous, vous avez souri très-gracieusement et donné vos faveurs, à coups d'éventail, à chacun de vos chauds admirateurs. Voyons! ce charlatan était-il là comme un tambour pour appeler les amoureux, ou comme un appeau pour les

To give your hot spectators satisfaction!
What, was your mountebank their call?
Their whistle?
Or were you enamoured on his copper rings,
His saffron jewel, with the toad-stone in't,
Or his embroidered suit, with the cope-stitch,
Made of a horse-cloth? Or his old tilt-feather?
Or his starched beard? Well, you shall have him, yes!
He shall come home to you. Or, let me see,
I think you'd rather mount; would you not mount?
Why, if you'll mount, you may; yes truly you may!
And so you may be seen, down to the foot.
Get you a cittern, lady Vanity,
And be a dealer with the virtuous man;

Inelele-i de-aramă, sau paftaua
Cu piatră proastă, sau vestmântul lui
Cel țipător, cusut dintr-un linţoliu,
Sau pana veche de la pălărie?
Sau barba lui zburlită ți-a plăcut?
Ei bine, dacă-l vrei, îl vei avea.
N-are decât să vie și-o să-ți dea
O doctorie să te facă mamă.
Sau poate, stai, te pomenești c-ai vrea,
Să urci și tu pe scenă, nu-i așa?
Să li te-arăți din cap până-n picioare.
Ia-ți o ghitară dar, Deșertăciune,
Și-ncurcă-te cu-acel cucernic domn.
Eu mă declar încornorat și-am dreptul
Să te alung, păstrându-mi zestrea, da,
Ca olandezul! Căci dacă știai
Că sunt italian, nu cutezai,
Cu nici un preț, să faci ce-ai făcut, târfă!
Te-ai fi cutremurat, închipuindu-ți
Că răzbunarea mea îți ucide
Tot neamul: tatăl, mama, fratele.

siffler? ou bien étiez-vous éprise de ses bagues de cuivre, ou de son épingle de safran montée d'une pierre de crapaud, ou de son habit brodé sur les coutures et fait d'un drap mortuaire, ou de sa vieille plume flottante, ou de sa barbe empesée ? Hé bien ! vous l'aurez, il viendra chez vous, et vous servira d'entremetteur ;— mais j'y pense, vous préférerez peut-être monter sur ses tréteaux? n'y monteriez-vous pas volontiers? hé bien, vous y monterez ; vous le pouvez ; oui, vous le pouvez ; et ainsi, l'on vous verra jusqu'aux pieds. Procurez-vous un cistre, dame Vanité, et soyez l'associée de cet homme vertueux; ne faites plus qu'un avec lui; moi, je porterai haut mes cornes, et je garderai votre dot ; je suis donc un Hollandais, moi? car si vous m'aviez cru Italien, vous vous seriez damnée avant que de faire cela, femme éhontée ! vous auriez tremblé à l'idée que le meurtre de votre père, de votre mère, de votre frère,

Make one: I'll but protest myself a cuckold,
And save your dowry. I'm a Dutchman, I!
For, if you thought me an Italian,
You would be damned, ere you did this, you would!
Thou'dst tremble to imagine, that the murder
Of a father, mother, brother, all thy race,
Should follow, as the subject of my justice.
CEL: Good sir, have patience.

CORV: What couldst thou propose
Less to thyself, than in this heat of wrath,
And, stung with my dishonour, I should strike
This steel into thee, with as many stabs,
As thou wert gazed upon with goatish eyes?
CEL: Alas, sir, be appeased! I could not think

CELIA
Stăpâne bun, vă rog, aveți răbdare.
CORVINO
Ce să mă rogi, decât cu-această spadă,
Aprins de ură, pieptul să-ți străpung,
De-atâtea ori să-mi spăl necinstea-n sânge,
Câte priviri obscene te-au pătat?

CELIA
Ah, liniștiți-vă! N-aș fi crezut

et de toute votre race serait la conséquence de ma justice.

CÉLIA.
Cher monsieur, calmez-vous.
CORVINO.
Ne devais-tu pas craindre de me voir, dans le feu de la colère et sous la morsure de mon déshonneur, enfoncer ce poignard dans ton sein, pour y faire autant de trous qu'il y a eu d'yeux lascifs qui t'ont regardée?
CÉLIA.
Hélas, monsieur, apaisez-vous. Je ne

My being at the window should more now
Move your impatience, than at other times.
CORV: No! not to seek and entertain a parley
With a known knave, before a multitude!
You were an actor with your handkerchief;
Which he most sweetly kissed in the receipt,
And might, no doubt, return it with a letter,
And point the place where you might meet: your sister's,
Your mother's, or your aunt's might serve the turn.
CEL: Why, dear sir, when do I make these excuses,
Or ever stir abroad, but to the church?
And that so seldom—

CORV: Well, it shall be less;

Că azi, ieșind la geam ca-ntotdeauna,
V-am mâniat mai rău ca alte dăți.

CORVINO
Nu zău? Chiar stând de vorbă cu pungașul
De măscărici, în văzul tuturor?
Făcând pe-artista colo, cu năframa
Pe care i-o oferi, ca dumnealui
Să ți-o sărute pătimaș și apoi
S-o-napoieze cu răvașe dulci
Scriindu-ți unde-i locul de-ntâlnire,
La mamă, la mătușa-ta, la soră.

CELIA
Iubitul meu stăpân, de câte ori
V-am mai mințit? Am părăsit vreodată
Această casă, decât spre a mă duce
La liturghie și-asta atât de rar.
CORVINO

pouvais pas croire que ma présence à la fenêtre dût exciter votre colère plus que les autres fois.

CORVINO.
En effet, ce n'est rien que d'avoir, devant la multitude, une conférence établie avec un gredin reconnu. Vous avez joué un beau rôle, avec votre mouchoir qu'il a reçu en le baisant tendrement, et qu'il devait sans doute vous rendre avec une lettre où il vous signalerait un rendez-vous chez votre mère, chez votre sœur, ou encore chez votre tante.

CÉLIA.
Mais, cher monsieur, quand ai-je jamais cherché de pareils prétextes? quand vais-je jamais dehors, à moins que ce ne soit pour aller à l'église, et cela si rarement?
CORVINO.

And thy restraint before was liberty
To what I now decree: and therefore mark me.
First, I will have this wicked light damned up;
And till't be done, some two or three yards off
I'll chalk a line: o'er which if thou but chance
To set thy desperate foot, more hell, more horror,
More wild remorseless rage shall seize on thee,
Than on a conjurer that had heedless left
His circle's safety ere his devil was laid.
Then here's a lock which I will hang upon thee,
And, now I think on't, I will keep thee backwards;
Thy lodging shall be backwards; thy walks backwards;
Thy prospect all be backwards; and no pleasure,

Cu-atât mai rar va fi de-acum încolo.
Iar sihăstria ți-a fost libertate,
Față de ce-am să poruncesc acum.
Fereastra asta pezevenghe fi-va
Zidită imediat. La o distanță
De doi-trei coți, trag linie cu creta
Și vai de tine dac-o depășești:
Turbare, chin și spaimă te va lua,
Mai rău decât pe vrăjitorul care
Ieșind din țarcul lui, din cercul magic,
Mai înainte de-a-l goni pe diavol,
E azvârlit de-a dreptu-n iad. Să știi,
De-acum încolo ai să locuiești
În casa cea din fund, să te holbezi
La ziduri goale și să mi te plimbi
Prin curte doar. Eu nu prea sunt sever
De felul meu, dar zvăpăiala ta
E singura de vină; e-o pedeapsă
Fiindcă nasul tău s-a săturat
De dulcile miresme din iatac
Și-acum tânjește la sudoarea gloatei.
(Cineva bate la ușă.)
Auzi că bate. Pleacă-acum de-aici,

Hé bien ! ce sera plus rarement encore. La contrainte où je te tenais était la liberté en comparaison de celle où je vais te tenir. Écoute-moi donc avec attention. D'abord, je veux faire murer cette fenêtre impudique, et, jusqu'à ce que ce soit fait, je vais tracer avec de la craie une ligne à six ou neuf pieds de cette fenêtre ; et si jamais tu te hasardes à mettre le pied au delà de cette ligne, tu te trouveras entourée de toutes les horreurs, les colères, les rages impitoyables de l'enfer, comme le conjurateur qui a quitté inconsidérément son cercle protecteur, avant que son démon n'ait disparu; ensuite, voici un cadenas que je suspendrai après toi. Maintenant, j'y pense, je te garderai dans les appartements du fond; tu logeras dans l'arrière-cour; tes promenades seront dans l'arrière-cour; ta vue sera dans l'arrière-cour, et point de distraction qui ne soit dans l'arrière-cour. Puisque vous

That thou shalt know but backwards: nay, since you force
My honest nature, know it is your own,
Being too open, makes me use you thus:
Since you will not contain your subtle nostrils
In a sweet room, but they must snuff the air
Of rank and sweaty passengers.
[Knocking within.]
—One knocks.
Away, and be not seen, pain of thy life;
Nor look toward the window: if thou dost—
Nay, stay, hear this—let me not prosper, woman,
But I will make thee an anatomy,
Dissect thee mine own self, and read a lecture
Upon thee to the city, and in public.
Away!
[Exit CELIA.]
[Enter SERVANT.]

Să nu te mai apropii de fereastră,
Că te omor. Iar dacă nu m-asculți
Te tai bucăți eu însumi, desfrânato,
Și-n târg le spun de tine-n gura mare.
Afară!

(Celia iese; intră un servitor.)

contraignez mon honnête nature, sachez que la vôtre qui est trop facile me force à vous traiter ainsi; puisque vous ne pouvez empêcher, dans cette belle chambre, vos narines subtiles de humer l'air des passants grossiers qui se promènent tout en sueur sous vos fenêtres... (On frappe.) On frappe, rentrez, qu'on ne vous voie pas, sous peine de mort! ne regardez pas par la fenêtre. Si tu y regardes... Arrête, écoute ceci : que je ne prospère jamais, vile coureuse, si je ne fais pas de toi un squelette ; je te disséquerai moi-même, et je ferai un cours d'anatomie sur ton corps devant toute la ville!—Va-t'en!

(Célia sort, un serviteur entre.) Qui est là?

Who's there?
SERV: 'Tis Signior Mosca, sir.

CORV: Let him come in.
[Exit SERVANT.]
His master's dead: there's yet
Some good to help the bad.—
[Enter MOSCA.]
My Mosca, welcome!
I guess your news.
MOS: I fear you cannot, sir.

CORV: Is't not his death?

MOS: Rather the contrary.

CORV: Not his recovery?

MOS: Yes, sir.

CORV: I am cursed,
I am bewitched, my crosses meet to vex me.

Cine-i?
SERVITORUL
Signor Mosca, sir!
CORVINO
Să intre!
(Iese servitorul)
Sigur, i-a murit stăpânul
O veste bună, dup-acest necaz.
(Intră Mosca.)
Bun-venit Mosca, știu ce vești mi-aduci.
MOSCA
Mă tem că nu, signore.
CORVINO
N-a murit?
MOSCA
Ba, mai curând, contrariul.
CORVINO
A scăpat?
MOSCA
Aproape, sir!
CORVINO
Afurisit să fie!
M-au deochiat; oh, o nenorocire

LE SERVITEUR.
Le signor Mosca.
CORVINO.
Laisse-le entrer ; (Le serviteur sort.) son maître est mort; voilà enfin une bonne nouvelle qui vient compenser la mauvaise. (Mosca entre.) Mon cher Mosca, sois le bienvenu : je devine la nouvelle.
MOSCA.
Je crains que non, monsieur.
CORVINO.
Est-ce qu'il n'est pas mort?
MOSCA.
C'est plutôt le contraire.
CORVINO.
Il est guéri?
MOSCA.
A peu près, monsieur.
CORVINO.
Je suis maudit, je suis ensorcelé; tous les malheurs se réunissent contre moi.

How? how? how? how?

MOS: Why, sir, with Scoto's oil;
Corbaccio and Voltore brought of it,
Whilst I was busy in an inner room—

CORV: Death! that damned mountebank; but for the law
Now, I could kill the rascal: it cannot be
His oil should have that virtue. Have not I
Known him a common rogue, come fidling in
To the osteria with a tumbling girl,
And, when he has done all his forced tricks, been glad
Of a poor spoonful of dead wine with flies in't?
It cannot be. All his ingredients
Are a sheep's gall, a roasted bitch's marrow,
Some few sod earwigs, pounded

Nu vine niciodată singură.
Dar cum s-a petrecut? Cum, cum?
MOSCA
Cum? Prin unguentul doctorului Scoto,
Corbaccio și Voltore l-au adus,
În timp ce eu trebăluiam prin casă.

CORVINO
Oh, șarlatanul, cum l-aș omorî
De nu m-ar ține legea; ticălosul!
Nu-i cu putință ca uleiul lui
Să aibă vreo putere. Îl cunosc
Pe-acest pungaș de rând care venea
Să cânte pe la cârciumi, cu vreo târfă,
Și după ce sfârșea cu panorama,
Se bucura să poată da pe gât
Un păhărel murdar, cu vin trezit.
Nu-i cu putință. Drogurile lui
Sunt: măduva de câine, coropișnițe,
Fiere de oaie, ouă de clapon,
Melci și viermi fierți, și-atâta tot, știu bine.

Comment? comment? comment?

MOSCA.
Comment ? Mais avec l'huile de Scoto ; Corbaccio et Voltore lui en ont apporté, pendant que j'étais occupé dans le fond de la maison.
CORVINO.
Par la mort ! le damné charlatan! Si ce n'était les lois, j'assassinerais ce coquin. Mais cela ne peut être; son huile ne peut avoir cette vertu. Ne l'ai-je pas connu, lui, vulgaire fripon, quand il venait jouer du violon à l'auberge, accompagné d'une sauteuse ? ne l'ai-je pas vu, lorsqu'il avait fait tous ses tours, se contenter, pour salaire, d'un verre de vin frelaté rempli de moucherons ? Cela ne peut pas être : tous les ingrédients dont il se sert sont le fiel de mouton, la moelle de chienne rôtie, quelques perce-oreilles bouillis, des chenilles pilées, la graisse d'un petit chapon, et la salive d'un homme à jeûn. Je

caterpillars,
A little capon's grease, and fasting spittle:
I know them to a dram.
MOS: I know not, sir;
But some on't there, they poured into his ears,
Some in his nostrils, and recovered him;
Applying but the fricace.

CORV: Plague o' that fricace!

MOS: And since, to seem the more officious
And flattering of his health, there they have had
At extreme fees, the college of physicians
Consulting on him, how they might restore him;
Where one would have a cataplasm of spices,
Another a flayed ape clapped to his breast,

MOSCA
Eu nu știu, sir, cum s-a-ntâmplat, dar iată
Că-i picurară asta în ureche
Și-n nas și l-au curarisit pe dată.

CORVINO
Fi-i-ar ulciu-al dracului!
MOSCA
Apoi,
Ca să-i arate câtă grijă-i poartă,
Au convocat sobor de doctori mari,
La capul lui, cu onorarii grase,
Să-l însănătoșească pe deplin;
Unul a zis să-i pună cataplasmă;
Un altul, o maimuță jupuită;
Al treilea, un câine; altul numai
O blană de pisică; pân-la urmă,
Cu toți au hotărât, într-un cuvânt,

les connais, ses ingrédients, jusqu'au dernier.

MOSCA.
Je ne sais pas, monsieur, mais, ce que c'était, ils le lui ont versé, un peu dans les oreilles, un peu dans les narines, et ils l'ont fait revenir, seulement par l'application du mélange.
CORVINO.
Le diable soit du mélange !
MOSCA.
Et depuis, pour paraître plus soigneux et plus affectionnés encore pour sa santé, ils ont, à des prix trèsonéreux, appelé la faculté de médecine en consultation, pour trouver le moyen de le rétablir tout à fait. L'un a conseillé un cataplasme d'épices ; un autre l'application d'un singe écorché sur la poitrine; un autre préférait un chien au singe; un quatrième proposait de l'huile avec des peaux de chats sauvages ;

A third would have it a dog, a fourth an oil,
With wild cats' skins: at last they all resolved
That to preserve him was no other means
But some young woman must be straight sought out,
Lusty, and full of juice to sleep by him;
And to this service, most unhappily,
And most unwillingly am I now employed,
Which here I thought to pre-acquaint you with,
For your advice, since it concerns you most;
Because I would not do that thing might cross
Your ends, on whom I have my whole dependance, sir:
Yet, if I do it not, they may delate
My slackness to my patron, work me out
Of his opinion; and there all your hopes,
Ventures, or whatsoever, are all frustrate!

Că nu-i alt leac de însănătoșire,
Decât să fie-adusă o femeie,
Plină de tinerețe și de nuri
Și lângă el să doarmă-n pat o vreme.
Iar pentru slujba asta nedorită
Alesu-m-au pe mine, din păcate,
S-o caut eu. De-aceea m-am grăbit
Să vin să stăm de vorbă; treaba asta
Vă stă la suflet, cum îmi stă și mie.
Dacă refuz mă vor pârî dușmanii
Că nu-mi slujesc stăpânul și degeaba
V-a fost și osteneala și speranța.
Vă spun, că toți se-ntrec, care de care,
Să-i facă rost de leac de vindecare.
De-aceea, vă implor, vă hotărâți,
Pân-ce nu vă ia altul înainte.

à la fin, ils s'accordèrent dans l'opinion que, pour le sauver, il n'y avait pas de moyen plus sûr que de chercher immédiatement quelque jeune femme vigoureuse, pleine de séve, pour coucher près de lui; telle est la commission dont on m'a chargé, par malheur et bien malgré moi ; aussi viens-je vous en prévenir à la hâte pour avoir votre avis, puisque cela vous intéresse; car je ne voudrais pas faire quoi que ce soit qui pût contrarier vos espérances, sur lesquelles je fonde aussi toutes les miennes. Songez que, si je ne le fais pas, ils dénonceront ma lenteur à mon patron, et sont capables de me perdre dans son esprit : et voici votre attente déçue et tous vos rêves envolés. Je ne vous dis que cela, monsieur : en outre, ils sont là, tous, se dispu tant à qui fera la présentation. Je vous conjure donc, monsieur, de prendre un parti promptement ; prévenez-les, si vous pouvez.

I do but tell you, sir. Besides, they are all
Now striving who shall first present him; therefore—
I could entreat you, briefly conclude somewhat;
Prevent them if you can.

CORV: Death to my hopes,
This is my villainous fortune! Best to hire
Some common courtezan.

MOS: Ay, I thought on that, sir;
But they are all so subtle, full of art—
And age again doting and flexible,
So as—I cannot tell—we may, perchance,
Light on a quean may cheat us all.

CORV: 'Tis true.

MOS: No, no: it must be one that has no tricks, sir,

CORVINO
Din nou destinul păcătos mă minte.
Eu zic, să-i angajăm o curtezană!

MOSCA
La asta m-am gândit și eu, dar vezi
Că fetele-astea-s tare prefăcute
Și cum, la vârsta lui, e omul slab,
Mai știi? Să nu ne joace ea pe toți!

CORVINO
I-adevărat.

MOSCA
Nu, nu; trebuie găsită

CORVINO.
Mort de mes espérances! C'est ma fâcheuse destinée !—Il vaut mieux, à prix d'argent, trouver quelque vulgaire courtisane.

MOSCA.
Ah ! j'y avais pensé ; mais elles sont toutes si fines, si pleines d'artifices; d'un autre côté, la vieillesse est si flexible à manier, si radoteuse, que, peut-être, je ne puis pas l'assurer, mais enfin, par hasard, je pourrais tomber sur une gaillarde qui nous duperait tous.

CORVINO.
C'est vrai.

MOSCA.
Non, non. Il faut quelque femme sans

Some simple thing, a creature made unto it;
Some girl you may command. Have you no kinswoman?
Odso—Think, think, think, think, think, think, think, sir.
One o' the doctors offered there his daughter.

CORV: How!

MOS: Yes, Signior Lupo, the physician.

CORV: His daughter!

MOS: And a virgin, sir. Why, alas,
He knows the state of's body, what it is;
That nought can warm his blood, sir, but a fever;
Nor any incantation raise his spirit;
A long forgetfulness hath seized that part.
Besides sir, who shall know it? some one or two—

O tânără curată, fără mofturi,
Pe care s-o conduceți dumneavoastră.
Gândiți-vă, gândiți-vă, n-aveți
Vreo rubedenie tânără? E unul
Din doctori care și-a oferit fiica.

CORVINO
Cuum?
MOSCA
Signor Lupus, medicul vestit.
CORVINO
Cum, fata lui?
MOSCA
Da, sir, și e fecioară;
El și-a putut de seama că stăpânul
E-un prăpădit infirm pe care numai
Doar febra dacă-l încălzește-o leacă,
Și nici printr-o minune nu mai poate
Afla vreun strop de vlagă-n trupul lui.
Și-apoi, signore, cine-are să știe?
Unul, sau doi...

ruse, un être simple, naïf; une créature faite exprès pour cela; quelque jeune personne sur laquelle vous ayez de l'autorité. N'avez-vous pas quelque cousine? Diable! pensez-y, pensez-y, pensez-y, pensez-y, pensez-y, monsieur, pensez-y. Un des docteurs a offert sa fille.

CORVINO.
Quoi !
MOSCA.
Oui, le signor Lupo, le médecin.
CORVINO.
Sa fille!
MOSCA.
Une vierge, monsieur! Que voulez-vous, hélas! Il sait l'état de mon maître, ce qu'il est, que rien ne peut réchauffer son corps, sinon la fièvre; qu'aucun charme ne peut ressusciter son imagination, un long oubli ayant succédé à l'abstinence forcée. En outre, monsieur, qui le saura? Une personne, peut-être deux.

CORV: I pray thee give me leave. [Walks aside.] If any man
But I had had this luck—The thing in't self,
I know, is nothing—Wherefore should not I
As well command my blood and my affections,
As this dull doctor? In the point of honour,
The cases are all one of wife and daughter.
MOS [Aside.]: I hear him coming.

CORV: She shall do't: 'tis done.
Slight! if this doctor, who is not engaged,
Unless 't be for his counsel, which is nothing,
Offer his daughter, what should I, that am
So deeply in? I will prevent him: Wretch!
Covetous wretch!—Mosca, I have

CORVINO
Stai, lasă-mă nițel.
(Se plimbă, aparte.)
Dacă norocul ăsta poate da
Peste oricare altul, n-are-a face,
De ce să nu-mi pun frâu la gelozie
Și dragoste, ca doctorul acela?
Iar despre cinste, fiică, sau nevastă,
Tot una-i la adică...

MOSCA
Văd că prinde!
CORVINO
Trebuie s-o facă, sigur, s-a făcut;
Dacă și-un doctor, fără interes,
Își dă el fata, pe nimic, ca leac,
Eu care am motiv de ce să risc
Să nu le-o iau-nainte? Blestemații!
M-am hotărât: ei, Mosca, s-a făcut.

CORVINO.
Laisse-moi un moment, (Il se promène et dit à part.) Si un autre homme que moi avait cette chance?—En elle-même, je le sais, la chose n'est rien; pourquoi ne saurais-je pas aussi bien commander à mon sang et à mes affections que cet imbécile de docteur? Pour ce qui regarde l'honneur, l'un vaut l'autre, une femme, une fille.

MOSCA, à part.
Je le vois venir.
CORVINO, à part.
Elle le fera, c'est décidé. Diable ! si ce docteur qui n'est pas intéressé, autrement que par l'avis qu'il a donné, moins que rien ; si ce docteur offre sa fille, que ferai-je donc, moi qui ai dans tout ceci un si grand intérêt?—Je te devancerai, misérable, cupide coquin ! (Haut.) Mosca,

determined.
MOS: How, sir?

CORV: We'll make all sure. The party you wot of
Shall be mine own wife, Mosca.

MOS: Sir, the thing,
But that I would not seem to counsel you,
I should have motioned to you, at the first:
And make your count, you have cut all their throats,
Why, 'tis directly taking a possession!
And in his next fit we may let him go.
'Tis but to pull the pillow from his head,
And he is throttled: it had been done before,
But for your scrupulous doubts.
CORV: Ay, a plague on't,
My conscience fools my wit! Well, I'll be brief,

MOSCA
Cum, sir?
CORVINO
La sigur trebuie să mergem,
Nevastă-mea va fi aceea care
Îl va-nsănătoși pe-al tău stăpân!
MOSCA
Nu cutezam, sir, să vă sfătuiesc,
Dar este calea cea mai fericită,
Hm, pentru dumneavoastră. Chibzuiți
Și-o să vedeți câștigul cu toptanul.
E-o luare în posesie directă.
La următoarea criză, va muri;
Nițel să-i tragă capul de pe pernă
Și se sufocă. S-ar mai fi-ntâmplat
De n-ați fi fost atât de scrupulos.

CORVINO
Afurisita mea de bunătate!
Dar vreau să mă grăbesc și tu la fel,

j'y suis résolu.
MOSCA.
A quoi, monsieur?
CORVINO.
Je veux avoir toute sécurité. La femme que tu proposeras sera ma propre femme, Mosca.
MOSCA.
Monsieur, si je n'avais pas voulu avoir l'air de vous donner un conseil, dès l'abord je vous l'aurais proposé. Soyez sûr qu'en agissant ainsi, vous leur coupez le cou à tous. C'est prendre directement possession. A la première crise qu'il aura, nous le laisserons aller; en ôtant l'oreiller de dessous sa tête, il étranglera. Il y a longtemps que cela aurait été fait déjà, sans vos scrupules.

CORVINO.
Diantre soit de mes scrupules ! Ma conscience dupe mon esprit. Va, sois

And so be thou, lest they should be before us: Go home, prepare him, tell him with what zeal And willingness I do it; swear it was On the first hearing, as thou may'st do, truly, Mine own free motion.	Să nu ne-apuce altul înainte; Hai, du-te, pregătește-l și să-i juri (Cum este și adevărat de altfel) Că eu m-am oferit, de cum mi-ai spus.	prompt; sois prompt, de crainte que l'autre ne nous devance. Va chez ton maître; préviens-le, dis-lui avec quel zèle et quel empressement je le fais; jure-lui que c'est à la première parole que tu m'en as dite, et, surtout, que c'est de mon seul et propre mouvement.
MOS: Sir, I warrant you, I'll so possess him with it, that the rest Of his starved clients shall be banished all; And only you received. But come not, sir, Until I send, for I have something else To ripen for your good, you must not know't.	MOSCA Mă pun chezaș că-i voi transmite-ntocmai, Astfel încât să dea pe ușă-afară Mulțimea de jinduitori de-acacă Și numai dumneavoastră veți obține Permisiunea de a fi primit. Vă rog dar, domnule, s-aveți răbdare Până vă chem. În capul meu se țese Un plan, în interesul dumneavoastră, Pe care încă nu vreau să-l aflați.	MOSCA. Je vous garantis, monsieur, que je vais si bien m'emparer de lui, qu'il donnera congé à ses autres clients affamés et ne recevra plus que vous. Mais ne venez pas, monsieur, avant que je ne vous envoie chercher, car j'ai encore quelque chose à disposer pour vous, et vous ne devez pas le savoir.
CORV: But do not you forget to send now.	CORVINO Ei bine, dar să nu uiți să mă chemi.	CORVINO. Mais alors n'oublie pas de m'envoyer chercher bientôt.
MOS: Fear not.	MOSCA	MOSCA.

[Exit.]
CORV: Where are you, wife? My Celia! Wife?
[Re-enter CELIA.]
What! blubbering?
Come, dry those tears. I think thou thought'st me in earnest;
Ha! by this light I talked so but to try thee:
Methinks the lightness of the occasion
Should have confirmed thee. Come, I am not jealous.

CEL: No!

CORV: Faith, I am not I, nor never was;
It is a poor unprofitable humour.
Do not I know, if women have a will,
They'll do 'gainst all the watches of the world,
And that the feircest spies are tamed with gold?

Fiți fără grijă.
(Iese.)
CORVINO
Unde ești, nevastă?
Celia mea! Nevastă!
(Intră iarăși Celia.)
Ce faci, plângi?
Hai, șterge-ți lacrimile. Mi se pare
C-ai luat în serios tot ce ți-am spus.
Pe viața mea, am vrut doar să te-ncerc,
Comoara mea, cum de nu ți-ai dat seama
Tu singură că nu era nimic.
Eu nu-s gelos din fire.

CELIA
Nu!
CORVINO
Vezi bine,
Și n-am fost niciodată; ce stupidă
Și fără de folos, patima asta.
Zădarnică e orice priveghere
A soțului; pe cel mai fioros
Dintre spioni, îl îmblânzești cu banul.

Ne craignez rien.
(Il sort.)
CORVINO, appelant.
Où êtes-vous, ma femme, ma Célia, ma femme ?
(Célia rentre.)
Quoi! tout en pleurs? Viens, séche ces larmes. Tu croyais donc que je parlais sérieusement? Ah ! par la lumière du jour, en te parlant ainsi je ne voulais que t'éprouver. Il me semble que la futilité de la circonstance aurait dû t'éclairer. Viens donc, je ne suis pas jaloux, va.

CÉLIA.
Non?
CORVINO.
Non, sur ma parole, je ne le suis pas et ne le fus jamais. C'est une pauvre et inutile passion que la jalousie; ne sais-je pas que lorsque les femmes ont une volonté, ce ne sont pas les précautions et les obstacles qui les arrêtent? Les plus vigilants espions

Tut, I am confident in thee, thou shalt see't;
And see, I'll give thee cause too, to believe it.
Come, kiss me. Go, and make thee ready, straight,
In all thy best attire, thy choicest jewels,
Put them all on, and, with them, thy best looks:
We are invited to a solemn feast,
At old Volpone's, where it shall appear
How far I am free from jealousy or fear.
[Exeunt.]

Iubito, ai să vezi ce mult mă-ncred
În tine—uite, ca să-ți dovedesc,
Sărută-mă și-mbracă-te de grabă
Cât mai frumos, cu scumpe giuvaieruri,
Pe toate să le pui, că să-mi apari
Plină de nuri; astăzi suntem poftiți
Acasă la bătrânul domn Volpone,
E-o mare sindrofie, și-ai să vezi
Că-s mai puțin gelos decât mă crezi.

(Ies.)

sont apprivoisés par l'or. Bah ! j'ai confiance en toi, et tu le verras, et je te donnerai des raisons pour le croire. Viens, embrasse-moi : va immédiatement préparer tes plus beaux habits, choisir tes plus riches bijoux; fais-toi belle, aiguise aussi tes plus doux regards. Nous sommes invités à une fête solennelle chez le vieux Volpone, et là, tu apprendras combien je suis exempt de toute jalousie et de toute crainte à ton égard.

(Ils sortent.)

ACT III.
SCENE I

A Street.

Enter MOSCA.
MOS: I fear, I shall begin to grow in love
With my dear self, and my most prosperous parts,
They do so spring and burgeon; I can feel
A whimsy in my blood: I know not how,
Success hath made me wanton. I could skip
Out of my skin, now, like a subtle snake,
I am so limber. Oh! your parasite
Is a most precious thing, dropt from above,
Not bred 'mongst clods, and clodpoles, here on earth.
I muse, the mystery was not made a science,
It is so liberally professed! Almost
All the wise world is little else, in nature,

ACTUL III
SCENA 1

O stradă.

Intră Mosca.
MOSCA
Mă tem că-ncep să mă îndrăgostesc
De mine-însumi. Prea sunt înzestrat
Cu-atâtea daruri care-mbobocesc
În mine, cum dă muguri primăvara,
Și doruri îndrăznețe mă-nfierbântă.
Izbânzile m-au îmbătat de-a binea,
Nu-mi mai încap în piele și ca șerpii
Simt c-aș putea s-o lepăd, pentru alta.
Un parazit ca mine-i o comoară
Lăsată de la dumnezeu; nu sunt
Făcut din lut vulgar. Mă-ntreb de ce
Nu-i studiată meseria asta,
Pe-o scară-atât de largă practicată?
O bună parte din pământeni
Sunt paraziți, de rangu-ntâi și doi.
Nu intră-n socoteală măscăricii

ACTE III.
SCÈNE PREMIÈRE.

Une rue.

MOSCA, seul.
MOSCA.
Je vais devenir, je le crois, amoureux de ma chère personne et de mes heureuses facultés, tant je les sens en moi poindre et bourgeonner. J'ai de singulières fantaisies dans le sang; je ne sais comment cela se fait, le succès me remplit d'une orgueilleuse coquetterie. Je pourrais glisser hors de ma peau comme un serpent subtil, tant je suis souple. Oh! les parasites, race précieuse venue directement d'en haut, et non pas née de la terre parmi les niais et les imbéciles ! Je m'étonne qu'on n'ait pas fait de cette profession une science, tant elle est honorable et recherchée. Les sages de ce monde sont tous, ou peu s'en faut, des parasites ou des

But parasites, or sub-parasites. And yet,
I mean not those that have your bare town-art,
To know who's fit to feed them; have no house,
No family, no care, and therefore mould
Tales for men's ears, to bait that sense; or get
Kitchen-invention, and some stale receipts
To please the belly and the groin; nor those,
With their court dog-tricks, that can fawn and fleer,
Make their revenue out of legs and faces,
Echo my lord, and lick away a moth:
But your fine elegant rascal, that can rise,
And stoop, almost together, like an arrow;
Shoot through the air as nimbly as a star;
Turn short as doth a swallow; and be here,
And there, and here, and yonder, all at

De la răspântii, hămesiți de foame,
Pe lume singuri, fără casă, masă,
Tot născocind la snoave pentru alții,
Scornind rețete de bucătărie
Să desfăteze limba și stomacul
Stăpânului care-l adăpostește.
Nu despre ei vorbesc, câți dau din coadă
Smeriți și ploconindu-se mereu,
Ce-și fac câștig tot aprobând stăpânul,
Ori alungându-i musca de pe față.
Eu mă refer la finul, elegantul
Pungaș ce urcă și coboară iute
Ca o săgeată străbătând văzduhul,
Ca o cometă, și zbughind-o tocmai
Ca rândunica, uite-l, nu e, uite-l,
E pretutindenea și nicăieri,
El se descurcă-n orișice pricină,
Și nici-o toană nu-l poate surprinde,
Își schimbă masca repede ca gândul,
Așa e parazitul talentat;
Cel fără har divin se ostenește
În van; rămâne tot un măscărici.
Talentul îmi deschide calea bună,

sous-parasites. Je ne parle pas de ceux qui n'ont que l'art vulgaire de gagner leur pain, qui n'ont ni maison, ni famille, ni souci de l'avenir, qui pétrissent des contes et en font des amorces pour les oreilles des hommes ; ni de ceux qui ont des inventions de cuisiniers et trouvent d'attrayantes recettes pour flatter l'estomac et le ventre; ni de ceux qui, grâce à leur humilité de chien couchant, savent ramper, gambader et cajoler servilement, qui se font un revenu de leurs genoux et de leurs grimaces, qui sont l'écho de Milord et lèchent ses habits pour en ôter les mites : je parle de cette canaille fine et élégante qui sait s'élever et descendre presque en même temps comme une flèche, traverser l'air aussi lestement qu'une étoile, faire des crochets comme une hirondelle ; être ici et là, là et ici tout à la fois, prête à toute occasion et pour toutes les fantaisies, et qui change de masque aussi rapidement que la pensée.

once;
Present to any humour, all occasion;
And change a visor, swifter than a thought!
This is the creature had the art born with him;
Toils not to learn it, but doth practice it
Out of most excellent nature: and such sparks
Are the true parasites others but their zanis.
[Enter BONARIO.]
Who's this? Bonario, old Corbaccio's son?
The person I was bound to seek. Fair sir,
You are happily met.
BON: That cannot be by thee.

MOS: Why, sir?

BON: Nay, pray thee, know thy way, and leave me:
I would be loth to interchange discourse

Așa-i un veritabil parazit,
Iar ceilalți sunt creați ca să-l slujească.
(Intră Bonario.)
Cine-i? Bonario, fiul lui Corbaccio?
E tocmai cel pe care-l căutam.
Nobile domn, ce fericit prilej,
Să mă-ntâlniți!...

BONARIO
Nu văd de ce.
MOSCA
Cum, sir?
BONARIO
Așa, te rog să piei din calea mea,
Cu indivizi ca tine nu discut,

Voilà la créature qui est née avec le génie de l'art lui-même; qui ne travaille pas à l'apprendre, mais le pratique par l'instinct de sa propre et excellente nature; ceux-là, ces mignons, sont les vrais parasites, les autres ne sont que leurs bouffons.
(Bonario entre.)
Qui vient là? Bonario, le fils du vieux Corbaccio, la personne même que je cherchais.—Cher monsieur, soyez le bien rencontré.

BONARIO.
Je n'en dis pas autant.
MOSCA.
Pourquoi, monsieur?
BONARIO.
Suis ton chemin, je te prie, et laisse-moi je répugne à échanger des paroles avec un

With such a mate as thou art.
MOS: Courteous sir,
Scorn not my poverty.

BON: Not I, by heaven;
But thou shalt give me leave to hate thy baseness.
MOS: Baseness!

BON: Ay; answer me, is not thy sloth
Sufficient argument? thy flattery?
Thy means of feeding?

MOS: Heaven be good to me!
These imputations are too common, sir,
And easily stuck on virtue when she's poor.
You are unequal to me, and however,
Your sentence may be righteous, yet you are not
That, ere you know me, thus proceed in censure:
St. Mark bear witness against you, 'tis

Mi-e scârbă…
MOSCA
Mă dispreţuiţi, desigur,
Că sunt sărac.
BONARIO
Ba nu, ferit-a sfântul;
Dă-mi voie josnicia s-o urăsc.
MOSCA
Ce josnicie?
BONARIO
I-auzi, trândăvia-ţi
Nu e destulă probă? Linguşirea,
Parazitismul tău, mă rog, ce sunt?
MOSCA
O, Doamne iartă-mă. Ce calomnii
Se-azvârl asupra omului cinstit,
Când e sărac! Sunteţi mai nobil, sir,
Dar dacă nu-s egalul dumneavoastră,
Eu totuşi îmi permit să bag de seamă
Că nu e drept să mă calomniaţi
Chiar dac-ar fi adevărat ce spuneţi,
Mai înainte de-a mă dovedi.
Mi-i martor, împotriva dumneavoastră,

compagnon tel que toi.
MOSCA.
Courtois monsieur, ne méprisez pas ma pauvreté.
BONARIO.
Ta pauvreté? non, par le ciel! mais tu me permettras bien de haïr ta bassesse.
MOSCA.
Ma bassesse !
BONARIO.
Réponds-moi; ta fainéantise, tes flatteries, ta façon de gagner ta vie n'en sont-elles pas des preuves suffisantes ?
MOSCA.
Que le ciel me soit en aide ! Ces imputations sont trop vulgaires, monsieur, et on les accumule trop facilement sur la vertu, quand elle est pauvre. Vous n'êtes pas juste à mon égard; votre jugement est sincère, mais vous ne devriez pas m'accuser avant de me connaître. Saint Marc en soit témoin contre vous, c'est inhumain. (Il pleure.)

inhuman.
[Weeps.]
BON [Aside.]: What! does he weep? the sign is soft and good;
I do repent me that I was so harsh.

MOS: 'Tis true, that, swayed by strong necessity,
I am enforced to eat my careful bread
With too much obsequy; 'tis true, beside,
That I am fain to spin mine own poor raiment
Out of my mere observance, being not born
To a free fortune: but that I have done
Base offices, in rending friends asunder,
Dividing families, betraying counsels,
Whispering false lies, or mining men with praises,
Trained their credulity with perjuries,
Corrupted chastity, or am in love
With mine own tender ease, but would

San Marco, cât sunteți de inuman!
(Plânge.)
BONARIO
(aparte)
Ce, plânge! Semn că omu-i cumsecade;
Am remușcări, mă tem c-am fost prea aspru.

MOSCA
E-adevărat că, nevoit de soartă.
Mănânc o pâine-amară, umilit,
E-adevărat că haina-mi jerpelită
Mi-o țes din trudă și din plecăciuni;
Eu nu-s bogat, să zburd de capul meu.
Dar josnice servicii nu-mplinesc,
Eu nu despart prieteni și familii,
Nici sfaturi rele nu dau, nu momesc
Prin lingușiri și păcăleli, nu umblu
Sub piele să mă bag jurând minciuni,
Nu-ntind virtuții curse, nu mă-ngâmf,
Nimic din toate astea. Mai degrabă
Trudesc din greu, să dobândesc respectul
Iubiților mei semeni, ăsta-s eu!
De nu-i așa, aici să mor, pe loc.

BONARIO, à part.
Quoi ! il pleure ? C'est bon signe, et je me repens d'avoir été trop dur.

MOSCA.
Il est vrai que, contraint par une implacable né cessité, je suis forcé d'acheter mon pain quotidien par un esprit humble. Il est vrai aussi qu'il me faut filer mes pauvres habits par ma seule industrie, au moyen de la souplesse de mon caractère, puisque je n'ai pas eu, en naissant, une fortune indépendante; mais, que j'aie rempli de honteuses fonctions, divisé des familles, brouillé des amis, trahi des secrets, murmuré à l'oreille de faux bruits, creusé avec des louanges des mines souterraines dans le cœur des hommes; que je me les sois attachés par des parjures ou bien que j'aie corrompu la chasteté, le

not rather
Prove the most rugged and laborious course,
That might redeem my present estimation,
Let me here perish, in all hope of goodness.
BON [Aside.]: This cannot be a personated passion.
I was to blame, so to mistake thy nature;
Prithee, forgive me: and speak out thy business.

MOS: Sir, it concerns you; and though I may seem,
At first to make a main offence in manners,
And in my gratitude unto my master;
Yet, for the pure love, which I bear all right,
And hatred of the wrong, I must reveal it.
This very hour your father is in purpose

BONARIO
(aparte)
Numai curata cinste poate-avea
Asemenea accente. Am fost nedrept.
Hai, iartă-mă și spune-mi ce dorești.

MOSCA
E vorba chiar de dumneavoastră, da,
Și s-ar putea să zică cineva
Că-ncalc și datoria și credința
Față de-al meu stăpân. Dar dat fiind
Că mai presus de tot iubesc dreptatea,
Iar nedreptatea o urăsc cumplit,
Trebui' să vă destănuiesc, signore,
Că-n clipa asta, tatăl dumneavoastră
Vă va dezmoșteni...

tout pour l'amour égoïste de mes aises, non, monsieur, jamais. Je préférerais mener la vie la plus dure et racheter ainsi le jugement que l'on fait de moi. Je veux périr ici, dans toutes mes espérances d'avenir, si je ne dis pas la vérité.

BONARIO, à part.
Ce n'est pas là un sentiment contrefait. (Haut.) Je suis à blâmer de m'être ainsi abusé sur ton caractère. Je t'en prie, pardonne-moi, et dis-moi ce que tu me veux.
MOSCA.
Monsieur, cela vous concerne; et bien qu'en apparence j'aie l'air de manquer à mes devoirs et à la reconnaissance que je dois à mon maître, cependant, par l'amour pur que je porte au bien, et par la haine du mal, je dois vous le révéler. A l'heure même où je vous parle, votre père a le projet de vous déshériter.

To disinherit you—
BON: How!

MOS: And thrust you forth,
As a mere stranger to his blood; 'tis true, sir:
The work no way engageth me, but, as
I claim an interest in the general state
Of goodness and true virtue, which I hear
To abound in you: and, for which mere respect,
Without a second aim, sir, I have done it.
BON: This tale hath lost thee much of the late trust
Thou hadst with me; it is impossible:
I know not how to lend it any thought,
My father should be so unnatural.

MOS: It is a confidence that well becomes
Your piety; and form'd, no doubt, it is
From your own simple innocence: which makes

BONARIO
Cum?
MOSCA
Chiar așa,
Nimic nu vă mai lasă, ca și cum
N-ați fi copilul lui. E drept că eu
Nu trebui' să m-amestesc, totuși vreau
Să vă destăinui asta, din dorința
Cea mai curată pentru adevăr,
Căci lupt pentru virtutea, pentru cinstea
Care vă-ncununează firea, sir!
Și am făcut-o dezinteresat.
BONARIO
Povestea asta m-a făcut să-mi pierd
Încrederea pe care, adineaori,
Ți-am dăruit-o. E cu neputință
Ca propriul meu părinte să se poarte
Atât de nefiresc față de mine.
MOSCA
Iubirea dumneavoastră de părinți
Vă face cinste, e-o dovadă-n plus
De sfântă inocență și virtute,

BONARIO.
Quoi ?
MOSCA.
Et de vous jeter hors de sa maison comme un étranger; c'est vrai, monsieur, l'affaire ne me regarde pas ; mais je porte un vif intérêt à la bonté et aux vertus véritables qui sont en vous, au dire de tout le monde, et c'est par cette seule raison et sans arrière-pensée monsieur, que je vous parle.

BONARIO.
Ce conte te fait perdre beaucoup de la confiance que j'avais en toi tout à l'heure; ce que tu me dis est impossible; je ne saurais admettre l'idée que mon père soit si dénaturé.
MOSCA.
Cette confiance en lui sied à votre tendresse filiale, et vous la puisez sans doute dans votre propre innocence ; c'est

Your wrong monstrous, and abhorr'd. But, sir,
I now will tell you more. This very minute,
It is, or will be doing; and, if you
Shall be but pleased to go with me, I'll bring you,
I dare not say where you shall see, but where
Your ear shall be a witness of the deed;
Hear yourself written bastard; and professed
The common issue of the earth.
BON: I am amazed!

MOS: Sir, if I do it not, draw your just sword,
And score your vengeance on my front and face:
Mark me your villain: you have too much wrong,
And I do suffer for you, sir. My heart
Weeps blood in anguish—

Dar prea-i din cale-afară nedreptatea
Ce vi se face, și vă-ncredințez
Că-n ceasul ăsta chiar se săvârșește.
Dacă veniți cu mine, ochiul nu,
Dar, domnule, urechea dumneavoastră
Va sta ca martoră neleguirii.
Al dumneavoastră tată vă declară
Nelegitim și scos din orice drepturi.

BONARIO
Sunt, sunt înmărmurit!
MOSCA
De nu-i așa,
Cu spada vă înscrieți răzbunarea
Pe fruntea și obrazul meu; să-mi ziceți
Canalie! Vai, ce amară nedreptate-i
Pe cale să vă facă. Sufăr, sir,
Inima mea, cu lacrime de sânge
Vă jeluiește...

ce qui rend d'autant plus odieux et monstrueux le tort qu'on veut vous faire ; maintenant je vous dirai plus : dans cet instant même la chose est faite ou est en train de se faire ; je veux vous amener dans un endroit où vous vous entendrez proclamé, par écrit, bâtard, et, comme tel, rejeté dans les races déshéritées de la terre.

BONARIO.
Je ne reviens pas de ma surprise.
MOSCA.
Monsieur, si je ne fais pas ce que je vous dis, tirez votre épée et écrivez votre vengeance sur mou front et sur ma figure; écrivez-y que je suis un vilain. On vous fait une trop cruelle injustice, vraiment, et j'en souffre pour vous, monsieur. Mon cœur saigne d'angoisse...

BON: Lead; I follow thee.

[Exeunt.]

BONARIO
Haidem, te urmez.
(Ies.)

BONARIO.
Marche devant, je te suis.
(Ils sortent.)

SCENE II

A room in VOLPONE'S house.

Enter VOLPONE.
VOLP: Mosca stays long, methinks.—
Bring forth your sports,
And help to make the wretched time more sweet.

[Enter NANO, ANDROGYNO, and CASTRONE.]
NAN: Dwarf, fool, and eunuch, well met here we be.
A question it were now, whether of us three,
Being all the known delicates of a rich man,
In pleasing him, claim the precedency can?

CAS: I claim for myself.

SCENA 2

O încăpere în casa lui Volpone.

Intră VOLPONE
VOLPONE
Pe cât se pare, Mosca zăbovește.
Aduceți-vă instrumentele
Și ajutați-mă să-mi petrec plăcut
Aceste clipe plicticos de lungi.
(Intră Nano, Androgyno și Castrone.)

NANO
Pitic, bufon și eunuc
Suntem un trio azi,
Dar întrebarea-i, care e
Din toți cel mai cu haz?
Atunci când un bogat stăpân
Dorește să se-amuze,
Din trei, doar unu-i cel mai bun,
Cu zâmbetul pe buze.
CASTRONE

SCÈNE II.

VOLPONE, seul.
VOLPONE.
Mosca tarde longtemps, ce me semble. (Appelant.) Vous autres, venez avec vos jeux et aidez-moi à égayer le temps maussade.
(Entrent Nano, Androgyno et Castrone.)

NANO.
Nain, fou, eunuque, nous sommes les bienvenus ici ; mais je pose une question : lequel de nous trois, qui faisons partie du luxe délicat d'un homme riche, lequel aura la préséance?

CASTRONE.

AND: And so doth the fool.

NAN: 'Tis foolish indeed: let me set you both to school.
First for your dwarf, he's little and witty,
And everything, as it is little, is pretty;
Else why do men say to a creature of my shape,
So soon as they see him, It's a pretty little ape?
And why a pretty ape, but for pleasing imitation
Of greater men's actions, in a ridiculous fashion?
Beside, this feat body of mine doth not crave
Half the meat, drink, and cloth, one of your bulks will have.
Admit your fool's face be the mother of laughter,
Yet, for his brain, it must always come

Acela-s eu, Castrone!
ANDROGYNO
Nu,
Acela-s eu, nebunul!
NANO
Ce mai pereche de nebuni
Mai sunteți, ce pereche!
Dar primul tot piticul e;
Voi, floare la ureche!
Drăguț și grațios, cu rost
Vorbind, cu eleganță,
Că-s cel dintâi, vede și-un prost,
Privește, ce prestanță!
Maimuțăresc cu haz și tâlc
Pe cei mai mari ca mine
Și trupul ăsta de erou
Din mai nimic se ține.
Juma-de porție de-a mâncat,
Își umple toată burta,
Și-un cot de stofă la-mbrăcat,
Nu i se pare scurtă.
E drept că tu, bufonule,
Ai mutra ta de râs,

Je réclame pour moi.
ANDROGYNO.
Le fou réclame pour lui.

NANO.
C'est une folie, en vérité ; laissez-moi vous envoyer tous deux à l'école. D'abord le nain est petit et spirituel, et tout ce qui est petit est gentil. Autrement, pourquoi dit-on d'une créature de ma taille, aussitôt qu'on la voit : Charmant petit singe? Et pourquoi ce surnom de singe, si ce n'est parce qu'il imite agréablement, et de façon à faire rire, les gestes des grands hommes? D'ailleurs, ce corps fluet et mignon ne demande pas la moitié de ce que réclament en nourriture, en boisson, en étoffe pour les vêtements, vos corps grossiers et massifs. Admettez que la seule figure d'un fou fasse naître le rire, sa cervelle ne vaut pas celle d'un nain, et, bien qu'il en vive, il est fâcheux que pour vivre il soit nécessaire d'avoir une si laide

after:
And though that do feed him, it's a pitiful case,
His body is beholding to such a bad face.
[Knocking within.]
VOLP: Who's there? my couch; away! look! Nano, see.
[Exit. AND. And CAS.]
Give me my caps, first—Go, enquire.
[Exit NANO.]
—Now, Cupid
Send it be Mosca, and with fair return!
NAN [Within.]: It is the beauteous madam—
VOLP: Would-be?—is it?

NAN: The same.

VOLP: Now torment on me! Squire her in;
For she will enter, or dwell here for ever:
Nay, quickly.
[Retires to his couch.]

Dar n-ai ce-i face, că ești slab
La cutiuță, sus!

(Bate cineva.)
VOLPONE
Cine-i acolo? Iute-n pat! Plecați!
(Androgyno și Castrone ies)
Tu, Nano, dă-mi boneta și vezi cine-i.
O, Cupidon, prin Mosca, adu-mi vestea!

NANO
Este frumoasa lady...
VOLPONE
Lady Pol...?
NANO
Exact.
VOLPONE
M-am dus pe copcă. Introdu-o.
Că de n-o lase să intre, tot așteaptă.
Ah, repede.
(Se vâră în pat.)

figure.

(On frappe.)
VOLPONE.
Qui est là? Mon lit; regarde, Nano. Donne-moi mes bonnets; va-t'en d'abord; informe-toi. (Nano sort.) Main tenant, veuille Cupidon que ce soit Mosca avec de bonnes nouvelles !

NANO, de dedans.
C'est la belle madame...
VOLPONE.
Would-be, est-ce cela?
NANO.
Elle-même.
VOLPONE.
O torture! Accompagne-la céans.. Hélas! elle va entrer ici et y demeurer une éternité.—Allons, (Il se couche.) que cet accès de fièvre passe vite, mon Dieu ! Je

—That my fit were past! I fear
A second hell, too, that my loathing this
Will quite expel my appetite to the other?
Would she were taking now her tedious leave.
Lord, how it threats me what I am to suffer!
[Re-enter NANO, with LADY POLITICK WOULD-BE.]
LADY P: I thank you, good sir. 'Pray you signify
Unto your patron, I am here.—This band
Shews not my neck enough.—I trouble you, sir;
Let me request you, bid one of my women
Come hither to me.—In good faith, I, am drest
Most favourably, to-day! It is no matter:
'Tis well enough.—
[Enter FIRST WAITING-WOMAN.]
Look, see, these petulant things,
How they have done this!

De-ar trece iute și-asta.
Mi-e teamă că această gurалivă
Are să-mi strice pofta de cealaltă.
O, doamne scapă-mă de sperietoare!

(Reintră Nano cu lady Politick Ar-Fi.)

LADY POLITICK
Îți mulțumesc de amabilitate,
Stimate domn anunță-ți, rog, patronul,
Că am sosit. Vă rog, iertați deranjul,
Dar panglicuța asta nu-mi arată
Destul de bine gâtul; vrei să-mi chemi
Pe una dintre cameriste-aici?
Ah, tocmai azi când m-am gătit prea bine,
Dar nu-i nimic, se potrivește. Ce-i?
(Intră prima cameristă.)
Ia uită-te, cum mi-au aranjat părul
Ah, zăpăcitele-astea!

crains un autre enfer, c'est que le dégoût que m'inspire cette femme ne chasse le désir que j'ai de l'autre ; je voudrais qu'elle fût déjà au moment de prendre congé. Seigneur! de quel ennui je suis menacé.

(Nano rentre avec lady Would-be.)

LADY WOULD-BE, à Nano.
Je vous remercie, mon bon monsieur; dites, je vous prie, à votre maître que je suis ici.—Ce col ne laisse pas assez voir mon cou. (A Nano.) Pardon de la peine, monsieur ; permettez-moi de vous prier de dire à l'une de mes femmes de venir.—De bonne foi, je suis gracieusement habillée aujourd'hui! mais cela n'importe pas : C'est assez bien. (La première femme de chambre entre.) Regardez comme ces folles ont arrangé cela.

VOLP [Aside.]: I do feel the fever
Entering in at mine ears; Oh, for a charm,
To fright it hence!

LADY P: Come nearer: is this curl
In his right place, or this? Why is this higher
Then all the rest? You have not washed your eyes, yet!
Or do they not stand even in your head?
Where is your fellow? Call her.

[Exit FIRST WOMAN.]
NAN: Now, St. Mark
Deliver us! anon, she'll beat her women,
Because her nose is red.
[Re-enter FIRST with SECOND WOMAN.]
LADY P: I pray you, view
This tire, forsooth; are all things apt, or no?

FIRST WOM: One hair a little, here,

VOLPONE
Vai de mine.
Când o aud m-apucă fierbânțeala.
O, un miracol, să mă scape!
LADY POLITICK
Haide,
Nu vezi că bucla asta nu e bine,
Și cealaltă-i prea sus. Nu v-ați spălat
Încă pe ochi, sau ați chiorât de tot?
Unde-i cealaltă? Cheam-o imediat!

(Iese prima cameristă.)
NANO
Acum, mântuiește-ne, San Marco!
De vină-s slujitoarele că dânsa
E-așa boccie; o să le și bată.
(Intră cele două cameriste.)
LADY POLITICK
Vă rog priviți-mi coafura, cum e?
E fiecare fir la locul lui?

PRIMA CAMERISTĂ

VOLPONE, à part.
Je sens la fièvre qui m'entre par les oreilles; oh! que n'ai-je un sortilége pour faire fuir cette femme !
LADY WOULD-BE, à la femme de chambre.
Approchez. Cette boucle est-elle à sa place, ou bien celle-ci? Pourquoi ceci est-il plus haut que tout le reste? Vous n'avez pas frotté vos yeux, ou bien vous ne les avez même pas dans la tête ! Où est votre compagne? Allez la chercher.
(La première femme sort.)
NANO.
Que saint Marc nous délivre ! bientôt elle battra ses femmes parce que son nez est rouge.
(Les deux femmes de chambre entrent.)
LADY WOULD-BE.
Je vous en prie, regardez cette coiffure ; en vérité ! tout cela est-il bien en ordre, ou non?
PREMIÈRE FEMME.

sticks out, forsooth.
LADY P: Does't so, forsooth! and where was your dear sight,
When it did so, forsooth! What now! bird-eyed?
And you too? 'Pray you, both approach and mend it.
Now, by that light, I muse you are not ashamed!
I, that have preach'd these things so oft unto you,
Read you the principles, argued all the grounds,
Disputed every fitness, every grace,
Call'd you to counsel of so frequent dressings—
NAN [Aside.]: More carefully than of your fame or honour.

LADY P: Made you acquainted, what an ample dowry
The knowledge of these things would be unto you,

Doar unul singur s-a cam dezlipit.
LADY POLITICK
Așa? Mă rog și unde vă sunt ochii,
Zi, cap de cuc, și tu la fel! Săriți
Și îndreptați greșeala! Doamne, doamne,
Cum nu vă crap-obrazul de rușine!
De-atâtea ori v-am dăscălit pe rând,
Cu reguli și principii-n fel și chip,
Despre îndemnarea grațioasă
V-am și cerut părerea despre rochii.

NANO
(aparte)
Dar despre cinste, mai încet, vezi bine,
LADY POLITICK
Învățătura asta e o zestre
Mai bună ca oricare, dacă vreți
Să luați bărbați cu stare; dacă vreți

Il y a un cheveu qui passe, c'est vrai.
LADY WOULD-BE.
Ah ! un cheveu qui passe ; et où étaient donc vos chers yeux? Vous qui avez des prunelles d'oiseau, comment ce cheveu dépasse-t-il les autres ? Et vous, c'est aussi votre faute ; approchez et réparez cela. En vérité, je m'étonne que vous n'ayez pas honte, moi qui vous ai si souvent prêchées, qui vous ai expliqué les principes, développé leurs conséquences, qui vous ai enseigné les règles de la bienséance et de la grâce, qui vous ai appelées en consultation sur tant de toilettes.

NANO, à part.
Avec plus de soin que vous n'en avez de votre réputation et de votre honneur.
LADY WOULD-BE.
Moi qui vous ai si souvent dit que la connaissance de ces mystères de la toilette serait pour vous une dot précieuse qui

Able, alone, to get you noble husbands
At your return: and you thus to neglect it!
Besides you seeing what a curious nation
The Italians are, what will they say of me?
The English lady cannot dress herself.
Here's a fine imputation to our country!
Well, go your ways, and stay in the next room.
This fucus was too coarse too, it's no matter.—
Good sir, you will give them entertainment?
[Exeunt NANO and WAITING-WOMEN.]
VOLP: The storm comes toward me.

LADY P [Goes to the couch.]: How does my Volpone?

VOLP: Troubled with noise, I cannot sleep; I dreamt

Să luați bărbați cu stare; iară voi
N-o luați în seamă! Ce popor ciudat
Sunt și italienii. Ce-și zic ei?
Această *„english lady"* n-ar putea
Să se slujească singură? Auzi,
Îmi ofensează țara! Hai, plecați,
Și așteptați în camera de-alături.
Destul am conversat cu mitocanii…
Stimate domn, cu ce vă pot distra?

(Ies Nano și cameristele.)

VOLPONE
Acum prăpădul s-a-ndreptat spre mine.
LADY POLITICK
(se-apropie de pat)
Ce face drăgălașul meu Volpone?
VOLPONE
Stârnit de-atâta larmă am visat

vous vaudrait de nobles époux à votre retour à Londres... Et vous vous négligez à ce point! Ne voyez-vous pas eu outre comme ces Italiens sont une singulière nation et comme ils parlent de nous autres? « Les dames anglaises ne savent pas s'habiller. » Voilà une terrible accusation pour notre pays ! Allez, et attendez-moi dans la chambre à côté.—Ce fard aussi est trop épais; mais qu'importe aujourd'hui? (A Nano.) Mon bon monsieur, ayez soin d'elles.

(Nano et les femmes sortent.)

VOLPONE.
L'orage s'approche de moi.
LADY WOULD-BE, allant vers le lit.
Comment va mon cher Volpone ?

VOLPONE.
Le bruit m'empêche de dormir; je rêvais

That a strange fury entered, now, my house,
And, with the dreadful tempest of her breath,
Did cleave my roof asunder.
LADY P: Believe me, and I
Had the most fearful dream, could I remember't—

VOLP [Aside.]: Out on my fate! I have given her the occasion
How to torment me: she will tell me hers.

LADY P: Me thought, the golden mediocrity,
Polite and delicate—
VOLP: Oh, if you do love me,
No more: I sweat, and suffer, at the mention
Of any dream: feel how I tremble yet.

LADY P: Alas, good soul! the passion of the heart.

Că a intrat în casă o nebună
Cutremurând și pârjolind în cale-i
Cu răsuflarea ei de vijelie…

LADY POLITICK
Vai, crede-mă că știu ce e coșmarul;
Eu însămi am visat că se făcea,
Aievea parcă văd...
VOLPONE
Nenorocire!
I-am dat prilejul să mă tortureze,
Cu gărgăunii ei...
LADY POLITICK
O arătare
De aur, politețea-ntruchipată...
VOLPONE
Oh, rogu-vă, dacă țineți la mine,
Nu mai urmați. M-apucă reci sudori
Când îmi vorbiți de vise. Uite, tremur.

LADY POLITICK
Ah, asta de la inimă se trage.

qu'une étrange furie entrait dans ma maison, et que la terrible tempête de son haleine partageait en deux la toiture.

LADY WOULD-BE.
Moi aussi j'ai eu le plus horrible rêve dont j'aie le souvenir.

VOLPONE, à part.
O destinée! Voilà que je lui donne l'occasion de me torturer; elle va me raconter le sien.
LADY WOULD-BE.
Il me semblait qu'une médiocrité dorée, polie et délicate...
VOLPONE.
Oh ! si vous m'aimez, assez, assez; je souffre, j'ai des transpirations, seulement à entendre parler de rêves; voyez combien je tremble.
LADY WOULD-BE.
Hélas! pauvre bonne âme ! C'est un

Seed-pearl were good now, boiled with syrup of apples,
Tincture of gold, and coral, citron-pills,
Your elicampane root, myrobalanes—

VOLP [Aside.]: Ah, me, I have taken a grasshopper by the wing!

LADY P: Burnt silk and amber: you have muscadel
Good in the house—
VOLP: You will not drink, and part?

LADY P: No, fear not that. I doubt, we shall not get
Some English saffron, half a dram would serve;
Your sixteen cloves, a little musk, dried mints,
Bugloss, and barley-meal—
VOLP [Aside.]: She's in again!
Before I feigned diseases, now I have

Bea praf de perlă cu sirop de mere,
Tinctură de-aur, boabe de-alămâie,
Coral, myrobolan și rădăcină
De elicamp...

VOLPONE
(aparte)
Și greierul din cap.
LADY POLITICK
Cenușă de mătase și cu ambră.
Aveți un tămâios mai bun în casă?
VOLPONE
Vreți să gustați nițel și să plecați?
LADY POLITICK
Nu, nu vă fie teamă, vai, se poate?
Aveți pe-aici șofran din cel englez?
Ar fi de-ajuns o jumătate-dram.
Cu șaisprezece moțuri de garoafă,
Cu izmă, mosc, ovăz, un cap de șarpe...

VOLPONE
(aparte)

mouvement passionné du cœur. Ce qui est bon pour cela, c'est de la semence de perles bouillie avec du sirop de pommes, de la teinture d'or, du corail, des pilules de citron, des racines d'élicampane et de myrobolan.

VOLPONE, à part.
Hélas ! j'ai pris une cigale par l'aile.

LADY WOULD-BE.
Brûlez de la soie et de l'ambre... Avez-vous du bon muscat dans la maison ?
VOLPONE.
En voulez-vous boire avant de partir ?
LADY WOULD-BE.
Non, ne craignez pas que je parte. Ne pourrions-nous pas nous procurer du safran anglais ? Un demigrain nous suffira ; seize clous de girofle, un peu de musc, de la menthe séchée, de la buglose et de la farine d'orge.
VOLPONE, à part.
La voilà revenue à ses drogues; je feignais

one.

LADY P: And these applied with a right scarlet cloth.

VOLP [Aside.]: Another flood of words! a very torrent!

LADY P: Shall I, sir, make you a poultice?

VOLP: No, no, no;
I am very well: you need prescribe no more.

LADY P: I have a little studied physic; but now,
I'm all for music, save, in the forenoons,
An hour or two for painting. I would have
A lady, indeed, to have all, letters and arts,
Be able to discourse, to write, to paint,

Mor! Simt că nu mă mai prefac bolnav,
Ci că-s răpus de-a binelea.
LADY POLITICK
Și-apoi
Te oblojești cu-o cârpă purpurie...
VOLPONE
(aparte)
Un alt potop de vorbe se anunță!
LADY POLITICK
Începem cu-o compresă?

VOLPONE
Nu-i nevoie,
Sunt sănătos, mi-ajunge!

SIR POLITICK
Am studiat
Pe vremuri medicina, dar acuma
M-am dedicat cu totul muzicii;
Doar dimineața, câte-un ceas, pictez.
O lady trebuie să se priceapă
La fel de bine-n toate: artă, știință,
Să scrie și să facă conversație.

plusieurs maladies, maintenant j'en ai une trop réelle.
LADY WOULD-BE.
Et tout cela appliqué avec un morceau de drap écarlate[1].
VOLPONE, à part.
Un autre flux de paroles, un torrent !

LADY WOULD-BE.
Dois-je, monsieur, vous faire un cataplasme ?
VOLPONE.
Non, non, non. Je suis très-bien ; vous n'avez plus besoin de me prescrire aucun remède.
LADY WOULD-BE.
J'ai un peu étudié la médecine. Maintenant je suis tout entière à la musique, excepté le matin une heure ou deux que je réserve à la peinture : je voudrais en vérité qu'une lady sût tout, les lettres et les arts; qu'elle sût raisonner, écrire, peindre; mais, avant tout, comme le

But principal, as Plato holds, your music,
And, so does wise Pythagoras, I take it,
Is your true rapture: when there is consent
In face, in voice, and clothes: and is, indeed,
Our sex's chiefest ornament.
VOLP: The poet
As old in time as Plato, and as knowing,
Says that your highest female grace is silence.
LADY P: Which of your poets? Petrarch, or Tasso, or Dante?
Guarini? Ariosto? Aretine?
Cieco di Hadria? I have read them all.
VOLP [Aside.]: Is every thing a cause to my destruction?

LADY P: I think I have two or three of them about me.

VOLP [Aside.]: The sun, the sea, will sooner both stand still

Plato preferă muzica-ntre toate;
Pitagora, probabil favoritul
Domniei voastre, cugeta o dată;
Podoaba cea mai mândră a femeii
E armonia-n glas, în chip și port.

VOLPONE
Dar un poet cam din aceeiași vreme.
Vă mai spunea: tăcerea e de aur.

LADY POLITICK
Care poet: Petrarca, Tasso, Dante?
Guarini? Ariosto? Aretino?
Cieco di Hadria? Îi știu pe toți.
VOLPONE
(aparte)
Nimic nu mă va mai putea salva.
LADY POLITICK
Pe doi, sau trei din ei, îi am la mine.

VOLPONE
Chiar soarele și marea dac-ar sta

disent Platon et Pythagore, la musique est la perfection, et un ravissement, lorsqu'il y a harmonie dans la figure, dans la voix, dans les habits ; oh! c'est en vérité le plus bel ornement de notre sexe.

VOLPONE.
Un poëte aussi ancien que Platon, et aussi savant, dit que le plus grand charme d'une femme, c'est le silence.
LADY WOULD-BE.
Lequel de vos poëtes? Pétrarque, ou Tasse, ou Dante? Guarini? Ariosto ? Arétin ? Cieco di Hadria ? Je les ai tous lus.
VOLPONE, à part.
Tout est pour moi une cause de ruine.

LADY WOULD-BE.
Je crois même en avoir deux ou trois sur moi.
VOLPONE, à part.
Le soleil et la mer seront plutôt immobiles

Then her eternal tongue! nothing can escape it.
LADY P: Here's Pastor Fido—

VOLP [Aside.]: Profess obstinate silence;
That's now my safest.

LADY P: All our English writers,
I mean such as are happy in the Italian,
Will deign to steal out of this author, mainly:
Almost as much as from Montagnié:
He has so modern and facile a vein,
Fitting the time and catching the court-ear!
Your Petrarch is more passionate, yet he,
In days of sonnetting, trusted them with much:
Dante is hard, and few can understand him.
But, for a desperate wit, there's Aretine;

Ei, limba tot i-ar turui-nainte...

LADY POLITICK
Iată-l aici pe *Pastor Fide*[7]. Ce zici?
VOLPONE
(aparte)
Scăparea-i să-mi pun lacătul la gură.
LADY POLITICK
Englezii, adică toți poeții noștri
Cei fericiți că știu italienește,
Din autorul ăsta fură-ntâi,
Aproape tot pe-atât ca din Montaigne;
Acesta-i mai modern, mai grațios,
Spiritual, de-aceea-i pe potriva
Aristocratului nostru timp.
Petrarca are multă pasiune
Dar prea se ține numai de sonet;
Dante-i sever și nu-l prea-nțeleg mulți,
Iar Aretino, strălucind de spirit,
E cam obscen în unele tablouri...
Dar nu sunteți atent.

que son éternelle langue ! Rien ne peut lui échapper.
LADY WOULD-BE.
Voici le *Pastor fido*.
VOLPONE, à part.
Garder un silence obstiné, c'est ma seule ressource.
LADY WOULD-BE.
Tous nos écrivains anglais, je parle de ceux qui ont le bonheur de savoir l'italien, daignent emprunter beaucoup à cet auteur, presque autant qu'à Montaigne; il a une veine facile, entraînante, adaptée à notre époque, et pleine d'attraction pour les oreilles de nos courtisans; votre Pétrarque est plus passionné; lui aussi, au temps du sonnet, leur a fourni beaucoup ; mais, comme esprit désespérant, vous avez l'Arétin ; seulement ses peintures sont un peu obscènes.—Vous ne m'écoutez pas ?

[7] O dramă pastorală de Guarini, la modă pe vremea aceea (n.t.).

Only his pictures are a little obscene—
You mark me not.
VOLP: Alas, my mind's perturbed.

LADY P: Why, in such cases, we must cure ourselves,
Make use of our philosophy—

VOLP: Oh me!

LADY P: And as we find our passions do rebel,
Encounter them with reason, or divert them,
By giving scope unto some other humour
Of lesser danger: as, in politic bodies,
There's nothing more doth overwhelm the judgment,
And cloud the understanding, than too much
Settling and fixing, and, as 'twere, subsiding
Upon one object. For the incorporating

VOLPONE
M-am zăpăcit.
LADY POLITICK
În cazul ăsta, să vă vindecăm.
Vă recomand filozofia noastră...
VOLPONE
Văleu!
LADY POLITICK
Și dacă nu vă lasă fierbințeala,
Trimiteți-o pe căi mai ocolite,
Ca s-o-nșelați, dându-i o altă țintă.
La fel e și-n politică, nimica
Nu-i mai greșit ca încăpățânarea
Asupra unui punct. De multe ori
Și personificarea lucrurilor
Dospită-n suflet lasă niște zgură
Care pricinuiește-o sugrumare
A operației spirituale,
Așa cum spune Plato și omoară
Cunoașterea.

VOLPONE.
Hélas! j'ai l'esprit troublé.
LADY WOULD-BE.
Dans de pareils cas, nous devons nous guérir nous-mêmes, et faire usage de notre philosophie...
VOLPONE.
Hélas !
LADY WOULD-BE.
Et lorsque nous sentons que nos passions se révoltent, leur opposer la raison ou les détourner, en les dirigeant vers quelque autre but d'un moindre danger, comme on le fait dans les corps politiques ; rien ne bouleverse plus le jugement et n'obscurcit plus l'intelligence que de les porter, de les fixer, de les concentrer sur le même objet. Car, incorporer toutes les choses extérieures dans ce que nous appelons le for intérieur, la pensée intime, c'est y laisser une lie qui empêche le mouvement

Of these same outward things into that part
Which we call mental, leaves some certain faeces
That stop the organs, and as Plato says,
Assassinate our knowledge.
VOLP [Aside.]: Now, the spirit
Of patience help me!

LADY P: Come, in faith, I must
Visit you more a days; and make you well:
Laugh and be lusty.
VOLP [Aside.]: My good angel, save me!

LADY P: There was but one sole man in all the world
With whom I e'er could sympathise; and he
Would lie you often three, four hours together
To hear me speak; and be sometimes so

VOLPONE
(aparte)
O, spirit al răbdării!
LADY POLITICK
Zău că ar trebui să viu mai des
Să vă distrez; vă face bine, nu?

VOLPONE
(aparte)
O, înger păzitor, salvează-mă!
LADY POLITICK
Era un singur om în lumea-ntreagă
Care mă-nțelegea atât de bine;
La fel stătea și el, în nemișcare;
Ah, ore-ntregi, ședea și asculta,
Și-atât de încântat era de glasu-mi,
Încât, întocmai ca și dumneavoastră,

des rouages, et, comme le dit Platon, assassiner notre faculté spéculative.

VOLPONE.
Esprit de la patience, à mon secours!

LADY WOULD-BE.
En vérité, il faudra que je vienne souvent vous voir, vous remettre en santé, en joie et en vigueur.
VOLPONE, à part.
Que mon bon ange me délivre !

LADY WOULD-BE.
Il n'y avait qu'un seul homme au monde avec lequel je sympathisais; il est resté souvent trois et quatre heures à m'entendre parler, et quelquefois il était tellement ravi, qu'il me répondait tout à fait hors de propos, comme vous; et vous

wrapt,
As he would answer me quite from the purpose,
Like you, and you are like him, just. I'll discourse,
An't be but only, sir, to bring you asleep,
How we did spend our time and loves together
For some six years.
VOLP: Oh, oh, oh, oh, oh, oh!

LADY P: For we were coaetanei, and brought up—

VOLP: Some power, some fate, some fortune, rescue me!

[Enter MOSCA.]
MOS: God save you, madam!

LADY P: Good sir.

VOLP: Mosca! welcome,

Îmi răspundea anapoda; la fel!
Și-acuma să vă spun, stimate domn,
Măcar ca doctorie pentru somn,
Povestea noastră, timp de șase ani.

VOLPONE
Oh! oh! oh! oh! oh! oh!
LADY POLITICK
Eram de-aceeiași vârstă și crescuți...

VOLPONE
Nu-i nimeni să mă scape-n lumea asta?

(Intră Mosca.)
MOSCA
Stimată doamnă, dumnezeu cu voi!
LADY POLITICK
Domnul meu.
VOLPONE

lui ressemblez exactement. Je vais continuer à vous raconter, quand ce ne serait, monsieur, que pour vous endormir, comment nous avons partagé notre temps et nos affections pendant six ans.

VOLPONE.
Oh! oh! oh! oh! oh! oh!
LADY WOULD-BE.
Car nous étions du même âge et fûmes élevés ensemble.
VOLPONE.
Au secours, quelqu'un, à moi la fortune, le hasard!
(Mosca entre.)
MOSCA, entrant.
Dieu vous garde, madame.
LADY WOULD-BE.
Mon bon monsieur.
VOLPONE.

Welcome to my redemption.

MOS: Why, sir?

VOLP: Oh,
Rid me of this my torture, quickly, there;
My madam, with the everlasting voice:
The bells, in time of pestilence, ne'er made
Like noise, or were in that perpetual motion!
The Cock-pit comes not near it. All my house,
But now, steamed like a bath with her thick breath,
A lawyer could not have been heard; nor scarce
Another woman, such a hail of words
She has let fall. For hell's sake, rid her hence.

Mosca! bine-ai venit,
Bine-ai venit, spre mântuirea mea.
MOSCA
De ce, stăpâne?
VOLPONE
Oh, ca să mă scapi
De chinul iadului, de-această lady
Care vorbește-ntruna. Niciodată
Nici chiar în timpul ciumei n-au bătut
Atât de lung și tare clopotele.
La lupta de cocoși[8] e chiar tăcere,
Pe lângă gura ei; în casă-i abur
De-atâta vorbărie, ca la baie;
Un avocat ar fi fost istovit;
Ba chiar și o femeie, așa cădeau.
Ca grindina, cuvintele din ea.
Trimite-o undeva la dracu! Iute!

Mosca, sois le bienvenu, le bienvenu pour ma rédemption !
MOSCA.
Quoi donc, monsieur?
VOLPONE, à part à Mosca.
Oh ! délivre-moi de cette torture, promptement, sans retard : cette dame a une voix sempiternelle; les cloches, en temps de peste, n'ont jamais fait autant de bruit, et jamais n'ont eu un mouvement plus continu. Le théâtre de Cock-Pit[1] n'offre pas plus de tapage. Toute ma maison, depuis qu'elle est ici, se remplit de l'épaisse vapeur de son haleine ; on n'y entendrait même pas un avocat, ni même une autre femme, tant est drue la grêle qui tombe de ses lèvres ; par l'enfer, débarrasse-moi d'elle.

[8] În original „Cock pit", *cea mai veche și mai rău famată sală de spectacole din Londra (n.t.).*

MOS: Has she presented?

VOLP: O, I do not care;
I'll take her absence, upon any price,
With any loss.
MOS: Madam—

LADY P: I have brought your patron,
A toy, a cap here, of mine own work.

MOS: 'Tis well.
I had forgot to tell you, I saw your knight,
Where you would little think it—

LADY P: Where?

MOS: Marry,
Where yet, if you make haste, you may apprehend,
Rowing upon the water in a gondole
With the most cunning courtezan of

MOSCA
V-a dăruit ceva?
VOLPONE
Oh, nu-mi mai pasă!
Sunt gata eu să-i dau oricât, să plece.
MOSCA
Stimată lady...
LADY POLITICK
Am adus ceva,
Stăpânului matale:—o boneţică
Pe care i-am brodată-o eu.
MOSCA
Prea bine.
Eram să uit să spun, că l-am văzut
Pe domnul cavaler Politick, soţul
Domniei voastre, nici n-aţi crede unde...
LADY POLITICK
Unde?
MOSCA
Păi chiar acolo unde, dacă
Vă veţi grăbi, îl veţi afla, desigur,
Alunecând pe apă-ntr-o gondolă
Cu cea mai rafinată curtezană.

MOSCA.
A-t-elle donné quelque présent ?
VOLPONE.
Oh! je m'en soucie peu, je n'accepte que son absence, à tout prix, même à perte.
MOSCA.
Madame.
LADY WOULD-BE.
J'ai apporté à votre maître une bagatelle, un bonnet fait de mes propres mains.

MOSCA.
C'est bien ; j'avais oublié de vous dire que j'ai vu votre mari, là où vous ne vous douteriez pas qu'il pût être.

LADY WOULD-BE.
Où?
MOSCA.
Ma foi! dans un endroit où, si vous vous hâtez, vous pourriez encore le surprendre;... dans une gondole, avec la plus rusée des courtisanes de Venise.

Venice.
LADY P: Is't true?

MOS: Pursue them, and believe your eyes;
Leave me, to make your gift.
[Exit LADY P. hastily.]
—I knew 'twould take:
For lightly, they, that use themselves most license,
Are still most jealous.
VOLP: Mosca, hearty thanks,
For thy quick fiction, and delivery of me.
Now to my hopes, what sayest thou?

[Re-enter LADY P. WOULD-BE.]
LADY P: But do you hear, sir?—

VOLP: Again! I fear a paroxysm.

LADY P: Which way

LADY POLITICK
Adevărat?
MOSCA
Îndată urmăriți-i
Și veți vedea cu ochii dumneavoastră
Lăsați că-i dau eu darul.
(Lady Politick iese, grăbită.)
Totdeauna.
Cei mai geloși sunt tot aceia care
Se știu cu musca pe căciulă...
VOLPONE
Mosca,
Îți mulțumesc întâi că m-ai scăpat,
Și pentru gluma ta. Acuma spune-mi,
Cum merge treaba cu speranța mea?

(Lady Politick intră iarăși.)
LADY POLITICK
Stimate domn!
VOLPONE
Cum, iarăși? Iar m-apucă!
LADY POLITICK

LADY WOULD-BE.
Est-ce vrai?
MOSCA.
Allez à leur poursuite, et croyez-en vos yeux ; laissez-nous, je présenterai votre don; (Lady Would-be sort précipitamment.) Je savais que cela réussirait, car ordinairement les personnes qui prennent pour elles-mêmes le plus de licences sont encore les plus jalouses.
VOLPONE.
Mosca ! Je te remercie de tout mon coeur de la fable que tu as inventée si promptement pour ma délivrance. Je reviens enfin à mes espérances, quelle nouvelle apportes-tu?
(Lady Would-be rentre.)
LADY WOULD-BE.
Écoutez donc, monsieur.
VOLPONE.
Encore ; je crains un redoublement.
LADY WOULD-BE.

Rowed they together?
MOS: Toward the Rialto.

LADY P: I pray you lend me your dwarf.

MOS: I pray you take him.—
[Exit LADY P.]
Your hopes, sir, are like happy blossoms, fair,
And promise timely fruit, if you will stay
But the maturing; keep you at your couch,
Corbaccio will arrive straight with the Will;
When he is gone, I'll tell you more.

[Exit.]
VOLP: My blood,
My spirits are returned; I am alive:
And like your wanton gamester at primero,
Whose thought had whispered to him,

Pe unde-au luat-o, ceia cu gondola?
MOSCA
Către Rialto!
LADY POLITICK
V-aş ruga să-mi daţi
Piticul, cu-mprumut, să mă-nsoţească.
MOSCA
Vă rog, luaţi-l
(Iese Lady Politick.)
Cum ziceam, stăpâne,
Speranţa dumitale-mbobocește
Ca floarea cea mai dulce dintre flori,
Făgăduindu-şi poamele gustoase
Dacă vei şti s-aştepţi să deie-n pârg.
Rămâi la pat. Corbaccio vine-acuma
S-aducă testamentul. La plecarea-i,
Am să mă-ntorc să povestesc mai multe.

VOLPONE
O, sânge, spirit, tot renaşte-n mine,
Am înviat şi precum jucătorul
Dibaci când a riscat o miză mare,
Rămân la pândă. Cine e mai tare?

Quel chemin leur gondole suit-elle ?
MOSCA.
Allez vers le Rialto.
LADY WOULD-BE.
Voulez-vous me prêter votre nain ?

MOSCA.
Prenez-le donc, je vous en prie.
(Elle sort.)
Vos espérances, monsieur, sont comme de belles fleurs prêtes à s'épanouir, et qui promettent un fruit précoce, si vous voulez en attendre la maturité; remettez-vous sur votre couche, Corbaccio va bientôt arriver avec le testament; quand il sera parti, je vous en dirai davantage.

VOLPONE.
Mes esprits sont revenus; mon sang circule; je revis ; et, comme un joueur hardi au jeu de primero[1] à qui une secrète pensée conseille de ne pas diminuer son

not go less,
Methinks I lie and draw—for an encounter.
[The scene closes upon VOLPONE.]

CORTINA

enjeu, il me semble que je suis à l'affût et que
j'attends… une rencontre.
(La scène se ferme sur Volpone.)

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

SCENE III

The Passage leading to VOLPONE'S Chamber.

Enter MOSCA and BONARIO.
MOS: Sir, here concealed,
[shews him a closet.]
you may here all. But, pray you,
Have patience, sir;
[knocking within.]
—the same's your father knocks;
I am compelled to leave you.

[Exit.]
BON: Do so.—Yet,
Cannot my thought imagine this a truth.

[Goes into the closet.]

SCENA 3

O galerie către odaia lui Volpone.

Intră Mosca și Bonario
MOSCA
Domnule, ascuns aici
(Îi arată un ungher)
veți auzi,
Tot ce v-am spus. Vă rog s-aveți răbdare
(Bătăi în ușă.)
E tatăl dumneavoastră care bate.
Acuma trebui' să vă părăsesc.

BONARIO
Du-te. Cu toate astea, mintea mea
Nu vrea să creadă că-i adevărat.
(Intră în ascunzătoare.)

SCÈNE III.

Un passage qui conduit à la chambre de Volpone.

MOSCA et BONARIO.
Caché ici, monsieur, vous pourrez tout entendre.
(Lui montrant un cabinet)
Mais, je vous en prie, prenez patience, (On entend frapper.) C'est sans doute votre père, je suis forcé de vous quitter.

BONARIO.
Va donc! Non, je ne puis croire que ce soit vrai.
(Il entre dans le cabinet.)

SCENE IV

Another Part of the same.

Enter MOSCA and CORVINO, CELIA following.

MOS: Death on me! you are come too soon, what meant you?
Did not I say I would send?

CORV: Yes, but I feared
You might forget it, and then they prevent us.
MOS [Aside.]: Prevent! Did e'er man haste so to his shame?
A courtier would not ply it so for a place.
Well, now there is no helping it, stay here;
I'll presently return.

[Exit.]
CORV: Where are you, Celia?
You know not wherefore I have brought

SCENA 4

O altă parte a aceleiași galerii.

Intră Mosca și Corvino urmat de Celia.

MOSCA
Oh, lua-m-ar dracu! Pentru ce-ați venit
Atât de repede, ce-nseamnă asta?
N-am spus că voi trimite să vă chem?
CORVINO
Da, însă m-am temut că vei uita,
Și ne-o vor lua-o alții înainte…
MOSCA
(aparte)
Să nu i-o ia-nainte. S-a grăbit
Vreun om mai mult, să fie-ncornorat?
Niciun curtean n-ar face-o atât de iute!
Ei bine, acum nimic nu-i de făcut.
Vă rog să m-așteptați. Mă-ntorc îndată.
(Iese.)
CORVINO
Unde ești Celia? Încă n-ai aflat

SCÈNE IV.

Une autre partie du môme passage.

MOSCA, CORVINO et CÉLIA.

MOSCA.
Corbleu ! vous arrivez trop tôt: y pensez-vous ? ne vous avais-je pas dit que je vous enverrais chercher?
CORVINO.
C'est vrai; mais je craignais un oubli, et les autres pouvaient me devancer.
MOSCA.
Vous devancer ! (A part.) Vit-on jamais un home si pressé de porter des cornes? Un courtisan ne se hâterait pas plus pour une place. (Haut.) Allons, il n'y a pas de remède, attendez ici, je vais revenir.

(Il sort.)
CORVINO.
Où êtes-vous Célia? vous ne savez pas

you hither?
CEL: Not well, except you told me.

CORV: Now, I will:
Hark hither.

[Exeunt.]

De ce suntem aici?
CELIA
Nu, nu prea bine,
Doar că mi-ați spus acasă.
CORVINO
Hai să-ți spun,
Ascultă-aici!
(Ies)

pourquoi je vous ai amenée ici ?
CÉLIA.
Non, à moins que vous ne me le disiez.

CORVINO.
Je vais vous le dire ; venez.

(Ils sortent.)

SCENE V

A Closet opening into a Gallery.

Enter MOSCA and BONARIO.

MOS: Sir, your father hath sent word,
It will be half-an-hour ere he come;
And therefore, if you please to walk the while
Into that gallery—at the upper end,
There are some books to entertain the time:
And I'll take care no man shall come unto you, sir.

BON: Yes, I will stay there.
[Aside.]—I do doubt this fellow.

[Exit.]

MOS [Looking after him.] There, he is far enough,
he can hear nothing:

SCENA 5

În ungherul (nișa) care dă în galerie.

Intră Mosca și Bonario.

MOSCA
Domnule, tatăl dumneavoastră-a zis
Că vine mai târziu, peste vreo oră,
Și pân-atunci, vă rog, dacă doriți
Să treceți într-o altă încăpere
La capătul acestei galerii,
Să vă petreceți timpul mai plăcut,
Mai răsfoind vreo carte. Avea-voi grijă
Ca nimenea să nu vă stingherească.

BONARIO
Da, am să trec...

BONARIO
(Iese, aparte.)
Nu-mi prea miroase bine.

MOSCA
(uitându-se după el)
Acolo-i bine. N-aude de fel!

SCÈNE V.

Un cabinet ouvrant dans la galerie.

MOSCA et BONARIO.

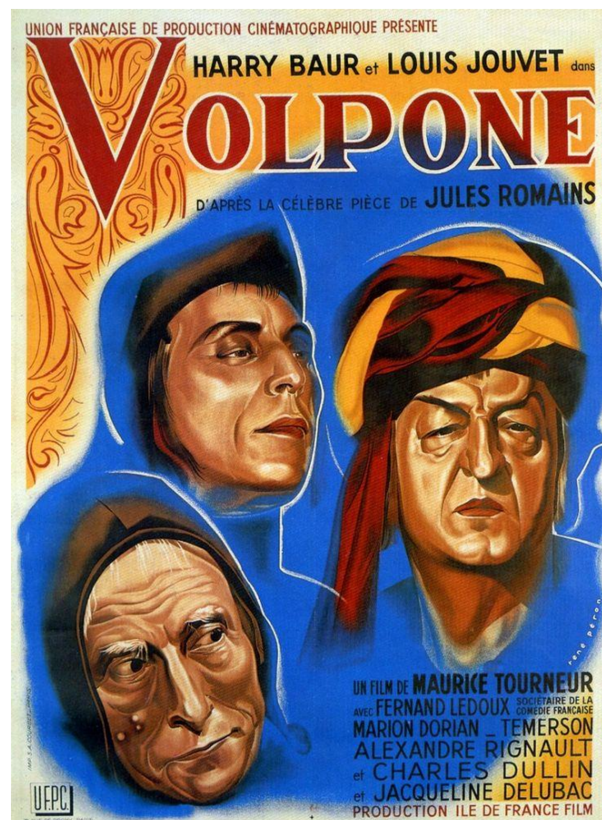
MOSCA.
Monsieur, votre père m'a envoyé dire qu'il ne viendrait pas avant une demi-heure; c'est pourquoi, veuillez attendre quelques moments à l'extrémité de cette autre galerie; il y a là quelques livres qui vous feront passer le temps ; et j'aurai soin que personne n'arrive jusqu'à vous.

BONARIO, à part.
Je reviendrai dans ce cabinet, car j'ai des doutes sur cet home.
(Il sort.)

MOSCA, le croyant dans la galerie.
Là, il est assez loin, il ne peut rien entendre ; quant à son père, je saurai bien le tenir

And, for his father, I can keep him off.	Iar tat-su, fac eu să nu dea de el!	éloigné.
[Exit.]	(Iese.)	(Il sort.)

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

SCENE VI

VOLPONE'S Chamber.—VOLPONE on his Couch. MOSCA sitting by him.

Enter CORVINO, forcing in CELIA.

CORV: Nay, now, there is no starting back, and therefore,
Resolve upon it: I have so decreed.
It must be done. Nor would I move't, afore,
Because I would avoid all shifts and tricks,
That might deny me.
CEL: Sir, let me beseech you,
Affect not these strange trials; if you doubt
My chastity, why, lock me up for ever;
Make me the heir of darkness. Let me live
Where I may please your fears, if not

SCENA 6

Odaia lui Volpone.
Volpone în pat. Mosca, lângă el.

Intră Corvino, smucind-o pe Celia.

CORVINO
Nu, nu mai poți da înapoi acuma
De-aceea, hotărăște, decide:
Aceasta mi-i porunca, așa va fi!
Și n-am vrut să ți-o spun mai dinainte,
Să nu recurgi la vreo înșelăciune,
Ori șiretlicuri și să n-o-mplinești.

CELIA
Stăpâne, îngăduiți-mi să vă rog
Să nu mă puneți la-ncercări ciudate;
Dacă n-aveți încredere în cinstea-mi,
Închideți-mă pentru totdeauna,
Și mă-nrudiți cu bezna pe vecie.
Lăsați-mă acolo să trăiesc,

SCÈNE VI.

La chambre de Volpone.
VOLPONE sur son lit, et MOSCA assis près de lui.

Entre CORVINO forçant CÉLIA de le suivre.

CORVINO.
Allons, il n'y a pas à reculer, prenez votre parti, je l'ai décidé, cela sera. Je n'ai pas voulu vous le dire auparavant pour éviter toutes les simagrées et les ruses qui pouvaient vous empêcher de m'obéir.

CÉLIA.
Monsieur, laissez-moi vous conjurer de ne pas me soumettre à de pareilles épreuves ; si vous doutez de ma chasteté, eh bien ! enfermez-moi pour toujours ; faites de moi une habitante des ténèbres ; laissez-moi vivre au gré de vos craintes, si je ne

your trust.

CORV: Believe it, I have no such humour, I.
All that I speak I mean; yet I'm not mad;
Nor horn-mad, see you? Go to, show yourself
Obedient and a wife.

CEL: O heaven!

CORV: I say it,
Do so.
CEL: Was this the train?

CORV: I've told you reasons;
What the physicians have set down; how much
It may concern me; what my engagements are;
My means; and the necessity of those means,
For my recovery: wherefore, if you be

Oriunde poruncește teama voastră
Dacă încrederea v-a părăsit...
CORVINO
Nu, crede-mă, acestea nu-s ciudate
Scorniri. Îți spun tocmai ce gândesc;
Nu sunt nebun și nu am nicio poftă
Să fiu încornorat, ai înțeles?
Du-te, arată-te ascultătoare
Ca o soție-adevărată.
CELIA
O, doamne!
CORVINO
Am zis. Fă cum îți spun.
CELIA
Asta-a fost cursa?
CORVINO
Ți-am explicat pe șleau; e o rețetă
Prescrisă de-un sobor de medici, eu
Am socoteli aici și interese,
În ce privește situația mea;
Iar tu, ca o soție credincioasă,
Trebuie să vrei să-mi împlinești porunca.

mérite pas votre confiance.

CORVINO.
Croyez bien que je n'ai pas cette intention ; tout ce que j'ai dit, je le pense; je ne suis pas fou, ni jaloux comme un sot. Allons, montrez-vous obéissante comme une femme doit l'être.

CÉLIA.
O Ciel !
CORVINO.
Je vous le répète, faites-le.
CÉLIA.
Était-ce là le but...
CORVINO.
Je vous en ai dit les raisons ; je vous ai dit ce que les médecins ont décidé, combien la chose m'intéresse, quels sont mes engagements, mes motifs et la néces sité de ces motifs pour le rétablissement de mes affaires. C'est pourquoi, si vous êtes loyale et vraiment ma femme, obéissez et

Loyal, and mine, be won, respect my venture.
CEL: Before your honour?

CORV: Honour! tut, a breath:
There's no such thing, in nature: a mere term
Invented to awe fools. What is my gold
The worse for touching, clothes for being looked on?
Why this is no more. An old decrepit wretch,
That has no sense, no sinew; takes his meat
With others' fingers; only knows to gape,
When you do scald his gums; a voice; a shadow;
And what can this man hurt you?
CEL [Aside.]: Lord! what spirit
Is this hath entered him?

CORV: And for your fame,

CELIA
Călcându-ți cinstea?
CORVINO
Cinstea? o suflare:
Natura n-o cunoaște; e un termen
Scornit să-i sperie pe cei proști. Auzi!
Aurul meu e mai puțin curat
Dac-a trecut prin multe mâini, sau haina,
Mi-i mai urâtă, c-au privit-o alții?
Așa-i și aici. Un bodorog bătrân
Și fără de simțire, care nici
Să-și bage hrana-n gură nu mai poate
Iar în gingii doar opăreala-o simte,
Un glas pierdut, o umbră. Ce-ar putea
Să-ți facă acest om?

CELIA
O, ce duh rău
A pus pe dânsul stăpânire, doamne!

CORVINO

respectez mon intérêt.

CÉLIA.
Avant votre honneur?
CORVINO.
L'honneur! tut! un souffle. Il n'y a rien de cela dans la nature ; un simple mot inventé pour en imposer aux imbéciles. Quoi! mon or n'est-il plus mon or, parce qu'on l'a touché? mes vêtements s'useront-ils, parce qu'on les regardera? Ce n'est pas davantage. Une vieille canaille décrépite, qui n'a ni sens, ni muscles ; qui prend son repas avec la main des autres[1] ; qui ne sait qu'ouvrir la bouche quand il sent de la chaleur aux gencives ; un son de voix, une ombre; comment cet homme peut-il nuire à votre honneur?
CÉLIA, à part.
Grand Dieu ! une telle pensée a-t-elle pu entrer dans son esprit ?

CORVINO.

That's such a jig; as if I would go tell it,
Cry it on the Piazza! who shall know it,
But he that cannot speak it, and this fellow,
Whose lips are in my pocket? Save yourself,
(If you'll proclaim it you may,) I know no other
Shall come to know it.
CEL: Are heaven and saints then nothing?
Will they be blind or stupid?
CORV: How!

CEL: Good sir,
Be jealous still, emulate them; and think
What hate they burn with toward every sin.
CORV: I grant you: if I thought it were a sin,
I would not urge you. Should I offer this
To some young Frenchman, or hot Tuscan blood

Și pentru ce, mă rog, atâta zarvă
Cu reputația ta? Doar nu m-oi duce
Să strig pe la răspântii. Cine știe
Ceva de cele întâmplate: eu,
Un mut ca el, și servitorul lui
A cărui gură-o țin aici, în pungă.
Doar dacă n-ai vrea tu să te fălești,
Căci altul nu știu cum ar fi s-o afle.

CELIA
Dar bunul dumnezeu din cer e orb?

CORVINO
Eh!
CELIA
Stăpâne bun, e-un păcat greu.

CORVINO
Te înțeleg, dar dac-ar fi așa,
Nu te-aș constrânge eu s-o faci. Da, dacă
Te-aș oferi vr'unui francez din ăștia,
Vr'unui toscan focos, care-a citit

Quant à votre réputation, la belle affaire ! Comme si j'allais vous dire : « Crions-le sur la place Saint-Marc. » Qui le saura, que lui qui ne peut plus parler, et ce Mosca dont je tiens la langue dans ma poche? A moins que vous ne vouliez le proclamer, je ne vois personne qui puisse le savoir.

CÉLIA.
Le ciel et les saints ne le sauront-ils pas? seront-ils aveugles ou sourds ?
CORVINO.
Comment?
CÉLIA.
Cher monsieur, ils sont jaloux de nos âmes, soyez-le comme eux, et songez à la haine qu'ils ont pour le péché.
CORVINO.
Je le veux bien ; si je pensais que ce fût un péché, je ne vous presserais pas. Si je vous offrais à quelque jeune Français, à quelque Florentin au sang chaud qui a lu l'*Arétin*,

That had read Aretine, conned all his prints,
Knew every quirk within lust's labyrinth,
And were professed critic in lechery;
And I would look upon him, and applaud him,
This were a sin; but here, 'tis contrary,
A pious work, mere charity for physic,
And honest policy, to assure mine own.
CEL: O heaven! canst thou suffer such a change?

VOLP: Thou art mine honour, Mosca, and my pride,
My joy, my tickling, my delight! Go, bring them.
MOS [Advancing.]: Please, you draw near, sir.

CORV: Come on, what—
You will not be rebellious? By that light—

Pe Aretino și cunoaște taina
Plăcerilor și arta voluptății,
Dac-aș privi și l-aș aplauda,
Ar fi păcat; dar astfel e contrariul.
E-o faptă bună, un balsam pios,
E un serviciu prietenesc, onest,
Care-o să-mi fie de folos și mie.

CELIA
O, doamne sfinte, ce nelegiure!

VOLPONE
Mosca, tu ești onoarea casei mele,
Mândria, bucuria, desfătarea.
Du-te și adu-i.
MOSCA
(înaintând)
Domnule, vă rog,
Poftiți, apropiați-vă.
CORVINO
Hai vino.
Sper că n-ai să te-mpotrivești, ia iute...

ou étudié ses gravures, qui connût à fond les labyrinthes de la débauche et fût capable de professer dans l'art de la luxure; si c'était un tel homme que j'eusse choisi, ce serait un péché ; mais ici c'est le contraire du péché, c'est une œuvre pieuse, un acte de charité pour un malade, une honnête politique pour m'assurer mon bien.
CÉLIA.
O ciel! pouvez-vous tolérer un pareil changement?
VOLPONE,
Tu es ma gloire, Mosca, et mon orgueil, ma joie, ma volupté, mes délices ! Amène-les.

MOSCA, avançant, à Corvino.
Daignez vous approcher, monsieur.

CORVINO, à Célia.
Allons,—vous n'allez pas résister, peut-être? par la lumière du ciel!

MOS: Sir,
Signior Corvino, here, is come to see you.

VOLP: Oh!

MOS: And hearing of the consultation had,
So lately, for your health, is come to offer,
Or rather, sir, to prostitute—
CORV: Thanks, sweet Mosca.

MOS: Freely, unasked, or unintreated—

CORV: Well.

MOS: As the true fervent instance of his love—
His own most fair and proper wife; the beauty
Only of price in Venice—

MOSCA
Stăpâne, a venit signor Corvino
Să vadă ce mai faceți.
VOLPONE
Oh!
MOSCA
Și-auzind
De hotărârea medicilor, dânsul
Veni să vă ofere, cum să zic,
Să vă prostitueze...
CORVINO
Scumpe Mosca,
Îți mulțumesc...
MOSCA
Cum zic, de bună-voie
Și nesilit de nimeni...
CORVINO
Așa este.
MOSCA
Ca o dovadă de iubire, chiar
Pe propria-i soție, minunată,
Și virtuoasă și cea mai frumoasă
Femeie din Veneția...

MOSCA.
Monsieur, le signor Corvino vient vous voir.
VOLPONE.
Oh !
MOSCA.
Ayant eu connaissance de la consultation des médecins à propos de votre santé, il vient vous offrir, ou plutôt, monsieur, vous prostituer...
CORVINO.
Merci, mon bon Mosca.

MOSCA.
Franchement, librement, sans qu'on le lui ait demandé, sans qu'on l'en ait prié...
CORVINO.
Bien.
MOSCA.
Comme une preuve de sa fervente affection pour vous, sa propre femme, sa belle femme, la beauté, l'orgueil de Venise...

CORV: 'Tis well urged.

MOS: To be your comfortress, and to preserve you.

VOLP: Alas, I am past already! Pray you, thank him
For his good care and promptness; but for that,
'Tis a vain labour e'en to fight 'gainst heaven:
Applying fire to stone—
[Coughing.] uh, uh, uh, uh!
Making a dead leaf grow again. I take
His wishes gently, though; and you may tell him,
What I have done for him: marry, my state is hopeless.
Will him to pray for me; and to use his fortune
With reverence when he comes to it.
MOS: Do you hear, sir?
Go to him with your wife.

CORVINO
Bine-i zice!
MOSCA
Ca să v-aline suferința, sir,
Și să v-aducă vindecarea.
VOLPONE
Vai,
E prea târziu acuma, din păcate;
Te rog să-i mulțumești de bunătate
Dar spune-i că zadarnică e lupta
Cu însuși cerul; lespedea cea rece
S-o încălzești la foc…
(tușește)
Oh! Oh!
Sau cum ai înverzi o frunză moartă.
Totuși, primesc urarea lui plăcută
Și poți să-i spui ce-am făcut pentru el;
Dar starea mea e desnădăjduită
O, spune-i să se roage pentru mine,
Și să-mi întrebuințeze chibzuit
Averea când va moșteni-o.
MOSCA
Sir,

CORVINO.
C'est bien présenté.
MOSCA.
Pour être votre consolatrice et pour vous guérir.
VOLPONE.
Hélas! je suis déjà mort ! Je t'en prie, remercie-le de sa tendresse et de son empressement ; après tout, c'est peut-être un vain travail que de vouloir combattre contre la destinée ; c'est approcher le feu d'une pierre; uh! uh! uh! uh! (Il tousse.) c'est vouloir qu'une feuille morte reverdisse. Cependant j'accepte avec gratitude ses souhaits, et tu peux lui dire ce que j'ai fait pour lui; hélas! mon état est sans espoir; dis-lui de prier pour moi et d'user de ma fortune avec quelque souvenance de moi, lorsqu'elle lui arrivera.

MOSCA.
Entendez-vous, monsieur? Allez vers lui

CORV: Heart of my father!
Wilt thou persist thus? come, I pray thee, come.
Thou seest 'tis nothing, Celia. By this hand,
I shall grow violent. Come, do't, I say.
CEL: Sir, kill me, rather: I will take down poison,
Eat burning coals, do any thing—

CORV: Be damned!
Heart, I'll drag thee hence, home, by the hair;
Cry thee a strumpet through the streets; rip up
Thy mouth unto thine ears; and slit thy nose,
Like a raw rochet!—Do not tempt me; come,
Yield, I am loth—Death! I will buy some slave
Whom I will kill, and bind thee to him

Ați auzit? Duceți-i-o pe doamna.
CORVINO
Pe ce-am mai scump, continui să refuzi?
Vino, te rog, vezi bine, nu te teme.
Celia; vino-ți spun. Să nu mă superi,
Că-ntorc foaia.

CELIA
Nu, să mă omori
Mai bine. Iau otravă, fac orice,
Înghit cărbuni aprinși.
CORVINO
A, blestemate!
De păr te târnui pân-acasă, auzi,
Te voi târâ pe ulițe, stricato,
Și gura-am să ți-o tai pân-la urechi,
Și nasul, ca la peștii ăia roșii.
Să nu mă ambiționezi, ci hai o dată,
M-am săturat!—Voi cumpăra un sclav
Pe care-am să-l omor și-am să te leg
De el, de vie! Te voi spânzura
Și la fereastră-am să te țin spunând
C-ai săvârșit o crimă monstruoasă,

avec votre femme.
CORVINO, à Célia qui résiste.
Par le cœur de mon père, veux-tu donc t'obstiner ainsi? Viens, je t'en prie, viens; tu vois que ce n'est rien, Célia;—corbleu ! je me mettrai en colère. Viens donc, te dis-je!
CÉLIA.
Monsieur, tuez-moi plutôt ; je prendrai du poison ; j'avalerai des charbons ardents ; je ferai tout.
CORVINO.
Sois damnée! Je t'arracherai d'ici par les cheveux! je te proclamerai dans les rues comme une fille publique ; je te fendrai la bouche jusqu'aux oreilles ; je te déchirerai le nez comme un rouget cru. Ne me tente pas, viens, cède; j'achèterai quelque esclave que je tuerai et que j'attacherai à toi vivante ; je vous suspendrai tous deux à ma fenêtre; j'inventerai quelque crime monstrueux que j'écrirai sur ta poitrine opiniâtre en lettres capitales, au moyen de

alive;
And at my window hang you forth, devising
Some monstrous crime, which I, in capital letters,
Will eat into thy flesh with aquafortis,
And burning corrosives, on this stubborn breast.
Now, by the blood thou hast incensed, I'll do it!
CEL: Sir, what you please, you may, I am your martyr.

CORV: Be not thus obstinate, I have not deserved it:
Think who it is entreats you. Pr'thee, sweet;—
Good faith, thou shalt have jewels, gowns, attires,
What thou wilt think, and ask. Do but go kiss him.
Or touch him, but. For my sake. At my suit.

Și pe-acest piept alb, încăpățânato,
Cu litere de foc, în aquaforte
Am să te-nsemn, Să nu mă scoți din fire,
C-o fac, îți jur c-o fac.

CELIA
Orice, stăpâne
Rabd că o mucenică.
CORVINO
Nu fii, zău,
Atât de îndărătnică, nu merit
Din partea ta, gândește-te și tu,
Că eu te rog fierbinte, hai, iubito,
Ascultă-mă. Ce giuvaericale,
Ce scumpe rochii și găteli ai vrea,
Să-mi ceri și-ți dau orice. Măcar sărută-l.
Sau doar atinge-l, hai, de dragul meu.
Numai o dată. Nu, nu vrei, așa?

l'eau-forte et des plus violents corrosifs qui mordront tes chairs. Oui, par mon sang que tu as enflammé, je le ferai.

CÉLIA.
Vous ferez ce que vous voudrez ; je suis votre martyre.
CORVINO.
Ne t'entête pas ainsi, je ne l'ai pas mérité; pense que c'est ton mari qui te le demande ; je t'en supplie, ma douce femme,—parole d'honneur, tu auras des bijoux, des robes, des parures, tout ce que tu peux imaginer et désirer. Embrasse-le seulement, ou bien seulement touche-lui la main pour moi, à ma prière; touche-lui la main une fois.— Non? non ?—Je m'en souviendrai.—Vous

This once. No! not! I shall remember this. Will you disgrace me thus? Do you thirst my undoing?
MOS: Nay, gentle lady, be advised.

CORV: No, no.
She has watched her time. Ods precious, this is scurvy,
'Tis very scurvy: and you are—

MOS: Nay, good, sir.

CORV: An arrant locust, by heaven, a locust!
Slave, crocodile, that hast thy tears prepared,
Expecting how thou'lt bid them flow—

MOS: Nay, 'pray you, sir!
She will consider.

CEL: Would my life would serve

Am s-o țin minte asta. Vrei anume
Să mă dezonorezi cu dinadinsul.
Îmi vrei pieirea?
MOSCA
Prea stimată doamnă,
Urmați-i sfatul.
CORVINO
Nu, e prea târziu,
S-a dus momentul. Asta e urât,
Urât din partea ta, ești o…

MOSCA
Signore…
CORVINO
Ești o gânganie prefăcută, da,
Ești o gâganie, o prostituată,
Un crocodil cu lacrimile gata,
Pândind doar clipa când să le dea drumul.
MOSCA
Vă rog, lăsați-o să se mai gândească.

CELIA

voulez ainsi me ruiner!—Avez-vous soif de ma perte ?

MOSCA.
Gentille dame, réfléchissez.

CORVINO.
Non, non. Elle a bien pris son temps pour être sage! précieuse pruderie! en vérité, c'est misérable, c'est misérable et vous êtes...
MOSCA.
Calmez-vous, monsieur.
CORVINO.
Une insigne sauterelle, par le ciel, une sauterelle! un monstre, un crocodile qui a préparé ses larmes en attendant le moment de les verser.

MOSCA.
Calmez-vous, je vous en prie, monsieur, elle réfléchira.
CÉLIA.

To satisfy—
CORV: S'death! if she would but speak to him,
And save my reputation, it were somewhat;
But spitefully to affect my utter ruin!
MOS: Ay, now you have put your fortune in her hands.
Why i'faith, it is her modesty, I must quit her.
If you were absent, she would be more coming;
I know it: and dare undertake for her.
What woman can, before her husband? 'pray you,
Let us depart, and leave her here.
CORV: Sweet Celia,
Thou may'st redeem all, yet; I'll say no more:
If not, esteem yourself as lost. Nay, stay there.
[Shuts the door, and exit with MOSCA.]

Dac-aș putea cu viața să plătesc…
CORVINO
La dracu! De-ar vorbi măcar cu el,
Și cât de cât de râs să nu mă facă.
Dar nu; dorește ruina mea deplină.

MOSCA
Ce-i drept, în mâna ei vă e norocul;
Desigur că sfiala o reține,
Dar poate, de-ați lăsa-o singură,
S-ar mai lăsa, v-o spun în locul ei.
Care-i femeia care, chiar de față…
Cu soțul… mă-nțelegi; vă rog, să mergem
Și s-o lăsăm aici.

CORVINO
Drăguța mea,
Ai vreme să repari; atâta-ți spun.
De nu, poți să te socotești pierdută.
Stai, tu rămâi aici!
(Închide ușa și iese cu Mosca.)

Je voudrais que ma vie pût satisfaire…
CORVINO.
Morbleu ! si elle voulait seulement lui parler, et sauver ma réputation, ce serait au moins quelque chose. Mais, vouloir ma ruine…
MOSCA.
Oui, et lorsque vous avez mis votre fortune entre ses mains ; mais en vérité, ce n'est que par pudeur, je dois l'absoudre; si vous n'étiez pas là, elle serait peut-être plus conciliante; je le crois, et je m'en porte caution pour elle; quelle femme consentirait devant son mari… Je vous en prie, partez et laissez-nous-la.

CORVINO.
Ma chère Célia, tu peux encore tout racheter ; je n'en dis pas davantage, sinon, tu es perdue. Reste ici, je ne veux pas de toi.
(Il ferme la porte sur elle en s'en allant avec Mosca.)

CEL: Oh, God, and his good angels!
Whither, whither,
Is shame fled human breasts! That with such ease,
Men dare put off your honours and their own?
Is that, which ever was a cause of life,
Now placed beneath the basest circumstance,
And modesty an exile made, for money?
VOLP: Ay, in Corvino, and such earth-fed minds,
[Leaping from his couch.]
That never tasted the true heaven of love.
Assure thee, Celia, he that would sell thee,
Only for hope of gain, and that uncertain,
He would have sold his part of Paradise
For ready-money, had he met a cope-man.
Why art thou mazed to see me thus revived?
Rather applaud thy beauty's miracle;

CELIA
O, îngeri buni!
Spuneți-mi unde-a dispărut rușinea
Din suflet de la oameni ca să poată
Da la o parte-atât de lesne cinstea
Și-a lor și-a ta, o, doamne! Oare, tocmai
Ce-a fost întotdeauan rostul vieții
Să fie astăzi mai prejos ca totul,
Și toate-acestea numai pentru bani?

VOLPONE
Da, la Corvino și la alți ca el,
(sărind jos din pat)
La cei ce niciodată n-au știut
Ce-i paradisul dragostei, da, Celia,
Acela care-i gata să te vândă
Numai pentru speranța de câștig
Nesigur și acesta, e în stare
Să-și vândă tot pe bani și partea lui
De rai, dac-ar găsi cumpărătorul.
De ce te miri văzând c-am înviat?
Aplaudă, mai bine, acest miracol
Pe care-l săvârșește frumusețea-ți,

CÉLIA.
O Dieu, et vous, ses saints anges, comment, comment la honte s'est-elle enfuie de tous les cœurs? comment l'homme ose-t-il si facilement vendre son honneur et le vôtre? faut-il que la vertu, cette raison de la vie, s'avilisse et tombe si bas, que toute pudeur soit bannie, et cela pour de l'or!

VOLPONE, se levant de sa couche.
Oui, c'est le crime de Corvino, et de ses vils pareils qui n'ont jamais goûté le paradis de l'amour. Sois sûre, Célia, que celui qui veut te vendre dans l'espoir d'un gain incertain, celui-là céderait sa part de paradis pour de l'argent comptant, s'il trouvait avec qui traiter. Pourquoi es-tu si émerveillée de me voir ainsi presque ressuscité? Applaudis plutôt le miracle qu'a fait ta beauté ; c'est son ouvrage ; c'est elle qui, non une fois, mais plusieurs fois, m'a fait revêtir différentes formes, et, ce

'Tis thy great work: that hath, not now, alone,
But sundry times raised me, in several shapes,
And, but this morning, like a mountebank;
To see thee at thy window: ay, before
I would have left my practice for thy love,
In varying figures, I would have contended
With the blue Proteus, or the horned flood.
Now art thou welcome.
CEL: Sir!

VOLP: Nay, fly me not.
Nor let thy false imagination
That I was bed-rid, make thee think I am so:
Thou shalt not find it. I am, now, as fresh,
As hot, as high, and in as jovial plight,

Și nu numai o dată, la fereastra ta,
Învestmântat ca doctor-șarlatan,
Am fost, să te zăresc măcar o dată.
De dragul tău mi-aș preschimba făptura
De mii de ori, precum Proteu albastrul,
Sau zeul cel cornut al apelor.
Binevenită fii!

CELIA
Ah, domnule!
VOLPONE
Nu, nu fugi de mine, nu lăsa
Închipuirea ta să te convingă
C-aș fi bolnav, fiindcă-ședeam în pat.
Tu singură-ai să vezi că nu-i așa.
Mă simt atât de viu, de pătimaș,
De cald, e-atât de bine, ca atunci

matin même, celle de charlatan pour te voir à ta fenêtre. Ah ! plutôt que de renoncer à l'art de me transformer pour parvenir jusqu'à toi, j'aurais lutté avec Protée lui-même et Achéloüs. Tu es la bienvenue.

CÉLIA.
Monsieur.
VOLPONE.
Non, ne me fuis pas, et parce que tu me vois sur ce lit de malade, ne t'imagine pas que je sois un moribond. Je suis maintenant aussi frais, aussi jeune, aussi ardent, en humeur au si joyeuse que lorsque, dans la comédie composée pour

As when, in that so celebrated scene,
At recitation of our comedy,
For entertainment of the great Valois,
I acted young Antinous; and attracted
The eyes and ears of all the ladies present,
To admire each graceful gesture, note, and footing.
[Sings.]
Come, my Celia, let us prove,
While we can, the sports of love,
Time will not be ours for ever,
He, at length, our good will sever;
Spend not then his gifts in vain;
Suns, that set, may rise again:
But if once we loose this light,
'Tis with us perpetual night.
Why should we defer our joys?
Fame and rumour are but toys.

Când în onoarea marelui Valois
Jucam pe Antinous, într-o scenă
Din comedia noastră, cucerind
Întreaga admirație-a doamnelor,
Prin vocea mea și pasul meu de dans[9].
(Îi cântă.)
Vino, să ne bucurăm
De iubire, cât e vreme;
Timpului nu-i cu noi mereu
Mâine poate să recheme
Farmecul ce ni l-a dat.
Darul său nu-l irosi
Căci pierzând a sa lumină
Noapte veșnică va fi,
Hai iubito, vino, vino!
Gura lumi-i jucărie.
Noi vom amăgi-o-ndată,
Căci, ca dragostea, pe lume,
Nu e nimeni, mai șireată.

la réception du grand Valois[1] je jouais le rôle d'Antinoüs, et attirais les regards de toutes les dames présentes qui admiraient mes gestes, ma voix et ma démarche.
(Il chante.)
« Viens, ma Célia, livrons-nous aux jeux de l'amour, tandis que nous le pouvons; le temps ne nous appartiendra pas toujours; à la longue il séparera nos cœurs; ne dépensons pas en vain ses dons précieux; le soleil, lorsqu'il se couche[2], peut et doit se lever de nouveau ; mais, si une fois nous perdons la lumière d'amour, nous resterons dans une nuit éternelle ; pourquoi différer nos joies ? L'opinion et la renommée ne sont que de vains mots; ne pouvons-nous tromper les yeux de pauvres espions, ou duper leurs oreilles par notre ruse ? Ce n'est point un péché de

[9] Aluzie la fastuoasele serbări date la Veneția, în 1574 în cinstea lui Henric III, la întoarcerea din Polonia, în drum spre Franța unde avea să fie încoronat, după moartea fratelui său Carol IX (n.t.).

Cannot we delude the eyes
Of a few poor household spies
Or his easier ears beguile,
Thus removed by our wile?—
'Tis no sin love's fruits to steal;
But the sweet thefts to reveal;
To be taken, to be seen,
These have crimes accounted been.
CEL: Some serene blast me, or dire lightning strike
This my offending face!

VOLP: Why droops my Celia?
Thou hast, in place of a base husband, found
A worthy lover: use thy fortune well,
With secrecy and pleasure. See, behold,
What thou art queen of; not in expectation,
As I feed others: but possessed and crown'd.
See, here, a rope of pearl; and each, more orient

Nu-i păcat să furi din pomul
Cu un fruct atât de dulce,
Numai lumea să nu știe
Cine-l ia și unde-l duce.

CELIA
Un fulger de-ar veni să-mi nimicească
Această frumusețe femeiască!

VOLPONE
Celia mea, de ce mai șovăiești?
În locul unui soț ingrat și rău,
Ai un iubit care te prețuiește;
De-acest noroc, te bucură din plin,
În taină și plăcere. Ia privește:
Vei fi regină peste-acest tezaur,
Nu așteptând, ca alții, ci stăpână.
Acest șirag de perle prețioase,
Cum n-a purtat nici însăși Cleopatra,
E-al tău. Privește-acum acest rubin,

dérober les fruits de l'amour; c'en est un de révéler ses doux larcins : être surpris, voilà tout ce qui mérite le nom de crime.

CÉLIA.
Que les vapeurs du ciel m'enveloppent! qu'un éclair sans pitié frappe et déchire mon visage !

VOLPONE.
Pourquoi ma Célia s'afflige-t-elle? Tu as, au lieu d'un vil époux, un amant digne de toi. Mets à profit ta fortune, jouis-en mystérieusement; vois, regarde ce dont tu es la reine, non pas en expectative comme tant d'autres ; mais reine couronnée et régnante. Vois ce rang de perles; chacune est plus pure et plus orientale que celle dont la belle reine d'Égypte a fait une débauche; dissous-les et bois-les ; vois

Than that the brave Egyptian queen caroused:
Dissolve and drink them. See, a carbuncle,
May put out both the eyes of our St. Mark;
A diamond would have bought Lollia Paulina,
When she came in, like star-light, hid with jewels,
That were the spoils of provinces; take these,
And wear, and lose them: yet remains an ear-ring
To purchase them again, and this whole state.
A gem but worth a private patrimony
Is nothing: we will eat such at a meal.
The heads of parrots, tongues of nightingales,

Mai sclipitor ca ochii lui San Marco,
Cu-acest briant aş fi răscumpărat-o
La Lollia Paulina[10], cea scăldată
Ca steaua de pe cer, în giuvaieruri
Ce au costat o ţară spoliată.
Ia-l, poartă-l, pierde-l, fă ce vrei cu el;
Căci încă mai rămâne-acest cercel
Ce le răscumpără pe toate. Numai
Un prânz al nostru va costa atâta
Cât face o moşie; vom mânca:
Limbi de canar, creier de papagal
Şi de păun, de struţ; pasărea Phoenix,
De n-ar fi dispărut, ar fi adusă
Să-mpodobească şi ea masa noastră...

cette escarboucle qui surpasse en éclat les deux yeux de notre saint Marc : ce diamant que Lollia Paulina[1] aurait acheté, quand elle vint, comme une étoile, et chargée de bijoux qui étaient le butin de cent provinces ; prends-les, porte-les, perds-les ; il te restera ces pendants d'oreilles, qui suffiraient à les racheter ainsi que tous ces trésors. Une pierre qu'un patrimoine de particulier peut payer n'est rien; nous en mangerons le prix à chaque repas. Des têtes de perroquets, des langues de rossignols, des cervelles de paons et d'autruches seront nos mets ; et si nous pouvions retrouver le phénix dont la race est perdue, nous le servirions aussi sur notre table.

[10] Una dintre nevestele lui Caligula, ale cărei bogate bijuterii proveneau din jefuirea provinciilor din orient (n.t.)

The brains of peacocks, and of ostriches,
Shall be our food; and, could we get the phoenix,
Though nature lost her kind, she were our dish.
CEL: Good sir, these things might move a mind affected
With such delights; but I, whose innocence
Is all I can think wealthy, or worth th' enjoying,
And which, once lost, I have nought to lose beyond it,
Cannot be taken with these sensual baits:
If you have conscience—
VOLP: 'Tis the beggar's virtue,
If thou hast wisdom, hear me, Celia.
Thy baths shall be the juice of July-flowers,
Spirit of roses and of violets,
The milk of unicorns, and panthers' breath
Gather'd in bags, and mixt with Cretan

CELIA
Dar, domnul meu, aceste lucruri poate
Că pot mișca o fire mai deprinsă
Cu-asemenea minunății; dar eu
Nu-mi pot închipui ceva mai scump
Decât onoarea mea, pe care dacă
Mi-aș pierde-o, n-aș rămâne cu nimic...
Nu-s dornică de-asemenea momeli.
De-aveți conștiință...

VOLPONE
Asta e virtutea
Calicilor; fii înțeleaptă; Celia.
Ai să te îmbăiezi în suc de floare,
Cu spirt de trandafiri și violete.
Cu lapte pur de inorogi și boare

CÉLIA.
Mon bon monsieur, tout cela peut toucher les personnes habituées à de pareilles délices ; mais moi, qui n'ai pour toute richesse et pour tout bonheur que mon innocence, et qui n'aurais plus rien à perdre, si je la perdais, je ne puis être sensible à ces offres sensuelles; si vous avez quelque conscience...

VOLPONE.
C'est la vertu des mendiants ; si tu es sage, écoute-moi, Célia! tes bains seront composés d'essence de giroflée, de l'esprit des roses et des violettes, du lait des licornes, du souffle des panthères renfermé dans des sachets, et mêlé dans les vins de la Crète. Notre boisson sera

wines.
Our drink shall be prepared gold and amber;
Which we will take, until my roof whirl round
With the vertigo; and my dwarf shall dance,
My eunuch sing, my fool make up the antic,
Whilst we, in changed shapes, act Ovid's tales,
Thou, like Europa now, and I like Jove,
Then I like Mars, and thou like Erycine:
So of the rest, till we have quite run through
And wearied all the fables of the gods.
Then will I have thee in more modern forms,
Attired like some sprightly dame of France,

Păstrată-n saci, din suflu de panteră[11],
Amestecat cu vinuri dulci de Creta.
În cupe de-aur și de chihlimbar
Vom bea pân-s-o-nvârti acoperișul,
Amețitor; ne va dansa piticul,
Eunucul va cânta, iar măscăriciul
Va face mii de șotii, pe când noi,
Învestmântați în fel și chip, juca-vom
Poeme de Ovidiu. Tu vei fi
Frumoasa Europa, iar eu Zeus,
Apoi eu Marte și tu Erycine;
Și-așa mereu, până vom termina
Mitologia-ntreagă. După-aceea,
Te voi avea în chipuri mai moderne,
O doamnă nobilă a Franței fi-vei,
O nobilă toscană, sau o mândră
Și rară frumusețe-a Spaniei;
Vei fi cadâna unui șah persan,
Ori ibovnica unui grand-signor.
Sau ca o rafinată curtezană.

faite d'ambre et d'or, nous viderons nos verres jusqu'à ce que le plafond tourne ivre sur nos têtes; mon nain dansera, mon eunuque chantera, mon bouffon nous réjouira par des scènes grotesques; tandis que nous, nous représenterons les récits d'Ovide dans leurs mille personnages : tantôt tu seras Europe, et moi Jupiter ; tantôt je serai Mars, et toi Erycine; ainsi du reste, jusqu'à ce que nous ayons épuisé toute la mythologie païenne. Ensuite, je te ferai revêtir des formes modernes : tantôt la toilette d'une vive Française, tantôt celle d'une magnifique Florentine, ou d'une orgueilleuse Espagnole; quelquefois tu seras la femme du Sophi de Perse, ou la sultane favorite du Grand Seigneur; et pour changer, l'une de nos plus artificieuses courtisanes, ou la pétillante négresse, ou l'une des filles glacées de la

[11] Pliniu și alți scriitori vechi menționează virtuțile acestei răsuflări pentru păstrarea prospețimii trupului (n.t.).

Brave Tuscan lady, or proud Spanish beauty;
Sometimes unto the Persian sophy's wife,
Or the grand signior's mistress; and, for change,
To one of our most artful courtezans,
Or some quick negro, or cold Russian;
And I will meet thee in as many shapes
Where we may so transfuse our wandering souls
Out at our lips, and score up sums of pleasures—
[Sings.]
That the curious shall not know
How to tell them as they flow;
And the envious, when they find
What there number is, be pined.
CEL: If you have ears that will be pierced—or eyes
That can be opened—a heart that may be touched—
Or any part that yet sounds man about

Ori o negresă iute, sau o rece
Rusoaică; așa în nesfârșite chipuri,
Ne vom împărtăși pribeagul suflet.
Prin mii de sărutări și de plăceri...
(Cântă.)
Nimenea să nu ne știe
Câte sărutări ne-om da;
Să nu vadă zavistia
Fericirea mea și-a ta!

CELIA
O, dacă ai urechi ce vor s-audă
Și ochi să se deschidă, de-ai avea
O inimă să poată fi mișcată,
Ori simțământ de om, sau ți-a rămas

Russie; et moi, j'aurai autant de métamorphoses pour te répondre, pour faire voyager de l'une à l'autre, par nos lèvres, nos âmes vagabondes, et multiplier à l'infini nos joies et nos plaisirs. (Il chante.) « A tel point que les curieux ne pourront compter nos baisers, et que les envieux, lorsqu'ils en sauront le nombre, en mourront de chagrin. »

CÉLIA.
Si vous avez des oreilles qui puissent encore entendre, ou des yeux qui puissent s'ouvrir, un cœur qui batte encore, ou quelque chose d'humain qui palpite en

you—
If you have touch of holy saints, or heaven—
Do me the grace to let me 'scape; if not,
Be bountiful and kill me. You do know,
I am a creature hither ill betrayed,
By one whose shame I would forget it were.
If you will deign me neither of these graces,
Yet feed your wrath, sir, rather than your lust
(It is a vice comes nearer manliness),
And punish that unhappy crime of Nature,
Which you miscall my beauty; flay my face,
Or poison it with ointments, for seducing
Your blood to this rebellion. Rub these hands,
With what may cause an eating leprosy,
E'en to my bones and marrow: anything
That may disfavour me, save in my

Doar o fărâmă de credință-n Cer,
Îndură-te și lasă-mă să plec.
De nu, fii generos și mă ucide!
Știi că sunt chinuită pe nedrept
De-un om de care astăzi mi-e rușine;
Ascultă-mi rugămintea, dacă poți,
Iar dacă-n locul poftelor, mânia
Te va cuprinde împotriva mea,
(Așa cum fac adeseori bărbații),
Dorind să pedepsească această crimă
A firii, denumită frumusețe,
Atunci sfâșie-mi pielea de pe față
Fiindcă a cutezat să te stârnească,
Și unge-mă cu alifii de moarte,
Să mă cuprindă lepra cea mai rea
Să-mi roadă toată carnea de pe mine,
Așa făcând, îmi faci un mare bine.
Cruțându-mi cinstea. Și îngenuchiată
Mă voi ruga pentru domnia ta,
Slăvindu-ți pretutindenea virtutea.

vous ; si vous avez le respect du ciel et de ses saints habitants, faites-moi la grâce de me laisser partir, sinon, soyez compatissant, et tuez-moi. Je suis, vous le savez, une pauvre créature abusée par un homme dont je voudrais oublier la honte comme si elle n'eût pas pu exister; si vous ne daignez m'accorder aucune grâce, abandonnez-vous à votre colère plutôt qu'à votre convoitise; la colère est un vice qui approche plus du courage ; et punissez ce crime infortuné de la nature que vous appelez ma beauté, déchirez mon visage ou défigurez-le par des poisons, pour avoir remué en vous la lie bouillante de votre sang. Frottez ces mains avec je ne sais quel onguent qui puisse leur donner la lèpre et me ronger jusqu'à la moelle des os; tout ce que vous voudrez, qui pourra disgracier ma personne et non mon honneur.—Et alors je m'agenouillerai devant vous, je prierai pour vous, je formerai, chaque jour et chaque heure, des

honour;
And I will kneel to you, pray for you, pay down
A thousand hourly vows, sir, for your health;
Report and think you virtuous—
VOLP: Think me cold,
Frozen, and impotent, and so report me;
That I had Nestor's hernia thou wouldst think.
I do degenerate and abuse my nation
To play with opportunity thus long;
I should have done the act, and then have parleyed.
Yield, or I'll force thee.

[Seizes her.]
CEL: Oh! just God!

VOLP: In vain—

BON [Rushing in]: Forbear, foul ravisher, libidinous swine!

VOLPONE
Mă crezi de gheață, sau neputincios,
Ca să mă înfățișezi astfel? Sau crezi că
Am hernia lui Nestor grecul? Oare
Am decăzut din nația mea focoasă,
Să mă tocmesc, pierzând acest prilej?
Întâi la fapte și la urmă vorba!
Cedează, sau te iau cu forța.

(O apucă.)
CELIA
O! Doamne!
VOLPONE
Degeaba...
BONARIO
(dând buzna)

vœux ardents pour votre santé ; je dirai partout, je penserai que vous, êtes vertueux.

VOLPONE.
C'est-à-dire débile, glacé, impotent, et tu le dirais au monde entier? Tu sembles croire que j'ai la vieillesse de Nestor? Je dégénère, en vérité, et c'est démentir la renommée de ma nation de jouer si longtemps avec l'occasion qui s'offre à moi. Je devrais déjà avoir agi, pour ne parlementer qu'ensuite. (Il la saisit.) Cède, ou je te viole.
(Il la saisit.)
CÉLIA.
Oh ! Dieu juste !

BONARIO.
Arrête, infâme ravisseur, porc lascif !

Free the forced lady, or thou diest, impostor.
But that I'm loth to snatch thy punishment
Out of the hand of justice, thou shouldst yet,
Be made the timely sacrifice of vengeance
Before this altar and this dross, thy idol.—
Lady, let's quit the place, it is the den
Of villainy; fear nought, you have a guard;
And he, ere long, shall meet his just reward.
[Exeunt BON. and CEL.]
VOLP: Fall on me, roof, and bury me in ruin!
Become my grave, that wert my shelter! Oh!
I am unmask'd, unspirited, undone,
Betrayed to beggary, to infamy—
[Enter MOSCA, wounded and bleeding.]

Stai, tâlhar ce ești canalie,
Dăi drumul doamnei, porc libidinos,
Sau te ucid pe loc. Dacă n-aș vrea
Să-ți dea pedeapsa tribunalul, eu
Ca răzbunare, te-aș sacrifica
Pe-acest altar dezgustător, de față
Cu idolul: cu-acest gunoi din ladă.
Doamnă, vă părăsim acest bârlog
De mârșăvii, să mergem; nu vă temeți,
Aveți un paznic bun, iar dumnealui
Își va primi foarte curând răsplata.
(Bonario și Celia ies.)
VOLPONE
Dărâmă-te, acoperiș, asupră-mi!
Și-ngroapă-mă de viu. Să-mi fie casa
Mormânt, precum mi-a fost și adăpostul!
Sunt demascat, distrus și părăsit,
Ruinat, ajuns de râsul tuturor. O!
(Intră Mosca rănit și sângerând.)

laisse cette femme, imposteur, ou tu mourras. Si je ne répugnais à l'idée d'enlever ton châtiment aux mains de la justice, je ferais de toi, dès à présent, un sacrifice de vengeance devant cet autel et devant cet or, ton idole.—Madame, quittez cette chambre, c'est l'antre de l'infamie; ne craignez rien, vous avez un protecteur, et cet homme, avant peu, trouvera sa juste récompense.
(Bonario et Célia sortent.)
VOLPONE.
Plafonds! tombez sur moi et m'ensevelissez sous vos ruines; devenez ma tombe, vous qui m'abritiez. Oh ! je suis démasqué, découragé, perdu, trahi, condamné à la misère et à l'infamie.
(Mosca entre blessé et saignant.)

MOS: Where shall I run, most wretched shame of men,	MOSCA	MOSCA.
To beat out my unlucky brains?	Unde să fug, rușinea să-mi ascund,	O misérable ! où dois-je fuir pour me faire sauter la cervelle?
	Și capul ăsta prost să mi-l zdrobesc?	
VOLP: Here, here.	VOLPONE	VOLPONE.
What! dost thou bleed?	Hai, vino-ncoace! Sângerezi?	Ici, ici; quoi! tu saignes?
MOS: Oh! that his well-driv'n sword	MOSCA	MOSCA.
Had been so courteous to have cleft me down	O, da,	Pourquoi son épée, mieux dirigée, n'a-t-elle pas été assez courtoise pour me fendre jusqu'au nombril, et m'empêcher de voir mes espérances et celles de mon maître désespérément engagées dans une voie sans issue, et cela par ma faute ?
Unto the navel ere I lived to see	De ce nu m-a tăiat în două, sabia,	
My life, my hopes, my spirits, my patron, all	Și m-a lăsat să mai trăiesc, să văd	
Thus desperately engaged by my error!	Cum viața, sănătatea și nădejdea	
	Și-al meu stăpân, sunt toate compromise	
	Dintr-o greșeală-a mea!	
VOLP: Woe on thy fortune!	VOLPONE	VOLPONE.
	Amar de tine!	Malheur sur la destinée !
MOS: And my follies, sir.	MOSCA	MOSCA.
	Din neghiobia mea, stăpâne, vai!	Et sur mon étourderie, monsieur!
VOLP: Thou hast made me miserable.	VOLPONE	VOLPONE.
	Tu m-ai distrus pe mine.	Elle me ruine.
MOS: And myself, sir.	MOSCA	MOSCA.
Who would have thought he would have harkened so?	Și pe mine.	Et moi aussi, monsieur. Ah ! qui aurait pensé qu'il pouvait vous entendre?
	Cine-ar fi putut bănui că stă s-asculte	
	La ușă?	
VOLP: What shall we do?	VOLPONE	VOLPONE.

MOS: I know not; if my heart
Could expiate the mischance, I'd pluck it out.
Will you be pleased to hang me, or cut my throat?
And I'll requite you, sir. Let's die like Romans,
Since we have lived like Grecians.
[Knocking within.]
VOLP: Hark! Who's there?
I hear some footing; officers, the saffi,
Come to apprehend us! I do feel the brand
Hissing already at my forehead; now,
Mine ears are boring.
MOS: To your couch, sir, you,
Make that place good, however.
[VOLPONE lies down, as before.]
Guilty men
Suspect what they deserve still.
[Enter CORBACCIO.]
Signior Corbaccio!

Ce ne facem?
MOSCA
Nu știu. Dacă
Să-nlătur răul ăsta s-ar putea,
Smulgându-mi inima din piept, aș face-o.
Vreți să mă spânzurați, să-mi tăiați capul?
Eu, recunoscător v-aș fi, sir. Să murim
Ca bravi romani, dac-am trăit ca greci!
(Bate cineva.)
VOLPONE
Ascultă! Cine-o fi? Aud și pași:
Or fi judecătorii, portăreii.
Vin să ne aresteze. Simt în cap
Cum crește o dogoare și-n urechi
Îmi vâjâie ceva...
MOSCA
În pat, stăpâne.
(Volpone se ascunde în pat.)
Continuați cu vechiul rol.
(Aparte.)
Când omul
Se simte vinovat, și-așteaptă plata.

Que devons-nous faire?
Je n'en sais rien; si mon cœur pouvait expier ma maladresse, je l'arracherais. Voulez-vous me pendre, monsieur, ou me couper la gorge ? Je vous en remercierais, monsieur. — Mourons comme des Romains, puisque nous avons vécu comme des Grecs[1].

(On frappe.)
VOLPONE.
Écoute; qui est là? j'entends marcher; des sergents, le saffi viennent pour me saisir ; je sens déjà sur mon front le fer rouge qui siffle ; ah ! mes oreilles me tintent.

MOSCA.
Retournez dans votre lit, monsieur, la place néanmoins peut encore être bonne. (Volpone se couche comme dans les scènes précédentes.) — (A part.) Les coupables craignent ce qu'ils méritent.
(Corbaccio entre.)

CORB: Why, how now, Mosca?

MOS: Oh, undone, amazed, sir.
Your son, I know not by what accident,
Acquainted with your purpose to my patron,
Touching your will, and making him your heir,
Entered our house with violence, his sword drawn,
Sought for you, called you wretch, unnatural,
Vowed he would kill you.
CORB: Me?

MOS: Yes, and my patron.

CORB: This act shall disinherit him, indeed;
Here is the will.
MOS: 'Tis well, sir.

(Intră Corbaccio)
Signor Corbaccio!
CORBACCIO
Ei bine, Mosca, ce facem acum?
MOSCA
O, domnule, prăpăd, nenorocire.
Al dumneavoastră fiu, nu știu-n ce fel
Aflând ce-aveți de gând cu testamentul
Și cu stăpânul meu, a dat năvală
Cu sabia în mână, aici în casa noastră,
Jurând că de v-o prinde, vă omoară.

CORBACCIO
Pe mine?
MOSCA
Da și pe stăpânul meu.
CORBACCIO
Această faptă îl dezmoștenește
De-a binelea, da, iată testamentul.
MOSCA

Monsieur Corbaccio !

CORBACCIO.
Eh bien! Comment allons-nous, Mosca?
MOSCA.
Ah ! nous sommes surpris, perdus : votre fils, je ne sais par quel hasard, a été informé de votre projet en faveur de mon patron, et du testament qui le fait votre héritier. Il est entré violemment dans notre maison, l'épée nue, vous cherchant, vous appelant misérable, père dénaturé, et jurant qu'il vous tuerait.

CORBACCIO.
Moi?
MOSCA.
Oui, vous, et mon maître.
CORBACCIO.
Un pareil fait le déshérite; voici le testament.
MOSCA.

CORB: Right and well:
Be you as careful now for me.

[Enter VOLTORE, behind.]
MOS: My life, sir,
Is not more tendered; I am only yours.

CORB: How does he? Will he die shortly, thinkest thou?

MOS: I fear
He'll outlast May.
CORB: To-day?

MOS: No, last out May, sir.

CORB: Couldst thou not give him a dram?
MOS: Oh, by no means, sir.

CORB: Nay, I'll not bid you.

Prea bine, domnule.
CORBACCIO
E drept și bine:
Acum ai grijă și de mine.
(Din spate intră Voltore.)
MOSCA
Viața-mi
O pun în slujba dumneavoastră, sir.

CORBACCIO
Ce face? Crezi că va muri curând?

MOSCA
Cred c-o mai ține până-n mai.
CORBACCIO
Zici că-i mai bine să-l trimiți în rai?
MOSCA
Nu, sir, zic s-o mai ține până-n mai.
CORBACCIO
Nu crezi că e momentul pentru-un harp?
MOSCA
O, nu, nici într-un chip.
CORBACCIO

C'est bien, monsieur.
CORBACCIO.
Il est en règle. Veille à présent sur mes intérêts.
(Voltore entre et reste au fond, écoutant.)
MOSCA.
Je ne veillerais pas avec plus de soin sur ma propre vie ; je suis à vous seul, tout entier.
CORBACCIO.
Comment va-t-il ? Penses-tu qu'il meure bientôt ?
MOSCA.
Je crains qu'il ne dépasse le mois de mai.
CORBACCIO.
Aujourd'hui, dis-tu?
MOSCA, plus haut.
Non, le mois de mai.
CORBACCIO.
Ne peux-tu lui donner une goutte de...
MOSCA.
Oh! non, non, monsieur.
CORBACCIO.

	(plecând) Nici eu nu-ți cer.	Mais, mais, je ne te le commande pas.
VOLT [Coming forward.]: This is a knave, I see.	VOLTORE (înaintând) După cât văd, ăsta-i un ticălos.	VOLTORE, s'avançant. Je vois que ce Mosca est une canaille.
MOS [Seeing VOLTORE.]: How! Signior Voltore! [Aside.] Did he hear me?	MOSCA (văzându-l) Cum? O, signor Voltore! (Aparte) M-o fi auzit?	MOSCA, le voyant. Comment! c'est vous, monsieur Voltore? (A part.) M'aurait-il entendu ?
VOLT: Parasite!	VOLTORE Parazitule!	VOLTORE. Parasite !
MOS: Who's that? Oh, sir, most timely welcome—	MOSCA Poftim? O, domnule, veniți la timp!	MOSCA. Qu'est-ce? monsieur, vous êtes venu bien à propos.
VOLT: Scarce, To the discovery of your tricks, I fear. You are his, only? and mine also, are you not?	VOLTORE La timp, ca să-ți descopăr coțcăria. În slujba cui te afli, hai? mai spune-o!	VOLTORE. Peut-être, pour découvrir vos stratagèmes. Ah ! vous êtes l'homme de monsieur (Montrant Corbaccio.), et le mien aussi, n'est-ce pas?
MOS: Who? I, sir?	MOSCA Eu, sir?	MOSCA. Qui, monsieur?
VOLT: You, sir. What device is this	VOLTORE	VOLTORE.

About a will?	Tu, sir! Ce e cu testamentul?	Vous, monsieur! Qu'est-ce que c'est que ce testament ?
MOS: A plot for you, sir.	MOSCA E-o cursă-n interesul dumneavoastră...	MOSCA, bas à son oreille. Un complot en votre faveur, monsieur.
VOLT: Come, Put not your foists upon me; I shall scent them.	VOLTORE Tertipuri iarăși, și minciuni? Slăbește-mă.	VOLTORE. Allons, ne prenez pas les mêmes pistes, je les connais.
MOS: Did you not hear it?	MOSCA N-ați auzit?	MOSCA. N'avez-vous pas entendu vous-même?
VOLT: Yes, I hear Corbaccio Hath made your patron there his heir.	VOLTORE Ba da, am auzit; Corbaccio a lăsat, prin testament. Averea lui, stăpânului matale.	VOLTORE. Oui, j'ai entendu que Corbaccio a fait votre maître son héritier.
MOS: 'Tis true, By my device, drawn to it by my plot, With hope—	MOSCA E foarte-adevărat, dar a făcut-o La sfatul meu, căci eu i-am dat speranța...	MOSCA. C'est vrai, par ruse, par mon conseil, dans l'espoir...
VOLT: Your patron should reciprocate? And you have promised?	VOLTORE Că va primi în schimb, la rândul lui...	VOLTORE. Que votre patron testerait en sa faveur, ce que vous avez promis.
MOS: For your good, I did, sir. Nay, more, I told his son, brought, hid him here, Where he might hear his father pass the	MOSCA Exact—în interesul dumneavoastră. Mai mult, l-am informat pe fiu-său De-ntreaga tărășenie; l-am adus	MOSCA. Je l'ai fait pour votre bien, monsieur. Tenez, j'ai tout dit à son fils-, je l'ai amené ici et caché là, pour qu'il pût entendre son

deed:
Being persuaded to it by this thought, sir,
That the unnaturalness, first, of the act,
And then his father's oft disclaiming on him
(Which I did mean t'help on,) would sure enrage him
To do some violence upon his parent,
On which the law should take sufficient hold,
And you be stated in a double hope:
Truth be my comfort, and my conscience,
My only aim was to dig you a fortune
Out of these two old rotten sepulchres—

VOLT: I cry thee mercy, Mosca.

MOS: Worth your patience,
And your great merit, sir. And see the change!

VOLT: Why, what success?

Și l-am ascuns aici, ca să-l audă
Pe tatăl său cum îl dezmoștenește.
A fost cu socoteală: ascultând
Cum îl reneagă moșul și ce face,
Și-ar fi iesit din fire băiețașul
Și buzna dând să sară la bătaie,
Bătrânului i-ar fi aprins mânia
Încât s-ar fi trezit la judecată,
Dezmoștenit de-a binelea; iar dumneavoastră
Moștenitor unic de două ori!
Pe cinstea mea, că singurul meu țel
A fost să scot, doar pentru dumneavoastră
Comori, din două tainiți mucezite.

VOLTORE
Îți cer iertare, Mosca!

MOSCA
Aveți răbdare
Căci după merit, toate-s preschimbate.

VOLTORE
De ce? Am izbândit?

père consommer sa mauvaise action, et j'y ai été entraîné par l'idée que cette conduite dénaturée, le désaveu formel d'un père que j'aurais soin de provoquer, le mettraient en courroux au point de lui faire faire quelque acte de violence qui donnerait à la loi une prise suffisante et l'occasion de vous confirmer dans une double espérance. Que ma véracité et ma conscience soient toujours ma consolation, s'il est vrai que mon seul but était de vous déterrer une fortune dans les sépulcres de ces deux vieilles pourritures.

VOLTORE.
Je te demande pardon, Mosca.

MOSCA.
Je l'accorde à votre patience et à votre grand mérite, monsieur. Mais apprenez ce qui arrive.

VOLTORE.
Quoi donc?

MOS: Most hapless! you must help, sir.
Whilst we expected the old raven, in comes
Corvino's wife, sent hither by her husband—

VOLT: What, with a present?

MOS: No, sir, on visitation;
(I'll tell you how anon;) and staying long,
The youth he grows impatient, rushes forth,
Seizeth the lady, wounds me, makes her swear
(Or he would murder her, that was his vow)
To affirm my patron to have done her rape:
Which how unlike it is, you see! and hence,
With that pretext, he's gone to accuse his father,
Defame my patron, defeat you—

MOSCA
Vai, din păcate,
Va trebui să vă mai străduiți.
Pe când îl așteptam pe corb—bătrânul—
A apărut nevasta lui Corvino,
Trimisă de bărbatul-său.
VOLTORE
Cu daruri?
MOSCA
Nu, doar în vizită. Vă spun eu cum.
Și stând prea mult, flăcăul lui Corbaccio,
I s-a urât; și iese, dă năvală,
Apucă pe nevasta lui Corvino,
Pe mine mă rănește, iar pe dânsa
Să jure o silește, că Volpone,
Stăpânul meu, a vrut s-o siluiască.
Cât este de absurd, nu vă mai spun.
Și-așa, cu acest pretext, s-a dus de grabă,
Pe taică-său să-l deie-n judecată,
Să-l defăimeze pe stăpânul meu,
Iar dumneavoastră să vă ia avutul...

MOSCA.
Quelque chose de fâcheux. Il faut que vous m'aidiez, monsieur. Pendant que nous attendions ce vieux corbeau, voilà qu'entre ici la femme de Corvino, envoyée par son mari.
VOLTORE.
Quoi ! avec un présent ?
MOSCA.
Non, monsieur, en visite. Je vous dirai pourquoi plus tard; et, comme elle restait longtemps, notre jeune homme devient impatient, se précipite, me blesse, saisit la dame, et lui fait jurer, en la menaçant de mort si elle ne le fait pas, d'affirmer par serment que mon patron a voulu la violer ; vous voyez quelle invraisemblance ! Ensuite il sort, et part de là pour accuser son père, déshonorer mon maître et vous ruiner.

VOLT: Where is her husband?
Let him be sent for, straight.

MOS: Sir, I'll go fetch him.

VOLT: Bring him to the Scrutineo.

MOS: Sir, I will.

VOLT: This must be stopped.

MOS: Oh, you do nobly, sir.
Alas, 'twas laboured all, sir, for your good;
Nor was there want of counsel in the plot:
But fortune can, at any time, o'erthrow
The projects of a hundred learned clerks, sir.

CORB [Listening]: What's that?

VOLT: Will't please you, sir, to go along?

VOLTORE
Unde-i bărbatul ei? Să mi-l trimiți...

MOSCA
Îndată, sir, mă dc să vi-l aduc.

VOLTORE
Adu-l la Scrutineo.

MOSCA
Înțeles!

VOLTORE
Trebui' să luăm măsuri, fără zăbavă.

MOSCA
Vă rog, nobile. Ar fi păcat.
Fusese totul ticluit prea bine,
În interesul dumneavoastră doară,
Dar soarta poate răsturna deodată
Ce-au cibzuit o sută de deștepți.

CORBACCIO
(ascultând)
Ce-i asta?

VOLTORE

VOLTORE.
Où est son mari? Il faut l'envoyer chercher de suite.

MOSCA.
J'y vais, monsieur.

VOLTORE.
Amène-le au tribunal.

MOSCA.
Je le ferai.

VOLTORE.
Il faut arrêter cela.

MOSCA.
Vous agissez noblement, monsieur. Hélas! tout avait été disposé pour votre bien, et il ne manquait pas d'habileté dans notre plan; mais la fortune peut, quand il lui plaît, renverser les projets les plus savamment combinés.

CORBACCIO, qui a écouté sans pouvoir entendre.
Que dites-vous donc là?

VOLTORE.

	N-ați vrea să plecăm o dată?	Vous plaît-il, monsieur, de sortir avec nous?
[Exit CORBACCIO, followed by VOLTORE.]	(Iese Corbaccio urmat de Voltore.)	(Corbaccio et Voltore sortent ensemble.)
MOS: Patron, go in, and pray for our success.	MOSCA Stăpâne, dute-n casă și te roagă Pentru izbânda noastră.	MOSCA. Patron, rentrez, et priez pour notre succès.
VOLP [Rising from his couch.]: Need makes devotion? heaven your labour bless!	VOLPONE (sărind din pat) Mosca dragă, Nevoia, popă chiar, te face-ndată. Să-ți fie slujba binecuvântată!	VOLPONE, se levant. La nécessité fait le dévot. Que le ciel bénisse nos desseins !
[Exeunt.]	(Ies.)	(Ils sortent.)

ACT IV
SCENE I

A Street.

[Enter SIR POLITICK WOULD-BE and PEREGRINE.]

SIR P: I told you, sir, it was a plot: you see
What observation is! You mentioned me
For some instructions: I will tell you, sir,
(Since we are met here in this height of Venice,)
Some few perticulars I have set down,
Only for this meridian, fit to be known
Of your crude traveller, and they are these.
I will not touch, sir, at your phrase, or clothes,
For they are old.

PER: Sir, I have better.

SIR P: Pardon,

ACTUL IV
SCENA 1

O stradă.

Sir Politick Ar-Fi, Peregrine.

SIR POLITICK
Ți-am spus că-i un complot—ei, vezi ce-nseamnă
Să fii cu ochii-n patru? M-ai rugat
Să-ți dau niște poveţe. Iată dar:
Mi-am însemnat un număr de-amănunte
Legate de Veneţia; pe-acestea
Un călător de teapa dumitale
Se cade să le știe negreșit.
De haine și vorbire nu m-ating
Sunt vechi.

PEREGRINE
Am unele mai bune.

SIR POLITICK

ACTE IV.
SCÈNE PREMIÈRE.

Une rue.

SIR POLITICK WOULD-BE et PÉRÉGRINE.

SIR POLITICK.
Je vous ai dit, monsieur, que c'était un complot; vous voyez ce que c'est que l'esprit d'observation.—Tous m'avez demandé quelques leçons. Je vais vous dire, monsieur, puisque nous nous trouvons à cette latitude de Venise, quelques particularités que j'ai enregistrées seulement pour ce méridien, et qui doivent être connues du voyageur inexpérimenté ; et les voici. Je ne toucherai pas, monsieur, à votre langage, ni à vos habits, car ils sont de vieille date.

PÉRÉGRINE.
J'en ai de meilleurs.

SIR POLITICK.

I meant, as they are themes.

PER: Oh, sir, proceed:
I'll slander you no more of wit, good sir.

SIR P: First, for your garb, it must be grave and serious,
Very reserved, and locked; not tell a secret
On any terms, not to your father; scarce
A fable, but with caution; make sure choice
Both of your company and discourse; beware
You never speak a truth—
PER: How!

SIR P: Not to strangers,
For those be they you must converse with most;
Others I would not know, sir, but at distance,
So as I still might be a saver in them;

Cred!
Voiam numai să spun că-s cunoscute.
PEREGRINE
Așa? Zi-i înainte, domnul meu.
Chiar dacă mai glumești, nu te-ntrerup.
SIR POLITICK
În primul rând, să fii solemn și grav,
Și încuiat. Tatălui dumitale
Nu-i spui, pentru nimic în lume, taina;
Când născocești, fii grijuliu; alege-ți
Prietenii și vorba; ocolește
Rostirea adevărului...

PEREGRINE
Aud?
SIR POLITICK
Aceasta față de străini, fiindcă
Vei sta de vorbă mai ades cu ei;
Pe toți ceilalți, i-aș ține la distanță
Spre-a fi încredințat că sunt ferit.
Altminteri, o să-ți joace renghiuri veșnic.

Pardon. Je ne parlais que par façon d'argument.
PÉRÉGRINE.
Oh ! continuez, cher monsieur; je ne médirai plus de votre esprit.
SIR POLITICK.
D'abord, pour votre tenue, elle doit être grave et sérieuse, très-réservée et fermée à clef. Vous ne devez dévoiler un secret en aucun cas, pas même à votre père ; ne lui dites pas même une fable, à moins de précautions. Faites un choix sûr de votre compagnie et des gens avec qui vous conversez. Gardez-vous de jamais dire une vérité.
PÉRÉGRINE.
Comment?
SIR POLITICK.
Jamais aux étrangers, car ce sont ceux avec lesquels vous aurez le plus souvent à causer ; quant aux autres je les tiendrais, quant à moi, le plus possible à distance, à moins que je n'eusse à y gagner quelque

You shall have tricks else passed upon you hourly.
And then, for your religion, profess none,
But wonder at the diversity of all:
And for your part, protest were there no other
But simply the laws o' th' land, you could content you,
Nic. Machiavel, and Monsieur Bodin, both
Were of this mind. Then must you learn the use
And handling of your silver fork at meals;
The metal of your glass; (these are main matters
With your Italian;) and to know the hour
When you must eat your melons and your figs.
PER: Is that a point of state too?

SIR P: Here it is,

Spui peste tot că n-ai credință;
Te-arăți uimit de multele religii
Și spui că simpla legiuire-a țării
Te-ar mulțumi cu vârf și îndesat.
Nic Machiavel și monsieur Bodine
Așa ziceau. Vei învăța să ții,
La masă, furculița de argint
Și cupa de metal, căci italianul
Pe-aceste lucruri pune preț; deasemeni,
Să știi anume când poți să mănânci
Smochinele și pepenii.

PEREGRINE
Și astea-s
De mare-nsemnătate?
SIR POLITICK

chose ; vous aurez, à chaque heure du jour, des piéges tendus sous vos pas. Quant à la religion, n'en professez aucune; dites seulement que vous êtes étonné qu'il y ait un si grand nombre de sectes religieuses, et que, pour votre part, vous consentiriez à ce qu'il n'y eût pas d'autre religion que la loi de votre pays; Nicolas Machiavel et monsieur Bodin sont de cette opinion. Ensuite vous devez apprendre l'usage et le maniement de votre fourchette d'argent dans les repas[1], et savoir comment se fabriquent les verres où vous buvez. Ce sont des choses importantes pour vos Italiens, comme aussi de savoir l'heure où vous devez manger les melons et les figues.

PÉRÉGRINE.
Est-ce là aussi une question d'État?

SIR POLITICK.

For your Venetian, if he see a man
Preposterous in the least, he has him straight;
He has; he strips him. I'll acquaint you, sir,
I now have lived here, 'tis some fourteen months
Within the first week of my landing here,
All took me for a citizen of Venice,
I knew the forms so well—
PER [Aside.]: And nothing else.

SIR P: I had read Contarene, took me a house,
Dealt with my Jews to furnish it with moveables—
Well, if I could but find one man, one man
To mine own heart, whom I durst trust, I would—
PER: What, what, sir?

SIR P: Make him rich; make him a

Mai întrebi?
Atunci când venețianul vede-un om
Ce e cu cât de cât ma șui, îl și înhață
Și-l jecmănește-ndată. Crede-mă,
Trăiesc aici de paisprezece luni,
Dar chiar din prima zi a debarcării
De toți am fost luat drept venețian:
Știam cum să mă port...

PEREGRINE
Știai și altceva?
SIR POLITICK
Pe Contarene îl citisem; casa
Am dat ovreilor s-o mobilizeze...
Dac-aș găsi un om, un singur om
Pe placul meu, în care să mă-ncred...

PEREGRINE
Atunci...?
SIR POLITICK

C'en est une. Lorsqu'un Vénitien voit dans un homme la moindre imperfection, il le serre de près, il le tient, il le pille. Je vous dirai, monsieur, que j'habite ici depuis environ quatorze mois, et, dans la première semaine de mon séjour, chacun me prenait pour un citoyen de Venise, tant je connaissais bien les usages.

PÉRÉGRINE, à part.
Et rien de plus.
SIR POLITICK.
J'avais lu Contarene[1] ; j'avais pris une maison, et traité avec des Juifs pour son ameublement.—Ah! si je pouvais trouver un homme, un seul, d'après mon cœur, auquel j'oserais confier... je voudrais...

PÉRÉGRINE.
Quoi? quoi donc, monsieur?
SIR POLITICK.

fortune:
He should not think again. I would command it.
PER: As how?

SIR P: With certain projects that I have;
Which I may not discover.

PER [ASIDE.]: If I had
But one to wager with, I would lay odds now,
He tells me instantly.

SIR P: One is, and that
I care not greatly who knows, to serve the state
Of Venice with red herrings for three years,
And at a certain rate, from Rotterdam,
Where I have correspondence. There's a letter,
Sent me from one o' the states, and to that purpose:

Să vezi ce bogătan l-aș face!
Nu l-ar durea nici capul, zău așa!

PEREGRINE
Ei cum?
SIR POLITCK
Cu planurile ce le am,
Dar nu le pot destăinui.
PEREGRINE
(aparte)
Nu poate!
Aș face rămașag cu oricine
Că o să-mi spună.
SIR POLITCK
Unul—și pe-acesta
Îl dau cu ușurință în vileag—
E s-aduc heringi roșii în Veneția
Trei ani la rând, din Rotterdam. De-acolo
Primit-am o scrisoare-n acest sens
Din partea unuia din state; omul
Nu-și scrie numele, dar iată-i semnul.

Le rendre riche, faire sa fortune. Il n'aurait plus à y penser ; j'y penserais pour lui.

PÉRÉGRINE.
Mais comment?
SIR POLITICK.
Avec certain projet que je ne puis découvrir.
PÉRÉGRINE, à part.
Si j'avais quelqu'un avec qui parier, je gagerais qu'il va me le dire à l'instant.

SIR POLITICK.
Ce serait, et je ne me soucie pas beaucoup qu'on le sache, de fournir pendant trois ans, à certain prix, aux États vénitiens, des harengs saurs venant de Rotterdam, où j'ai un correspondant. Voici une lettre qu'il m'a envoyée à ce sujet : il n'écrit pas son nom, mais c'est sa marque.

He cannot write his name, but that's his mark.
PER: He's a chandler?

SIR P: No, a cheesemonger.
There are some others, too, with whom I treat
About the same negociation;
And I will undertake it: for, 'tis thus.
I'll do't with ease, I have cast it all: Your hoy
Carries but three men in her, and a boy;
And she shall make me three returns a year:
So, if there come but one of three, I save,
If two, I can default: but this is now,
If my main project fail.
PER: Then you have others?

SIR P: I should be loth to draw the subtle air
Of such a place, without my thousand aims.

PEREGRINE
E lumânărar?
SIR POLITCK
Nu, negustor de brânză.
Mai sunt și alții—și cu ei încerc
Să-nchei aceeași daraveră.
Sunt gata să m-avânt, și, cu puțină trudă,
Am să câștig. În nava dumitale
Încap numai trei oameni și-un băiat.
Pe an, ea o să-mi facă trei transporturi.
Se-ntoarce unul? Fac economii.
Vin două? Protestez. Aceasta însă
În caz că marele proect dă greș.

PEREGRINE
Mai ai și altele?
SIR POLITCK
De n-aș avea o mie de izvoade,
N-aș mai sorbi din acrul de aici.
De ce să mă ascund, signor? Îmi place

PÉRÉGRINE.
C'est un marchand de chandelles?
SIR POLITICK.
Non, c'est un marchand de fromages. Il y en a d'autres encore avec lesquels je suis entré en négociation pour la même opération, et je l'entreprendrai. Car, c'est comme je vous le dis, je le ferai aisément; j'ai tout examiné de près. Une galiote hollandaise n'a d'équipage que trois hommes et un mousse : elle me fera trois transports par an; s'il n'en arrive qu'un des trois, je ne perds ni ne gagne ; si deux me parviennent, je mets de côté.—Mais voilà, si mon projet manque...
PÉRÉGRINE.
Alors, vous en avez d'autres?
SIR POLITICK.
Je serais honteux de respirer l'air subtil de cette contrée, si je n'avais pas mille cordes à mon arc; je ne le dissimule pas,

I'll not dissemble, sir: where'er I come,
I love to be considerative; and 'tis true,
I have at my free hours thought upon
Some certain goods unto the state of Venice,
Which I do call "my Cautions;" and, sir, which
I mean, in hope of pension, to propound
To the Great Council, then unto the Forty,
So to the Ten. My means are made already—
PER: By whom?

SIR P: Sir, one that, though his place be obscure,
Yet he can sway, and they will hear him. He's
A commandador.
PER: What! a common sergeant?

SIR P: Sir, such as they are put it in their mouths

Să fiu curtenitor. În timpul liber
Mă tot gândesc la statul venețian
Și la anume mărfuride-ale mele
Cărora eu le zic „cauțiuni".
Tragând nădejde la o pensie,
Mi-am spus să le propun Mareleui Sfânt,
Și celor Patruzeci, și celor Zece.
Mi-am și-ntocmit mjloacele de plată.

PEREGRINE
Cu ajutorul cui?
SIR POLITCK
E unul care, ne-nsemnat cum este,
Îi poate face să-l asculte. Dânsul
E un comandatore.

PEREGRINE
Cum? Doar un portărel obișnuit?
SIR POLITICK
Adesea, de-alde ăștia îi învață

monsieur, partout où je vais, j'aime à méditer; et il est vrai de dire qu'à mes heures de loisir, j'ai songé à certains projets, dans l'intérêt des États de Venise, lesquels je tiens en réserve; je pense à les proposer, dans l'espoir d'une pension, au grand Conseil, soit aux Quarante, soit aux Dix; mes fonds sont déjà faits.

PÉRÉGRINE.
Par qui?
SIR POLITICK.
Par un homme, monsieur, qui, bien que dans des fonctions obscures, a de l'autorité, et saura se faire écouter. C'est un huissier.
PÉRÉGRINE.
Quoi ! un simple huissier ?
SIR POLITICK.
Monsieur, c'est un de ces hommes qui

What they should say, sometimes; as well as greater:
I think I have my notes to show you.
[Searching his pockets.]
PER: Good sir.

SIR P: But you shall swear unto me, on your gentry,
Not to anticipate—
PER: I, sir!

SIR P: Nor reveal
A circumstance—My paper is not with me.
PER: O, but you can remember, sir.

SIR P: My first is
Concerning tinder-boxes. You must know,
No family is here without its box.
Now, sir, it being so portable a thing,
Put case, that you or I were ill-affected
Unto the state, sir; with it in our pockets,

Ce trebuie să spună—și mai câte!
Să-ți arăt notele acum…
(se scotocește prin buzunare)

PEREGRINE
Signor…
SIR POLITCK
Dar jură-mi pe onoarea dumitale
Că nu vei spune…
PEREGRINE
Eu, sire!
SIR POLITCK
Că nu destăinui
O iotă… N-am hârtiile la mine.
PEREGRINE
Dar poate v-amintiți…
SIR POLITCK
În primul rând,
Cutiile pentru amnare. Află
Că nu-i familie pe-aici să n-aibă
Cutia ei. Fiind ușor de dus,
Închipuie-ți că dumneata, sau eu,
Ne-nfuriem pe stat; ei bine, atunci,

savent ce qu'ils ont à dire, aussi bien que les plus puissants. Je crois que j'ai ici des notes que je puis vous montrer.
(Il cherche dans ses poches.)
PÉRÉGRINE.
Cher monsieur.
SIR POLITICK
Mais il faut me jurer sur votre honneur que vous n'anticiperez pas.
PÉRÉGRINE.
Moi, monsieur!
SIR POLITICK.
N'en révélez pas les moindres détails.—Je n'ai pas ce papier.
PÉRÉGRINE.
Vous pouvez vous rappeler ?
SIR POLITICK.
Ma première affaire concerne les boîtes à amadou. Vous devez savoir, monsieur, qu'il n'y a pas une famille, ici, qui n'ait sa boîte à amadou. Maintenant, rien n'est plus facile à porter; supposez que, vous ou moi, nous soyons mal disposés pour l'État;

Might not I go into the Arsenal,
Or you, come out again, and none the wiser?

PER: Except yourself, sir.

SIR P: Go to, then. I therefore
Advertise to the state, how fit it were,
That none but such as were known patriots,
Sound lovers of their country, should be suffered
To enjoy them in their houses; and even those
Sealed at some office, and at such a bigness
As might not lurk in pockets.
PER: Admirable!

SIR P: My next is, how to enquire, and be resolved,
By present demonstration, whether a ship,

Cu-amnarele în buzunar, signor,
Nu poate-n Arsenal să intre unul,
Și-apoi să iasă făr-să-l vadă nimeni?

PEREGRINE
Afară doar de dumneata…
SIR POLITCK
De-aceea,
Vreau statul să-l vestesc c-ar fi cu cale
Ca numai patrioții încercați
Să aibă dreptul de-a le ține-n casă;
Ce zic! Chiar dânșii să le ștampileze.
Cât despre-a lor mărime, să nu-ncapă
În buzunar.

PEREGRINE
Grozav!
SIR POLITCK
Un alt proiect
Încearcă să arate cum anume
Se poate dovedi că pe-o corabie,

avec une de ces boîtes dans notre poche, ne pouvons-nous, l'un ou l'autre, entrer dans l'arsenal, et en sortir, sans qu'on n'en sache rien?
PÉRÉGRINE.
Excepté vous, monsieur.
SIR POLITICK.
Allons, allons.—Moi donc, je donne un conseil à l'État, et lui fais voir combien il serait convenable qu'il ne fût permis qu'aux gens reconnus bons patriotes, aux amis sincères de leur pays, d'avoir ces boîtes dans leurs maisons; à la condition, encore, que ces boîtes seraient contre-signées du sceau de l'État dans certain bureau, et assez grosses pour ne pouvoir être cachées dans une poche.
PÉRÉGRINE.
Admirable !
SIR POLITICK.
Mon second projet serait de touver les moyens de savoir, de façon définitive, si un vaisseau nouvellement arrivé de Soria

Newly arrived from Soria, or from
Any suspected part of all the Levant,
Be guilty of the plague: and where they use
To lie out forty, fifty days, sometimes,
About the Lazaretto, for their trial;
I'll save that charge and loss unto the merchant,
And in an hour clear the doubt.
PER: Indeed, sir!

SIR P: Or—I will lose my labour.

PER: 'My faith, that's much.

SIR P: Nay, sir, conceive me. It will cost me in onions,
Some thirty livres—

PER: Which is one pound sterling.

SIR P: Beside my water-works: for this I

Sosită de curând din Siria
Sau altă țară din Levant, se află
Bolnavi de ciumă; totodată, unde
Așteaptă-aceștia săptămâni întregi
În carantină. Într-un singur ceas
Eu pot salva întreaga-ncărcătură,
Ferind pe negustor de pierderi.

PEREGRINE
Zăăăău?
SIR POLITCK
Pe cinstea mea!
PEREGRINE
Teribil, ce să spun!
SIR POLITCK
Plătite-n cepe, astea vor costa
Ca la treizeci de livre.

PEREGRINE
Sau, în bani,
O liră douăzeci de șilingi!
SIR POLITCK

ou de quelque endroit suspect du Levant, est, ou non, infecté de la peste ; vous savez que, dans tous les cas, il doit rester quarante jours, cinquante quelquefois, dans un lazaret ; eh bien ! je veux éviter cette perte de temps et d'argent aux marchands, et éclaircir le doute en moins d'une heure.

PÉRÉGRINE.
En vérité, monsieur?
SIR POLITICK.
Oui, ou j'y perdrais ma peine.
PÉRÉGRINE.
Ce serait beaucoup.
SIR POLITICK.
Maintenant, monsieur, concevez-moi bien, cela me coûterait peut-être trente livres d'oignons.
PÉRÉGRINE.
Ce qui ferait environ une livre sterling.

SIR POLITICK.

do, sir.
First, I bring in your ship 'twixt two brick walls;
But those the state shall venture: On the one
I strain me a fair tarpaulin, and in that
I stick my onions, cut in halves: the other
Is full of loop holes, out at which I thrust
The noses of my bellows; and those bellows
I keep, with water-works, in perpetual motion,
Which is the easiest matter of a hundred.
Now, sir, your onion, which doth naturally
Attract the infection, and your bellows blowing
The air upon him, will show, instantly,
By his changed colour, if there be contagion;
Or else remain as fair as at the first.
—Now it is known, 'tis nothing.
PER: You are right, sir.

Afară de canale. Mai întâi
Aduc corabia-ntre doi pereți
(Să-i construiască statul, nu?)—pe unul
Îndes într-o prelată cepele
Tăiate-n jumătate; celălalt
E plin de ambrazuri în care pătrund
Mai multe capete de foale. Buun!
Mișc foalele cu ajutorul ape;
—De altfel, lucrul cel mai lesnicios—
Iar ceapa care-atrage molima
În chip firesc, în timp ce foalele
Pompează aerul spre marinari,
Sau nu, bolnavi, după culoarea feței.
De nu și-o schimbă, n-au nici un cusur!
Se află, dar, că nu-i nimic.

PEREGRINE

J'ai en outre ma machine hydraulique; car j'en fais une, monsieur. D'abord, je mets notre vaisseau entre deux murs de brique; mais ces murs seront faits aux frais du gouvernement; sur l'un, j'attache solidement une tente goudronnée, sous laquelle je suspens mes oignons fendus par moitié; l'autre sera plein de meurtrières, desquelles sortiront les nez de mes soufflets ; je les fais agir au moyen de ma machine hydraulique que je maintiens dans un perpétuel mouvement, ce qui est la chose du monde la plus aisée; maintenant, monsieur, mes oignons qui naturellement attirent les miasmes pestilentiels, et sur lesquels mes soufflets précipitent l'air, montreront à l'instant s'il y a contagion en changeant de couleur, ou, s'il n'y en a pas, resteront aussi sains qu'auparavant.—Voilà !—Quand on le sait, ce n'est rien.

PÉRÉGRINE.

SIR P: I would I had my note.

PER: Faith, so would I:
But you have done well for once, sir.

SIR P: Were I false,
Or would be made so, I could show you reasons
How I could sell this state now, to the Turk;
Spite of their gallies, or their—
[Examining his papers.]
PER: Pray you, sir Pol.

SIR P: I have them not about me.

PER: That I feared.
They are there, sir.
SIR P: No, this is my diary,
Wherein I note my actions of the day.

PER: Pray you, let's see, sir. What is

Da, da.
SIR POLITCK
Păcat că nu am însemnările.
PEREGRINE
Și mie-mi pare rău, dar nu-i nimic.
Te-am urmărit.
SIR POLITCK
De-aș fi un trădător,
Ți-aș arăta cum este cu putință
Să vând această țară turcilor,
În ciuda galioanelor, în ciuda...

PEREGRINE
Te rog, sir Pol.
SIR POLITCK
Dar nu le am la mine.
PEREGRINE
De asta mă temeam. Nu-s astea, sir?
SIR POLITCK
Acesta e jurnalul meu în care
Însemn cu grijă, zilnic, tot ce fac
PEREGRINE

Vous êtes dans le vrai, monsieur.
SIR POLITICK.
Je voudrais retrouver ma note.
PÉRÉGRINE.
Je le voudrais aussi, sur l'honneur ; mais en voilà bien assez pour une fois.
SIR POLITICK.
Si j'étais un traître, ou voulais le devenir, je vous donnerais la preuve que je pourrais vendre Venise aux Turcs, en dépit de ses galères ou de ses... (Il examine ses papiers.)

PÉRÉGRINE.
Je vous en prie, cher Politick.
SIR POLITICK.
Je n'ai pas ces papiers sur moi.
PÉRÉGRINE.
Je le craignais! mais n'est-ce pas cela?
SIR POLITICK.
Non, c'est mon journal sur lequel j'inscris mes actions de chaque jour.
PÉRÉGRINE.

here?
[Reads.]
Notandum,
A rat had gnawn my spur-leathers;
notwithstanding,
I put on new, and did go forth: but first
I threw three beans over the threshold.
Item,
I went and bought two toothpicks,
whereof one
I burst immediatly, in a discourse
With a Dutch merchant, 'bout religion
del stato.
From him I went and paid a moccinigo,
For piecing my silk stockings; by the way
I cheapened sprats; and at St. Mark's I
urined.
'Faith, these are politic notes!
SIR P: Sir, I do slip
No action of my life, but thus I quote it.

Te rog, sir, să vedem. Ce-ai scris?
Notandum[12],
Un șobolan mi-a ros nădragii, însă
Mi-am pus altă pereche. Am aruncat
Trei boabe de fasole peste prag
Și-apoi m-am dus. *Item*, am cumpărat
Trei scobitori, rupând una pe loc
În timp ce discutam cu-n negustor,
Un olandez, despre *ragion del stato*,
Pe urmă, am plătit un *moccinigo*
Cui mi-a cârpit ciorapii de mătase.
Pe drum am târguit niște scrumbii
Și-n piața lui San-Marco am urinat.
Da bine le-ai mai ticluit!

SIR POLITCK
Nu-mi scapă
Nimic din tot ce fac: le-nsemn pe toate.

Je vous en prie, laissez-moi lire, monsieur ; qu'avons-nous là ? (Il lit.) Notandum : « Un rat a rongé le cuir de mes éperons; cependant, j'en mis des neufs, et je suis sorti. Je jetai trois fèves sur le seuil[1]. Item, j'ai acheté deux cure-dents, dont je brisai l'un immédiatement, dans une conversation avec un marchand hollandais sur une raison d'État. En le quittant j'allai payer un mocinigo pour raccommoder mes bas de soie; sur mon chemin, je marchandai des sardines; et j'ai uriné contre l'église Saint-Marc. » En vérité, ce sont des notes politiques !

SIR POLITICK.
Je n'oublie pas la moindre action de ma vie et je la note.

[12] În limba latină în original: De notat (n.r)

PER: Believe me, it is wise!

SIR P: Nay, sir, read forth.

[Enter, at a distance, LADY POLITICK-WOULD BE, NANO, and TWO WAITING-WOMEN.]

LADY P: Where should this loose knight be, trow? sure, he's housed.

NAN: Why, then he's fast.

LADY P: Ay, he plays both with me.
I pray you stay. This heat will do more harm
To my complexion, than his heart is worth;
(I do not care to hinder, but to take him.)
[Rubbing her cheeks.]
How it comes off!

1st WOM: My master's yonder.

PEREGRINE
E înțelept.
SIR POLITCK
Citește mai departe.
(Intră, ceva mai departe de ei, lady Politick Ar-Fi, Nano și două cameriste.)

LADY POLITCK
Dar unde-i dezmățul de bărbatul-meu, cavalerul?
O fi în casă...
NANO
Poate, la popreală...
LADY POLITCK
Mă tem că mă cam ia peste picior...
Rămâi, te rog frumos. Căldura asta
Îmi strică tenul rău de tot, mai mult
Decât o merită destrăbălatul.
(N-am să-l împiedic, mă gândesc să-l prind!)

PRIMA CAMERISTA
Stăpânul meu e colo.

PÉRÉGRINE.
Croyez-moi, monsieur, c'est fort sage.
SIR POLITICK.
Eh bien ! monsieur, continuez à lire.
(A une certaine distance, entre lady Would-be suivie de Nano et de deux femmes de chambre.)
LADY WOULD-BE.
Où trouverons-nous ce chevalier libertin[2]? Sans doute il est entré dans une maison.

NANO.
Alors il est pris.
LADY WOULD-BE.
Il joue un jeu double avec moi. Arrêtons-nous ici, je vous prie; cette chaleur fait plus de tort à mon teint que son cœur ne vaut. Il m'est fort égal qu'il me trahisse, pourvu que je le surprenne. (Elle s'essuie les joues.) Comme ce rouge s'en va.

LA PREMIÈRE FEMME..
Madame, mon maître est là.

LADY P: Where?

2nd WOM: With a young gentleman.

LADY P: That same's the party;
In man's apparel! 'Pray you, sir, jog my knight:
I'll be tender to his reputation,
However he demerit.

SIR P [Seeing her]: My lady!

PER: Where?

SIR P: 'Tis she indeed, sir; you shall know her. She is,
Were she not mine, a lady of that merit,
For fashion and behaviour; and, for beauty
I durst compare—

PER: It seems you are not jealous,

LADY POLITCK
Unde-anume?
A DOUA CAMERISTĂ
E cu un tânăr.
LADY POLITCK
A a e, să știi!
În haine de bărbat! Sir, dă-i un ghiont
Lui Ar-Fi; n-am de gând să-l fac de râs
Deși ar merita.

SIR POLITICK
(văzând-o)
Nevasta!
PEREGRINE
Unde?
SIR POLITICK
E ea, o vei cunoaște. Dacă dânsa
N-ar fi a mea, o doamnă mai distinsă
Nici că s-ar mai afla; ca frumusețe,
Pot s-o compar...

PEREGRINE

LADY WOULD-BE.
Où?
LA DEUXIÈME FEMME.
Avec un jeune homme.
LADY WOULD-BE
Il est avec la personne en question vètue en homme, sans doute. (Au main.) Monsieur, je vous en prie, poussez un peu mon mari; Je veux ménager sa réputation, quoiqu'il ne le mérite pas.
SIR POLITICK, la voyant.
Milady…

PÉRÉGRINE.
Où ?
SIR POLITICK
Cette dame, monsieur ; c'est bien elle !! vous allez la connaître ; si elle n'était pas ma femme, je vous dirais qu'elle est d'un remarquable mérit pour la mise, la taille, les manières ; j'oserais comparer sa beauté…
PÉRÉGRINE

That dare commend her.

SIR P: Nay, and for discourse—

PER: Being your wife, she cannot miss that.

SIR P [introducing PER.]: Madam,
Here is a gentleman, pray you, use him fairly;
He seems a youth, but he is—
LADY P: None.

SIR P: Yes, one
Has put his face as soon into the world—

LADY P: You mean, as early? but to-day?

SIR P: How's this?

LADY P: Why, in this habit, sir, you apprehend me:—

Nu pari deloc gelos,
De vreme ce o lauzi...
SIR POLITICK
Nu; şi-n vorbă...
PEREGRINE
E doar soţia dumitale!

SIR POLITICK
Doamnă.
Un gentilom care ne face cinste.
Un tânăr, n-ar jura? Şi totuşi...
LADY POLITICK
Nu e?
SIR POLITICK
Ba da, un tânăr ce-a intrat în lume...

LADY POLITICK
Doar azi? Aşa devreme?

SIR POLITICK
Nu-nţeleg.
LADY POLITICK
Cum nu-nţelegi? În hainele acestea...

Vous êtes peu jaloux, ce me semble, puisque vous osez la faire tant valoir.
SIR POLITICK, continuant.
Et pour le raisonnement...
PÉRÉGRINE.
Étant votre femme, elle ne peut en manquer.
SIR POLITICK, introduisant Pérégrine.
Madame, voici un gentleman que je vous prie de bien accueillir ; il semble un jeune homme, mais...
LADY WOULD-BE.
Mais il n'en est pas un.
SIR POLITICK.
Il a pris de si bonne heure son rang parmi les hommes.
LADY WOULD-BE.
Vous voulez dire si récemment? seulement aujourd'hui?
SIR POLITICK.
Comment cela?
LADY WOULD-BE.
Oui, monsieur, avec ce déguisement; vous

Well, master Would-be, this doth not become you;
I had thought the odour, sir, of your good name
Had been more precious to you; that you would not
Have done this dire massacre on your honour;
One of your gravity and rank besides!
But knights, I see, care little for the oath
They make to ladies; chiefly, their own ladies.

SIR P: Now by my spurs, the symbol of my knighthood.—

PER [Aside.]: Lord, how his brain is humbled for an oath!

SIR P: I reach you not.

LADY P: Right, sir, your policy
May bear it through, thus.
[To PER.]

Ei, află domnul meu că nu te prinde!
Credeam că prețuiești mai mult, signor,
Mireasma bunului renume-al tău;
Că cinstea n-o să şi-o măcelărească
Un om serios, de greutatea ta!
Dar cavalerilor, văd, nu le pasă
De jurămintele ce le-au făcut
La doamne—mai cu seamă doamnei lor...

SIR POLITICK
Pe pintenii de cavaler ce-i port...

PEREGRINE
(aparte)
Cum îl mai stinghereşte-un jurământ!...
SIR POLITICK
Nu te-nțeleg.
LADY POLITICK
Ei da, diplomația
Nu poți să ți-o dezminți. O vorbă, sir.

me comprenez. Eh bien ! monsieur Would-be, cela ne convient pas à un homme comme vous ; j'aurais pensé que l'odeur de votre renommée vous serait plus précieuse, et que vous n'auriez pas fait un meurtre aussi horrible de votre honneur ; un homme de votre gravité et de votre rang ! Mais les chevaliers, je le vois, font peu de cas du serment qu'ils font aux dames, et spécialement aux leurs !

SIR POLITICK.
Par mes éperons, symboles de ma chevalerie...
PÉRÉGRINE, à part.
Seigneur! comme il s'humilie par ce serment qui descend jusqu'à ses talons!
SIR POLITICK.
Je ne vous comprends pas
LADY WOULD-BE.
Votre politique est de le faire croire. (A Pérégrine.) Un mot avec vous, monsieur.

Sir, a word with you.
I would be loth to contest publicly
With any gentlewoman, or to seem
Froward or violent, as the courtier says;
It comes too near rusticity in a lady,
Which I would shun by all means: and however
I may deserve from master Would-be, yet
To have one fair gentlewoman thus be made
The unkind instrument to wrong another,
And one she knows not, ay, and to persevere;
In my poor judgment, is not warranted
From being a solecism in our sex,
If not in manners.
PER: How is this!

SIR P: Sweet madam,
Come nearer to your aim.
LADY P: Marry and will, sir,

Nu vreau să lupt în public împotriva
Femeilor din lumea noastră bună,
Nici paraxină să m-arăt, cum spun
Cei de la curte—prea e mojicesc—
Și-o doamnă trebuie să se ferească.
Și totuși! Cum de-a fost în stare AR-FI
Să facă dintr-o doamnă o unealtă,
Spre-a o jigni pe alta, o străină?
Aș zice solecism în sexul nostru
Chiar dacă nu e-n comportare.

PEREGRINE
Cum?
SIR POLITICK
Iubită doamnă, lămurește-te!
LADY POLITICK

Il me répugnerait d'avoir une discussion publique avec quelque femme que ce soit, ou de paraître revêche ou violente, comme on dirait à la cour; cela approcherait trop de la grossièreté, et, comme grande dame, je veux l'éviter. Cependant, quoi que je puisse avoir mérité de la part de M. Would-be, la conduite d'une personne jeune et belle qui se fait l'instrument d'un outrage contre une dame qu'elle ne connaît pas ne peut manquer d'être regardée, selon mon faible jugement, comme un solécisme dans notre sexe et dans toute bonne compagnie.

PÉRÉGRINE.
Que veut dire..
SIR POLITICK.
Chère madame, soyez plus claire.
LADY WOULD-BE.

Since you provoke me with your impudence,
And laughter of your light land-syren here,
Your Sporus, your hermaphrodite—
PER: What's here?
Poetic fury, and historic storms!

SIR P: The gentleman, believe it, is of worth,
And of our nation.
LADY P: Ay, your White-friars nation.
Come, I blush for you, master Would-be, I;
And am ashamed you should have no more forehead,
Than thus to be the patron, or St. George,
To a female devil, in a male outside.

SIR P: Nay,
And you be such a one, I must bid adieu

Ascultă sir, fiindcă mă provoci
Cu neobrăzarea ta și cu hlizeala
Sirenei pe uscat ce mi-ai adus-o,
Un Sporus, un hermafrodit...

PEREGRINE
Ce-s astea?
Furtuni istorice și-avânt poetic?
SIR POLITICK
Se poate? Dânsul e un gentilom,
Din neamul alor noștri...
LADY POLITICK
Da? Pe semne
Dintr-al crailor de la Whitefriars.[13]
Mor de rușine pentru tine, Pol,
Când mă gândesc c-ai devenit patron
Al unei fleandure, al unei târfe,
Al unei scorpi-n straie de bărbat!

SIR POLITICK
Pe legea mea, de ești una ca asta,

Soit, monsieur, je le serai, puisque je suis provoquée par votre impudence et par les sourires insolents de votre belle sirène, de votre Sporus, de votre hermaphrodite...

PÉRÉGRINE.
Qu'est-ce donc? une furie poétique, une tempête historique !
SIR POLITICK.
Ce gentilhomme, croyez-le bien, est un homme comme il faut, un compatriote.
LADY WOULD-BE.
Oui, du quartier de White-Friars[1].— Allons, je rougis pour vous, monsieur Would-be, et je suis honteuse de vous voir assez effronté pour être ainsi le patron ou le saint Georges d'une fille dissolue, d'une courtisane, d'un diable femelle déguisé en homme.
SIR POLITICK, à Pérégrine.
Monsieur, si vous êtes ce que dit madame,

[13] Cartier rău famat (n.t.)

To your delights. The case appears too liquid.
[Exit.]
LADY P: Ay, you may carry it clear with your state-face!—
But for your carnival concupiscence,
Who here is fled for liberty of conscience,
From furious persecution of the marshal,
Her will I disc'ple.

PER: This is fine, i'faith!
And do you use this often? Is this part
Of your wit's exercise, 'gainst you have occasion?
Madam—
LADY P: Go to, sir.

PER: Do you hear me, lady?
Why, if your knight have set you to beg shirts,
Or to invite me home, you might have done it

Adio desfătări! Zău! te-ai schimbat?

LADY POLITICK
Aha, încerci să ieși basma curată!
Dar pentru poftele-ți de carnaval
Ce-și află libertatea conștiinței
Aici, fugind de judecata lumii,
Am să-i arăt eu ei!

PEREGRINE
Frumos, frumos!
Faci asta des? Să fie-un exercițiu
Ce să-ți asculți deșteptăciunea?
Doamnă...
LADY POLITICK
Păzea!
PEREGRINE
Ascultă, doamnă, dacă Ar-Fi
Dorea să mă poftească-n casa voastră,
Ar fi puttut-o face mai direct.

je dois vous souhaiter le bonsoir et vous laisser à vos plaisirs. Le cas paraît clair.
(Il sort.)
LADY WOULD-BE, à sir Politick.
Oui! vous le savez aussi bien que moi, avec votre figure de grand politique; (A Pérégrine.) quant à votre concupiscence de carnaval, qui est venue chercher à Venise la liberté de conscience loin des persécutions de la police de Londres, je vais la châtier.
PÉRÉGRINE.
C'est parfait, en vérité; et avez-vous souvent de ces lubies? Est-ce un exercice habituel de votre esprit, madame?

LADY WOULD-BE.
Courage, monsieur.
PÉRÉGRINE.
M'entendez-vous, madame? Si votre chevalier vous a envoyée pour mendier des chemises d'homme ou pour m'inviter chez vous, vous auriez dû agir plus

A nearer way, by far:
LADY P: This cannot work you
Out of my snare.

PER: Why, am I in it, then?
Indeed your husband told me you were fair.
And so you are; only your nose inclines
That side that's next the sun, to the queen-apple.

LADY P: This cannot be endured by any patience.

[Enter MOSCA.]
MOS: What is the matter, madam?

LADY P: If the senate
Right not my quest in this, I'll protest them
To all the world, no aristocracy.
MOS: What is the injury, lady?

LADY POLITICK
Cu asta n-ai să scapi din cursa mea.

PEREGRINE
Atunci înseamnă că mă aflu-ntr-însa?
Mi-a spus sir Ar-Fi ce frumoasă ești!
Aşa-i! Atât că nasul dumitale
E cam întors cu vârful înspre soare.

LADY POLITICK
Ei bine, ai depășit orice măsură!

(Intră Mosca)
MOSCA
Ce este, doamnă?
LADY POLITiCK
Dacă senatorii
Nu-mi fac dreptate, va afla o lume
Că domnii ăștia nu-s aristocrați.
MOSCA
Care-i jignirea, doamnă?

franchement.
LADY WOULD-BE.
Vos insultes ne vous délivreront pas de mes filets.
PÉRÉGRINE.
Me croyez-vous donc votre prisonnier? En effet, votre mari m'a dit que vous étiez belle, et vous l'êtes; seulement voire nez incline à ressembler à une pomme de reinette, du côté qui est le plus voisin du soleil.
LADY WOULD-BE.
Voilà ce qu'aucune patience au monde ne saurait tolérer.
(Mosca entre.)
MOSCA.
De quoi est-il question ?
LADY WOULD-BE.
Si le sénat n'admet pas ma plainte sur ceci, je protesterai à la face du monde que Venise n'a pas d'aristocratie.
MOSCA.
Quel est donc cet outrage, madame?

LADY P: Why, the callet
You told me of, here I have ta'en disguised.

MOS: Who? this! what means your ladyship? the creature
I mentioned to you is apprehended now,
Before the senate; you shall see her—

LADY P: Where?

MOS: I'll bring you to her. This young gentleman,
I saw him land this morning at the port.

LADY P: Is't possible! how has my judgment wandered?
Sir, I must, blushing, say to you, I have erred;
And plead your pardon.
PER: What, more changes yet!

LADY P: I hope you have not the malice

LADY POLITICK
Dezmățata
De care mi-ai vorbit s-a deghizat
Și-am prins-o.
MOSCA
Cum? Pe cine? Nu-nțeleg!
Făptura despre care ți-am vorbit
E-acum în fața senatorilor.

LADY POLITICK
Da? Unde e?
MOSCA
O să te duc s-o vezi.
Pe tânărul acesta l-am văzut
Când debarca în port azi dimineață.
LADY POLITICK
E cu putință? Cum m–am înșelat!
Îmi ard obrajii de rușine, sir!
Vai, iartă-mă, te rog!

PEREGRINE
Altă schimbare?
LADY POLITICK

LADY WOULD-BE.
Eh bien! la coureuse dont vous m'avez parlé, voyez-la, ici, déguisée.

MOSCA.
Quoi ! ce monsieur ? A quoi pense Votre Seigneurie? La créature en question vient d'être appréhendée au corps et amenée devant le sénat. Vous pourrez la voir.
LADY WOULD-BE.
Où?
MOSCA.
Je vous conduirai auprès d'elle; Quant à ce jeune gentilhomme, je l'ai vu ce matin aborder au port.
LADY WOULD-BE.
Est-ce possible ? Comme mon jugement a fait fausse route ! Monsieur, je dois vous avouer en rougissant que je me suis trompée et vous demander pardon.
PÉRÉGRINE.
Quoi! Maintenant un changement à vue!
LADY WOULD-BE.

to remember
A gentlewoman's passion. If you stay
In Venice here, please you to use me, sir—
MOS: Will you go, madam?

LADY P: 'Pray you, sir, use me; in faith,
The more you see me, the more I shall conceive
You have forgot our quarrel.

[Exeunt LADY WOULD-BE, MOSCA, NANO, and WAITING-WOMEN.
PER: This is rare!
Sir Politick Would-be? no; sir Politick Gull,
To bring me thus acquainted with his wife!
Well, wise sir Pol, since you have practised thus
Upon my freshman-ship, I'll try your salt-head,
What proof it is against a counter-plot.

Sper, sir, că n-o să fii atât de crud
Încât să-ți amintești, răutăcios,
De nervii unei doamne. De mai stai
Aici, te rog să faci ce vrei din mine...
MOSCA
Nu mergeți, doamnă?
LADY POLITICK
Tot ce vrei, te rog...
Cu cât o să mă vezi mai des, cu-atât
Mai lesne vei uita de ceartă.

PEREGRINE
Strașnic!
Sir Politik Ar-Fi? Nu! Sir Codașul!
Să mi-o prezinte astfel pe soție!
Ei bine, Sir Pol, fiindc-ai abuzat
De noviciatul meu în felu-acesta,
Să văd ce fel o să-ți lucreze tigva
'Mpotriva unei contra-conspirații!

J'espère que vous n'aurez pas la malice de vous rappeler la colère d'une dame abusée. Si vous restez à Venise, qu'il vous plaise, monsieur, de me rendre visite.
MOSCA.
Voulez-vous venir, madame?
LADY WOULD-BE.
Je vous en prie, monsieur, venez chez moi. En vérité, ce sera le meilleur moyen de me faire croire que vous avez oublié notre querelle.
(Lady Would-be, Mosca, Nano, etc., sortent.)
PÉRÉGRINE.
Voilà une singulière scène, monsieur Politick Would-be! Non, monsieur Politick-*ruffian*; c'est ainsi que vous me faites faire connaissance avec votre femme? Très-bien, sage monsieur Pol ; puisque vous usez d'artifices vis-à-vis d'un novice ou marin d'eau douce, je vais mettre à l'épreuve votre tête de vieux matelot d'eau salée, et saurai si elle

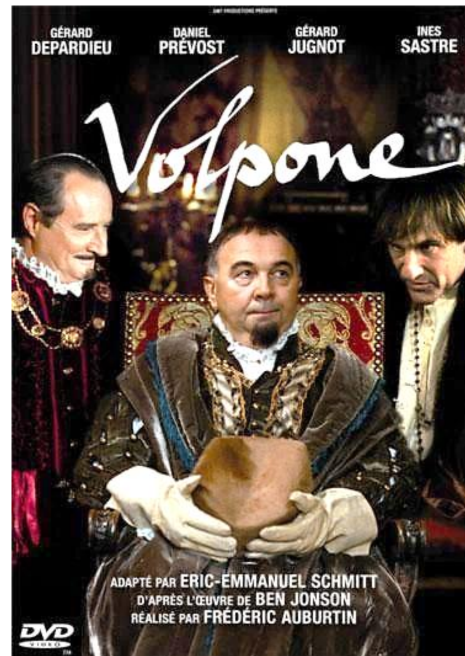

résistera à une contre-ruse.

[Exit.]

(Ies.)

Ils sortent.

SCENE II
The Scrutineo, or Senate-House.

Enter VOLTORE, CORBACCIO, CORVINO, and MOSCA.

VOLT: Well, now you know the carriage of the business,
Your constancy is all that is required
Unto the safety of it.

MOS: Is the lie
Safely conveyed amongst us? is that sure?
Knows every man his burden?
CORV: Yes.

MOS: Then shrink not.

CORV: But knows the advocate the truth?

SCENA 2
Scrutineo, sau Casa Senatului.

Intră Voltore, Corbaccio, Corvino și Mosca.

VOLTORE
Acuma, când cunoașteți chestiunea,
Tot ce-aveți de făcut, e să rămâneți
Fermi pe pozițiile dumneavoastră,
De-acum pân-la deplina reușită.
MOSCA
Minciuna deci e sigur împărțită
Pe roluri, pentru fiecare?

CORVINO
Da.
MOSCA
Atunci, nu șovăiți!
CORVINO
Dar avocatul

SCÈNE II.
Le palais du sénat au Scrutineo.

VOLTORE, CORBACCIO, CORVINO et MOSCA.

VOLTORE.
Bien ! maintenant vous savez la marche de l'affaire. Votre fermeté est tout.ce qu'on demande pour la conduire à bout.

MOSCA.
Le mensonge à faire est-il bien compris de tout le monde? Est-ce sûr? Chacun sait-il son rôle?
CORVINO.
Oui.
MOSCA.
Eh bien ! ne faiblissez pas.
CORVINO, s'entretenant à part avec Mosca.

MOS: Oh, sir,
By no means; I devised a formal tale,
That salved your reputation. But be valiant, sir.

CORV: I fear no one but him, that this his pleading
Should make him stand for a co-heir—

MOS: Co-halter!
Hang him; we will but use his tongue, his noise,
As we do croakers here.

CORV: Ay, what shall he do?

MOS: When we have done, you mean?

CORV: Yes.

Cunoaște adevărul?
MOSCA
Vai, se poate?
Am născocit eu o poveste-ntreagă,
Ca să vă scot basma curată, sir.
Curaj, deci!
CORVINO
Nu mi-i teamă de nimică
Decât ca nu cumva povestea asta
Să-l facă și pe el părtaș cu mine…
MOSCA
Ocnaș adică! La spânzurătoare
Cu el, mai bine; ne vom folosi
De limbuția lui, cum ne servește
Și cârâitul corbului bătrân.
CORVINO
Da, bine, și pe urmă ce-o să facă?
MOSCA
Adică ce-o să-i facem noi la urmă?
CORVINO
Da.

L'avocat sait-il la vérité ?
MOSCA.
Oh! monsieur, en aucune façon. J'ai inventé une fable qui a sauvé votre réputation. Soyez vaillant, monsieur.

CORVINO.
Je ne crains que ce Voltore; j'ai peur que son plaidoyer ne le pose comme un cohéritier…
Pour la potence ; qu'il aille se faire pendre ! Nous nous servirons de sa langue et du bruit qu'elle fait comme du croassement de ce corbeau. (Il désigne Corbaccio.)

CORVINO.
C'est bien; mais que ferons-nous de celui-ci?
MOSCA.
Quand nous aurons fini, voulez-vous dire?
CORVINO.
Oui.

MOS: Why, we'll think:
Sell him for mummia; he's half dust already.
[To VOLTORE.]
Do not you smile, to see this buffalo,
How he doth sport it with his head?
[Aside.]
—I should,
If all were well and past.
[To CORBACCIO.]
—Sir, only you
Are he that shall enjoy the crop of all,
And these not know for whom they toil.

CORB: Ay, peace.

MOS [Turning to CORVINO.]: But you shall eat it.
Much! [Aside.]
[To VOLTORE.]
Worshipful sir,
Mercury sit upon your thundering

MOSCA
Dați-mi voie să mai reflectez:
Vindeți-l ca mumie, sir, că face:
Doar nu degeaba-i c-un picior în groapă.
(Către Voltare.)
Nu-i comic, cât de mândru, bivolașul
Își poartă coarnele?
(Aparte.)
Mai bine râde
Cel ce la urmă râde.
(Către Corbaccio)
Dumneavoastră
Veți recolta întreaga roadă, sir;
Ceilalți habar nu au că eu mă zbat
Doar pentru dumneavoastră.
CORBACCIO
Bine. Taci!
MOSCA
(către Corotno)
Vă umpleți de avere!
(Către Voltore)
Prea stimate,
Mercur să vă inspire astfel glasul,

MOSCA.
Nous y penserons. Nous le vendrons comme une momie : il est déjà moitié poussière, (A Voltore à part, montrant Corvino.) Ne souriez-vous pas de voir ce buffle, comme il balance fièrement la tête. (A part.) J'en ferai autant si tout finit bien. (A l'oreille de Corbaccio.) Monsieur, vous êtes le seul pour qui sera la moisson, et ces gens-là ne savent pas pour qui ils travaillent.

CORBACCIO.
Silence !
MOSCA, se tournant vers Corvino.
C'est vous qui mangerez le gâteau. (A part.) Comptez-y. (Haut, à Voltore.) Que Mercure inspire votre voix foudroyante, ou bien que l'Hercule français[1] fasse de votre langue une massue aussi puissante

tongue,
Or the French Hercules, and make your language
As conquering as his club, to beat along,
As with a tempest, flat, our adversaries;
But much more yours, sir.
VOLT: Here they come, have done.

MOS: I have another witness, if you need, sir,
I can produce.
VOLT: Who is it?

MOS: Sir, I have her.

[Enter AVOCATORI and take their seats, BONARIO, CELIA, NOTARIO, COMMANDADORI, SAFFI, and other OFFICERS OF JUSTICE.]
1st AVOC: The like of this the senate never heard of.

Ca tunetul să bubuie-n instanță;
Iar zeul elocinței să vă deie
Atâta forță-n vorbe, cât avuse
Măciuca lui Heracles, năruind
Pe adversarii noștri, ca furtuna.

VOLTORE
Iată-i că vin. Acuma nici o vorbă!
MOSCA
Mai am un martor, dacă e nevoie.

VOLTORE
Pe cine?
MOSCA
Veți vedea, la vreme, domnule!
(Intră judecătorii și își iau locurile în jilțuri. Bonario, Celia, grefierul, portăreii, saffi[14]-ul și alți funcționari judecătorești.)

PRIMUL JUDE
Senatul n-a mai pomenit vreodată

que la sienne pour assommer nos adversaries. (A mi-voix.) ou plutôt les vôtres.

VOLTORE.
Les voici, tais-toi.
MOSCA.
J'ai un autre témoin à produire si vous en avez besoin, monsieur.
VOLTORE.
Qui est-ce?
MOSCA.
Vous le verrez, monsieur.
(Les juges entrent et prennent place. Bonario, Célia, un greffier, les huissiers et autres officiers de justice.)

LE PREMIER JUGE.
La cour n'a jamais entendu une chose

[14] Un fel de procuror (n.t.)

O pricină ca asta.

pareille.

2nd AVOC: 'Twill come most strange to them when we report it.

AL DOILEA JUDE
Când le-om spune-o
Încremeni-vor toți, de bună seamă.

LE DEUXIÈME JUGE.
Cela paraîtra fort étrange à ceux qui en entendront le récit.

4th AVOC: The gentlewoman has been ever held
Of unreproved name.

AL PATRULEA JUDE
Nicicând această nobilă femeie
N-a dat prilej de bârfă.

LE QUATRIÈME JUGE.
La jeune femme a toujours eu une réputation irréprochable.

3rd AVOC: So has the youth.

AL TREILEA JUDE
Nici flăcăul.

LE TROISIÈME JUGE.
Le jeune homme aussi.

4th AVOC: The more unnatural part that of his father.

AL PATRULEA JUDE
Ciudat s-a mai purtat cu el bătrânul.

LE QUATRIÈME JUGE.
Le rôle de son père est dénaturé.

2nd AVOC: More of the husband.

AL DOILEA JUDE
Iar soțul, mai ciudat.

LE DEUXIÈME JUGE.
Celui du mari plus encore.

1st AVOC: I not know to give
His act a name, it is so monstrous!

PRIMUL JUDE
Nici nu pricep
Ce-o fi cu-această monstruozitate!

LE PREMIER JUGE.
Je ne saurais donner un nom à ce qu'il a fait. C'est monstrueux.

4th AVOC: But the impostor, he's a thing created
To exceed example!

AL PATRULEA JUDE
Cât despre impostoru-acela, cred
Că depășește orice-nchipuire!

LE QUATRIÈME JUGE.
Quant à l'imposteur Volpone, cela dépasse tout exemple dans le passé.

1st AVOC: And all after-times!

PRIMUL JUDE
E nemaiauzit!

LE PREMIER JUGE.
Et tout ce qu'on peut attendre dans l'avenir.

2nd AVOC: I never heard a true

AL DOILEA JUDE

LE DEUXIÈME JUGE.

voluptuary
Described, but him.
3rd AVOC: Appear yet those were cited?
NOT: All but the old magnifico, Volpone.
1st AVOC: Why is not he here?
MOS: Please your fatherhoods,
Here is his advocate: himself's so weak,
So feeble—
4th AVOC: What are you?
BON: His parasite,
His knave, his pandar—I beseech the court,
He may be forced to come, that your grave eyes
May bear strong witness of his strange impostures.
VOLT: Upon my faith and credit with

Nemaivăzut!
Un desfrânat fără pereche-n lume.
AL TREILEA JUDE
Persoanele citate sunt de față?
GREFIERUL
Toți, doar bătrân magnifico Volpone
Lipsește.
PRIMUL JUDE
De ce n-a venit și el?
MOSCA
Vă rog, prea venerați judecători;
De față-i avocatul său; bătrânul
E mult prea slab, firav din cale-afară.
AL PATRULEA JUDE
Tu cine ești?
BONARIO
E parazitul lui,
Mijlocitorul, hoțul. Eu rog Curtea
Să fie-adus Volpone, să vedeți
Cu venerații voștri ochi, minciuna.
VOLTORE

Je n'ai jamais entendu parler d'un voluptueux aussi raffiné.
LE TROISIÈME JUGE.
Les personnes citées sont-elles présentes?
LE GREFFIER.
Toutes; excepté le vieux magnifico, Volpone.
LE PREMIER JUGE.
Pourquoi n'est-il pas là?
MOSCA.
Plaise à vos paternités de savoir que son avocat est ici ; mon maître est si faible, si languissant...
LE QUATRIÈME JUGE.
Qui êtes-vous?
BONARIO.
Son parasite, son esclave, son entremetteur. Je demande à la cour qu' on force l'autre à venir, pour que vos yeux puissent être témoins de ses étranges impostures.
VOLTORE.

your virtues,
He is not able to endure the air.

2nd AVOC: Bring him, however.

3rd AVOC: We will see him.

4th AVOC: Fetch him.

VOLT: Your fatherhoods' fit pleasures be obeyed;
[Exeunt OFFICERS.]
But sure, the sight will rather move your pities,
Than indignation. May it please the court,
In the meantime, he may be heard in me:
I know this place most void of prejudice,
And therefore crave it, since we have no reason
To fear our truth should hurt our cause.

3rd AVOC: Speak free.

Vă jur, pe cinstea mea și pe virtutea
Domniei voastre, că-i e imposibil
Să mai respire, dacă-i scos din casă.
AL DOILEA JUDE
Să fie adus de față.
AL TREILEA JUDE
Să-l vedem.
AL PATRULEA JUDE
Trimite-ți după el.
VOLTORE
Cum vi-i plăcerea,
Prea venerați părinți, ne vom supune;
(Ies câțiva funcționari judecătorești)
Dar la vederea lui veți fi mișcați,
'Nainte de-a vă indigna. Iar dacă,
Până sosește, Curtea va admite,
Aș vrea să-mi dați cuvântul; știu prea bine
Că nu aveți păreri preconcepute
Și-n consecință, nu avem motive
Să credeam că sinceritatea noastră
Ne poate prejudicia.
AL TREILEA JUDE

Sur ma foi et sur la confiance que j'ai en vos vertus, il n'est pas capable de supporter le grand air.
LE DEUXIÈME JUGE.
Amenez-le, néanmoins.
LE TROISIÈME JUGE.
Nous voulons le voir.
LE QUATRIÈME JUGE.
Allez le chercher.
VOLTORE.
Que la volonté de *Vos Paternités* soit faite. (Les officiers sortent.) Il est certain que sa vue excitera plutôt votre pitié que votre indignation. Qu'il plaise, en attendant, à la cour de l'entendre par ma bouche. Je le demande, parce que je sais que le tribunal est exempt de toute prévention, et nous n'avons nulle raison de craindre que notre véracité nuise à notre cause.

LE TROISIÈME JUGE.

VOLT: Then know, most honoured fathers, I must now
Discover to your strangely abused ears,
The most prodigious and most frontless piece
Of solid impudence, and treachery,
That ever vicious nature yet brought forth
To shame the State of Venice. This lewd woman,
That wants no official look or tears
To help the vizor she has now put on,
Hath long been known a close adulteress,
To that lascivious youth there: not suspected,
I say, but known and taken in the act
With him; and by this man, the easy husband,
Pardoned; whose timeless bounty makes him now
Stand here the most unhappy, innocent person,

Vorbește!
VOLTORE
Prea venerați părinți, neobrăzarea
A cutezat, pe față, să vă-nșele
Cu cel mai diavolesc, uluitor,
Exemplu de nerușinare crasă
Și de trădare, care a fost comisă
Spre a păta numele Veneției.
Această desfrânată, care pune
În slujba ei ochiade lăcrimoase
Ca să-și susțină masca de pe față,
E mai de mult știut că întreține
Anume legături cu tinerelul
Acela depravat; nu bănuită,
Ci dovedită zic și prinsă-n fapt,
Un fapt pe care soțu-i iubitor
L-a și iertat, blajinul, prea ușor,
Căci bunătatea-i l-a adus aici,
Acest nevinovat, nenorocit,
Trage ponosul bunătății sale,
Și-al nerecunoștinței dumnealor.
Vă rog deci să luați act de răutatea
Acestor creaturi a căror faptă

Parlez en toute liberté.
VOLTORE.
Sachez donc, très-honorables juges, que j'ai à dévoiler, à vos oreilles étrangement abusées, la plus prodigieuse et la plus effrontée machination d'impudence et de traîtrise que la nature vicieuse ait jamais produite, à la honte de Venise. Cette femme dissolue, qui ne manque ni de regards artificieux ni de larmes pour aider au masque qu'elle a pris, est depuis longtemps connue pour avoir un commerce d'adultère avec ce jeune débauché. Ce n'est pas seulement un soupçon, mais une certitude : on les a pris en flagrant délit, et cet époux indulgent, que voici, leur a pardonné. C'est sa bonté intempestive qui l'amène ici, lui, le plus malheureux, le plus innocent des hommes qui ont été victimes de leur bon cœur; car les coupables, n'ayant que leur honte pour payer ce pardon généreux, ne pouvant avoir qu'une reconnaissance insuffisante,

That ever man's own goodness made accused.
For these not knowing how to owe a gift
Of that dear grace, but with their shame; being placed
So above all powers of their gratitude,
Began to hate the benefit; and, in place
Of thanks, devise to extirpe the memory
Of such an act: wherein I pray your fatherhoods
To observe the malice, yea, the rage of creatures
Discovered in their evils; and what heart
Such take, even from their crimes:—but that anon
Will more appear—This gentleman, the father,
Hearing of this foul fact, with many others,
Which daily struck at his too tender ears,
And grieved in nothing more than that he could not
Preserve himself a parent (his son's ills

Fiind acuma dată în vileag
I-a înrăit ducându-i pân-la crimă.
Dar voi mai reveni asupra lor.
Ăst nobil, tatăl, auzind acestea,
Și alte multe ce i-au sfâșiat
Prea iubitoarele-i urechi, decis-a,
Cu moartea-n suflet, însuși să renege
Prea mult iubitu-i fiu, a cărui fapte
Creșteau în fărdelegi cum crește marca,
Și-a hotărât să-l și dezmoștenească.

se mirent à haïr ce bienfait lui-même, et, au lieu de se repentir, préférèrent arracher jusqu'à la mémoire de leur crime. Sur quoi je prie *Vos Paternités* d'observer la malice, bien plus, la rage des créatures surprises dans leurs péchés, et quel courage ils tirent même de leurs crimes; mais cela sera bientôt mis en lumière.—Ce gentilhomme, le père, ayant appris cette action scandaleuse avec beaucoup d'autres qui, chaque jour, venaient retentir à ses oreilles paternelles, et se voyant avec douleur contraint de renoncer à son affection pour un fils dont les vices s'accumulent comme les flots de la mer, prit enfin la résolution de le déshériter.

Growing to that strange flood), at last decreed
To disinherit him.
1st AVOC: These be strange turns!

2nd AVOC: The young man's fame was ever fair and honest.

VOLT: So much more full of danger is his vice,
That can beguile so under shade of virtue.
But, as I said, my honoured sires, his father
Having this settled purpose, by what means
To him betrayed, we know not, and this day
Appointed for the deed; that parricide,
I cannot style him better, by confederacy
Preparing this his paramour to be there,
Entered Volpone's house, (who was the man,

PRIMUL JUDE
Ciudată-ntorsătură!
Al DOILEA JUDE
Acest tânăr
E cunoscut ca om curat și bun.
VOLTORE
Cu-atât mai de temut e viciul care
Se-ascunde atât de bine sub virtute.
Dar cum ziceam, prea onorabili domni,
Luase această hotărâre, tatăl;
Nu știu prin ce mijloc a și aflat
Feciorul, că se va transcrie astăzi;
Și paricidul ăsta—fiindc-alminteri
Nu-l pot numi—ibovnica-și trimise
S-aștepte-n casa domnului Volpone
(Acela ce, desigur ați ghicit-o,
Fusese desemnat moștenitor)
Și pătrunzând acolo se postă
La pândă, tot sperând să-i vie tatăl.
Un fiu care urzește unui tată

LE PREMIER JUGE.
Voilà d'étranges faits.
LE DEUXIÈME JUGE.
La réputation du jeune homme a toujours été bonne.
VOLTORE.
Le vice qui s'abrite à l'ombre de la vertu n'en est que plus dangereux. Mais, comme je vous l'ai dit, honorables juges, le père, ayant arrêté ce projet qui, je ne sais comment, fut connu du fils, avait fixé ce jour même pour le mettre à exécution. Et le parricide, je ne puis lui donner un autre nom, a donné rendez-vous à sa maîtresse dans la maison de Volpone (qui était, vous devez le comprendre, l'homme désigné pour l'héritage) et comptait y rencontrer son père : mais dans quel but le cherchait-il donc, messieurs? Je tremble de le dire; qu'un fils, contre son père, un tel père, ait

Your fatherhoods must understand designed
For the inheritance,) there sought his father:—
But with what purpose sought he him, my lords?
I tremble to pronounce it, that a son
Unto a father, and to such a father,
Should have so foul, felonious intent!
It was to murder him: when being prevented
By his more happy absence, what then did he?
Not check his wicked thoughts; no, now new deeds;
(Mischief doth ever end where it begins)
An act of horror, fathers! he dragged forth
The aged gentleman that had there lain bed-rid
Three years and more, out of his innocent couch,
Naked upon the floor, there left him;

—Și-ncă ce tată!—planuri ucigașe!
Ah, numai gândul ăsta mă-nfioară!
Văzând că planul lui a eșuat
Părintele lipsind de la-ntâlnire,
Ce credeți că făcu? A renunțat?
Aș, nu, de noi ticăloșii s-apucă.
Când răutatea se pornește, nimeni
Nimeni nu știe unde s-o opri! Purcede
La altă mârșăvie-ngrozitoare.
Din pat îl smulge pe bătrânul domn
Care zăcea acolo de trei ani;
Târâș îl trage pe podea și-l lasă;
Apoi pe credinciosu-i slujitor
Îl spintecă-n obraz, pe urmă fuge
Cu-această desfrânată. Aș dori
Să luați aminte la concluzia mea:
O singură pornire l-a împins:
Să-mpiedice ca ultima dorință
A tatălui să fie împlinită,
Să siluiască libera-i voință
Prin care-a desemnat un om stimabil,
Să se căpătuiască el cu ibovnica-i,
Batjocorind onoarea celui care

pu avoir une intention si félonne et si odieuse ! C'était pour le tuer. Mais, en ayant été empêché par l'heureuse absence de la victime désignée, que fait-il alors? Il ne renonce pas à ses mauvaises pensées; il en ajoute d'autres. La méchanceté ne finit plus quand elle a commencé; quelle horreur, mes pères ! Il arrache de sa couche ce vieillard qui, depuis trois ans et plus, y languit malade ; il l'étend tout nu sur le plancher, et sort après avoir blessé son serviteur à la figure ; mais ce n'est pas tout, lui et sa maîtresse, sa complice habituelle, si joyeuse de l'être,—ici je m'interromps pour prier Vos Seigneuries de faire attention à mes conclusions qui sont des plus importantes,—ils pensèrent tous deux à arrêter le dessein du père, à discréditer le choix libre qu'il avait fait du vieux gentilhomme, et à se racheter eux-mêmes en reportant l'infamie de l'adultère sur cet homme auquel ils auraient dû sacrifier, en rougissant, leur

wounded
His servant in the face: and, with this strumpet
The stale to his forged practice, who was glad
To be so active,—(I shall here desire
Your fatherhoods to note but my collections,
As most remarkable,—) thought at once to stop
His father's ends; discredit his free choice
In the old gentleman, redeem themselves,
By laying infamy upon this man,
To whom, with blushing, they should owe their lives.

1st AVOC: What proofs have you of this?

BON: Most honoured fathers,
I humbly crave there be no credit given
To this man's mercenary tongue.

2nd AVOC: Forbear.

I-a dăruit viața!

PRIMUL JUDE
Ce dovezi ai?

BONARIO
Prea venerați părinți, smerit vă rog
Nu dați crezare-acestui mercenar.

AL DOILEA JUDE

propre vie.

LE PREMIER JUGE.
Quelles preuves avez-vous de tout cela?

BONARIO.
Très-honorables juges, je vous demande humblement de n'ajouter aucune foi à la langue de cet avocat mercenaire.

LE DEUXIÈME JUGE.

BON: His soul moves in his fee.

3rd AVOC: Oh, sir.

BON: This fellow,
For six sols more, would plead against his Maker.
1st AVOC: You do forget yourself.

VOLT: Nay, nay, grave fathers,
Let him have scope: can any man imagine
That he will spare his accuser, that would not
Have spared his parent?
1st AVOC: Well, produce your proofs.

CEL: I would I could forget I were a creature.

VOLT: Signior Corbaccio.

Calmați-vă.
BONARIO
Sufletul lui atârnă
De onorariu.
AL TREILEA JUDE
Domnule, te rog!
BONARIO
Pe cinci parale-n plus ar fi în stare
Să apere și cauza contrară.
PRIMUL JUDE
Îți pierzi măsura!
VOLTORE
Nu, stimați părinți.
Lăsați-l să vorbească. Tot nu poate
Să fie cumpătat cu-acuzatorul,
Când era gata să-și ucidă tatăl.

PRIMUL JUDE
Aduceți probe!
CELIA
Vreau să pot uita
Că mai trăiesc.
VOLTORE

Contraignez-vous.
BONARIO.
Son âme est dans son salaire.

LE TROISIÈME JUGE.
Oh ! monsieur !
BONARIO.
Pour dix sous de plus, ce misérable plaiderait contre son créateur
LE PREMIER JUGE.
Vous vous oubliez.
VOLTORE.
Non, non, non, graves juges, donnez-lui carte blanche. Peut-on imaginer qu'il épargnera son accusateur, celui qui n'aurait pas épargné son père?

LE PREMIER JUGE.
Eh bien ! produisez vos preuves.
CÉLIA.
Je voudrais pouvoir oublier que je suis une créature vivante.
VOLTORE.

	Signor Corbaccio!	Signor Corbaccio !
[CORBACCIO comes forward.]	(Corbaccio înaintează.)	(Corbaccio avance.)
4th AVOC: What is he?	AL PATRULEA JUDE	LE QUATRIÈME JUGE.
	Cine e dânsul?	Qui est-ce ?
VOLT: The father.	VOLTORE	VOLTORE.
	Tatăl dumnealui.	Le père.
2nd AVOC: Has he had an oath?	AL DOILEA JUDE	LE DEUXIÈME JUGE.
	A depus jurământul?	A-t-il prêté serment ?
NOT: Yes.	GREFIERUL	LE GREFFIER.
	Da.	Oui.
CORB: What must I do now?	CORBACCIO	CORBACCIO.
	Ce trebuie	Que dois-je faire ?
	Să fac acum?	
NOT: Your testimony's craved.	GREFIERUL	LE GREFFIER.
	Depuneți mărturia.	On demande votre témoignage.
CORB: Speak to the knave?	CORBACCIO	CORBACCIO.
I'll have my mouth first stopped with earth; my heart Abhors his knowledge: I disclaim in him.	Să mai vorbesc cu acest pungaș? Mai bine. Mi-aș astupa gâtlejul cu pământ. Nu vreau să știu de dânsul; îl reneg.	Moi, parler à ce drôle ? J'aimerais mieux me remplir la bouche avec de la terre ; mon cœur répugne à le reconnaître. Je le renie.
1st AVOC: But for what cause?	PRIMUL JUDE	LE PREMIER JUGE.
	Pe ce motiv?	Pour quelle cause ?
CORB: The mere portent of nature!	CORBACCIO	CORBACCIO.

He is an utter stranger to my loins.

BON: Have they made you to this?

CORB: I will not hear thee,
Monster of men, swine, goat, wolf, parricide!
Speak not, thou viper.

BON: Sir, I will sit down,
And rather wish my innocence should suffer,
Than I resist the authority of a father.
VOLT: Signior Corvino!

[CORVINO comes forward.]
2nd AVOC: This is strange.

1st AVOC: Who's this?

NOT: The husband.

4th AVOC: Is he sworn?

E-un monstru al naturii
Pe care eu nu l-am putut concepe.
BONARIO
Ah, iată ce-au făcut din tine!
CORBACCIO
Taci!
Nu vreau s-ascult ce spui, dihanie rea,
Porc, țap și lup, ucigător de tată!
Taci, viperă!
BONARIO
Prefer să rabd, să sufăr
În nevinovăție, decât vorba
Părintelui să i-o întorc în față.
VOLTORE
Signor Corvino!
(Corvino înaintează.)
AL DOILEA JUDE
Ce ciudat îmi pare.
PRIMUL JUDE
Acesta cine-i?
GREFIERUL
Soțul.
PRIMUL JUDE

C'est un monstre de la nature ! Il est étranger à mes reins.
BONARIO.
A-t-on pu faire cela de vous ?
CORBACCIO.
Je ne veux pas t'entendre, monstre parmi les hommes, pourceau, bouc, loup, parricide! Ne me parle pas, couleuvre !

BONARIO.
Je me rassoirai, et préfère souffrir dans mon innocence que de résister à la volonté d'un père.
VOLTORE.
Signor Corvino !
(Corvino avance.)
LE DEUXIÈME JUGE.
Tout cela est étrange.
LE PREMIER JUGE.
Quel est celui-ci?
LE GREFFIER.
Le mari.
LE QUATRIÈME JUGE.

NOT: He is.

3rd AVOC: Speak then.

CORV: This woman, please your fatherhoods, is a strumpet
Of most hot exercise, more than a partridge,
Upon record—
1st AVOC: No more.

CORV: Neighs like a jennet.

NOT: Preserve the honour of the court.

CORV: I shall,
And modesty of your most reverend ears.
And yet I hope that I may say, these eyes
Have seen her glued unto that piece of cedar,

A jurat?
GREFIERUL
Da.
AL TREILEA JUDE
Vorbește!
CORVINO
Târfa asta e mai rea
Ca o cățea în dârdoară…

PRIMUL JUDE
Lăsați…
CORVINO
Nechează ca o iapă în călduri.
Grefierul
GREFIERUL
Rog respectați onoarea Curții, sir!
CORVINO
Doar de hatârul vostru nu continui,
Dar trebui' să vă spun că am vazut-o
Cu ochii mei, cum îl ținea în brațe
Pe ibovnicul ei, flacăul ăsta.
Priviți-mă, îmi șade scris în frunte

A-t-il juré ?
LE GREFFIER.
Oui.
LE TROISIÈME JUGE.
Parlez donc.
CORVINO.
Cette femme, n'en déplaise à Vos Seigneuries, est une femme livrée à la plus vile débauche, et chaude comme une perdrix.
LE PREMIER JUGE.
Assez.
CORVINO.
Elle hennit comme une jument.

LE GREFFIER.
Respectez la cour.
CORVINO.
Je le ferai, et j'épargnerai la pudeur de vos oreilles ; mais j'espère que je puis dire que mes yeux l'ont vue attachée à ce jeune cèdre, à ce galant si bien bâti; et ici (Montrant sa tête), à travers mes cornes,

That fine well-timbered gallant; and that here
The letters may be read, through the horn,
That make the story perfect.
MOS: Excellent! sir.

CORV [Aside to MOSCA.]: There is no shame in this now, is there?

MOS: None.

CORV: Or if I said, I hoped that she were onward
To her damnation, if there be a hell
Greater than a foul woman; a good catholic
May make the doubt.

3rd AVOC: His grief hath made him frantic.
1st AVOC: Remove him hence.

MOSCA
Minunat, sir!
CORVINO
(în șoaptă către Mosca)
Nu-i de rușine asta, nu-i așa?
MOSCA
O, nu!
CORVINO
Și nu-i nici o rușine că-i doresc
Să fie blestemată acum și-n veci,
Dacă există undeva vreun iad
Destul de-aprins pentru așa o târfă,
Ceea ce un catolic credincios
Ar pune la-ndoială că există.
AL TREILEA JUDE
Durerea l-a înnebunit!
PRIMUL JUDE
Duceți-l!

on peut lire toute l'histoire.

MOSCA.
Excellent, monsieur.
CORVINO, à part à Mosca.
Il n'y a rien de déshonorant dans tout cela maintenant.
MOSCA.
Rien.
CORVINO, haut.
J'aurais pu ajouter qu'elle est sur le chemin de la damnation, si toutefois il y a un enfer plus infâme qu'une femme débauchée. Un bon catholique lui-même peut en douter.

LE TROISIÈME JUGE.
Son chagrin le rend frénétique.
LE PREMIER JUGE.
Éloignez-le.

2nd AVOC: Look to the woman.

[CELIA swoons.]
CORV: Rare!
Prettily feigned, again!
4th AVOC: Stand from about her.

1st AVOC: Give her the air.

3rd AVOC [To MOSCA.]: What can you say?

MOS: My wound,
May it please your wisdoms, speaks for me, received
In aid of my good patron, when he missed
His sought-for father, when that well-taught dame
Had her cue given her to cry out, A rape!
BON: Oh, most laid impudence!
Fathers—

(Celia leşină.)
AL DOILEA JUDE
Luați seama la femeie.

CORVINO
Comedie!
AL PATRULEA JUDE
Și nu vă-ngrămădiți în jurul ei!
PRIMUL JUDE
Scoateți-o afară!
AL TREILEA JUDE
(către Mosca)
Ce poți declara?
MOSCA
Îngăduiți, înțelepciunea voastră,
În locul meu să vă grăiască rana
Pe care mi-a facut-o când săream
Stăpânul să mi-l apăr, caci vroia,
Când taică-su a scăpat, să mi-l ucidă;
Atunci femeia asta i-a dat semn,
Strigând: Săriți, vrea să mă violeze!
BONARIO
O, ce nerușinare, înalți părinți!

(Célia s'évanouit.)
LE DEUXIÈME JUGE.
Voyez la femme.

CORVINO.
Rare talent ! Parfaitement joué !
LE QUATRIÈME JUGE.
Éloignez-le de cette femme.

LE TROISIÈME JUGE, à Mosca.
Qu'avez-vous à dire?

MOSCA.
Messeigneurs, ma blessure parle pour moi. Elle a été reçue quand je portais secours à mon maître, au moment où l'autre ne trouva pas le père qu'il cherchait, et où la dame, bien apprise, et répétant son rôle, s'est écriée : Au viol !

BONARIO.
Oh! mensonge et impudence !

3rd AVOC: Sir, be silent;
You had your hearing free, so must they theirs.

2nd AVOC: I do begin to doubt the imposture here.

4th AVOC: This woman has too many moods.
VOLT: Grave fathers,
She is a creature of a most profest
And prostituted lewdness.
CORV: Most impetuous,
Unsatisfied, grave fathers!

VOLT: May her feignings
Not take your wisdoms; but this day she baited
A stranger, a grave knight, with her loose eyes
And more lascivious kisses. This man saw them

AL TREILEA JUDE
Te rog, păstrează liniste; ți-am dat
Destulă ascultare mai înainte,
Acum e rândul celorlalți.
AL DOILEA JUDE
Mă tem,
Că n-a fost nicio înșelătorie.
AL PATRULEA JUDE
Femeia mi se pare cam suspectă.
VOLTARE
E-o creatură josnică, șireată
Și plină de venală desfânare!
CORVINO
De patimă, de simțuri nesătule!

VOLTORE
Fățărnicia ei să nu vă-nșele
Înțelepciunea, venerați părinți.
Chiar astăzi a ademenit un altul,
Un cavaler străin, făcând cu ochiul,
Și dându-i sărutări nerușinate.
E-aici un martor care i-a văzut

Messeigneurs.
LE TROISIÈME JUGE.
Silence, monsieur; vous aurez la liberté de parler et les autres doivent aussi l'avoir.

LE DEUXIÈME JUGE.
Je commence à croire que l'imposture est de ce côté.
LE QUATRIÈME JUGE.
Cette femme est trop passionnée.
VOLTORE.
Vénérables pères, c'est une créature vouée à la prostitution la plus éhontée.
CORVINO.
La plus avide et la plus insatiable, vénérables pères,
VOLTORE.
Que ses simagrées ne surprennent pas votre sagesse ! Aujourd'hui même, elle a amorcé un étranger, un grave chevalier, avec ses regards impudiques, et ses baisers plus lascifs encore. Cet homme les a vus ensemble, sur l'eau, dans une

Together on the water, in a gondola.
MOS: Here is the lady herself that saw them too,
Without. Who then had in the open streets
Pursued them, but for saving her knight's honour.
1st AVOC: Produce that lady.

2nd AVOC: Let her come.

[Exit MOSCA.]
4th AVOC: These things,
They strike with wonder!

3rd AVOC: I am turn'd a stone.

[Re-enter MOSCA with LADY WOULD-BE.]
MOS: Be resolute, madam.

LADY P: Ay, this same is she.

Într-o gondolă pe-amândoi. Poftiți…
MOSCA
E martoră această demnă lady,
Ce i-a vazut acolo, pe amândoi
Și i-ar fi urmărit, dacă onoarea
Iubitului ei soț n-o-mpiedica.

PRIMUL JUDE
Să intre-această doamnă
AL DOILEA JUDE
Da, să vie.
(Iese Mosca.)

AL PATRULEA JUDE
Acest caz e mai mult decât ciudat.

AL TREILEA JUDE
Eu sunt înmărmurit.
(Mosca intră cu lady Politick)

MOSCA
Curaj, madame.
LADY POLITICK

gondole.
MOSCA.
La dame elle-même les en a vus sortir : elle les poursuivait dans les rues publiques pour sauver l'honneur de son époux. Elle est ici.

LE PREMIER JUGE.
Produisez ce témoin.
LE DEUXIÈME JUGE.
Faites-la venir.

LE QUATRIÈME JUGE.
Toutes ces choses nous frappent d'étonnement.
LE TROISIÈME JUGE.
J'en suis pétrifié.
(Mosca rentre avec lady Would-be.)

MOSCA.
Madame, ayez de la résolution.
LADY WOULD-BE, montrant Célia.

[Pointing to CELIA.]
Out, thou camelion harlot! Now thine eyes
Vie tears with the hyaena. Dar'st thou look
Upon my wronged face? I cry your pardons,
I fear I have forgettingly transgrest
Against the dignity of the court—
2nd AVOC: No, madam.

LADY P: And been exorbitant—

2nd AVOC: You have not, lady.

4th AVOC: These proofs are strong.

LADY P: Surely, I had no purpose
To scandalize your honours, or my sex's.

3rd AVOC: We do believe it.

E ea, într-adevăr,
(arată spre Celia)
cameleonul.
Jos masca, prefăcută curvă, ochii-ți
Rivalizează cu ai hienei; cutezi
Să mai privești la fața-mi indignată?
Îmi cer distinse scuze; mi se pare
C-am zgândărat nițel onoarea Curții.

AL DOILEA JUDE
Nu, doamnă.
LADY POLITICK
Am cam depășit măsura.
AL DOILEA JUDE
Nu, doamnă.
AL PATRULEA JUDE
Probele sunt concludente.
LADY POLITICK
N-am vrut să ofensez onoarea voastră
Și-a mea, a sexului frumos.

AL TREILEA JUDE
Vă credem.

C'est bien elle. Oh ! indigne prostituée; maintenant tes pleurs luttent avec les larmes de l'hyène, oses-tu regarder ma face indignée? Messieurs, je vous demande pardon; je crains, en m'oubliant, d'avoir violé la dignité de la cour.

LE DEUXIÈME JUGE.
Non, madame.
LADY WOULD-BE.
Et d'avoir outre-passé les bornes.
LE DEUXIÈME JUGE.
Non, madame.
LE QUATRIÈME JUGE.
Voilà de fortes preuves.
LADY WOULD-BE.
Certainement, je n'avais pas l'intention de scandaliser ni votre honneur ni celui de mon sexe.
LE TROISIÈME JUGE.
Nous le croyons.

LADY P: Surely, you may believe it.

2nd AVOC: Madam, we do.

LADY P: Indeed you may; my breeding
Is not so coarse—

1st AVOC: We know it.

LADY P: To offend
With pertinacy—
3rd AVOC: Lady—

LADY P: Such a presence!
No surely.

1st AVOC: We well think it.

LADY P: You may think it.

1st AVOC: Let her o'ercome. What witnesses have you
To make good your report?

LADY POLITICK
Chiar v-asigur că puteți…
AL DOiLEA JUDE
Am și făcut-o.
LADY POLITICK
Rangul și cultura
Nu mi-ar îngădui…
PRIMUL JUDE
O știm prea bine…
LADY POLITICK
Ca să jicnesc intenționat…
AL TREILEA JUDE
Oh, doamnă…
LADY POLITICK
Un astfel de auditoriu, nu…

PRIMUL JUDE
Vă credem.
LADY POLITICK
Chiar vă rog…
PRIMUL JUDE
Da, bine, bine, trecem mai departe. (Către acuzați.)

LADY WOULD-BE.
Oh ! certes, vous pouvez le croire.
LE DEUXIÈME JUGE.
Nous le croyons en effet.
LADY WOULD-BE.
Vous le devez, en vérité; mon éducation n'a pas été assez grossière.,.
LE QUATRIÈME JUGE.
Nous le savons.
LADY WOULD-BE.
Pour offenser avec persistance...
LE TROISIÈME JUGE.
Madame.
LADY WOULD-BE.
Une assemblée aussi auguste ! Non, en vérité.
LE PREMIER AVOCAT.
Nous le pensons.
LADY WOULD-BE.
Vous pouvez bien le penser.
LE PREMIER AVOCAT.
Laissez-lui le dernier mot.—(A Bonario.) Quels témoins avez-vous pour appuyer

BON: Our consciences.

CEL: And Heaven, that never fails the innocent.

4th AVOC: These are no testimonies.

BON: Not in your courts,
Where multitude and clamour overcomes.

1st AVOC: Nay, then, you do wax insolent.
[Re-enter OFFICERS, bearing VOLPONE on a couch.]
VOLT: Here, here,
The testimony comes that will convince,
And put to utter dumbness their bold tongues.
See here, grave fathers, here's the ravisher,
Insulter of men's wives, the great

Ce martori veți cita-n favoarea voastră?
BONARIO
Conștiința mea curată.
CELIA
Cerul, care
Nu-l părăsește pe nevinovat.
AL PATRULEA JUDE
Aceștia nu sunt martori.
BONARIO
Da, nu sunt
Pentru justiția unde izbândește
Numai fațada și obrăznicia.
PRIMUL JUDE
Acuma sunteți și neobrăzați!
(Intră funcționarii judecătorești cu Volpone pe targă.)
VOLTORE
Poftiți, poftiți, sosește mărturia
Care vă va convinge, amuțind
Impertinența lor nerușinată!
Prea înțelepți părinți, priviți aici,
Așa arată, dar, siluitorul
Și impostorul, mare desfrânat.

votre accusation ?
BONARIO.
Nos consciences.
CÉLIA.
Et le ciel qui ne manque jamais aux innocents.
LE QUATRIÈME JUGE.
Ce ne sont pas là des témoignages.
BONARIO.
Peut-être pas dans vos cours de justice, où la multitude et les clameurs triomphent.

LE PREMIER JUGE.
Voilà que vous devenez insolent.
(Les officiers de justice rentrent et apportent Volpone sur un lit.)
VOLTORE.
Voici, voici le témoin qui va vous convaincre et rendre muettes leurs langues audacieuses. Voyez ici, ô vénérables pères, voyez le ravisseur, ce chevaucheur de dames mariées, ce grand imposteur, ce voluptueux raffiné ! Ne

impostor,
The grand voluptuary! Do you not think
These limbs should affect venery? or these eyes
Covet a concubine? Pray you mark these hands;
Are they not fit to stroke a lady's face?—
Perhaps he doth dissemble!
BON: So he does.

VOLT: Would you have him tortured?

BON: I would have him proved.

VOLT: Best try him with goads or burning irons;
Put him to the strappado: I have heard
The rack hath cured the gout; 'faith, give it him,
And help him of a malady! be courteous.
I'll undertake, before these honoured fathers,
He shall have yet as many left diseases

Închipuiți-vă-acest trup stârnind
Amorul pătimaș și acești ochi
Râvnind la ibovnică; observați
Aceste mâini, sunt ele dar în stare
Să mangâie un sân frumos, sau poate
Că totul nu-i decât o amăgire?!

BONARIO
Ba chiar așa-i.
VOLTORE
La cazne vreți să-l puneți?
BONARIO
L-aș pune, ca să iasă adevărul.
VOLTORE
Cu ghimpi, cu fierul rosu sfârtecați-l,
Trăgeți-mi-l pe roată. Am auzit
Că deseori tortura lecuiește
De gută; poate-l vindecați de asta,
Dar boli i-ar mai rămâne-atât de multe
(către Celia)
De câte ori ți-ai înșelat bărbatul
(Către Bonario)

pensez-vous pas que ces membres soient aptes aux plaisirs de Vénus, et que ces regards convoitent une concubine ? Tenez, voyez ces mains; sont-elles faites pour caresser le sein d'une dame?—Peut-être il dissimule ?

BONARIO.
Oui.
VOLTORE.
Voulez-vous qu'on le torture?
BONARIO.
Je voudrais qu'on fît des recherches.
VOLTORE.
Non ! Il vaut mieux essayer sur lui les aiguillons ou les fers rouges; menez-le à l'estrapade. J'ai entendu dire que la question guérissait de la goutte. En vérité, donnez-la lui ; guérissez-le d'une de ses maladies. Soyez courtois. J'entreprendrai de prouver, devant ces honorables pères, qu'il lui restera encore plus de maladies

As she has known adulterers, or thou strumpets.
Oh, my most equal hearers, if these deeds,
Acts of this bold and most exorbitant strain,
May pass with sufferance; what one citizen
But owes the forfeit of his life, yea, fame,
To him that dares traduce him? Which of you
Are safe, my honour'd fathers? I would ask,
With leave of your grave fatherhoods, if their plot
Have any face or colour like to truth?
Or if unto the dullest nostril here
It smell not rank and most abhorred slander?
I crave your care of this good gentleman,
Whose life is much endangered by their fable;
And as for them, I will conclude with

Și câte țiitoare ai avut!
Cinstit auditoriu, dacă fapte
De pomină, rămân nepedepsite,
Dacă un cetățean își poate pierde
Și viața și onoarea, dintr-o pâră
A primului venit, un mincinos,
Atuncea chiar din dumneavoastră, nobili
Părinți, cine-ar mai fi în siguranță
Îngăduiți-mi să vă-ntreb acuma
De-a mai rămas ceva adevărat
Din tot complotul lor; de nu miroase
De la distanță, doar a calomnie.
Eu vă implor să v-aplecați cu grijă
Asupra vieții nobilului domn,
Primejduită de povestea asta.
Cât despre ei, concluzia noastră este:
Că oameni vicioși sub stăpânirea
Unor simțiri neînfrânate, credem
Că-s gata la orice, cu îndrăzneala
Ce săvârșește marile păcate.

que ta complice n'a commis d'adultères, et que toi tu n'as connu de filles de joie. — O mes équitables auditeurs ! si de pareils faits, si de tels actes audacieux, exorbitants, doivent être tolérés, quel est le citoyen qui ne se verra pas exposé à perdre sa vie et même sa réputation au caprice du premier qui voudra le calomnier. Qui de vous sera sauf ? Je voudrais demander, avec la permission de ces vénérables pères, si leur complot a quelque apparence ou quelque couleur de vérité, ou s'il ne révèle pas aux narines les plus obtuses l'odeur fétide de la plus abominable calomnie. Ayez, je vous en conjure, quelque souci de ce bon gentilhomme dont la vie est mise en grand péril par leurs fables ; et, quant à eux, je conclus que les gens vicieux, quand ils sont violents et endurcis dans des actes impies, sont comme incarnés dans le mal. Les actions damnables sont celles qui se commettent avec le plus d'effronterie.

<table>
<tr><td>this:
That vicious persons, when they're hot and fleshed
In impious acts, their constancy abounds;
Damn'd deeds are done with greatest confidence.</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>1st AVOC: Take them to custody, and sever them.</td><td>PRIMUL JUDE
Duceți-i la arest și despărțiți-i!</td><td>LE PREMIER JUGE.
Qu'on les mette en prison, et qu'on les sépare !</td></tr>
<tr><td>2nd AVOC: 'Tis pity two such prodigies should live.</td><td>AL DOILEA JUDE
Să-ți ieși din fire cum de poți trăi
Asemenea dihănii.</td><td>LE DEUXIÈME JUGE.
C'est une pitié, qu'il y ait au monde deux pareils monstres.</td></tr>
<tr><td>1st AVOC: Let the old gentleman be returned with care;
[Exeunt OFFICERS with VOLPONE.]
I'm sorry our credulity hath wronged him.</td><td>PRIMUL JUDE
Transportați-l
Cu grijă-acasă pe bătrânul domn.
(Portăreii ies cu Volpone.)
Mă tem că i-am pricinuit vreun rău.</td><td>LE PREMIER JUGE.
Ramenez chez lui le vieux gentilhomme, avec de grands soins. (Les officiers de justice remportent Volpone.) Je suis fâché que notre crédulité lui ait fait une pareille injustice.</td></tr>
<tr><td>4th AVOC: These are two creatures!</td><td>AL PATRULEA JUDE
Ce creaturi neruşinate!</td><td>LE QUATRIÈME JUGE.
Ce sont deux méchantes créatures.</td></tr>
<tr><td>3rd AVOC: I've an earthquake in me.</td><td>AL TREILEA JUDE
E un cutremur de pământ!</td><td>LE TROISIÈME JUGE.
J'en ai tout un tremblement de terre dans le corps.</td></tr>
</table>

2nd AVOC: Their shame even in their cradles fled their faces.

4th AVOC [To VOLT.]: You have done a worthy service to the state, sir,
In their discovery.

1st AVOC: You shall hear, ere night,
What punishment the court decrees upon them.

[Exeunt AVOCAT., NOT., and OFFICERS with BONARIO and CELIA.]
VOLT: We thank your fatherhoods.—How like you it?

MOS: Rare.
I'd have your tongue, sir, tipt with gold for this;
I'd have you be the heir to the whole city;
The earth I'd have want men ere you want living;
They're bound to erect your statue in St.

AL DOILEA JUDE
Din leagăn,
Pe chipul lor s-a arătat rușinea!
AL PATRULEA JUDE
(lui Voltore)
O mare slujbă ați făcut Veneției
Dând în vileag pe vinovați.
PRIMUL JUDE
Rosti-vom
Chiar înainte de căderea nopții
Cu ce pedeapsă se vor pedepsi!
(Ies judecătorii, Notario și portăreii cu Bonario și Celia.)
VOLTARE
Vă mulțumim, prea venerabililor.
Cum ți-a plăcut?
MOSCA
Grozav. Dac-aș putea
V-aș polei cu aur gura asta,
Moștenitoru-ntregului oraș
V-aș face, omorând locuitorii.
Ar trebui statuie să vă-nalțe
În Piazza di San Marco. Signor Corvino,

LE DEUXIÈME JUGE.
La rougeur de la honte n'a jamais coloré leurs joues depuis le berceau.
LE QUATRIÈME JUGE, à Voltore.
Vous avez rendu un véritable service à l'État, en les démasquant, monsieur l'avocat.
LE PREMIER JUGE.
Vous apprendrez, avant le soir, quel châtiment la justice leur aura imposé.

(Les juges, le greffier et les officiers s'en vont, ainsi que Bonario et Célia.)
VOLTORE.
Nous remercions vos paternités.—Qu'en dites-vous?
MOSCA.
Parfait! Je voudrais que l'on doublât d'or votre langue, à cause de votre éloquence ; je voudrais vous voir l'héritier de toute la cité; je voudrais que la terre manquât d'hommes avant que vous ne manquassiez de rentes. Ils se verront

Mark's.
Signior Corvino, I would have you go
And show yourself that you have
conquer'd.

CORV: Yes.

MOS: It was much better that you should
profess
Yourself a cuckold thus, than that the
other
Should have been proved.
CORV: Nay, I considered that:
Now it is her fault:

MOS: Then it had been yours.

CORV: True: I do doubt this advocate
still.
MOS: I'faith
You need not, I dare ease you of that
care.
CORV: I trust thee, Mosca.

Aş vrea să vă plimbaţi niţel prin târg
Să afle lumea cum aţi izbândit.

CORVINO
Desigur.
MOSCA
Mult mai bine-aţi procedat
Recunoscându-vă ca-ncornorat
Decât să izbândească adversarii.

CORVINO
Am cântărit-o bine treaba asta,
Acuma vinovată iese ea.
MOSCA
Alminteri aţi fi fost domnia voastră.
CORVINO
O fi; eu nu mă-ncred în avocat.
MOSCA
Mă judecaţi greşit. Fiţi fără grijă.

CORVINO

forcés de vous ériger une statue sur la place Saint-Marc. — Monsieur Corvino, je voudrais vous voir sortir et vous promener par la ville; car vous avez triomphé.
CORVINO.
Oui, certes.
MOSCA, à l'oreille de Corvino.
Il vaut bien mieux, en effet, que vous vous soyez proclamé cocu, que coupable de l'autre chose.

CORVINO.
C'est bien à quoi j'ai réfléchi. Et ç'a été sa faute à elle.
MOSCA.
Et c'eût été la vôtre, autrement.
CORVINO.
C'est vrai; je me méfie encore de l'avocat.
MOSCA.
Vous avez tort, en vérité. J'ose vous soulager de ce souci.
CORVINO.

[Exit.]
MOS: As your own soul, sir.

CORB: Mosca!

MOS: Now for your business, sir.

CORB: How! have you business?

MOS: Yes, yours, sir.

CORB: Oh, none else?

MOS: None else, not I.

CORB: Be careful, then.

MOS: Rest you with both your eyes, sir.

CORB: Dispatch it.

Mă-ncred în tine Mosca…
(Iese Corvino.)
MOSCA
Trup și suflet!
CORBACCIO
Mosca!
MOSCA
Să trecem la afaceri, sir!
CORBACCIO
Dar ce afaceri?
MOSCA
Ale dumneavoastră!
CORBACCIO
Altele n-ai?
MOSCA
Se poate?
CORBACCIO
Ia aminte.
MOSCA
Puteți fi fără grijă, domnule
CORBACCIO

J'ai confiance en toi, Mosca.
(Il sort.)
MOSCA.
Comme en vous-même, monsieur.
CORBACCIO.
Mosca ?
MOSCA.
Maintenant, à votre affaire, monsieur.
CORBACCIO.
Vous avez à faire ?
MOSCA, plus haut.
Je parle de votre affaire.
CORBACCIO.
De la mienne seule.
MOSCA.
D'aucune autre, monsieur.
CORBACCIO.
Prends des précautions.
MOSCA.
Dormez des deux yeux, monsieur.
CORBACCIO.
Dépêche-toi.

Grăbește-o! [15]

MOS: Instantly.

MOSCA
Neapărat!

MOSCA.
A l'instant.

CORB: And look that all,
Whatever, be put in, jewels, plate, moneys,
Household stuff, bedding, curtains.

CORBACCIO
Și vezi, aibi grijă
De toate: scule, aur, acareturi,
Tot, paturi, draperii…

CORBACCIO.
Fais bien tout fermer, tout; les bijoux, l'argenterie, les espèces, le mobilier, la literie, lés rideaux.

MOS: Curtain-rings, sir.
Only the advocate's fee must be deducted.

MOSCA
Pân-la belciuge;
Voi lua doar banii pentru avocat.

MOSCA.
Et les anneaux de rideaux, monsieur; seulement, il faut réserver les honoraires de l'avocat.

CORB: I'll pay him now; you'll be too prodigal.

CORBACCIO
Pe ăsta-l plătesc eu; tu ești prea darnic.

CORBACCIO.
Je vais les payer moi-même, tu serais trop prodigue.

MOS: Sir, I must tender it.

MOSCA
Dar eu trebuie să-i remit onorariul!

MOSCA.
Monsieur, je les lui présenterai de votre part.

CORB: Two chequines is well.

CORBACCIO
Doi țechini îi ajung.

CORBACCIO.
Deux sequins suffisent ?

MOS: No, six, sir.

MOSCA
Nu, măcar șase.

MOSCA.
Il en faut six, monsieur.

[15] Moartea lui Volpone (n.t.).

CORB: 'Tis too much.

MOS: He talked a great while;
You must consider that, sir.

CORB: Well, there's three—

MOS: I'll give it him.

CORB: Do so, and there's for thee.

[Exit.]
MOS [Aside.]: Bountiful bones! What horrid strange offence
Did he commit 'gainst nature, in his youth,
Worthy this age?
[To VOLT.]—You see, sir, how I work
Unto your ends: take you no notice?

VOLT: No,
I'll leave you.

CORBACCIO
Asta-i prea mult!
MOSCA
Dar țineți totuși seama
Cât a vorbit de mult.
CORBACCIO
Ei, ține trei.
MOSCA
Am să i-i dau.
CORBACCIO
Bun; ăștia-s pentru tine.
(Iese.)
MOSCA
(aparte)
Schelet mărinimos! Ce greu păcat
Protivnic firii va fi săvârșit
În tinerețe, pentru că natura
Să se răzbune astfel, la bătrânețe!...
(către Voltore)
Vedeți, iubite domn, cât mă trudesc,
Numai in interesul dumneavoastră?
VOLTORE
Da, da: acum te las.

CORBACCIO.
C'est trop.
MOSCA.
Il a parlé longtemps; vous devez considérer cela, monsieur.
CORBACCIO.
Eh bien ! en voilà trois.
MOSCA.
Je vais les lui donner.
CORBACCIO.
Fais-le, et voilà pour toi.
(Il sort.)
MOSCA.
Par les ossements des saints, quelle étrange offense a-t-il commise contre la nature, lorsqu'il était jeune, pour mériter une pareille vieillesse ! (A Voltore.) Vous voyez, monsieur, comme j'ai travaillé dans vos intérêts. N'en faites pas semblant.

VOLTORE.
Non! je vais vous quitter.

[Exit.]
MOS: All is yours, the devil and all:
Good advocate!—Madam, I'll bring you home.

LADY P: No, I'll go see your patron.

MOS: That you shall not:
I'll tell you why. My purpose is to urge
My patron to reform his Will; and for
The zeal you have shown to-day, whereas before
You were but third or fourth, you shall be now
Put in the first; which would appear as begged,
If you were present. Therefore—
LADY P: You shall sway me.

[Exeunt.

(Iese.)
MOSCA
Și tot bănetul
E doar al tău, plus dracul pe deasupra:
Bunule avocat!... Stimată doamnă,
Să vă conduc acasă.
LADY POLITICK
Nu; m-aș duce
Să-l văd și pe stăpânul dumitale.
MOSCA
Ba asta nu, și să vă spun de ce:
Vreau să-l conving să-și schimbe testamentul.
Și ca răsplată pentru zelul de-astăzi,
Să nu vă-nscrie acolo mai la coadă,
Ci cea dintâi dintre moștenitori.
Ducându-vă acum la el, s-ar zice
Că mergeți la cerșit…

LADY POLITICK
Nu. Vai de mine,
Atunci fac precum zici c-ar fi mai bine!
(Ies).

(Il sort.)
MOSCA.
Tout est à vous, le diable et le reste, bon avocat. (A lady Wouid-be.) Madame, je vais vous ramener chez vous.

LADY WOULD-BE.
Non, je veux aller voir votre patron.

MOSCA.
C'est ce qu'il ne faut pas faire; je vais vous dire pourquoi. J'ai le projet de décider mon maître à modifier son testament ; et en récompense du zèle que vous avez montré aujourd'hui, au lieu d'être au troisième ou quatrième rang, vous serez au premier; vous auriez l'air de le demander vous-même, si vous étiez présente; c'est pourquoi...
LADY WOULD-BE.
Je me laisse gouverner par vos avis.

(Ils sortent.)

ACT V.
SCENE I.

A Room In VOLPONE'S House.

Enter VOLPONE.

VOLP: Well, I am here, and all this brunt is past.
I ne'er was in dislike with my disguise
Till this fled moment; here 'twas good, in private;
But in your public,—cave whilst I breathe.
'Fore God, my left leg 'gan to have the cramp,
And I apprehended straight some power had struck me
With a dead palsy: Well, I must be merry,
And shake it off. A many of these fears
Would put me into some villainous disease,
Should they come thick upon me; I'll

ACTUL V
SCENA 1

O cameră în casa lui Volpone.

Intră Volpone.

VOLPONE
Oh, iată-mă-ndărăt, scăpat de luptă,
Nicicând nu m-am simțit atât de prost
Maimuțărindu-mă, ca azi acolo;
Acasă, hai, mai merge; dar în public
N-o mai repet cât voi trăi. Simțeam
Cârceii cum mă prind și mă temeam
Să nu mă ia damblaua. Dar acuma
Să fiu din nou voios și fără griji.
Cu multe sperietori de feul ăsta
Mă-nbonăvesc de-a binelea; aș face
Mai bine să le ocolesc cât pot.
Să mi se-aducă-o cupă de vin vechi
S-alung departe aceste gânduri negre.
(Bea.)
Hm, hm, acuma parcă mi-a trecut,
Sunt iar stăpân pe mine. Îmi lipsește

ACTE V.
SCÈNE PREMIÈRE.

Une chambre dans la maison de Volpone.

VOLPONE, seul.

VOLPONE.

Enfin, me voilà ici, et la bourrasque est passée ! Je n'ai jamais été dégoûté de mon déguisement comme en cette dernière circonstance ; ici, dans ma maison, c'était bien; mais, devant tout un public, il y avait à prendre garde ; je commençais à sentir une crampe dans la jambe gauche, et je craignais qu'une puissance inconnue ne me frappât de paralysie; bah! je dois être content, et secouer toutes ces idées ; de pareilles terreurs finiraient par amener en moi quelque vilaine maladie, si elles se représentaient trop souvent. Il faut prévenir cela. Qu'un bol de vin vigoureux chasse de mon cœur cette humeur mélancolique. (Il boit.) Hum, hum, hum.

prevent 'em.
Give me a bowl of lusty wine, to fright
This humour from my heart.
[Drinks.]
Hum, hum, hum!
'Tis almost gone already; I shall conquer.
Any device, now, of rare ingenious knavery,
That would possess me with a violent laughter,
Would make me up again.
[Drinks again.]
So, so, so, so!
This heat is life; 'tis blood by this time:—Mosca!
[Enter MOSCA.]
MOS: How now, sir! does the day look clear again?
Are we recover'd, and wrought out of error,
Into our way, to see our path before us?
Is our trade free once more?

O poznă mai de haz, să-mi viu în fire.
(Bea.)
La inimă te unge. Sănătate
Și apă vie beau! Hei, Mosca! Mosca!

(Intră Mosca)
MOSCA
Ei, domnule? Se-nseninează iarăși?
Suntem restabiliți și fără pată,
Și calea de urmat ne este clară:
O luăm de la-nceput!

C'est presque déjà dissipé: je triompherai. Quelque invention d'une ingénieuse fourberie qui m'arracherait un rire violent achèverait de me remettre. (Il boit encore.) Bien, bien, bien ! cette chaleur, c'est la vie! ce vin, c'est du sang !—Mosca ?

MOSCA, entrant.
MOSCA
Eh bien ! monsieur, comment allons-nous ? Le temps vous paraît-il éclairci ? Nous retrouvons-nous sur nos pieds? Avons-nous balayé le chemin devant nous, de façon à marcher sans obstacle ? Avons-nous encore une fois le champ libre?

VOLP: Exquisite Mosca!

MOS: Was it not carried learnedly?

VOLP: And stoutly:
Good wits are greatest in extremities.

MOS: It were a folly beyond thought, to trust
Any grand act unto a cowardly spirit:
You are not taken with it enough, methinks.

VOLP: Oh, more than if I had not been opposed:
The pleasure of all woman kind's not like it.

MOS: Why, now you speak, sir. We must here be fix'd;
Here we must rest; this is our masterpiece;

VOLPONE
Grozav ești, Mosca!

MOSCA
M-am priceput s-o-ntorc, ce spui?

VOLPONE
Dibaci
Și îndrăzneț; un om deștept în toate,
La-ncurcături arată el ce poate!

MOSCA
Nimic nu-i mai prostesc decât să-l lași
Pe-un ageamiu să-ți facă-o treabă grea,
Dar pare-mi-se, nu ești prea-ncântat,
Pe cât s-ar cuveni, stăpâne.

VOLPONE
O,
Mai mult decât dac-aș fi posedat-o.
Plăcerea păcălelii-i mult mai mare.
Da, ai dreptate, dar acum, ne-ajungă!

MOSCA
Așa ne-nvață soarta. Pe-acești lauri,
Acum să ne-odihnim; desăvârșit-am
O capodoperă. Ar fi greșit

VOLPONE.
Exquis Mosca !

MOSCA.
N'avons-nous pas conduit cela savamment?

VOLPONE.
Et vigoureusement? C'est dans les moments extrêmes que les bons esprits se reconnaissent.

MOSCA.
Ce serait une folie inimaginable de confier une affaire de grande importance à un cœur lâche. Il semble que vous ne soyez pas encore très-enchanté de tout cela.

VOLPONE.
Oh ! je le suis plus que si j'avais possédé ce tendron ; tous les plaisirs que peut donner le sexe féminin ne sont rien auprès de cette victoire.

MOSCA.
A la bonne heure, voilà parler ! Nous devons enrayer maintenant; nous ne pouvons aller au delà; c'est notre chef-

We cannot think to go beyond this.

VOLP: True,
Thou hast play'd thy prize, my precious Mosca.
MOS: Nay, sir,
To gull the court—

VOLP: And quite divert the torrent
Upon the innocent.

MOS: Yes, and to make
So rare a music out of discords—

VOLP: Right.
That yet to me's the strangest, how thou hast borne it!
That these, being so divided 'mongst themselves,
Should not scent somewhat, or in me or thee,

Să mai cătăm a făptui o alta.

VOLPONE
Pe frunte o cunună ți se cade,
Neprețuite Mosca!
MOSCA
Și-încă cum.
Trăgând pe sfoară Curtea…
VOLPONE
Și schimbând
Șuvoiul mânios asupra celor
Nevinovați.
MOSCA
Dar mai ales aflând
Mijlocul de-a uni-ntr-o melodie,
Atâtea vrăjmășii!
VOLPONE
Da, mi se pare
O ciudățenie cum de ai reușit!
Când între ei discordia domnește,
Se dușmănesc, cum de n-au bănuit
Că-s trași pe sfoară și sau încrezut
În mine și în tine și în ei.

d'œuvre, et nous ne pouvons penser à mieux faire.
VOLPONE.
C'est vrai. Tu as remporté le prix, mon précieux Mosca.
MOSCA.
En effet, tromper la cour…

VOLPONE.
Détourner le torrent et le jeter sur l'innocent.

MOSCA.
Oui, et tirer une harmonie de tous ces personnages discordants...

VOLPONE.
C'est vrai. Ce qui me paraît le plus étrange, c'est que tu aies pu réussir, et que ces gens, si divisés d'intérêts entre eux, n'aient pas flairé quelque chose en toi ou en moi, et n'aient pas eu quelque soupçon les uns des autres.

Or doubt their own side.
MOS: True, they will not see't.
Too much light blinds them, I think. Each of them
Is so possest and stuft with his own hopes,
That any thing unto the contrary,
Never so true, or never so apparent,
Never so palpable, they will resist it—
VOLP: Like a temptation of the devil.

MOS: Right, sir.
Merchants may talk of trade, and your great signiors
Of land that yields well; but if Italy
Have any glebe more fruitful than these fellows,
I am deceiv'd. Did not your advocate rare?

VOLP: O—"My most honour'd fathers, my grave fathers,

MOSCA
E-adevărat că n-au vazut nimic,
Lumina i-a orbit; era prea tare.
Atât de sigur este fiecare
De realizarea țelurilor lui,
Încât nici adevărul nu-l mai crede.

VOLPONE
Ca niște ispitiri ale Satanei.

MOSCA
Așa, stăpâne. Negustorul poate
Să-și laude negoțul lui și marfa;
Un senior să-și laude moșia;
Dar ce negustorie învârtesc
Amicii noștri, nu-s în țara toată
Comori, ca să le răsplătească dibăcia!
De pildă avocatul dumitale…

VOLPONE
„Prea înțelepți și venerați părinți,

MOSCA.
Vraiment ils ne voient rien, la trop grande lumière les éblouit, je crois ; chacun d'eux est tellement possédé et farci de ses propres espérances, que rien de ce qui peut leur être contraire ne leur paraît sensible, malgré l'apparence, la probabilité et l'évidence.

VOLPONE.
C'est comme une irrésistible tentation du démon.

MOSCA.
Exactement, monsieur. Les négociants peuvent parler des bénéfices de leur commerce, et nos grands seigneurs, des revenus de leurs terres; mais si l'Italie a des fonds de commerce et des fermes qui rendent plus que ces gaillards-là, je serais bien trompé.—Votre avocat n'a-t-il pas été admirable?

VOLPONE.
Oh! « mes très-honorés pères, mes

Under correction of your fatherhoods,
What face of truth is here? If these strange deeds
May pass, most honour'd fathers" — I had much ado
To forbear laughing.
MOS: It seem'd to me, you sweat, sir.

VOLP: In troth, I did a little.

MOS: But confess, sir,
Were you not daunted?

VOLP: In good faith, I was
A little in a mist, but not dejected;
Never, but still my self.

MOS: I think it, sir.
Now, so truth help me, I must needs say this, sir,
And out of conscience for your advocate:
He has taken pains, in faith, sir, and deserv'd,

Îngăduiți-mi să vă întreb acuma
De-a mai rămas ceva adevărat
Din tot complotul ăsta mizerabil!..."
Abia mă mai țineam să nu pufnesc.

MOSCA
Mi se părea că te treceau sudori, sir.
VOLPONE
Se poate, nițeluș…
MOCA
Mărturisește
Că tot ți-era puțină teamă.
VOLPONE
Da,
Eram cam uluit, dar nu speriat;
Nu mă prea simțeam în apele mele.
MOSCA
Ei, cred și eu! Săracul, avocatul
S-a ostenit destul cu adevărul;
După părerea mea, a meritat
Din plin răsplata altei păcăleli.

vénérables pères, avec la permission de vos paternités, où est ici la vérité, si de si étranges actes sont tolérés, mes très-honorables pères ? » J'avais beaucoup de peine à m'empêcher d'éclater de rire.

MOSCA.
Il me semblait que vous étiez en sueur.
VOLPONE.
En vérité, je suais un peu.
MOSCA.
Allons, avouez, monsieur, que vous étiez effrayé.
VOLPONE.
A dire vrai, j'étais un peu dans le brouillard, mais non découragé. Oh ! jamais; j'étais encore moi-même.
MOSCA.
J'y songe, monsieur : je dois le dire en honneur de la vérité et par conscience, votre avocat a pris beaucoup de peine, monsieur, et a mérité, selon mon pauvre jugement, je le dis sous toute réserve et

In my poor judgment, I speak it under favour,
Not to contrary you, sir, very richly—
Well—to be cozen'd.
VOLP: Troth, and I think so too,
By that I heard him, in the latter end.

MOS: Oh, but before, sir: had you heard him first
Draw it to certain heads, then aggravate,
Then use his vehement figures—I look'd still
When he would shift a shirt: and, doing this
Out of pure love, no hope of gain—

VOLP: 'Tis right.
I cannot answer him, Mosca, as I would,
Not yet; but for thy sake, at thy entreaty,
I will begin, even now—to vex them all,
This very instant.

VOLPONE
E și părerea mea, cu toate că
N-am auzit decât sfârșitul.
MOSCA
O,
Dar începutul, sir: să-l fi văzut
Ce frumușel a-ntors-o din condei,
Să le câștige-ncrederea, apoi
Făcând figuri de stil, în gura mare,
Credeam că-l crapă pieptul!
Și toate astea doar din prietenie,
Cu niciun dram de interes meschin…
VOLPONE
Da, Mosca, nu-l pot însă răsplăti,
Cum ai vrea tu; dar fiindcă intervii,
Am să le pun la cale una bună
Să-i usture pe toți la sânge.

sans vouloir vous contrarier, il a mérité, monsieur, d'être richement... dupé.

VOLPONE.
Je le pense aussi; pourtant je n'ai entendu que la fin de sa harangue.
MOSCA.
Et le commencement, monsieur ! Si vous l'aviez entendu entamer certains sujets, ensuite les aggraver; et quel luxe de métaphores! Je m'attendais à ce qu'il voulût changer de chemise,—tout cela par affection pure et sans espoir de gain.

VOLPONE.
Il avait raison. Je ne saurais, quant à présent, m'acquitter envers lui comme je le voudrais; mais pour toi, à ta prière, je veux commencer, à l'instant même et sur l'heure, à leur donner la torture à tous.

MOS: Good sir.

VOLP: Call the dwarf
And eunuch forth.
MOS: Castrone, Nano!

[Enter CASTRONE and NANO.]
NANO: Here.

VOLP: Shall we have a jig now?

MOS: What you please, sir.

VOLP: Go,
Straight give out about the streets, you two,
That I am dead; do it with constancy,
Sadly, do you hear? Impute it to the grief
Of this late slander.
[Exeunt CAST. and NANO.]
MOS: What do you mean, sir?

VOLP: Oh,

MOSCA
Bravo.
VOLPONE
Cheamă piticul și-eunucul, iute.
MOSCA
Castrone, Nano!
(Intră Castroae și Nano).
NANO
Prezent.
VOLPONE
Ce-ați zice voi de-o nouă farsă?
MOSCA
Precum vă este bunul plac, stăpâne.
VOLPONE
Duceți-vă prin târg și spuneți lumii
Că v-a murit stăpânul. Întristați,
Le povestiți cu patos. Înțeles?
Spuneți că mi s-a tras de la scandal.

(Castrone și Nano ies)
MOSCA
Și care-ți este planul, ce-ai de gând?
VOLPONE

MOSCA.
Mon bon monsieur?
VOLPONE.
Appelle le nain et l'eunuque.
MOSCA.
Castrone! Nano!
(Entrent Nano et Castrone.)
NANO.
Nous voici.
VOLPONE.
Quel intermède allons-nous jouer?
MOSCA.
Celui qui vous plaira, monsieur.
VOLPONE.
Allez, parcourez les rues, tous les deux, et dites que je suis mort; dites-le positivement et avec gravité, entendez-vous? Imputez ma mort au chagrin de cette dernière calomnie.
(Castrone et Nano sortent.)
MOSCA.
Que pensez-vous faire, monsieur?
VOLPONE.

I shall have instantly my Vulture, Crow,
Raven, come flying hither, on the news,
To peck for carrion, my she-wolf and all,
Greedy and full of expectation—

MOS: And then to have it ravished from their mouths!

VOLP: 'Tis true. I will have thee put on a gown,
And take upon thee, as thou wert mine heir:
Shew them a will; Open that chest, and reach
Forth one of those that has the blanks; I'll straight
Put in thy name.
MOS [Gives him a paper.]: It will be rare, sir.

VOLP: Ay,
When they e'en gape, and find themselves deluded—

Când vor afla, să-i vezi cum dau năvală
Vulturul, corbul, cioara, să ciupească
Și ei din stârv, veni-va și lupoaica,
Cu toții, lacomi, plini de nerăbdare!

MOSCA
Și-o să-i lăsăm cu buzele umflate!

VOLPONE
Întocmai. Să te-mbraci în haina mea,
Și să te porți ca un urmaș legitim,
Cu testament în regulă, la mână:
Deschide scrinul ăsta să te trec
Pe unul redactat în alb.

MOSCA
Ce glumă!
(Îi dă hârtia)
VOLPONE
Or să rămână toți gură-căscată
Când or să se descopere-nșelați…

Oh ! nous allons voir accourir à cette nouvelle mon vautour, mon corbeau, mon épervier, le bec aiguisé pour becqueter ma charogne. Puis ma louve et tous les autres, avides, affamés, pleins d'espoir...

MOSCA.
Arriveront pour voir leur proie arrachée à leurs lèvres.

VOLPONE.
Sans doute. Je veux que tu te mettes une robe et que tu prennes l'extérieur d'un homme qui a hérité de moi ; montre-leur un testament. Ouvre ce secrétaire et prends l'un de ceux dont les noms sont en blanc ; je vais de suite y inscrire le tien.

MOSCA.
Oh ! ce sera rare.

VOLPONE.
Oui ! avoir la bouche toute grande ouverte et se voir dupé...

MOS: Yes.

VOLP: And then use them scurvily!
Dispatch, get on thy gown.

MOS [putting on a gown.]: But what, sir, if they ask
After the body?

VOLP: Say, it was corrupted.

MOS: I'll say it stank, sir; and was fain to have it
Coffined up instantly, and sent away.

VOLP: Anything; what thou wilt. Hold, here's my will.
Get thee a cap, a count-book, pen and ink,
Papers afore thee; sit as thou wert taking
An inventory of parcels: I'll get up
Behind the curtain, on a stool, and hearken;

MOSCA
Da.
VOLPONE
Tu să-i iei de sus! Grăbește-te
Îmbracă-te-n halatul meu!
MOSCA
(îmbrăcându-se)
Stăpâne,
Dar dacă-ntreabă unde ți-e cadavrul?
VOLPONE
Le spui că am intrat în putrefacție.
MOSCA
Am să le spun că-atât de rău puțeai,
Încât te-am dus la groapă imediat.

VOLPONE
Le spui ce vrei. Aici e testamentul.
Ia-ți și boneta. Un registru, tocul
Și călimara, răspândește-n juru-ți
Hârtii, ca și cum faci un inventar.
Eu am să stau ascuns după perdea,
Trăgând cu ochiul, cum fac fețe-fețe;
Și parcă simt cum am să mor de râs.

MOSCA.
Oui-da.
VOLPONE.
Et comme tu les traiteras avec dédain ! Dépêche-toi, revêts ta robe.
MOSCA, s'habillant.
Mais s'ils demandent à voir votre corps.

VOLPONE.
Tu leur diras qu'il était pourri.
MOSCA.
Oui, qu'il sentait mauvais, et que j'ai dû le mettre de suite dans une bière et l'enterrer.
VOLPONE.
Oui, tout ce que tu voudras. Tiens ! voici le testament ; mets-toi un bonnet, prends un livre de compte, une plume et de l'encre; des papiers devant toi; assieds-toi comme si tu faisais l'inventaire des meubles; moi je serai derrière le rideau, sur un tabouret, et j'écouterai. De temps

Sometime peep over, see how they do look,
With what degrees their blood doth leave their faces,
O, 'twill afford me a rare meal of laughter!
MOS [putting on a cap, and setting out the table, etc.]: Your advocate will turn stark dull upon it.
VOLP: It will take off his oratory's edge.
MOS: But your clarissimo, old round-back, he
Will crump you like a hog-louse, with the touch.
VOLP: And what Corvino?
MOS: Oh, sir, look for him,
To-morrow morning, with a rope and dagger,
To visit all the streets; he must run mad.
My lady too, that came into the court,
To bear false witness for your worship

MOSCA
(își pune boneta, se așează la masă, etc.)
Cred că-avocatul are să turbeze.
VOLPONE
Da, asta o să-i strice elocința.
MOSCA
Iar onorabilul butoi, clarism,
Ca un păduche stors are să crape.
VOLPONE
Dar Corvino?
MOSCA
De mâine dimineață,
Îl vei găsi pe străzi, cutreierând
În mână cu-un pumnal și c-o frânghie,
Scrântit de tot; iar lady deasemeni,
Care-a depus la tribunal în fals,

en temps je jetterai un coup d'œil, je regarderai leurs figures, pour voir par quels degrés le sang s'enfuira de leurs joues; oh! cela me donnera une occasion de fou rire.

MOSCA, s'arrangeant.
Votre avocat en deviendra blafard, hébété.

VOLPONE.
Gela émoussera le fil de son éloquence.
MOSCA.
Et votre *clarissimo*, le vieux au dos rond, il va se rouler, comme un hérisson quand on le touche.
VOLPONE.
Et Corvino?
MOSCA.
Oh! voyez-le, monsieur, courir les rues demain matin, avec une corde et un poignard dans les mains, il sera fou furieux : milady aussi, elle qui est venue au tribunal porter un faux témoignage

VOLP: Yes,
And kiss'd me 'fore the fathers; when my face
Flowed all with oils.
MOS: And sweat, sir. Why, your gold
Is such another med'cine, it dries up
All those offensive savours: it transforms
The most deformed, and restores them lovely,
As 'twere the strange poetical girdle. Jove
Could not invent t' himself a shroud more subtle
To pass Acrisius' guards. It is the thing
Makes all the world her grace, her youth, her beauty.
VOLP: I think she loves me.

MOS: Who? the lady, sir?
She's jealous of you.

VOLP: Dost thou say so?

De dragul dumitale...
VOLPONE
M-a pupat,
Pe amândoi obrajii, în instanță,
Deși eram mânjit cu alifie.
MOSCA
Și de sudoare, sir. Dar aurul
E un balsam ce șterge orice urmă
Desgustătoare, care dintr-un slut
Te face făt-frumosul din poveste.
Nici Jupiter n-ar fi găsit o vrajă
Mai bună, ca să-nșele păzitorii
Lui Acrisius. Auru-ți hărăzește
Grație, tinerețe, frumusețe...

VOLPONE
Eu cred că mă iubește.
MOSCA
Ea, stăpâne?
Vorbiți de lady Politick? Da, e geloasă.
VOLPONE

pour votre seigneurie.
VOLPONE.
Oui, et qui m'a embrassé devant les juges, quand sur ma figure l'huile coulait...

MOSCA.
Et la sueur aussi; mais votre or est bien un autre parfum, il évapore ces senteurs nauséabondes; il embellit les plus laids, rajeunit les plus vieux, et les rend tous aimables, comme si l'or était la ceinture chantée par les poëtes. Jupiter ne pouvait inventer un suaire plus subtil pour passer au milieu des gardes d'Acrisius[1] ; c'est lui qui donne au monde sa grâce, sa jeunesse et sa beauté.

VOLPONE.
Je crois qu'elle m'aime.
MOSCA.
Qui? La grande dame, monsieur? Elle est jalouse de vous.
VOLPONE.

[Knocking within.]
MOS: Hark,
There's some already.
VOLP: Look.

MOS: It is the Vulture;
He has the quickest scent.

VOLP: I'll to my place,
Thou to thy posture.

[Goes behind the curtain.]
MOS: I am set.

VOLP: But, Mosca,
Play the artificer now, torture them rarely.
[Enter VOLTORE.]
VOLT: How now, my Mosca?

MOS [writing.]: Turkey carpets, nine—

Nu, zău?
(Bate cineva.)
MOSCA
Auzi, că bate cineva.
VOLPONE
Vezi cine-i.
MOSCA
E vulturul, are nasul
Cel mai sensibil.
VOLPONE
Eu dispar. Ia-ți locul!

(Se ascunde după perdea.)
MOSCA
L-am luat.
VOLPONE
Acum Mosca să îți dai drumul,
Și să mi-i chinuiești ca niciodată.
(Intră Voltore.)
VOLTORE
Ei, dragă Mosca, cum mai merge treaba?

MOSCA

Tu le crois ?
(On frappe.)
MOSCA.
Écoutez. Voilà déjà quelqu'un.
VOLPONE.
Regarde.
MOSCA.
C'est le vautour; il a le flair le plus fin.

VOLPONE.
Je vais à mon observatoire; prends ton poste.

MOSCA.
J'y suis.
VOLPONE.
Maintenant, Mosca, travaille en artiste, torture-les avec art.
(Voltore entre.)
VOLTORE.
Eh bien ! où en sommes-nous, mon Mosca?
MOSCA, écrivant.

VOLT: Taking an inventory! that is well.

MOS: Two suits of bedding, tissue—

VOLT: Where's the Will?
Let me read that the while.

[Enter SERVANTS, with CORBACCIO in a chair.]

CORB: So, set me down:
And get you home.
[Exeunt SERVANTS.]

VOLT: Is he come now, to trouble us?

MOS: Of cloth of gold, two more—

CORB: Is it done, Mosca?

(scriind)
Covoare persiene, nouă...

VOLTORE
Bravo,
Îmi faci un inventar!...

MOSCA
Și lenjerie,
Sunt două rânduri pentru pat, iar pânză...

VOLTORE
Arată-mi testamentul, pân-atunci...

(Intră Corbaccio într-un jeț purtat de servitori)

CORBACCIO
Lăsați-mă aici, iar voi vă-ntoarceți.
(Slujitorii pleacă.)

VOLTORE
Ce naiba ne mai stinghereşte și-ăsta!

MOSCA
Brocart de aur, două...

CORBACCIO
Vasăzică
S-a zis cu el, Mosca?

« Tapis de Turquie, neuf... »

VOLTORE.
Il est en train d'inventorier. C'est bien.

MOSCA.
« Deux couchers complets, tissu... »

VOLTORE.
Où est le testament? laisse-moi le lire pendant que tu continueras.

(Corbaccio arrive, porté en chaise par ses valets.)

CORBACCIO.
Descendez-moi ici, et allez-vous-en.
(Les valets sortent.)

VOLTORE.
Il vient là nous troubler !

MOSCA, écrivant.
« Tissu de drap d'or, deux autres... »

CORBACCIO.
Est-ce fini, Mosca ?

MOS: Of several velvets, eight—

VOLT: I like his care.

CORB: Dost thou not hear?

[Enter CORVINO.]
CORB: Ha! is the hour come, Mosca?

VOLP [Peeping over the curtain.]: Ay, now, they muster.

CORV: What does the advocate here,
Or this Corbaccio?

CORB: What do these here?

[Enter LADY POL. WOULD-BE.]
LADY P: Mosca!
Is his thread spun?

MOSCA
Și catifele,
Opt trâmbe diferite...
VOLTORE
Asta-mi place
La el, că-i gospodar.
CORBACCIO
Hei, tu n-auzi.
(Intervine Corvino.)
CORVINO
Aha, i-a sunat ceasul?
VOLPONE
(se uită peste perdea)
Toți buluc.
CORVINO
Ce cată avocatul și Corbaccio?

CORBACCIO
Ce fac toți ăștia-aicea?
(Intră lady Politick Ar-Fi)
LADY POLITICK
Mosca, oare
I s-a rupt firul vieții?

MOSCA.
« Deux autres en velours. »

VOLTORE.
J'aime le soin qu'il y met.

CORBACCIO.
Ne m'entends-tu pas?
(Corvino entre.)
CORVINO.
Eh bien, l'heure est donc venue, Mosca ?
VOLPONE, regardant par le rideau.
Ils arrivent tous à la parade.

CORVINO.
Que viennent faire ici l'avocat, et ce Corbaccio?
CORBACCIO.
Que nous veulent tous ces gens-là?
(Lady Would-be entre.)
LADY WOULD-BE.
Mosca, la trame de ses jours est donc usée?

MOS: Eight chests of linen—

VOLP: Oh,
My fine Dame Would-be, too!

CORV: Mosca, the Will,
That I may show it these, and rid them hence.

MOS: Six chests of diaper, four of damask.—There.

[Gives them the Will carelessly over his shoulder.]
CORB: Is that the Will?

MOS: Down-beds, and bolsters—

VOLP: Rare!
Be busy still. Now they begin to flutter:
They never think of me. Look, see, see, see!

MOSCA
Opt lădițe,
Cu pânză de Olanda...
VOLPONE
O, și scumpa-mi
Stimată doamnă Politick!
CORVINO
Mosca, diata!
Dă-mi testament, ca să-i dau afară!

MOSCA
Cinci cuferi, damasc și tafta...ține-l

(Întinde neglijent testamentul peste umăr.)

CORBACCIO
E testamentul?
MOSCA
Plăpumi și saltele...
VOLPONE
Grozav! Așa! Acum i-apucă spaima,
De mine n-au habar, se vede bine.
Ia uite cum din ochi îl devorează,

MOSCA.
« Huit coffres de linge. »

VOLPONE, regardant par la fente du rideau.
Oh ! ma belle dame Would-be aussi !
CORVINO.
Mosca, le testament, que je puisse le montrer à ces gens-là, et leur faire débarrasser le plancher.
MOSCA.
« Six autres en toile ouvrée, quatre en damassé. » Le voici.
(Il leur donne, avec indifférence, le testament pardessus son épaule.)
CORBACCIO.
Est-ce le testament?
MOSCA.
« Lits de plume et traversins... »
VOLPONE, derrière son rideau.
Parfait ! continue ton inventaire, va. Les voilà qui s'agitent; est-ce qu'ils pensent à moi? Regarde, vois, vois, vois ! comme

How their swift eyes run over the long deed,
Unto the name, and to the legacies,
What is bequeathed them there—
MOS: Ten suits of hangings—

VOLP: Ay, in their garters, Mosca. Now their hopes
Are at the gasp.

VOLT: Mosca the heir!

CORB: What's that?

VOLP: My advocate is dumb; look to my merchant,
He has heard of some strange storm, a ship is lost,
He faints; my lady will swoon. Old glazen eyes,
He hath not reached his despair yet.

CORB [Takes the Will.]: All these

Cât e de lung, s-ajungă doar la nume,
Și la averea care le e dată.

MOSCA
Și zece rânduri de perdele...
VOLPONE
Așa,
Cu ele să se spânzure, haide Mosca;
Spulberă-le speranțele mai iute.
VOLTORE
Deci Mosca e moștenitorul!
CORBACCIO
Ceee?
VOLPONE
Avocatul mi-a amuțit. Ia uite,
La negustorul meu! Ai zice că
Un uragan ciudat, ca din senin,
I-a înecat corăbiile toate!
My lady-i gata să leșine;
Doar corbul cel bătrân, cu ochi sticloși,
Se pare că nu-și știe încă soarta.
CORBACCIO

leurs yeux parcourent vite les préliminaires du testament pour arriver jusqu'au nom et aux legs, pour voir ce dont ils héritent.
MOSCA.
« Dix paires de tentures... »
VOLPONE.
Avec leurs embrasses, Mosca. Maintenant voilà leurs espérances à l'agonie.

VOLTORE.
Mosca, héritier!
CORBACCIO, qui n'a pas entendu.
Qu'est-ce que c'est?
VOLPONE, derrière son rideau.
Mon avocat reste muet; voyez notre marchand, c'est comme s'il apprenait qu'une tempête a fait sombrer l'un de ses vaisseaux ; il se trouve mal. Milady va s'évanouir : il n'y a que le vieux sourd, aux yeux vitreux, qui n'est pas encore à son paroxysme de désespoir.
CORBACCIO.

Are out of hope: I am, sure, the man.

CORV: But, Mosca—

MOS: Two cabinets.

CORV: Is this in earnest?

MOS: One
Of ebony—
CORV: Or do you but delude me?

MOS: The other, mother of pearl—I am very busy.
Good faith, it is a fortune thrown upon me—
Item, one salt of agate—not my seeking.

LADY P: Do you hear, sir?

MOS: A perfumed box—'Pray you forbear,

Nimic nu le-a lăsat; moștenitorul
Sunt, sigur, eu.
(Ia testamentul)
CORVINO
Dar, Mosca…
MOSCA
Două casete...
CORVINO
E serios?
MOSCA
Una de-abanos...
CORVINO
Sau tu glumești?
MOSCA
Și alta de sidef...
Sunt foarte ocupat. Ce vă pot face?
Mi-a pus dumnezeu mâna-n cap și pace.
Idem, o solniță de argint—norocul
Mi-a picat singur; nu l-am căutat.
LADY POLITICK
Ascultă, sir!
MOSCA
Idem, o cutiuță

Tous les autres semblent désappointés; sûrement, je suis le seul héritier. (Il prend le testament.)
CORVINO.
Mais, Mosca?
MOSCA, écrivant.
« Deux cabinets. »
CORVINO.
Est-ce sérieux ?
MOSCA.
« L'un en ébène. »
CORVINO.
Est-ce que tu te moques de moi?
MOSCA.
« L'autre en nacre de perle. »—Je suis très-occupé; en vérité, c'est une fortune qui m'arrive,—« item, une salière en agate, »—et que je n'avais pas cherchée.

LADY WOULD-BE.
Entendez-vous, monsieur?
MOSCA.
« Une boîte à parfums... »—Cessez, je vous

You see I'm troubled—made of an onyx—
LADY P: How!

MOS: To-morrow or next day, I shall be at leisure
To talk with you all.

CORV: Is this my large hope's issue?

LADY P: Sir, I must have a fairer answer.

MOS: Madam!
Marry, and shall: 'pray you, fairly quit my house.
Nay, raise no tempest with your looks; but hark you,
Remember what your ladyship offer'd me,
To put you in an heir; go to, think on it:
And what you said e'en your best

De ars arome... Mă scuzați, am treabă.
Făcută din onix...
LADY POLITICK
Cum?
MOSCA
Mâine, poate
Sau poimâine, dacă-mi voi face vreme
Voi sta de vorbă și cu dumneavoastră.
CORVINO
Atunci mi s-a dus pe vânt speranța?

LADY POLITICK
Sir, trebuie sa îmi răspunzi mai clar!

MOSCA
Madame!
Poftiți, răspund: vă rog ieșiți afară
Din casa mea. Nu, nu ma fulgerați.
Luați-o cu-ncetul. Vă mai amintiți
Câte-mi făgăduiați dacă v-aș face
Moștenitoare? V-ați adus aminte?
Și multe doamne fine fac la fel
Ca să trăiască bine. Hai destul!

prie; vous voyez que je suis absorbé.—« Faite d'un onyx. »
LADY WOULD-BE.
Comment?
MOSCA.
Demain ou après-demain, j'aurai le loisir de m'entretenir avec vous.

CORVINO.
Est-ce là l'issue de mes longues espérances ?
LADY WOULD-BE.
Monsieur, il me faut une réponse plus polie.
MOSCA.
Madame, la voici. Je vous prie poliment de quitter ma maison. Ah! ne soulevez pas de tempête avec vos regards ; écoutez : rappelez-vous ce que votre seigneurie m'a offert pour vous assurer cet héritage. Allez et pensez-y; rappelez-vous qu'en me disant comment vos grandes dames entretiennent leur luxe, vous vous

madams did
For maintenance; and why not you?
Enough.
Go home, and use the poor Sir Pol, your knight, well,
For fear I tell some riddles; go, be melancholy.
[Exit LADY WOULD-BE.]
VOLP: Oh, my fine devil!

CORV: Mosca, 'pray you a word.

MOS: Lord! will you not take your dispatch hence yet?
Methinks, of all, you should have been the example.
Why should you stay here? with what thought, what promise?
Hear you; do you not know, I know you an ass,
And that you would most fain have been a wittol,

Plecați acasă, la sir Pol; bărbatul
Vi-l îngrijiți mai bine, ori ce nu
Îi spun eu niște snoave cu matale;
Plecați, întru melancolie, doamnă!

(Lady Politick iese.)
VOLPONE
O, ești un drac împielițat!
CORVINO
O vorbă,
Mosca, o vorbuliță.
MOSCA
Domnule,
Nu vreți să spălați putina de-aici?
Ar trebui mata să le dai exemplul.
De ce mai stai aici? Cu ce speranțe?
Dacă nu știti, signore, să v-o spun:
Sunteți un urecheat și cât pe-aci
Erați să fiți și un blând cornut, signore,
De-ar fi voit destinul. Perla asta,
Veți spune că a fost la dumneavoastră?

demandiez pourquoi vous n'en feriez pas autant. Il suffit. Allez chez vous, et traitez bien votre pauvre chevalier, sir Pol, dans la crainte que je ne lui explique certaines énigmes ; allez et consolez-vous.

(Lady Would-be sort.)
VOLPONE.
Oh ! mon bon diable !
CORVINO.
Mosca, un mot?

MOSCA.
Seigneur Dieu ! ne prendrez-vous pas congé, monsieur Corvino? Il me semble que, de tous ici, vous auriez dû être le premier à partir. Pourquoi rester ici ? quelle est votre pensée? votre espoir? Écoutez-moi : ne savez-vous pas que je vous tiens pour un âne. MOSCA.
Seigneur Dieu ! ne prendrez-vous pas congé, monsieur Corvino? Il me semble

If fortune would have let you? that you are
A declared cuckold, on good terms? This pearl,
You'll say, was yours? right: this diamond?
I'll not deny't, but thank you. Much here else?
It may be so. Why, think that these good works
May help to hide your bad. I'll not betray you;
Although you be but extraordinary,
And have it only in title, it sufficeth:
Go home, be melancholy too, or mad.
[Exit CORVINO.]
VOLP: Rare Mosca! how his villany becomes him!

VOLT: Certain he doth delude all these for me.

CORB: Mosca the heir!

Așa e. Și briliantul ăsta? Sigur.
Eu nu zic ba; vă foarte mulțumesc.
Mai sunt și alte lucruri? Se prea poate.
Dar cugetați, că faptele-astea bune
Vă pot fi de folos, ca să vă ascundă
Rușinea adevarului. Signore,
Fiți liniștit, eu nu vă voi trăda
Deși o meritați. Plecați acasă,
Tot melancolic. Sau la balamuc!

(Corvino iese.)
VOLPONE
Inimitabil Mosca! Și ce bine
Îi șade-n rolul de canalie.
VOLTORE
Pe toți îi bruftuiește, pentru mine.

CORBACCIO

que, de tous ici, vous auriez dû être le premier à partir. Pourquoi rester ici ? quelle est votre pensée? votre espoir? Écoutez-moi : ne savez-vous pas que je vous tiens pour un âne.

(Corvino sort.)
VOLPONE, derrière son rideau.
Rare Mosca! comme sa scélératesse lui sied !
VOLTORE.
C'est pour moi sans doute qu'il expédie tous ces gens-là.
CORBACCIO.

VOLP: O, his four eyes have found it.

CORB: I am cozen'd, cheated, by a parasite slave;
Harlot, thou hast gull'd me.

MOS: Yes, sir. Stop your mouth,
Or I shall draw the only tooth is left.
Are not you he, that filthy covetous wretch,
With the three legs, that here, in hope of prey,
Have, any time this three years, snuff'd about,
With your most grovelling nose; and would have hired
Me to the poisoning of my patron, sir?
Are not you he that have to-day in court
Profess'd the disinheriting of your son?
Perjured yourself? Go home, and die, and stink;

Mosca moştenitor!
VOLPONE
Acum pricepe!

CORBACCIO
Sunt jefuit, m-a tras pe sfoară sclavul,
Licheaua, parazitul!Ticăloase,
Ți-ai bătut joc de mine.
MOSCA
Întocmai, sir.
Acum, vă țineți gura, că de nu
Eu eu nu vă garantez pentru dantură.
Nu sunteți dumneavoastră zgârie-brânză
Acela care, de trei ani, miroase
Și dă târcoale tot sperând la pradă,
Cel care mi-a propus să-i dau otravă
Stăpânului? Și n-ați jurat astăzi chiar
În fața Curții că-l dezmoșteniți
Pe fiul dumneavoastră? Hai, acasă!
Muriți și putreziți. De-ați croncăni
O singură silabă, eu spun tot!
Hai! La o parte! Cheamă-ți servitorii!
(Corbaccio iese.)

Mosca, héritier !
VOLPONE.
Oh ! ses quatre yeux ont enfin pu lire jusqu'au bout.
CORBACCIO.
Je suis trompé, volé, par un vil parasite. Canaille, tu m'as dupé!

MOSCA.
Oui, monsieur. Fermez votre bouche, ou je vous en arrache votre dernière dent. N'est-ce pas vous, infâme et cupide créature à trois jambes, qui, dans l'espoir d'une proie à dévorer, êtes venu, ces trois dernières années, flairer le terrain avec votre nez crochu, et qui vouliez me soudoyer pour me faire empoisonner mon maître? Oui, c'est vous, monsieur. N'est-ce pas vous qui, aujourd'hui, en plein tribunal, avez déshérité votre fils, et qui vous êtes parjuré vous-même? Allez chez vous, mourez et pourrissez. Si vous croassez un seul mot, on dira tout. Sortez!

If you but croak a syllable, all comes out:
Away, and call your porters!
[Exit CORBACCIO.]
Go, go, stink.
VOLP: Excellent varlet!

VOLT: Now, my faithful Mosca,
I find thy constancy.

MOS: Sir!

VOLT: Sincere.

MOS [writing.]: A table
Of porphyry—I marle, you'll be thus troublesome.
VOLP: Nay, leave off now, they are gone.

MOS: Why, who are you?
What! Who did send for you? Oh, cry you mercy,
Reverend sir! Good faith, I am grieved

Ieși, că miroși! Cadavru ambulant!

VOLPONE
Strașnic pungaș!
VOLTORE
Și-acuma, dragă Mosca
Îți spun deschis: fidelitatea ta...
MOSCA
Domnule!
VOLTORE
Este înduioșătoare.
MOSCA
O masă de porfir... Stimate domn,
Mă deranjați prea mult.
VOLTORE
Ei, lasă asta.
Căci au plecat.
MOSCA
Ha, cine ești matale?
Și cine te-a chemat? Ferește Doamne!
Signore, îmi pare rău de dumneavoastră

appelez vos porteurs! (Corbacoio sort.) Allez, allez, pourrissez !

VOLPONE, à part.
Excellent drôle !
VOLTORE.
Maintenant, mon fidèle Mosca, je trouve ton dévouement...
MOSCA.
Monsieur!
VOLTORE.
Sincère.
MOSCA, écrivant.
« Une table de porphyre. »—Je m'étonne que vous soyez si importun.
VOLTORE.
Allons, laisse ton masque, les autres sont partis.
MOSCA.
Et vous, qui êtes-vous? Ah ! vous me remerciez, révérend avocat ! Qui est-ce qui vous a envoyé chercher? De bonne foi, je

for you,
That any chance of mine should thus defeat
Your (I must needs say) most deserving travails:
But I protest, sir, it was cast upon me,
And I could almost wish to be without it,
But that the will o' the dead must be observed,
Marry, my joy is that you need it not,
You have a gift, sir, (thank your education,)
Will never let you want, while there are men,
And malice, to breed causes. Would I had
But half the like, for all my fortune, sir!
If I have any suits, as I do hope,
Things being so easy and direct, I shall not,
I will make bold with your obstreperous aid,
Conceive me, for your fee, sir. In mean

Dar prin norocul meu neașteptat
Nădejdea voastră binemeritată
S-a spulberat definitiv.Vă jur,
Că preferam să nu fi fost așa.
Însă voința răposatului
E pentru mine sfântă. Consolarea
Îmi e că nu sunteți nevoiași,
Și cât există râcă între oameni
Și răutate, vor fi și procese,
Iar un dibaci, cum sunteți dumneavoastră
Are să se descurce, negreșit.
Eu bucuros aș da toți banii ăștia
De-ar fi să am la schimb, doar jumătate
Din capul dumneavoastră. Și cumva
De voi avea procese—cum nu sper,
Având o situație prea clară—
Știind cât de ușor să șe câștigați,
Voi face-apel la glasul dumneavoastră
Și nu mă voi zgârci la onorar,
Deoarece onoarea dumneavostră
Nu v-ar lăsa să mă invidiați.
Vă mulțumesc, iubite domn, de-asemeni
Pentru obiectul de argint, al meu.

suis fâché pour vous que le sort ait ainsi détruit en ma faveur le prix de vos travaux très-méritoires, je dois le dire; et je proteste, monsieur, que cela m'a été imposé, et que je souhaiterais presque qu'il n'en eût pas été ainsi; mais la volonté des morts doit être obéie. Ce qui me console, c'est que vous êtes bien assez riche. Vous avez, grâce à votre éducation, un don qui ne vous laissera jamais dans le besoin, tant qu'il y aura des hommes et de la méchan ceté sur la terre; c'est le don précieux d'engendrer des procès. Que n'ai-je, monsieur, seulement la moitié de cette faculté, au prix de toute ma fortune ! Si j'ai quelque litige, bien que j'espère n'en point avoir, puisque tout est clair et direct, j'aurai la hardiesse de mettre à profit votre éloquence sonore, en vous payant des honoraires, croyez-le bien, monsieur. En attendant, puisque vous savez ce que c'est que la loi, j'espère que vous aurez la conscience de ne pas être envieux de ce

time,
You that have so much law, I know have the conscience
Not to be covetous of what is mine.
Good sir, I thank you for my plate; 'twill help
To set up a young man. Good faith, you look
As you were costive; best go home and purge, sir.
[Exit VOLTORE.]
VOLP [Comes from behind the curtain.]:
Bid him eat lettuce well. My witty mischief,
Let me embrace thee. Oh, that I could now
Transform thee to a Venus! Mosca, go,
Straight take my habit of clarissimo,
And walk the streets; be seen, torment them more:
We must pursue, as well as plot. Who would
Have lost this feast?

E-o piesă rară, care prinde bine.
În casa unui tânăr gospodar.
Dar vai, aveți apoplexie, sir?
Vi-i rău, duceți-vă acasă-ndată,
Și luați o curățenie, domnule!

(Iese Voltore.)
VOLPONE
(ieșind de după perdea.)
Mai bine să mănânce mătrăgună.
Demon hazliu, vino să te sărut.
O, dacă te-aș preface-n Venus!
Ascultă, Mosca, du-te și te-mbracă
În haina-mi de clarissimo și pleacă
De plimbă-te prin târg, să fii văzut.
Scoate-i din fire și mai mult. Complotul
Aceste să-l împingem pân-la capăt.
Ah, ce n-aș da să văd acest spectacol.

qui m'appartient. Mon bon monsieur, je vous remercie de votre plat d'argent, il aidera un jeune homme dans son établissement. En vérité, votre teint ressemble à celui d'un homme constipé; il vaut mieux vous en aller, monsieur, et vous purger. (Voltore sort.)

VOLPONE, quittant sa retraite.
VOLPONE
Ordonne-lui de la laitue. Laisse-moi t'embrasser, mon spirituel bohémien. Oh ! que ne puis-je te transformer en Vénus !— Mosca, prends, revêts mes habits de gala, promène-toi dans les rues, fais-toi voir, torture-les encore. Ce n'est pas tout de vaincre, il faut profiter de la victoire. Qui voudrait avoir perdu une pareille fête ?

MOS: I doubt it will lose them.

VOLP: Oh, my recovery shall recover all.
That I could now but think on some disguise
To meet them in, and ask them questions:
How I would vex them still at every turn!

MOS: Sir, I can fit you.

VOLP: Can'st thou?

MOS: Yes, I know
One o' the commandadori, sir, so like you;
Him will I straight make drunk, and bring you his habit.
VOLP: A rare disguise, and answering thy brain!
Oh, I will be a sharp disease unto them.

MOSCA
Asta i-ar prăpădi de tot.

VOLPONE
Ei lasă,
Că vindecarea mea îi reînvie.
Aș fi-ncântat să-mi pot compune-o mască,
Sub care, fără-a fi recunoscut,
Să le vorbesc: ce i-aș mai necăji!
MOSCA
Păi să vă dau o mână de ajutor.
VOLPONE
Poți tu?
MOSCA
Stăpâne, îl cunosc pe unul
Dintre comandatori, un portărel
Care îți seamănă leit. L-îmbăt
Și îți aduc costumul lui. Ce spui?
VOLPONE
O deghizare nemaipomenită
Și pe măsura iscusinței tale!
Asupră-le cădea-voi ca holera.

MOSCA.
Par contre, j'ai peur que nous ne les perdions.
VOLPONE.
Oh ! ma résurrection, plus tard, nous les ramènera tous. Que ne puis-je seulement trouver un déguisement sous lequel je puisse les aborder et leur adresser des questions! Combien je les vexerais, chacun à leur tour !
MOSCA.
Monsieur, je puis vous contenter.
VOLPONE.
Le peux-tu?
MOSCA.
Oui; je connais un des huissiers, monsieur, qui vous ressemble beaucoup. Je vais immédiatement le griser, et je vous apporterai son habit
VOLPONE.
Un déguisement parfait et digne de ta cervelle! Oh ! je vais être pour eux un mal aigu.

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

MOS: Sir, you must look for curses—

VOLP: Till they burst;
The Fox fares ever best when he is curst.

[Exeunt.]

MOSCA
Stăpâne să mi-i frigi pe jeregai!

VOLPONE
Pân-or plesni. Plăcerea i-i mai mare
Vulpoiului, când e-njurat mai tare!

(Iese.)

MOSCA.
Monsieur, vous devez vous attendre à des malédictions.

VOLPONE.
Qu'ils en fassent jusqu'à ce qu'ils en crèvent; pour être maudit, le renard ne s'en porte que mieux.

SCENE II

A hall in SIR POLITICK'S house.

Enter PEREGRINE disguised, and THREE MERCHANTS.

PER: Am I enough disguised?

1st MER: I warrant you.

PER: All my ambition is to fright him only.

2nd MER: If you could ship him away, 'twere excellent.

3rd MER: To Zant, or to Aleppo?

PER: Yes, and have his
Adventures put i' the Book of Voyages.
And his gull'd story registered for truth.
Well, gentlemen, when I am in a while,
And that you think us warm in our discourse,

SCENA 2

O sală în casa lui sir Poltick.

Intră Peregrine deghizat și trei negustori.

PEREGRINE
Sunt bine deghizat?

PRIMUL NEGUȚĂTOR
Poți fi pe pace.

PEREGRINE
Nu vreau decât să-l înspăimânt puțin.

AL DOILEA NEGUȚĂTOR
Ce bine ar fi să-l faci s-o ia pe mare...

AL TREILEA NEGUSTOR
Spre Zante sau Alep...

PEREGRINE
Călătoria
Să-i fie zugrăvită-n Cartea Mării
Și basmele trecute ca-adevăruri.
Ei domnilor, când o să intru–n joc
Și-o să vedeți că ne-am încins la vorbă,

SCÈNE II.

Une salle dans la maison de sir Politick.

PÉRÉGRINE déguisé et TROIS MARCHANDS.

PÉRÉGRINE.
Suis-je bien travesti ?

LE PREMIER MARCHAND.
Je vous garantis méconnaissable.

PÉRÉGRINE.
Toute mon ambition est de l'effrayer.

LE DEUXIÈME MARCHAND.
Si vous pouviez le décider à s'embarquer, ce serait excellent.

LE TROISIÈME MARCHAND.
Pour Zante ou pour Alep.

PÉRÉGRINE.
Oui; nous ferions écrire ses aventures sur le livre des voyages, et donnerions comme vraie toute son histoire. Eh bien, messieurs, dans un moment et quand vous penserez que nous devrons être

Know your approaches.

1st MER: Trust it to our care.

[Exeunt MERCHANTS.]
[Enter WAITING-WOMAN.]
PER: Save you, fair lady! Is Sir Pol within?

WOM: I do not know, sir.

PER: Pray you say unto him,
Here is a merchant upon earnest business,
Desires to speak with him.
WOM: I will see, sir.
[Exit.]

PER: Pray you.—
I see the family is all female here.

[Re-enter WAITING-WOMAN.]
WOM: He says, sir, he has weighty

Nu stați cu mâna-n sân!

PRIMUL NEGUȚĂTOR
Nu, las-pe noi!
(Ies neguțătorii. Intră o cameristă.)

PEREGRINE
Salut, frumoaso! Sir Pol e-năuntru?

CAMERISTA
Nu știu, sir.
PEREGRINE
Te-aș ruga să–i dai de veste
Că-i așteptat aici de-un negustor
Într-o afacere-nsemnată.
CAMERISTA
Îndată.
(Iese.)
PEREGRINE
Te rog. În casa asta-s doar femei.

(Intră iarăși camerista.)
CAMERISTA

chaudement engagés dans la conversation, vous entrerez.
LE PREMIER MARCHAND.
Fiez vous à nous.
(Ils sortent. Une femme de chambre entre.)

PÉRÉGRINE.
Dieu vous garde, belle dame ! Sir Pol y est-il?
LA FEMME DE CHAMBRE.
Je ne sais pas, monsieur.
PÉRÉGRINE.
Dites-lui, s'il vous plaît, qu'un marchand désire l'entretenir d'une affaire très-sérieuse.
LA FEMME DE CHAMBRE.
Je vais voir, monsieur.
(Elle sort.)
PÉRÉGRINE.
Faites-moi ce plaisir. Il paraît qu'ici tous les serviteurs sont du sexe féminin.
LA FEMME DE CHAMBRE, rentrant.
Il dit, monsieur, qu'il a des affaires d'État

affairs of state,
That now require him whole; some other time
You may possess him.
PER: Pray you say again,
If those require him whole, these will exact him,
Whereof I bring him tidings.
[Exit WOMAN.]—What might be
His grave affair of state now! how to make
Bolognian sausages here in Venice, sparing
One o' the ingredients?
[Re-enter WAITING-WOMAN.]
WOM: Sir, he says he knows
By your word "tidings," that you are no statesman,
And therefore wills you stay.

PER: Sweet, pray you return him;
I have not read so many proclamations,
And studied them for words, as he has

E prins cu treburi foarte grave, sir,
Treburi de stat, cum zice; altădată
E gata să v-asculte.

PEREGRINE
Eu te rog
Să te mai duci o dată și să-i spui
Că noutățile ce i le-aduc
Nu pot s-aștepte.
(Iese camerista.)
Cam ce treburi oare
Îl rețin acum? Cum poate face
Salamuri de Bologna la Veneția
Când îi lipsește una din mirodii?
(Camerista intră iarăși.)
CAMERISTA
Mi-a spus, sir, că prin vorba „noutăți"
V-ați dovedit a nu fi om de stat;
De-aceea vă poftește s-așteptați.

PEREGRINE
Răspunde-i, mândro, rogu-te, că eu
Nu am citit atâtea proclamații

importantes qui le réclament tout entier, et qu'à un autre moment vous pourrez le voir.

PÉRÉGRINE.
Je vous prie de lui répéter que si les affaires dont il parle réclament sa présence, celles dont je lui apporte des nouvelles l'exigent. (La femme de chambre sort.) Que peuvent être ces graves affaires d'État? Ce sera le moyen de faire des saucissons de Bologne, à Venise, en économisant quelques-uns des ingrédients.
LA FEMME DE CHAMBRE, rentrant
LA FEMME DE CHAMBRE
Monsieur, il dit qu'à votre expression *nouvelles*, il reconnaît que vous n'êtes pas un homme d'État, et qu'alors il vous prie de l'attendre.
PÉRÉGRINE.
Ma chère, retournez lui dire, s'il vous plaît, que je n'ai pas lu autant de

done—
But—here he deigns to come.

[Exit WOMAN.]
[Enter SIR POLITICK.]
SIR P: Sir, I must crave
Your courteous pardon. There hath chanced to-day,
Unkind disaster 'twixt my lady and me;
And I was penning my apology,
To give her satisfaction, as you came now.
PER: Sir, I am grieved I bring you worse disaster:
The gentleman you met at the port to-day,
That told you, he was newly arrived—

SIR P: Ay, was
A fugitive punk?
PER: No, sir, a spy set on you;
And he has made relation to the Senate,

Și nu le-am studiat adânc, ca el.
Dar iată-l, a catadicsit să vină.

(Iese camerista. Intră sir Politick Ar-Fi)

SIR POLITICK
Vă rog să mă iertați. Azi s-a iscat
O ceartă-ntre soția mea și mine;
Și tocmai imi ceream iertare-n scris
Ca s-o împac, când ați venit.

PEREGRINE
Sir Pol,
Îmi pare rău—v-aduc mai grea năpastă:
Signor-ul ce l-ați cunoscut în port,
Cel de curând sosit, cum vă spunea...

SIR POLITICK
Era o pațachină fugărită?
PEREGRINE
Nu, sir! Vă spiona pe dumneavoastră!

proclamations que lui, et ne les ai pas étudiées à la lettre comme il l'a fait; mais... Il daigne venir.
(Sir Politick entre.)

SIR POLITICK WOULD-BE.
Monsieur, je vous demande un courtois pardon ; une fâcheuse querelle est survenue aujourd'hui entre milady et moi, et, au moment où vous arriviez, j'étais en train d'écrire une apologie pour lui donner satisfaction.
PÉRÉGRINE.
Monsieur, je suis fâché de vous apporter la nouvelle d'un désastre plus grand encore. Le gentleman que vous avez rencontré sur le port aujourd'hui, et qui vous avait dit être nouvellement débarqué...
SIR POLITICK.
Oh ! oh ! c'était une fille en rupture de ban.
PÉRÉGRINE.
Non, monsieur, mais un espion attaché à

That you profest to him to have a plot
To sell the State of Venice to the Turk.

SIR P: Oh me!

PER: For which, warrants are signed by this time,
To apprehend you, and to search your study
For papers—
SIR P: Alas, sir, I have none, but notes
Drawn out of play-books—

PER: All the better, sir.

SIR P: And some essays. What shall I do?

PER: Sir, best
Convey yourself into a sugar-chest;
Or, if you could lie round, a frail were rare:
And I could send you aboard.

S-a dus și-a-ncunoștiințat senatul
Că i-ați spus cum că aveți de gând
Să vindeți statul venețian la turci.
SIR POLITICK
Vai, vai!
PEREGRINE
Mandatele de arestare-s gata
Așa că vor veni ca să vă-nhațe
Și să vă ia hârtiile din casă...

SIR POLITICK
Nu am niciuna—numai însemnări
Din niște piese, sir.

PEREGRINE
Cu-atât mai bine.
SIR POLITICK
Și niște schițe. Ce să fac acum?
PEREGRINE
Cel mai bun lucru, sir, e să vă-ascundeți
În vre-un balot; eu unul v-aș vârî
'Ntr-o ladă cu inscripția „fragil"
Și v-aș trimite-n cele țări...

vos pas, qui vous a dénoncé au sénat, comme ayant formé le complot de vendre au Turc les États de Venise.
SIR POLITICK.
Malheur à moi !
PÉRÉGRINE.
Par suite de cette dénonciation, il y a des arrêts de prise de corps contre vous, et ordre de saisir tous vos papiers.

SIR POLITICK.
Hélas! monsieur, j'ai, pour tous papiers, des notes empruntées aux pièces de théâtre.
PÉRÉGRINE.
Tant mieux, monsieur.
SIR POLITICK.
Et quelques essais. Que dois-je faire?
PÉRÉGRINE.
Monsieur, le mieux serait de vous fourrer dans une boîte à sucre ; ou, si vous pouviez vous coucher en rond, un panier serait excellent, et je pourrais vous

SIR P: Sir, I but talked so,
For discourse sake merely.

[Knocking within.]
PER: Hark! they are there.

SIR P: I am a wretch, a wretch!

PER: What will you do, sir?
Have you ne'er a currant-butt to leap into?
They'll put you to the rack, you must be sudden.
SIR P: Sir, I have an ingine—

3rd MER [within.]: Sir Politick Would-be?

2nd MER [within.]: Where is he?

SIR P: That I have thought upon before

SIR POLITICK
Dar, sir,
Vorbit-am doar ca să mă aflu-n treabă.

(Se aud ciocănituri.)
PEREGRINE
Aha! Au și sosit!
SIR POLITICK
S-a zis cu mine!
PEREGRINE
Nu ai vre-un poloboc pentru stafide
În care să te-arunci? Căci altfel, ăștia
Te-or pune-n dubă. N-ai timp de pierdut!

SIR POLITICK
Am o mașină, sir...
AL TREILEA NEGUȚĂTOR
Sir Politick?

AL DOILEA NEGUȚĂTOR
Unde-i?
SIR POLITICK

embarquer à bord.
SIR POLITICK.
Mais, monsieur, ce que j'en disais alors n'était que par forme de conversation.

(On frappe.)
PÉRÉGRINE.
Écoutez: les voici !
SIR POLITICK.
Je suis un homme perdu !
PÉRÉGRINE.
Que voulez-vous faire, monsieur? N'avez-vous pas un tonneau de raisin de Corinthe dans lequel vous puissiez sauter? On vous mettra à la question ; il faut être prompt.
SIR POLITICK.
Monsieur, j'ai un stratagème.
LE PREMIER MARCHAND, à la cantonade.
Sir Would-be ?
LE DEUXIÈME MARCHAND.
Où est-il ?
SIR POLITICK.

time.

PER: What is it?

SIR P: I shall ne'er endure the torture.
Marry, it is, sir, of a tortoise-shell,
Fitted for these extremities: pray you, sir, help me.
Here I've a place, sir, to put back my legs,
Please you to lay it on, sir,
[Lies down while PEREGRINE places the shell upon him.]
—with this cap,
And my black gloves. I'll lie, sir, like a tortoise,
'Till they are gone.

PER: And call you this an ingine?

SIR P: Mine own device—Good sir, bid my wife's women
To burn my papers.

La timp am născocit-o, sir!

PEREGRINE
Anume ce?
SIR POLITICK
Tortura n-am s-o-ndur!
E doar o carapace de țestoasă...
Ce bună-i pentr-un astfel de prilej!
Ajută-mă, sir, te rog—aici am loc
Să-mi pun picioarele. Acoperă-mă.
(Se așează și Peregrine îl acoperă cu testul.)
Pune-mi scufia mea—și mănușile—
Eu o să stau ca broasca, nemișcat,
Pân-ce-or să plece...

PEREGRINE
Asta ți-e mașina?
SIR POLITICK
Eu am făcut-o! Cheamă, sir, te rog
Pe cameriste ca să bage-n foc

Un stratagème auquel j'avais pensé auparavant.
PÉRÉGRINE.
Lequel ?
SIR POLITICK.
Je ne saurais endurer la torture. Eh bien, voici mon stratagème : j'utiliserai une écaille de tortue, fort convenable pour ces cas extrêmes. Je vous en prie, monsieur, aidez-moi. Il y a de la place, monsieur. Enfoncez mes jambes et mettez sur moi la carapace; (Il se couche par terre et Pérégrine lui met sur le corps la carapace de la tortue) avec ce bonnet brun et mes gants noirs qui forment les pattes, je jouerai à merveille le personnage d'une tortue jusqu'à ce que ces terribles hommes soient partis.
PÉRÉGRINE.
Et vous appelez cela un stratagème ?
SIR POLITICK.
De ma propre invention. Cher monsieur, dites aux femmes de milady de brûler mes

[Exit PEREGRINE.]

[The THREE MERCHANTS rush in.]
1st MER: Where is he hid?

3rd MER: We must,
And will sure find him.
2nd MER: Which is his study?

[Re-enter PEREGRINE.]
1st MER: What
Are you, sir?

PER: I am a merchant, that came here
To look upon this tortoise.

3rd MER: How!

1st MER: St. Mark!
What beast is this!
PER: It is a fish.

Hârtiile...
(Iese Peregrine.Cei trei negutători dau buzna înăuntru)

PRIMUL NEGUȚĂTOR
Unde-i ascuns?
AL TREILEA NEGUȚĂTOR
O să-l găsim noi, lasă!
AL DOILEA NEGUȚĂTOR
Acesta e biroul?
(Intră Pelegrine)
PRIMUL NEGUȚĂTOR
Dumneata
De ce-ai venit aici?
PEREGRINE
Sunt negustor și am venit la el
Ca să mă uit la broasca asta.
AL TREILEA NEGUȚĂTOR
Cum?
PRIMUL NEGUȚĂTOR
Ptiu, drace! Ce dihanie o fi?
PEREGRINE
E-un pește.

papiers.
(Pérégrime sort.)
(Les trois marchands entrent.)

LE PREMIER MARCHAND.
Où est-il caché ?
LE TROISIÈME MARCHAND.
Nous devons le trouver. Il le faut.
LE DEUXIÈME MARCHAND.
Où est son cabinet?
(Pérégrine rentre.)
LE PREMIER MARCHAND.
Qui êtes-vous, monsieur?

PÉRÉGRINE.
Je suis un négociant ; je viens pour acheter cette tortue.
LE TROISIÈME MARCHAND,
Comment?
LE PREMIER MARCHAND.
Saint Marc ! quelle bête est-ce là ?
PÉRÉGRINE.
C'est un poisson.

2nd MER: Come out here!	AL DOILEA NEGUȚĂTOR Ia să te vedem la chip!	LE DEUXIÈME MARCHAND. Comment est-il venu là ?
PER: Nay, you may strike him, sir, and tread upon him; He'll bear a cart.	PEREGRINE Puteți să-l bateți, sir, și să-l călcați— Susține-un car!	PÉRÉGRINE. Vous pouvez taper dessus, monter dessus ; il porterait une charrette.
1st MER: What, to run over him?	PRIMUL NEGUȚĂTOR Cum, și nu crapă?	LE PREMIER MARCHAND. Quoi ! monter sur ce monstre ?
PER: Yes, sir.	PEREGRINE Nu.	PÉRÉGRINE. Oui, monsieur.
3rd MER: Let's jump upon him.	AL TREILEA NEGUȚĂTOR Hai să sărim pe el.	LE TROISIÈME MARCHAND. Sautons dessus.
2nd MER: Can he not go?	AL DOILEA NEGUȚĂTOR Nu poate merge?	LE DEUXIÈME MARCHAND. Ne peut-il pas marcher ?
PER: He creeps, sir.	PEREGRINE Păi se târăște.	PÉRÉGRINE. Il rampe, monsieur.
1st MER: Let's see him creep.	PRIMUL NEGUȚĂTOR Să-l vedem cum face.	LE PREMIER MARCHAND. Voyons-le ramper.
PER: No, good sir, you will hurt him.	PEREGRINE Nu, sir, o să îl răniți.	PÉRÉGRINE. Non, monsieur, vous le blesseriez.
2nd MER: Heart, I will see him creep, or prick his guts.	A DOILEA NEGUȚĂTOR Pe legea mea Să se târască—dacă nu, îl spintec!	LE DEUXIÈME MARCHAND. Je veux le voir ramper, ou je lui pique le ventre.
3rd MER: Come out here!	ALTREILEA NEGUȚĂTOR	LE TROISIÈME MARCHAND.

PER: Pray you, sir!
[Aside to SIR POLITICK.]
—Creep a little.
1st MER: Forth.

2nd MER: Yet farther.

PER: Good sir!—Creep.

2nd MER: We'll see his legs.
[They pull off the shell and discover him.]
3rd MER: 'Ods so, he has garters!

1st MER: Ay, and gloves!

2nd MER: Is this
Your fearful tortoise?
PER [discovering himself.]: Now, Sir Pol, we are even;
For your next project I shall be prepared:

Afară! Ieși!
PEREGRINE
(încet, către sir Politick)
Târăște-te puțin, sir.
PRIMUL NEGUȚĂTOR
Afară!
AL DOILEA NEGUȚĂTOR
Mai mult!
PEREGRINE
Hai, târăște-te!
AL DOILEA NEGUȚĂTOR
Vrem să-i vedem picioarele.
(Trag de carapace și-l descopăr.)
AL TREILEA NEGUȚĂTOR
Ce ziceți?
Haite! Are jartiere!
PRIMUL NEGUȚĂTOR
Și mănuși!
AL DOILEA NEGUȚĂTOR
Asta-i grozava dumitale broască?
PEREGRINE
Ochi pentru ochi, sir Pol; a doua oară
Voi fi mai pregătit pentru proiecte...

Avance donc !
PÉRÉGRINE, à part à sir Pol.
Je vous en prie, monsieur, rampez un peu.

LE PREMIER MARCHAND.
Marche !
LE DEUXIÈME MARCHAND.
Encore, encore.
PÉRÉGRINE, bas à sir Politick.
Rampez encore, mon bon monsieur.
LE DEUXIÈME MARCHAND.
Nous voulons voir ses jambes. (Ils ôtent la carapace et le découvrent.)
LE TROISIÈME MARCHAND.
Oh ! c'est singulier ; il a des jarretières.

LE PREMIER MARCHAND.
Tiens ! et des gants.
LE DEUXIÈME MARCHAND.
Est-ce là votre terrible tortue ?
PÉRÉGRINE, laissant son déguisement.
Maintenant, sir Pol, nous sommes quittes ; quant à votre nouvelle attaque, je m'y

I am sorry for the funeral of your notes, sir.
1st MER: 'Twere a rare motion to be seen in Fleet-street.

2nd MER: Ay, in the Term.

1st MER: Or Smithfield, in the fair.

3rd MER: Methinks 'tis but a melancholy sight.
PER: Farewell, most politic tortoise!

[Exeunt PER. and MERCHANTS.]

Re-enter WAITING-WOMAN.]
SIR P: Where's my lady?
Knows she of this?

WOM: I know not, sir.

SIR P: Enquire.—
O, I shall be the fable of all feasts,

Îmi pare rău de moartea notelor.

PRIMUL NEGUȚĂTOR
Priveliște grozavă pentru Fleet-street!

AL DOILEA NEGUȚĂTOR
Sau pentr-o curte judecătorească..
PRIMUL NEGUȚĂTOR
Sau pentru iarmarocul de la Smithfield.
AL TREILEA NEGUȚĂTOR
Cam jalnică priveliște, signori.
PEREGRINE
La revedere, politică broască.
(Ies Peregrine și neguțătorii. Intră camerista.)

SIR POLITICK
Soția mea pe unde-o fi? Ea știe
De toate-acestea?
CAMERISTA
Nu știu, sir.
SIR POLITICK
Ia vezi.

préparerai. Je suis fâché des funérailles de vos papiers, monsieur.
LE PREMIER MARCHAND.
C'eût été une jolie scène à représenter dans Fleetstreet.
LE DEUXIÈME MARCHAND.
Oui, et quand la foule est à Londres.
LE PREMIER MARCHAND.
Ou à la foire de Smithfield.
LE TROISIÈME MARCHAND.
Il me paraît avoir un esprit ténébreux.
PÉRÉGRINE.
Adieu, tortue politique.
(Ils sortent.) (La femme de chambre entre.)

SIR POLITICK.
Où est milady ? Sait-elle rien de ceci?

LA FEMME DE CHAMBRE.
Je ne puis le dire, monsieur.
SIR POLITICK.
Informez-vous-en. Oh ! je vais être la fable

The freight of the gazetti; ship-boy's tale;
And, which is worst, even talk for ordinaries.

WOM: My lady's come most melancholy home,
And says, sir, she will straight to sea for physic.
SIR P: And I to shun this place and clime forever,
Creeping with house on back, and think it well
To shrink my poor head in my politic shell.
[Exeunt.]

Ah, Doamne! Voi fi calul de bătaie
Al tuturor oaspeților, iar musii
Vor râde pe-nfundate; ba, mai rău,
Și-n cârciumi o să mă vorbească toți.
CAMERISTA
Stăpâna mea s-a-ntors acasă tristă
Și spune că se duce drept la mare
Ca să se vindece.
SIR POLITICK
Și eu, de-asemeni,
Să scap de-acest oraș pentru vecie;
Cu casa-n spate, pentru-un pic de pace
Să-mi ascund bietul cap în carapace.

(Ies.)

de toutes les soirées, la charge de toutes les gazettes, la conversation des mousses, et, ce qui est pire, celle des auberges.

LA FEMME DE CHAMBRE.
Milady est revenue fort triste dans son appartement, et dit, monsieur, qu'elle veut aller sur mer pour sa santé.
SIR POLITICK.
Et moi, pour éviter à jamais ce pays et ce climat, je ferai bien de me traîner avec ma maison sur le dos, et de mettre ma tête à l'abri sous mon écaille politique.

(Ils sortent.)

SCENE III.
A room in VOLPONE'S house.

Enter MOSCA in the habit of a Clarissimo; And VOLPONE in that of a Commandadore.
VOLP: Am I then like him?

MOS: Oh, sir, you are he:
No man can sever you.

VOLP: Good.

MOS: But what am I?

VOLP: 'Fore heaven, a brave clarissimo, thou becom'st it!
Pity thou wert not born one.

MOS [Aside.]: If I hold
My made one, 'twill be well.

SCENA 3
O cameră în casa lui Volpone.

Intră Mosca în costum de clarissimo și Volpone în costumul unul comandant.

VOLPONE
Îi semăn nițeluș?
MOSCA
O, sir, leit el;
Chiar nimeni nu te poate recunoaște.
VOLPONE
Bine.
MOSCA
Dar cum arăt eu?
VOLPONE
Tu ești, zău
Curat un brav clarissimo; îți șade
Grozav de bine, e păcat că nu ești
Născut așa...
MOSCA
(aparte)

SCÈNE III.
Une chambre dans la maison de Volpone.

MOSCA dans les habits de Clarissimo, et VOLPONE en costume d'huissier.

VOLPONE.
Est-ce que je lui ressemble ?
MOSCA.
Monsieur, c'est lui; on n'en saurait faire la moindre différence.
VOLPONE.
Bien.
MOSCA.
Et moi, qui suis-je?
VOLPONE.
Un vrai clarissimo, par le ciel ! Ce titre te va bien ! c'est pitié que tu ne le sois pas de naissance.

MOSCA, à part.
Si j'en ai les bénéfices, je m'en contenterai.

VOLP: I'll go and see
What news first at the court.

[Exit.]
MOS: Do so. My Fox
Is out of his hole, and ere he shall re-enter,
I'll make him languish in his borrowed case,
Except he come to composition with me.
Androgyno, Castrone, Nano!
[Enter ANDROGYNO, CASTRONE and NANO.]
ALL: Here.

MOS: Go, recreate yourselves abroad; go sport.
[Exeunt.]
So, now I have the keys, and am possest.
Since he will needs be dead afore his time,
I'll bury him, or gain by him: I am his

Mi-ajunge că-s făcut.
VOLPONE
Eu plec să văd ce-i nou la tribunal.

(Iese.)
MOSCA
Poftim.Vulpoiul meu, din vizuină
Ieși să zburde; doar că pân-acasă
Va nădusi sub blana-i de-mprumut
Afară numai dacă ne-nvoim
Din preț. Androgyno, Castrone, Nano!

(Intră Androgyno, Castrone, Nano.)

TOȚI
Prezent!
MOSCA
Plecați și vă distrați prin târg;
(Ies.)
Așa, am cheile la mine! Toate-s
La dispoziția mea. De s-o vrea mort,
Sau viu, puțin îmi pasă. Ori mă face
Bogat, căci totul îmi revine mie,

VOLPONE.
Je vais chercher des nouvelles, d'abord, à la cour.
(Il sort.)
MOSCA.
Faites. Mon renard est hors de son trou, et ayant qu'il n'y rentre je veux le faire languir un peu, dans son poil d'emprunt, jusqu'à ce qu'il entre en composition avec moi. Androgyno ! Castrone! Nano!

(Androgyno, Castrone et Nano entrent.)

MOSCA
Allez vous amuser dehors, allez vous distraire.
(Ils sortent.)
Maintenant j'ai les clefs, j'entre en possession. Puisqu'il veut absolument être mort avant son temps, je veux l'enterrer

heir,
And so will keep me, till he share at least.
To cozen him of all, were but a cheat
Well placed; no man would construe it a sin:
Let his sport pay for't, this is call'd the Fox-trap.

[Exit.]

Ori ne-nvoim să facem pe din două.
Distracția îl va costa cam scump. Oricine
În locul meu, îl jumulea la fel:
Vulpoiul cade-n propria lui cursă.

(Iese.)

ou en tirer bénéfice; je suis son héritier, je veux me maintenir tel jusqu'à ce qu'il me propose au moins de partager. Le filouter de la totalité ne serait qu'une fourberie bien placée, personne au monde n'y verrait un péché. Il faut qu'il paye le plaisir qu'il se donne. C'est ce qu'on appelle un piège à renard
(Il sort.)

SCENE IV

A street.

Enter CORBACCIO and CORVINO.
CORB: They say, the Court is set.

CORV: We must maintain
Our first tale good, for both our reputations.

CORB: Why, mine's no tale: my son would there have killed me.

CORV: That's true, I had forgot:
[Aside.]—mine is, I'm sure.
But for your Will, sir.

CORB: Ay, I'll come upon him
For that hereafter; now his patron's dead.

SCENA 4

O stradă.

Intră Corbaccio și Corvino.
CORBACCIO
Am auzit că s-a-ntrunit și Curtea.
CORVINO
Noi trebuie să menținem povestea
De la-nceput; să nu ne râdă lumea...

CORBACCIO
A mea nu e poveste: fiul meu
Era să mă omoare-acolo.
CORVINO
(aparte)
Bine,
Uitasem, dar a mea-i poveste, sigur,
Dar ce-i cu testamentul dumneavoastră?
CORBACCIO
Păi de-asta după Mosca mă tot țin
Acum, de când i-a răposat stăpânul.

SCÈNE IV.

Une rue.

CORBACCIO et CORVINO.
CORBACCIO.
On dit que le tribunal se rassemble.
CORVINO.
Nous devons confirmer nos fausses dépositions pour notre réputation à tous deux.
CORBACCIO.
Quoi! la mienne n'était pas un conte; mon fils m'aurait tué.
CORVINO.
C'est vrai, je l'avais oublié. (A part.) La mienne était bien un mensonge, j'en suis sûr. (Haut.) Mais votre testament, monsieur?
CORBACCIO.
Oh ! je vais ensuite attaquer ce drôle, maintenant que son patron est mort.

[Enter VOLPONE.]
VOLP: Signior Corvino! and Corbaccio! Sir,
Much joy unto you.
CORV: Of what?

VOLP: The sudden good,
Dropt down upon you—
CORB: Where?

VOLP: And none knows how,
From old Volpone, sir.

CORB: Out, arrant knave!

VOLP: Let not your too much wealth, sir, make you furious.

CORB: Away, thou varlet!

VOLP: Why, sir?

(Apare Volpone.)
VOLPONE
Salut, signor Corvino și Corbaccio
Și vă doresc noroc și bucurie.
CORVINO
La ce vă referiți?
VOLPONE
La comoara care v-a picat din cer.
CORBACCIO
De unde?
VOLPONE
Păi o știe orișicine
De la Volpone—moșul, domnule.

CORBACCIO
Să piei din ochii mei, netrebnicule.
VOLPONE
Nu vă lăsați împins de veselie,
Că vă ieșiți din pepeni, zău așa.
CORBACCIO
Pleacă de-aicea, ticălosule.
VOLPONE
De ce, signore?

(Volpone entre.)
VOLPONE, déguisé.
Signor Corvino, et vous, signor Corbaccio, je vous souhaite beaucoup de joie.
CORVINO.
De quoi ?
VOLPONE.
De la soudaine fortune qui vous est échue.
CORBACCIO.
D'où?
VOLPONE.
Mais, de l'héritage que vous laisse le vieux Volpone, monsieur, on ne sait trop pourquoi.
CORBACCIO.
Au diable, insigne drôle !
VOLPONE.
Que vos nouvelles richesses ne vous rendent pas furieux, monsieur !
CORBACCIO.
Va-t'en, faquin !
VOLPONE.
Pourquoi, monsieur?

CORB: Dost thou mock me?

VOLP: You mock the world, sir; did you not change Wills?

CORB: Out, harlot!

VOLP: Oh! belike you are the man,
Signior Corvino? 'faith, you carry it well;
You grow not mad withal: I love your spirit:
You are not over-leavened with your fortune.
You should have some would swell now, like a wine-fat,
With such an autumn—Did he give you all, sir?

CORB: Avoid, you rascal!

VOLP: Troth, your wife has shown
Herself a very woman; but you are well,
You need not care, you have a good

CORBACCIO
Îți bați joc de mine?

VOLPONE
Văd că dumneavoastră vă bateți joc
De lume. N-aveți două testamente,
Unu-n favoarea celuilalt?

CORBACCIO
Fugi, cutro!

VOLPONE
Atunci e vorba de domnia voastră
Signor Corvino. Și să vă țineți bine,
Îmi place că averea nu vă face
Să vă umflați în pene. Orișicine
S-ar gogona, mai tare ca o bute
După culesul viei. Ei, negoțul
Vă va-nflori mai mult, cu-acest noroc.
Și v-a lăsat chiar totul dumneaavoastră?

CORVINO
Să pleci de-aici, pungașule!

VOLPONE
Ce-i drept.
Nevasta dumitale-i tare-abrașă

CORBACCIO.
Te moques-tu de moi ?

VOLPONE.
C'est vous qui vous raillez du monde. Est-ce que vous n'avez pas échangé vos testaments?—

CORBACCIO.
Va-t'en, maroufle !

VOLPONE, se tournant vers Corvino.
Probablement c'est vous qui êtes l'heureux mortel. Ma foi ! vous portez bien cela. Vous n'en devenez pas fou, vous au moins. J'aime votre sang-froid; vous n'êtes pas trop enflé par votre fortune. Il y en a qui se gonfleraient comme une cuve pleine de raisin après une belle vendange. Vous a-t-il donné tout, monsieur?

CORVINO.
Au diable, coquin !

VOLPONE.
Ma foi ! votre femme s'est conduite en vraie femme; mais, après tout, vous vous

estate,
To bear it out, sir, better by this chance:
Except Corbaccio have a share.

CORV: Hence, varlet.

VOLP: You will not be acknown, sir; why, 'tis wise.
Thus do all gamesters, at all games, dissemble:
No man will seem to win.
[Exeunt CORVINO and CORBACCIO.]
—Here comes my vulture,
Heaving his beak up in the air, and snuffing.
[Enter VOLTORE.]
VOLT: Outstripped thus by a parasite! a slave,
Would run on errands, and make legs for crumbs?
Well, what I'll do—

Dar ai în schimb avere tare bunișoară
Să poți uita furtuna.Tot mai bine-i
Așa, decât de câștiga Corbaccio!

CORVINO
Ce vrei să spui, netrebnicule?
VOLPONE
Nu vreți
Să recunoașteți; asta e prudent.
Așa fac jucătorii când câștigă
La miză mare: vor să nu se afle.
(Corbaccio și Corvino ies.)
Acuma vine vulturul cel mare
Cu ciocu-n sus, adulmecând văzduhul.

(Intră Voltore.)
VOLTORE
Auzi, să fiu răpus de-un parazit,
Un sclav, un coate-gale. Ce-am să-i fac!

portez bien, vous n'avez pas besoin de vous en inquiéter; vous avez de bons domaines, vous pouvez porter le front haut, et d'autant plus haut, à moins que Corbaccio n'ait une part.
CORBACCIO.
Va-t'en, canaille !
VOLPONE.
Vous ne voulez pas qu'on le sache, eh bien! c'est sage. Ainsi font les grands joueurs à tous les jeux ; ils dissimulent et ne veulent jamais paraître gagner. (Corvino et Corbaccio s'en vont.)—Ah ! voilà mon vautour, levant son bec en l'air, et reniflant.

(Voltore entre.)
VOLTORE.
Être ainsi vaincu par un parasite! un esclave qui se chargerait des plus viles commissions et ferait des révérences pour des miettes de pain !—Que vais-je faire?

VOLP: The court stays for your worship.
I e'en rejoice, sir, at your worship's happiness,
And that it fell into so learned hands,
That understand the fingering—

VOLT: What do you mean?

VOLP: I mean to be a suitor to your worship,
For the small tenement, out of reparations,
That at the end of your long row of houses,
By the Piscaria: it was, in Volpone's time,
Your predecessor, ere he grew diseased,
A handsome, pretty, customed house of call
As any was in Venice, none dispraised;
But fell with him; his body and that house
Decayed, together.

VOLPONE
Sentința e-n favoarea dumneavoastră.
Mă bucur și eu, înălțimea voastră,
Că bogăția a-ncăput pe mâini
De cărturar, ce știu s-o folosească...

VOLTORE
Ce vrei să spui cu asta?
VOLPONE
Voi să spun
Că-s amator să cumpăr casa aia,
Căsuța cea din colț, dărăpănată,
La capătul acelui corp de case
Acum proprietatea dumneavoastră,
Lângă Piscaria. Mai de mult pe când
Trăia Volpone, fostul ei patron,
Era o casă mare de-ntâlniri,
Plăcută și cu cel mai bun dever
Din tot orașul; dar a decăzut
O dată cu bătrânul; trupul lui
S-a năruit, cu casa lui o dată.

VOLPONE.
La cour attend votre seigneurie. Moi aussi, monsieur, je me réjouis du bonheur de votre seigneurie, et que cette fortune soit tombée dans des mains si savantes et qui comprennent si bien le maniement des doigts.
VOLTORE.
Que me voulez-vous ?
VOLPONE.
Je viens en solliciteur auprès de votre seigneurie, à propos de la petite maison qui est au bout de votre longue file de palais, près de la Piscaria, et qui tombe en ruine, faute de réparations. Au temps de Volpone, votre prédécesseur, et avant sa maladie, c'était une petite maison soignée et propre, un joli bordel aussi bien achalandé qu'on puisse en trouver à Venise, et que personne ne dédaignait; mais elle est tombée avec lui : son corps et cette maison se sont ruinés en même temps.

VOLT: Come sir, leave your prating.

VOLP: Why, if your worship give me but your hand,
That I may have the refusal, I have done.
'Tis a mere toy to you, sir; candle rents;
As your learned worship knows—

VOLT: What do I know?

VOLP: Marry, no end of your wealth, sir, God decrease it!

VOLT: Mistaking knave! what, mock'st thou my misfortune?

[Exit.]
VOLP: His blessing on your heart, sir; would 'twere more!—
Now to my first again, at the next corner.

VOLTORE
Slăbeşte-mă, musiu, cu trăncăneala.
VOLPONE
Dacă-nălțimea voastră-mi va admite
Drept de preemțiune, am terminat.
Pentru domia voastră e un fleac,
O bagatelă. Precum bine știți...

VOLTORE
Eu, ce să știu?
VOLPONE
Cum ce? Pe legea mea,
Aveți o bogăție nesfârșită,
O, de v-ar micșora-o dumnezeu!
VOLTORE
Ce? Haimana fățarnică, auzi
Îți bați joc de nenorocirea mea?
(Iese.)
VOLPONE
De cap să-ți fie și să-ți mai sporească!
Și-acuma, după colț, să-i prind pe ceilalți!

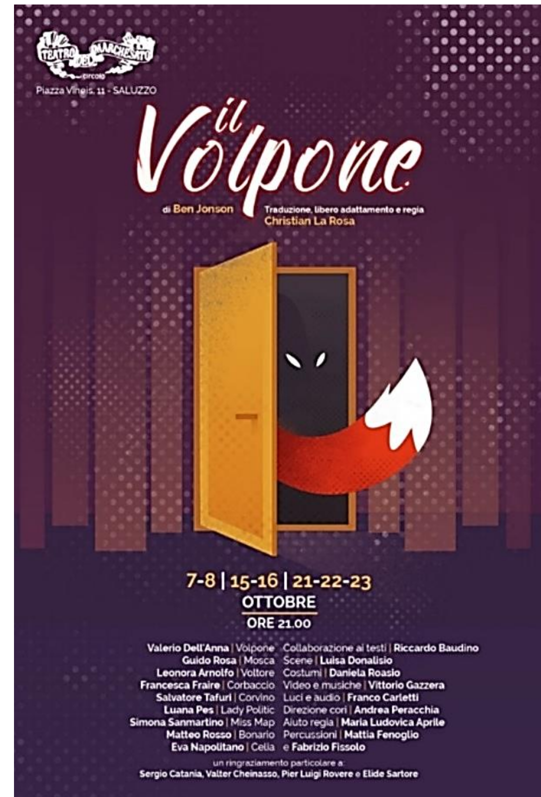
VOLTORE.
Allons, monsieur, laissez ce bavardage.
VOLPONE.
Si votre honneur veut me donner la préférence, au cas où vous voudriez la vendre, c'est là mon seul désir. C'est une simple bagatelle pour vous, monsieur, un revenu de bouts de chandelle; car votre honneur ne connaît pas...
VOLTORE.
Qu'est-ce que je ne connais pas?
VOLPONE.
La fin de ses richesses, monsieur; Dieu seul peut les diminuer.

VOLTORE.
Maître effronté ! te moques-tu de mon malheur ?
(Il sort.)
VOLPONE.
Que Dieu vous bénisse, monsieur! Je voudrais qu'il augmentât.—Maintenant recommençons avec le premier que nous

		rencontrerons à un autre coin de la rue.
[Exit.]	(Iese.)	*(Il sort.)*

SCENE V.
Another part of the Street.

Enter CORBACCIO and CORVINO;—MOSCA passes over the Stage, before them.
CORB: See, in our habit! see the impudent varlet!

CORV: That I could shoot mine eyes at him like gun stones.

[Enter VOLPONE.]
VOLP: But is this true, sir, of the parasite?

CORB: Again, to afflict us! monster!

VOLP: In good faith, sir,
I'm heartily grieved, a beard of your grave length
Should be so over-reached. I never

SCENA 5
O altă parte a străzii.

Intră Corbaccio și Corvino. Mosca le trece pe dinainte.

CORBACCIO
Ia, ia privește-l, îmbrăcat ca noi!
Slugă nerușinată!
CORVINO
De-aș putea
L-aș fulgera cu fiece privire!
(Intră Volpone.)
VOLPONE
Vă rog, i-adevărat, cu parazitul?

CORBACCIO
Vii iarăși să ne chinui, monstrule?
VOLPONE
Sunt de bună credință, domnilor,
Îmi pare rău că barba dumneavoastră
Cea venerabilă a fost spurcată

SCÈNE V.
Une autre partie de la rue.

CORBACCIO et CORVINO; MOSCA passe sur le théâtre devant eux.

CORBACCIO.
Voyez-le dans nos habits, l'impudent coquin !
CORVINO.
Que ne puis-je lui jeter mes yeux comme des balles de fusil!
VOLPONE, entrant.
VOLPONE
Monsieur, est-ce vrai, ce qu'on dit du parasite?
CORBACCIO.
Tu viens encore nous insulter, scélérat !
VOLPONE.
En vérité, monsieur, je suis désolé jusqu'au fond du cœur qu'un homme si grave et avec une barbe si longue ait été

brooked
That parasite's hair; methought his nose should cozen:
There still was somewhat in his look, did promise
The bane of a clarissimo.
CORB: Knave—

VOLP: Methinks
Yet you, that are so traded in the world,
A witty merchant, the fine bird, Corvino,
That have such moral emblems on your name,
Should not have sung your shame, and dropt your cheese,
To let the Fox laugh at your emptiness.

CORV: Sirrah, you think the privilege of the place,
And your red saucy cap, that seems to me
Nailed to your jolt-head with those two chequines,

De barbișonul lui de parazit.
Cum îl vedeți așa cu nasu-n vânt
Se pare că-i făcut să prevestească
Batjocura unui clarissimo!

CORBACCIO
Tâlharul...
VOLPONE
Mi se pare, domnilor,
Că un negųțător umblat și fercheș,
Purtând cu cinste numele de Corvino
(Din fabula cu cioara și vulpoiul),
Zău, nu s-ar cuveni să bată toba
Că a lăsat să-i pice cașcavalul
În gura vulpii ce l-a păcălit.

CORVINO
Hei, meștere pungaș, ce crezi matale,
Că piața publică și pălăria
Cea roșie și-mbumbată de pe cap
Bătută parcă-n cuie-ntr-un dovleac,
Cu cei doi bumbi de aur, mi te lasă

dupé à ce point. Je n'ai jamais pu souffrir la chevelure de ce parasite ; il me semble qu'il avait un nez railleur, et il y avait dans son regard quelque chose de venimeux qui annonçait le *clarissimo*.

CORBACCIO.
Canaille !
VOLPONE, à Corvino.
Il me semble aussi que vous, qui avez tant d'expérience du monde ; vous, un habile marchand, un si bel oiseau ; vous, Corvino, qui portez dans votre nom un emblème si moral, vous n'auriez pas dû chanter si haut votre propre honte, ni laisser choir votre fromage pour que le renard se moquât de votre vanité.
CORVINO.
Coquin! Vous croyez que le privilège de l'endroit où nous sommes et votre impudent bonnet rouge, qui semble cloué à votre tête par ces deux boutons dorés[1], doivent autoriser vos injures. Venez ici,

Can warrant your abuses; come you hither:
You shall perceive, sir, I dare beat you; approach.
VOLP: No haste, sir, I do know your valour well,
Since you durst publish what you are, sir.

CORV: Tarry,
I'd speak with you.

VOLP: Sir, sir, another time—

CORV: Nay, now.

VOLP: Oh, lord, sir! I were a wise man,
Would stand the fury of a distracted husband.

[As he is running off, re-enter MOSCA.]
CORB: What, come again!

Nepedepsit, să-ți bați joc de noi?
Ia fă-te-ncoace să-ți arăt ceva.

VOLPONE
Ba nu, eu știu că sunteți curajos,
Cum nu se află, dacă țineți minte,
De când ați declarat în văzul lumii...

CORVINO
Stai, că-ți arăt eu ție...

VOLPONE
Altă dată.
CORVINO
Acum.
VOLPONE
Ar trebui să fiu nebun
Să-mi pun eu mintea cu-un cornut turbat.

(În timp ce fuge, intră Mosca.)
CORBACCIO
Ce, iarăși vine!

vous verrez, monsieur, que je me permettrai de vous rosser ; approchez.

VOLPONE.
Ne vous hâtez pas, monsieur ; je connais bien votre valeur, depuis que vous avez osé dire tout haut, en public, ce que vous êtes.
CORVINO.
Attendez-moi. Je voudrais vous dire un mot.
VOLPONE.
Monsieur, monsieur, une autre fois.
CORVINO.
Non, tout de suite.
VOLPONE.
Seigneur! Serais-je un homme sage, si je, m'exposais à la furie d'un cocu devenu fou?
(Au moment où il se sauve, Mosca entre.)
CORBACCIO, voyant Mosca.
Encore lui !

VOLP: Upon 'em, Mosca; save me.

CORB: The air's infected where he breathes.
CORV: Let's fly him.

[Exeunt CORV. and CORB.]
VOLP: Excellent basilisk! turn upon the vulture.

[Enter VOLTORE.]
VOLT: Well, flesh-fly, it is summer with you now;
Your winter will come on.
MOS: Good advocate,
Prithee not rail, nor threaten out of place thus;
Thou'lt make a solecism, as madam says.
Get you a biggin more, your brain breaks loose.
[Exit.]
VOLT: Well, sir.

VOLPONE
Sări, Mosca, pe ei!
CORBACCIO
Ne strică aeul prezența lui.
CORVINO
De-aceea zic s-o ștergem, că-i mai bine!
(Ies Corbaccio și Corvino.)
VOLPONE
O, minunat balaur; sări pe vultur!

(Intră Voltore.)
VOLTORE
Ei, muscă de cadavre, pentru tine,
A venit vara, dar și iarna vine.
MOSCA
Bunule avocat, nu pronunța
Insulte și amenințări; nu-i locul.
Puneți-vă pe cap înc-o bonetă
Să nu vi se anemieze creierul.

(Ies.)
VOLTORE
Da, domnule.

VOLPONE.
Retiens-les, Mosca; délivre-moi.
CORBACCIO.
L'air qu'il respire est infecté.
CORVINO.
Evitons-le.
(Tous deux sortent.)
VOLPONE.
Excellent basilic; tourne-toi maintenant vers Voltore.
(Voltore entre.)
VOLTORE, à Mosca.
Eh bien, mouche à viande, l'été te voit briller maintenant, mais l'hiver viendra.
MOSCA.
Bon avocat, je t'en prie, point d'insulte ni de menace hors de propos, tu ferais un solécisme, comme dirait madame Would-be; mets un béguin de plus, car ta cervelle est prête à sauter.
(Il sort.)
VOLTORE, à Volpone.
Que voulez-vous encore ?

VOLP: Would you have me beat the insolent slave,
Throw dirt upon his first good clothes?

VOLT: This same
Is doubtless some familiar.

VOLP: Sir, the Court,
In troth, stays for you. I am mad, a mule
That never read Justinian, should get up,
And ride an advocate. Had you no quirk
To avoid gullage, sir, by such a creature?
I hope you do but jest; he has not done it;
'Tis but confederacy, to blind the rest.
You are the heir.

VOLT: A strange, officious,
Troublesome knave! thou dost torment me.

VOLPONE
Ați fi dorit să-l bat,
Pe acest obraznic sclav, să-i târnuiesc
Prin praf întâiul lui costum de nobil?
VOLTORE
(aparte)
Ăsta-i de-ai lui, vreun prieten, negreșit.
VOLPONE
Pe cinstea mea, stimate, tribunalul
E absolut de partea dumneavoastră,
Cum ar putea un biet catât, vreodată,
Când nici nu l-a citit pe Justinian,
Să călărească el un avocat?
O lovitură doar sa-i dați; neghiobul
Se prăbușește-n țărână. O, glumiți!
De bună seamă că-i o simulare
Ca să vă amăgească el pe toți,
În realitate numai dumneavoastră
Sunteți moștenitorul!
VOLTORE
Ce ciudat
E-acest târâie-brânză.Ce te ții scai?
Hai, șterge-o, nu mă chinui.

VOLPONE.
Désirez-vous que j'aille battre cet insolent, et jeter de la boue sur ses beaux habits neufs?
VOLTORE.
Cet homme-ci est sans doute quelque démon familier.
VOLPONE.
Monsieur, la cour vous attend.—Je suis furieux qu'une mule qui n'a pas lu Justinien soit montée sur le dos d'un avocat. La chicane ne pouvait-elle vous donner des armes contre la fourberie d'une telle créature? J'espère que vous plaisantez. Il n'a pas fait cela; il s'entend avec vous. C'est une alliance pour aveugler les autres: c'est vous qui êtes l'héritier.

VOLTORE.
Quel étrange, importun et officieux animal ! Tu m'assommes.

VOLP: I know—
It cannot be, sir, that you should be cozened;
'Tis not within the wit of man to do it;
You are so wise, so prudent; and 'tis fit
That wealth and wisdom still should go together.

[Exeunt.]

VOLPONE
Vai ştiu...
Cu neputinţă-i să vă fi-nșelat,
Nu-i om pe lume ca să fie-n stare.
Sunteți peste măsură de-nțelept
Și-atîta de dibaci, că se cuvine
Ca bogăția și cu-nțelepciunea
Să meargă mână-n mână neapărat.

VOLPONE.
Je m'y connais; il est impossible, monsieur, qu'on vous ait dupé. Il n'est dans les moyens de personne de le faire : vous êtes si sage, si prudent ! Sagesse et richesse devraient aller toujours ensemble.

(Ils sortent.)

SCENE VI

The Scrutineo or Senate-House.

Enter AVOCATORI, NOTARIO, BONARIO, CELIA, CORBACCIO, CORVINO, COMMANDADORI, SAFFI, etc.

1st AVOC: Are all the parties here?

NOT: All but the advocate.

2nd AVOC: And here he comes.

[Enter VOLTORE and VOLPONE.]

1st AVOC: Then bring them forth to sentence.

VOLT: O my most honoured fathers, let your mercy
Once win upon your justice, to forgive—
I am distracted—

SCENA 6

Scrutinco sau Casa Senatului

Intră judecătorii, grefierul, Bonario, Celia, Corbaccio,
Corvino, comandanți etc.

PRIMUL JUDE
Sunt părțile prezente?

GREFIERUL
Da, lipsește
Doar avocatul.

AL DOILEA JUDE
Iată-l că sosește.

(Intră Voltore și Volpone.)

PRIMUL JUDE
Aduceți-i pe toți, pentru sentință.

VOLTORE
(aparte)
O, venerați părinți, implor iertare,
Mai mult decât dreptate, mă iertați.
Sunt uluit...

SCÈNE VI.

Le tribunal.

LES JUGES, LE GREFFIER, BONARIO, CÉLIA, CORBACCIO, CORVINO,
LES HUISSIERS ET AUTRES, etc., etc.

LE PREMIER JUGE.
Toutes les parties sont-elles présentes ?

LE GREFFIER.
Toutes, excepté l'avocat.

LE DEUXIÈME JUGE.
Le voici.

(Voltore et Volpone entrent.)

LE PREMIER JUGE.
Faites-les avancer pour entendre l'arrêt.

VOLTORE.
O mes très-honorés pères ! que votre miséricorde prenne le pas sur votre justice pour pardonner... Je deviens fou.

VOLP [aside.]: What will he do now?

VOLT: Oh,
I know not which to address myself to first;
Whether your fatherhoods, or these innocents—

CORV [aside.]: Will he betray himself?

VOLT: Whom equally
I have abused, out of most covetous ends—

CORV: The man is mad!

CORB: What's that?

CORV: He is possest.

VOLT: For which, now struck in conscience, here I prostrate
Myself at your offended feet, for pardon.

VOLPONE
(aparte)
Ce-o fi având de gând?

VOLTORE
O, nu știu cui să cer întâi, ori vouă
Ori celor doi nevinovați, iertare!

CORVINO
(aparte)
Se dă singur de gol?

VOLTORE
Celor pe care
I-am înșelat, la fel, din lăcomie.

CORVINO
Omul ăsta-i nebun!

CORBACCIO
Ce se întâmplă?

CORVINO
E posedat.

VOLTORE
Și ros de remușcare,
Vin, în genunchi, să vă implor iertare,

VOLPONE, à port.
Que va-t-il faire maintenant ?

VOLTORE.
Oh ! je ne sais pas à qui je dois m'adresser d'abord, si c'est à vous, mes pères, ou à ces innocents.

CORVINO, à part.
Va-t-il se dénoncer lui-même?

VOLTORE.
Tous, je vous ai également abusés, dans le but le plus cupide...

CORVINO.
Il est fou.

CORBACCIO.
Qu'est-ce que c'est?

CORVINO.
Il est possédé.

VOLTORE.
Je viens donc, frappé par ma conscience, me prosterner à vos pieds, en vous

1st, 2nd AVOC: Arise.

CEL: O heaven, how just thou art!

VOLP [Aside.]: I am caught
In mine own noose—

CORV [To CORBACCIO.]: Be constant, sir: nought now
Can help, but impudence.

1st AVOC: Speak forward.

COM: Silence!

VOLT: It is not passion in me, reverend fathers,
But only conscience, conscience, my good sires,
That makes me now tell truth. That parasite,
That knave, hath been the instrument of

PRIMUL ȘI AL DOILEA JUDE
Ridicați-vă!
CELIA
Slavă cerului!
VOLTORE
(aparte)
Acuma-s prins în lanțul pus de mine.
CORVINO
(către Corbaccio.)
Domnule, neclintiți în ce-am mai spus
Numai obrăznicia ne salvează!
PRIMUL JUDE
Vorbiți deschis!

VOLTORE
Nu ura, înalți părinți,
Ci singura conștiința mă îndeamnă
Să vă spun adevărul gol-goluț.
Doar parazitul, sluga, hoțul ăla
A fost unealta răului întreg.

demandant pardon.
LE PREMIER ET LE DEUXIÈME JUGE.
Levez-vous.
CÉLIA.
O ciel! tu es juste.
VOLPONE, à part.
Je suis pris dans mon propre piége.

CORVINO, à Corbaccio.
Soyez ferme, monsieur, l'impudence peut seule nous sauver.

LE PREMIER JUGE.
Continuez.
UN HUISSIER.
Silence !
VOLTORE.
Ce n'est pas la passion, mes vénérés pères, mais la conscience, la seule conscience, mes bons seigneurs, qui me fait maintenant dire la vérité. Ce parasite, ce fourbe, ce Mosca, a été l'instrument de tout.

all.
1st AVOC: Where is that knave? fetch him.
VOLP: I go.

[Exit.]
CORV: Grave fathers,
This man's distracted; he confest it now:
For, hoping to be old Volpone's heir,
Who now is dead—

3rd AVOC: How!

2nd AVOC: Is Volpone dead?

CORV: Dead since, grave fathers.

BON: O sure vengeance!

1st AVOC: Stay,
Then he was no deceiver.

VOLT: Oh, no, none:

PRIMUL JUDE
Unde e hoțul? aduceți-l.
VOLPONE
Îndată.
(Iese.)
CORVINO
Omul acesta, venerați părinți,
Și-a pierdut mințile. Cum recunoaște,
Nădăjduia că va să-l moștenească
Pe-acel Volpone, care-a răposat..
AL TREILEA JUDE
Cum?
AL DOILEA JUDE
A murit Volpone?
CORVINO
A murit.
BONARIO
O dreaptă răzbunare.
PRIMUL JUDE
Dați-mi voie,
Atunci n-a fost un impostor.
VOLTORE

LE PREMIER JUGE.
Où est-il? Qu'on aille le chercher.
VOLPONE.
J'y vais.
(Il sort.)
CORVINO, haut.
Vénérables pères, cet homme est fou comme il le disait lui-même tout à l'heure, car, espérant être l'héritier du vieux Volpone qui vient de mourir…
LE TROISIÈME JUGE.
Comment !
LE DEUXIÈME JUGE.
Volpone est-il mort?
CORVINO.
Il est mort, vénérables juges.
BONARIO.
Oh ! vengeance divine !
LE PREMIER JUGE.
Attendez donc; mais alors, il n'était pas un imposteur.
VOLTORE.

The parasite, grave fathers.

CORV: He does speak
Out of mere envy, 'cause the servant's made
The thing he gaped for: please your fatherhoods,
This is the truth, though I'll not justify
The other, but he may be some-deal faulty.
VOLT: Ay, to your hopes, as well as mine, Corvino:
But I'll use modesty. Pleaseth your wisdoms,
To view these certain notes, and but confer them;
As I hope favour, they shall speak clear truth.
CORV: The devil has entered him!

BON: Or bides in you.

4th AVOC: We have done ill, by a public

O, nu el,
Prea veneraţi părinţi, ci parazitul.
CORVINO
Invidia vorbeşte-n el, fiindcă
Acela i-a răpit râvnita pradă
Acesta este adevărul. Totuşi
Nu-nseamnă că îl dezvinovăţesc
Pe celălalt; şi-acela-i vinovat...

VOLTORE
Faţă de dumneata, ca şi de mine.
Dar eu voi proceda cu cumpătare.
Vă rog, prea învăţaţi, să luaţi aminte
La însemnările ce vi le dau
Şi chibzuiţi voi înşivă. Eu sper
Că-mi veţi ierta, spunându-vă adevărul.

CORVINO
A intrat dracu-n el!
BONARIO
Sau urlă-n tine.
AL PATRULEA JUDE

Oh ! lui! non, non. C'est le parasite, juges vénérables.
CORVINO.
Voltore ne parle que par pure envie, parce que ce valet a eu l'héritage qu'il convoitait. Avec votre permission, respectables juges, c'est là toute la vérité, non pas que je veuille justifier ce Mosca, qui peut bien être quelque peu coupable.

VOLTORE.
Oui, en trompant vos espérances comme les mien nes, Corvino; mais je veux être modéré. Qu'il plaise à votre sagesse de lire ces notes et de les méditer; par la faveur que j'espère de vous, elles vous montreront la pure vérité.

CORVINO.
Le diable est entré chez cet homme.
BONARIO.
Ou bien se cache en vous.
LE QUATRIÈME JUGE.

officer,
To send for him, if he be heir.

2nd AVOC: For whom?

4th AVOC: Him that they call the parasite.
3rd AVOC: 'Tis true,
He is a man of great estate, now left.

4th AVOC: Go you, and learn his name, and say, the Court
Entreats his presence here, but to the clearing
Of some few doubts.
[Exit NOTARY.]
2nd AVOC: This same's a labyrinth!

1st AVOC: Stand you unto your first report?

CORV: My state,
My life, my fame—

Mă tem că, dacă-i el moștenitorul,
Nu trebuia adus cu portărelul.

AL DOILEA JUDE
Cine?
AL PATRULEA JUDE
Numitul parazit.
AL TREILEA JUDE
Desigur,
Acuma-i om cu stare, om de seamă.
AL PATRULEA JUDE
(către grefier.)
Mergi, află cum îl cheamă și îi spune
Că avem onoarea a-l ruga să vină
Să dea lămuriri.
(Iese grefierul.)
AL DOILEA JUDE
Ce labirint!
PRIMUL JUDE
Deci vă mențineți prima declarație?

CORVINO
Da, cu averea-mi, viața și onoarea.

Si ce parasite est l'héritier, nous avons eu tort de l'envoyer chercher par un simple huissier.
LE DEUXIÈME JUGE.
De qui parlez-vous ?
LE QUATRIÈME JUGE.
De celui qu'ils appellent le parasite.
LE TROISIÈME JUGE.
C'est vrai; c'est maintenant un homme qui a de grands biens.
LE QUATRIÈME JUGE, au greffier.
Allez, sachez son nom et dites-lui que la cour sollicite sa présence ici pour l'éclaircissement de quelques petits doutes.

LE DEUXIÈME JUGE.
Tout ceci est un labyrinthe.
LE PREMIER JUGE, à Corvino.
Maintenez-vous votre première déposition ?
CORVINO.
Ma fortune, ma vie, mon honneur...

BON: Where is it?

CORV: Are at the stake.

1st AVOC: Is yours so too?

CORB: The advocate's a knave,
And has a forked tongue—

2nd AVOC: Speak to the point.

CORB: So is the parasite too.

1st AVOC: This is confusion.

[Giving them papers.]
VOLT: I do beseech your fatherhoods, read but those—

CORV: And credit nothing the false spirit hath writ:
It cannot be, but he's possest grave

BONARIO
Ai și din asta?
CORVINO
Vă stau la dispoziție.
PRIMUL JUDE
Și dumneavoastră?
CORBACCIO
Venerați părinți,
Avocatul e un mișel, o scorpie.
AL DOILEA JUDE
La chestiune.
CORBACCIO
Parazitul idem.
PRIMUL JUDE
E o confuzie generală.
VOLTORE
Rog.
Pe înălțimea voastră să constate
Citind aceste...
(Prezintă niște hârtii...)
CORVINO
Nu le dați crezare,
Sunt scrise de-un fățarnic mincinos,

BONARIO.
Où est-il votre honneur ?
CORVINO.
Sont en jeu ici.
LE PREMIER JUGE, à Corbaccio.
Et vous, tenez-vous le même langage?
CORBACCIO.
L'avocat est une canaille; il a la langue fourchue.
LE DEUXIÈME JUGE.
Revenez à la question.
CORBACCIO.
Le parasite ne vaut pas mieux.
LE PREMIER JUGE.
Il y a confusion ici.
VOLTORE.
Je supplie vos paternités de lire ces papiers. (Il les leur fait passer.)

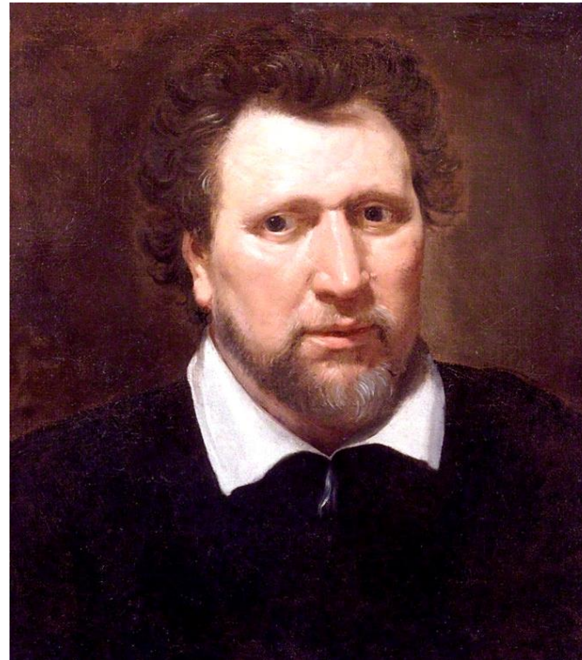
CORVINO.
Ne croyez rien de ce que cet esprit faux a écrit. Il est possédé; il n'en peut être

fathers.
[The scene closes.]

Înalți părinți, de-un posedat de diavol.
CORTINA

autrement, mes honorables pères.
(La scène est close.)

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

SCENE VII

A Street.

Enter VOLPONE.

VOLP: To make a snare for mine own neck! and run
My head into it, wilfully! with laughter!
When I had newly 'scaped, was free, and clear,
Out of mere wantonness! Oh, the dull devil
Was in this brain of mine, when I devised it,
And Mosca gave it second; he must now
Help to sear up this vein, or we bleed dead.—
[Enter NANO, ANDROGYNO, and CASTRONE.]
How now! who let you loose? whither go you now?
What, to buy gingerbread, or to drown kitlings?

SCENA 7

O stradă.

Intră Volpone.

VOLPONE
Să-mi pun eu însumi ștreangul după gât
Și capul să mi-l dau de bună voie.
Ba chiar râzând! Abia dac-am scăpat
De mari primejdii, luminându-mi calea!
Ce diavol m-a împins în jocul ăsta?
Și Mosca i-a sărit în ajutor.
Da, trebuie să cos artera spartă
Că altfel sângeram, mortal. E-hei!
(Intră Nano, Androgyno și Castrone.)
Unde umblați hai-hui? Cin-v-a dat drumul
La acadele, sau după pisoi?

SCÈNE VII.

Une rue.

VOLPONE entre.

VOLPONE, à part.

Avoir tendu un piége et y prendre mon propre cou; m'y être jeté, la tête la première, de propos délibéré! pour rire ! lorsque je ne faisais que d'échapper au péril, et quand j'étais libre et déclaré innocent ! Le tout, par une simple humeur folâtre ! Oh ! le démon de la sottise logeait dans ma cervelle quand j'eus cette idée, et Mosca m'y a encouragé ; il faut maintenant qu'il cautérise cette veine ouverte, ou bien notre vie coulera avec tout notre sang.

(Nano, Androgyno et Castrone entrent.)

Comment ! qui vous a permis de sortir ? Où allez-vous maintenant? Allez-vous acheter du pain d'épice ou noyer des petits chats ?

NAN: Sir, Master Mosca called us out of doors,
And bid us all go play, and took the keys.
AND: Yes.

VOLP: Did master Mosca take the keys? why so!
I'm farther in. These are my fine conceits!
I must be merry, with a mischief to me!
What a vile wretch was I, that could not bear
My fortune soberly? I must have my crotchets,
And my conundrums! Well, go you, and seek him:
His meaning may be truer than my fear.
Bid him he straight come to me to the court;
Thither will I, and, if't be possible,
Unscrew my advocate, upon new hopes:
When I provoked him, then I lost myself.

NANO
Stăpâne, ne-a lăsat meșterul Mosca
Să mai zburdăm și cheile-s la el.

ANDROGYNO
Da, chiar așa.
VOLPONE
Așa? Meșterul Mosca?
Și cheile-s la el. Am potrivit-o.
Foarte frumos. Ba să mai fiu și vesel
La o nenorocire cum e asta!
Ce dobitoc am fost să nu-mi țin firea
Când am avut norocul. Ce nerod,
Să umblu după gărgăuni și farse.
Duceți-vă și căutați-l, uite.
Sufletul lui e poate mai cinstit
Decât mă tem că este. Prunciți-i
Din partea mea să vină la Curte.
Mă duc acolo, dacă se mai poate,
Pe avocat să-l fac să-ntoarcă vorba,
Prin noi speranțe.Când l-am provocat
Nu bănuiam ce groapă mi-am săpat.

NANO.
Monsieur, maître Mosca nous a mis à la porte en nous disant d'aller nous amuser, et il a pris les clefs.
ANDROGYNO.
C'est cela.
VOLPONE.
Maître Mosca a-t-il pris les clefs ? Oh ! oh ! je m'enfonce davantage. Voilà le fruit de mes belles conceptions ; je dois être satisfait. Malheur à moi ! Quel misérable imbécile je suis de n'avoir pas supporté sobrement ma fortune. Je voulais avoir mes lubies, mes caprices, mes quintes !— Eh bien ! allez le chercher.—Peut-être son intention est-elle plus honnête que je ne le pense.—Ordonnez-lui de venir me trouver au tribunal. J'y vais de ce pas. (Ils sortent.) Je veux me rattacher l'avocat par de nouvelles espérances. En le provoquant, je me suis perdu.

[Exeunt.] (Ies.) (Il sort.)

SCENE VIII

The Scrutineo or Senate House.

AVOCATORI, BONARIO, CELIA, CORBACCIO, CORVINO, COMMANDADORI, SAFFI, etc., as before.

1st AVOC: These things can ne'er be reconciled. He, here,
[Shewing the papers.]
Professeth, that the gentleman was wronged,
And that the gentlewoman was brought thither,
Forced by her husband, and there left.
VOLT: Most true.

CEL: How ready is Heaven to those that pray!
1st AVOC: But that
Volpone would have ravished her, he holds

SCENA 8

Scrutinco sau Casa Senatului.

Judecători, Bonario, Celia, Corbaccio, Corvino,
comandatori, saffi și ceilalți.

PRIMUL JUDE
(arătând hârtiile)
Acestea toate se cam contrazic.
Reiese, din concluzii, că acest tânăr
A fost nedreptățit și cum că doamna
A fost adusă și lăsată-n casă,
Silită de bărbatul ei.

VOLTORE
Așa e.
CELIA
Cu-aceia ce se roagă, ceru-i bun.
PRIMUL JUDE
Dar că Volpone-a vrut s-o siluiască,
E fals, omul fiind neputincios.

SCÈNE VIII.

Le tribunal.

LES JUGES, BONARIO, CÉLIA, CORBACCIO, CORVINO, HUISSIERS, EXEMPTS, etc., etc.

LE PREMIER JUGE.
Ces choses ne pourront jamais se concilier. (Montrant les papiers.) Il avoue ici que le jeune homme a été injustement accusé, et que la jeune femme avait été amenée de force chez Volpone par son propre mari qui l'y avait laissée.

VOLTORE.
C'est la stricte vérité,
CÉLIA.
Comme le ciel exauce ceux qui le prient !
LE PREMIER JUGE.
Mais que le vieux Volpone ait voulu la violer, le fait serait complétement faux, vu

Utterly false; knowing his impotence.		son impuissance.
CORV: Grave fathers, he's possest; again, I say,	CORVINO	CORVINO.
Possest: nay, if there be possession, and Obsession, he has both.	Înalți părinți, e posedat, vă spun;	Nobles juges ! il est possédé; je le répète, il est possédé. Il y a possession et obsession[1].
3rd AVOC: Here comes our officer.	AL TRELEA JUDE Iată, s-a-ntors și e mesagerul nostru.	LE TROISIÈME JUGE, Voici notre huissier.
[Enter VOLPONE.]	(Intră Volpone.)	*(Volpone toujours déguisé entre.)*
VOLP: The parasite will straight be here, grave fathers.	VOLPONE Prea luminați părinți, sosi-va-ndată Și parazitul.	VOLPONE. Le parasite sera ici tout à l'heure, honorables juges.
4th AVOC: You might invent some other name, sir varlet.	AL PATRULEA JUDE Fii mai respectuos, Puteai să–l numești altfel, haimanao!	LE QUATRIÈME JUGE. Vous pourriez aussi bien lui trouver un autre nom, monsieur.
3rd AVOC: Did not the notary meet him?	AL TREILEA JUDE Nu l-a întâlnit și grefierul?	LE TROISIÈME JUGE. Est-ce que le greffier ne l'a pas rencontré ?
VOLP: Not that I know.	VOLPONE Nu cred.	VOLPONE. Non, que je sache.
4th AVOC: His coming will clear all.	AL PATRULEA JUDE Venirea lui va clarifica totul.	LE QUATRIÈME JUGE. Son arrivée éclaircira tout.
2nd AVOC: Yet, it is misty.	AL DOILEA JUDE Da, totul e așa de confuz...	LE DEUXIÈME JUGE. Cependant tout est fort obscur.
VOLT: May't please your fatherhoods—	VOLTORE	VOLTORE.

VOLP [whispers VOLT.]: Sir, the parasite
Will'd me to tell you, that his master lives;
That you are still the man; your hopes the same;
And this was only a jest—

VOLT: How?

VOLP: Sir, to try
If you were firm, and how you stood affected.

VOLT: Art sure he lives?

VOLP: Do I live, sir?

VOLT: Oh me!
I was too violent.
VOLP: Sir, you may redeem it.
They said, you were possest; fall down,

Vă rog.
Prea venerați părinți...
VOLPONE
(în șoaptă lui Voltore.)
Sst, parazitul
Prin mine vă transmite că Volpone,
Stăpânul lui, trăiește și că sunteți
Moștenitorul său. A fost o farsă.

VOLTORE
Cum?
VOLPONE
Doar să vă pună la-ncercare.

VOLTORE
E sigur că trăiește?
VOLPONE
Cum trăiesc!
VOLTORE
Vai mie! Am fost prea violent.
VOLPONE
Se poate

Qu'il plaise à Vos Seigneuries...

VOLPONE, bas à Voltore.
Monsieur, le parasite m'a chargé de vous dire que son maître est vivant; que vous êtes toujours l'homme choisi par lui ; que vos espérances doivent rester les mêmes, et que ce qui s'est passé n'était qu'une plaisanterie.
VOLTORE.
Comment ! une plaisanterie ?
VOLPONE.
Oui, monsieur, pour vous éprouver et savoir si vous lui resteriez attaché, et si votre douleur serait grande.
VOLTORE.
Es-tu sûr qu'il vive ?
VOLPONE.
Comme moi, monsieur.
VOLTORE.
Oh ! diable, j'ai été trop violent.
VOLPONE.
Vous pouvez tout raccommoder ; ils ont

and seem so:
I'll help to make it good.
[VOLTORE falls.]
God bless the man!—
Stop your wind hard, and swell: See, see, see, see!
He vomits crooked pins! His eyes are set,
Like a dead hare's hung in a poulter's shop!
His mouth's running away! Do you see, signior?
Now it is in his belly.
CORV: Ay, the devil!

VOLP: Now in his throat.

CORV: Ay, I perceive it plain.

VOLP: 'Twill out, 'twill out! Stand clear. See where it flies,
In shape of a blue toad, with a bat's wings!
Do you not see it, sir?

S-o îndreptați. Ziceau c-aveți pe dracul:
Cădeți pe jos și simulați; v-ajut eu.
(Voltore cade.)
Ferește-l Doamne! Bietul om! Săriți!
Nu răsuflați! Uitați-vă la el,
Cum scuipă ace, ochii i-s holbați
Ca la un iepure mort, la prăvălie.
La gură face spume. Vezi, signor?
Acum, în pântec, îl muncește dracul.

CORVINO
Da, dracul!
VOLPONE
I se urcă în gâtlej.
CORVINO
Da, da se vede.
VOLPONE
Ieși, hai ieși și asă-l!
Priviți cum zboară, e ca un broscoi,
Ba ca un liliac. Vedeți?

dit que vous étiez possédé, faites semblant de l'être en effet et tombez. Je vous aiderai. (Voltore tombe.) Dieu bénisse le pauvre homme! (Bas.) Retenez votre haleine et gonflez-vous.—Voyez, voyez ; il vomit des épingles crochues; ses yeux sont à l'envers comme ceux d'un lièvre mort, pendu à la boutique d'un marchand de gibier; sa bouche se retourne. Voyez, messieurs, voyez; maintenant c'est dans le ventre.

CORVINO.
Oh ! le diable !
VOLPONE.
Maintenant c'est dans le gosier.
CORVINO.
Je le vois, je le vois.
VOLPONE.
Il va sortir, il va sortir; faites place. Voyez où il s'envole sous la forme d'un crapaud bleu, avec des ailes de chauve-souris. Ne le voyez-vous pas, monsieur ?

CORB: What? I think I do.

CORV: 'Tis too manifest.

VOLP: Look! he comes to himself!

VOLT: Where am I?

VOLP: Take good heart, the worst is past, sir.
You are dispossest.

1st AVOC: What accident is this!

2nd AVOC: Sudden, and full of wonder!

3rd AVOC: If he were
Possest, as it appears, all this is nothing.

CORV: He has been often subject to these fits.

1st AVOC: Show him that writing:—Do

CORBACCIO
Da? Ce?
CORVINO
Se vede foarte limpede.
VOLPONE
Își revine.
VOLTORE
Unde mă aflu?
VOLPONE
Curaj, domnule:
Ce-a fost mai rău s-a dus. Ați scăpat de dracu.
PRIMUL JUDE
Foarte ciudat.
AL DOILEA JUDE
E chiar miraculos.
AL TREILEA JUDE
Dacă era vrăjit, precum se vede,
Atunci acestea n-au nicio valoare.
CORVINO
L-am mai văzut având atacuri, des.

PRIMUL JUDE

CORBACCIO.
Quoi ? Oui, je crois que je le vois.
CORVINO.
C'est trop manifeste.
VOLPONE.
Voyez ! il revient à lui.
VOLTORE.
Où suis-je?
VOLPONE.
Prenez bon courage; le pire est fait, monsieur; vous êtes dépossédé.

LE PREMIER JUGE.
Quel accident!..
LE DEUXIÈME JUGE.
Soudain et merveilleux !
LE TROISIÈME JUGE.
S'il était possédé comme il y a apparence, ce ne sera rien.
CORVINO.
Il est souvent sujet à de pareils accès.

LE PREMIER JUGE.

you know it, sir?

VOLP [whispers VOLT.]: Deny it, sir, forswear it; know not.

VOLT: Yes, I do know it well, it is my hand;
But all that it contains is false.

BON: O practice!

2nd AVOC: What maze is this!

1st AVOC: Is he not guilty, then,
Whom you there name the parasite?

VOLT: Grave fathers,
No more than his good patron, old Volpone.
4th AVOC: Why, he is dead.

Arătați-i hârtia asta. Spuneți,
O recunoașteți, domnule?
VOLPONE
(șoptindu-i lui Voltore.)
Negați,
Jurați că nu o recunoșteți.
VOLTORE
Da,
O recunosc, de mâna mea e scrisă;
Dar conținutu-i fals.

BONARIO
Noi șiretlicuri!
AL DOILEA JUDE
Ce încurcătură o mai fi și asta!
PRIMUL JUDE
Și-atunci nu-i vinovat nici cela cărui
Îi ziceți parazitul?
VOLTORE
Inocent
E, ca și bunul său stăpân, Volpone!
AL PATRULEA JUDE
Acesta-i mort.

Montrez-lui ce mémoire : le reconnaissez-vous, monsieur ?
VOLPONE, bas à Voltore.
Reniez-le, monsieur ; reniez-le par serment : ne le reconnaissez pas.

VOLTORE.
Oui, je le reconnais; il est de mon écriture, mais tout ce qu'il contient est faux.

BONARIO.
Oh ! quelle société de fourbes !
LE DEUXIÈME JUGE.
Quel labyrinthe !
LE PREMIER JUGE.
Il n'est donc pas coupable, celui que vous nommez le parasite ?
VOLTORE.
Graves Seigneurs, il ne l'est pas plus que son bon patron le vieux Volpone.
LE QUATRIÈME JUGE..
Comment ! mais il est mort ?

VOLT: Oh, no, my honoured fathers,
He lives—

1st AVOC: How! lives?

VOLT: Lives.

2nd AVOC: This is subtler yet!

3rd AVOC: You said he was dead.

VOLT: Never.

3rd AVOC: You said so.

CORV: I heard so.

4th AVOC: Here comes the gentleman; make him way.
[Enter MOSCA.]
3rd AVOC: A stool.

4th AVOC [Aside.]: A proper man; and,

VOLTORE
O, nu, cinstiți părinți,
Trăiește.
PRIMUL JUDE
Cum? Trăiește?
VOLTORE
Trăiește.
AL DOILEA JUDE
Iar se-ncurcă!
AL TREILEA JUDE
Spuneați că a murit.
VOLTORE
Eu? Niciodată.
AL TREILEA JUDE
Ați spus-o.
CORVINO
Da, am auzit și eu.
AL PATRULEA JUDE
Sosește nobilul, făceți-i loc.
(Intră Mosca.)
AL TREILEA JUDE
Un scaun, repede.
AL PATRULE JUDE

VOLTORE.
Non, mes honorables juges, il vit.

LE PREMIER JUGE.
Comment ! il vit ?

LE DEUXIÈME JUGE.
Ceci est plus subtil encore.
LE TROISIÈME JUGE.
Vous aviez dit qu'il était mort.
VOLTORE.
Jamais.
LE TROISIÈME JUGE.
Vous l'avez dit.
CORVINO.
Je l'ai aussi entendu.
LE QUATRIÈME JUGE.
Voici le gentilhomme, faites-lui place.
(Mosca entre.)
LE TROISIÈME JUGE.
Un siége.
LE QUATRIÈME JUGE.

were Volpone dead,
A fit match for my daughter.

3rd AVOC: Give him way

VOLP [Aside to MOSCA.]: Mosca, I was almost lost; the advocate
Had betrayed all; but now it is recovered;
All's on the hinge again—Say, I am living.
MOS: What busy knave is this!—Most reverend fathers,
I sooner had attended your grave pleasures,
But that my order for the funeral
Of my dear patron did require me—
VOLP [Aside.]: Mosca!

MOS: Whom I intend to bury like a gentleman.

(aparte)
E-un om distins;
Dacă Volpone a murit, e-o bună
Partidă pentru fata mea.
AL TREILEA JUDE
Loc, loc.
VOLPONE
(șoptind către Mosca)
Eram să intru la apă, Mosca;
Că avocatul ne-a trădat, acuma
E-n ordine. Spune-le că trăiesc.
MOSCA
Descurcăreț e curierul ăsta!
Cinstiți părinți, aș fi răspuns îndată
Chemării voastre, însă n-am putut
Că-s ocupat cu funeraliile
Bunului meu patron...
VOLPONE
(aparte)
Stai, Mosca!
MOSCA
Pe care țiu să mi-l înmormântez
Cu tot onorul, ca pe-un gentilom.

Un homme élégant ! (A part.) Et, si Volpone était mort, un beau parti pour ma fille !

LE TROISIÈME JUGE.
Faites-lui place.
VOLPONE, à part à Mosca.
Mosca, j'étais presque perdu; l'avocat nous avait dénoncés, mais j'ai tout réparé ; tout marche maintenant comme sur des roulettes. Dis que je suis vivant.
MOSCA, haut.
Qu'est-ce que ce va-nu-pieds affairé ?—Mes révérés pères, je me serais rendu à votre appel plutôt si les ordres à donner pour les funérailles de mon cher patron n'avaient exigé ma présence.
VOLPONE, à part.
Mosca !

MOSCA, continuant.
Car j'entends le faire enterrer comme un gentilhomme.

VOLP [Aside.]: Ay, quick, and cozen me of all.

2nd AVOC: Still stranger!
More intricate!

1st AVOC: And come about again!

4th AVOC [Aside.]: It is a match, my daughter is bestow'd.

MOS [Aside to VOLP.]: Will you give me half?

VOLP: First, I'll be hanged.

MOS: I know
Your voice is good, cry not so loud.

1st AVOC: Demand
The advocate.—Sir, did not you affirm
Volpone was alive?

VOLPONE
(aparte.)
Și repede, că mă jefuiești.
AL DOILEA JUDE
Cu totul straniu.

PRIMUL JUDE
Iar se schimbă vântul!
AL PATRULEA JUDE
E o partidă, dacă fata-l vrea.

MOSCA
(șoptină către Volpone.)
Îmi dai o jumătate din avere?
VOLPONE
Nici spânzurat.
MOSCA
Nu striga așa tare,
Știu că ai voce.
PRIMUL JUDE
Cheamă pe-avocat.
Nu dumneata ai spus că-i viu Volpone?

VOLPONE, à part.
Allons, va et dupe-moi de tout !

LE DEUXIÈME JUGE.
Encore plus étrange ! Cela s'embrouille de plus en plus.
LE PREMIER JUGE.
Cela revient au point de tout à l'heure.
LE QUATRIÈME JUGE, à part.
C'est un beau parti décidément; ma fille sera pourvue.
MOSCA, à part à Volpone.

Voulez-vous me donner moitié ?
VOLPONE, à part.
Plutôt être pendu !
MOSCA.
Ne criez pas si fort; je sais que vous avez une bonne voix.
LE PREMIER JUGE.
Faites avancer l'avocat. Monsieur, n'avez-vous pas affirmé tout à l'heure que Volpone était vivant?

VOLP: Yes, and he is;
This gentleman told me so.
[Aside to MOS.]
—Thou shalt have half.—
MOS: Whose drunkard is this same?
Speak, some that know him:
I never saw his face.
[Aside to VOLP.]
—I cannot now
Afford it you so cheap.
VOLP: No!

1st AVOC: What say you?

VOLT: The officer told me.

VOLP: I did, grave fathers,
And will maintain he lives with mine own life.
And that this creature [points to MOSCA.] told me.

VOLPONE
Da, așa-i. Mi-a confirmat-o dânsul.
(către Mosca, în șoaptă)
Ai jumătatea.
MOSCA
Cine-i bețivanul,
Nu l-am văzut în viața mea: I-auzi.
(către Volpone în șoaptă.)
Acuma-i prea puțin să recunoști.

VOLPONE
Nu!
PRIMUL JUDE
(către Voltore.)
Cine v-a spus?
VOLTORE
Știu de la portărel.

VOLPONE
I-am spus, înalți părinți și o mențin
Cu capul meu, că individul ăsta
Mi-a spus.
(aparte)

VOLPONE, haut.
Oui, il l'est; cet homme me l'a dit. (A Mosca.) Tu auras la moitié.

MOSCA, haut.
Quel est cet ivrogne? Quelqu'un le connaît-il? Je ne l'ai jamais vu. (A part à Volpone.) Je ne puis plus maintenant vous passer cela à si bon marché.

VOLPONE.
Non!
LE PREMIER JUGE, à Voltore.
Que dites-vous ?

VOLTORE.
C'est cet huissier qui m'a dit que Volpone vivait encore.
VOLPONE.
En effet je l'ai dit, et je maintiens qu'il vit,—comme moi je vis, et j'ajoute que cette créature (Montrant Mosca.) me l'a dit. (A part.) Toutes les étoiles qui ont

[Aside.]
—I was born
With all good stars my enemies.
MOS: Most grave fathers,
If such an insolence as this must pass
Upon me, I am silent: 'twas not this
For which you sent, I hope.

2nd AVOC: Take him away.

VOLP: Mosca!

3rd AVOC: Let him be whipt.

VOLP: Wilt thou betray me?
Cozen me?

3rd AVOC: And taught to bear himself
Toward a person of his rank.

4th AVOC: Away.

Mi-s toate parcă împotrivă.

MOSCA
Prea venerați părinți, obrăznicia
Acestui servitor mă amuțește.
Sper că nu pentru asta m-ați chemat.

AL DOILEA JUDE
Să fie scos din sală.
VOLPONE
Ascultă, Mosca.
AL TREILEA JUDE
Să fie biciuit.
VOLPONE
Vrei să mă pungășești,
Să mă trădezi?
AL TREILEA JUDE
Să fie dăscălit cum să se poarte
Cu o persoană nobilă.

AL PATRULEA JUDE

présidé à ma naissance me sont contraires !

MOSCA.
Très-honorables juges, si l'on tolère une pareille insolence à mon égard, je me tairai. J'espère pour tant que ce n'était pas pour une scène pareille que vous m'avez envoyé chercher.
LE DEUXIÈME JUGE, montrant Volpone.
Qu'on le mette dehors !
VOLPONE, à Mosca.
Mosca !
LE TROISIÈME JUGE.
Qu'on le fasse fouetter !
VOLPONE, à Mosca, bas.
Veux-tu donc me trahir? me ruiner?

LE TROISIÈME JUGE.
Et qu'on lui apprenne à se mieux comporter vis-à-vis d'une personne de cette condition.
LE QUATRIÈME JUGE.

[THE OFFICERS seize VOLPONE.]

MOS: I humbly thank your fatherhoods.

VOLP [Aside.]: Soft, soft. Whipt!
And lose all that I have! If I confess,
It cannot be much more.

4th AVOC: Sir, are you married?

VOLP: They'll be allied anon; I must be resolute;
The Fox shall here uncase.
[Throws off his disguise.]

MOS: Patron!

VOLP: Nay, now,
My ruins shall not come alone: your match

Luați-l!
(Volpone e luat pe sus de ceilalți portărei.)
MOSCA
Smerit vă mulțumesc, cinstiți părinți.
VOLPONE
(către Mosca)
Așa, deci, biciuit și sărăcit.
Dacă spun tot, mai rău n-are să-mi fie.

AL PATRULEA JUDE
(către Mosca)
Stimate domn, sunteți căsătorit?
VOLPONE
Acum se mai și-ncuscresc. Curaj!
(își leapădă deghizarea)
Vulpoiul își aruncă blana jos.

MOSCA
Stăpâne!
VOLPONE
E prea târziu; vom fi ruinați o dată;
Adio-nsurătoare și rang mare,

Allons, dehors !
(On saisit Volpone.)

MOSCA.
Je remercie humblement Vos Seigneuries.
VOLPONE.
Doucement! doucement! (A part.) Être fouetté, et perdre tout ce que j'ai !... Si j'avoue tout, il n'en peut résulter rien de pire.
LE QUATRIÈME JUGE, à Mosca.
Monsieur, êtes-vous marié?

VOLPONE, à part.
Ils vont bientôt briguer son alliance; il faut se résoudre. Le renard va jeter sa peau d'emprunt. (Il dépouille son déguisement.)
MOSCA.
Mon maître !
VOLPONE.
Oui, et que la ruine maintenant ne tombe pas sur moi seul. Ah ! j'empêcherai au

I'll hinder sure: my substance shall not glue you,
Nor screw you into a family.
MOS: Why, patron!

VOLP: I am Volpone, and this is my knave;
[Pointing to MOSCA.]
This [to VOLT.] his own knave; this [to CORB.], avarice's fool;
This [to CORV.], a chimera of wittol, fool, and knave:
And, reverend fathers, since we all can hope
Nought but a sentence, let's not now dispair it.
You hear me brief.

CORV: May it please your fatherhoods—

Și nume bun, pe socoteala mea.

MOSCA
De ce stăpâne?
VOLPONE
Da, eu sunt Volpone.
(spre Mosca)
Și-acest pungaș e omul meu...
(spre Voltore)
iar el
E propriul lui pungaș.
(spre Corbaccio)
Și cel de colo
E-un zgârcit dement.
(spre Corvino)
Iar celălalt
O-ncrucișare de pungaș și vită.
Și, mai mult stimați părinți, cum fiecare
Din noi e dornic să afle sentința,
Îngăduiți-mi dar, să fac lumină
De aceea voi fi scurt...
CORVINO

moins votre mariage; ma substance ne vous engraissera pas et ne vous aidera pas à vous faufiler dans une famille.
MOSCA.
Quoi! patron!
VOLPONE.
Je suis Volpone, et celui-ci est un drôle qui me vole ; (montrant Voltore) celui-là un drôle à son propre service; (montrant Corbaccio) cet autre est la folle dupe de sa cupidité; (montrant Corvino) cet autre est une chimère composée d'un cocu volontaire, d'un bouffon et d'un fripon; et, révérés juges, puisque nous n'avons à espérer qu'un arrêt, ne nous le faites pas attendre. Vous voyez que je suis bref.

CORVINO.

COM: Silence.

1st AVOC: The knot is now undone by miracle.

2nd AVOC: Nothing can be more clear.

3rd AVOC: Or can more prove
These innocent.

1st AVOC: Give them their liberty.

BON: Heaven could not long let such gross crimes be hid.

2nd AVOC: If this be held the high-way to get riches,
May I be poor!

3rd AVOC: This is not gain, but torment.

Stați, dați-mi voie...
GREFIERUL
Liniște!
PRIMUL JUDE
Acum se dezleagă nodul,
Printr-un miracol.
AL DOILEA JUDE
Este cât se poate
De limpede.
AL TREILEA JUDE
Reiese dar din toate
Că cei doi tineri nu au nicio vină.
PRIMUL JUDE
Să fie puși îndată-n libertate!
BONARIO
Nici dumnezeu din cer n-ar fi răbdat
Să mai rămână-ascunsă crima asta.
AL DOILEA JUDE
Dacă aceasta-i calea spre avere
Prefer să fiu sărac.
AL TREILEA JUDE
În felul ăsta
Mai mare-i chinul ca dobânda.

Qu'il plaise à Votre Seigneurie...
UN HUISSIER.
Silence !
LE PREMIER JUGE.
Le nœud se dénoue par un prodige.

LE DEUXIÈME JUGE.
Rien ne peut être plus clair.

LE TROISIÈME JUGE.
Et ne prouve mieux l'innocence des prévenus.
LE PREMIER JUGE.
Qu'on leur donne la liberté.
BONARIO.
Le ciel ne pouvait laisser longtemps cachés de si grands crimes.
LE DEUXIÈME JUGE.
Si c'est là la seule route pour acquérir des richesses, puissé-je rester pauvre !
LE TROISIÈME JUGE.
Ce n'est pas gagner de l'or, c'est subir la torture.

1st AVOC: These possess wealth, as sick men possess fevers,
Which trulier may be said to possess them.

2nd AVOC: Disrobe that parasite.

CORV, MOS: Most honoured fathers!—

1st AVOC: Can you plead aught to stay the course of justice?
If you can, speak.

CORV, VOLT: We beg favour.

CEL: And mercy.

1st AVOC: You hurt your innocence, suing for the guilty.
Stand forth; and first the parasite. You appear
T'have been the chiefest minister, if not plotter,

PRIMUL JUDE
Averea
La ei, e cum e febra la bolnav:
El zice că o are, dar de fapt,
Îl are ea pe el în stăpânire.
AL DOILEA JUDE
Scoateți-i haina parazitului.
CORVINO și MOSCA
Prea luminați părinți...
PRIMUL JUDE
Aveți ceva de spus, care-ar putea
Opri justiția, sau ar lumina-o?

CORVINO și MOSCA
Noi, mila doar vă cerem.
CELIA
Și iertare.
PRIMUL JUDE
(spre Celia)
Răniți a voastră nevinovăție,
Intervenind pentru cei vinovați.
Vă ridicați, tuspatru. Parazitul,
Întâi. Rezultă că ai fost unealta

LE PREMIER JUGE.
Ces gens-là ont de la fortune comme les malades ont la fièvre ; on peut dire plus raisonnablement qu'ils en sont possédés.

LE DEUXIÈME JUGE.
Dépouillez ce parasite.
CORVINO et MOSCA.
Très-honorés juges...
LE PREMIER JUGE.
Avez-vous quelque chose à dire pour arrêter le cours de la justice ? Dans ce cas, parlez.
CORVINO et VOLTORE.
Nous demandons grâce.
CÉLIA.
Et moi, pitié pour eux.
LE PREMIER JUGE.
C'est offenser votre propre innocence, madame, que de prier pour des coupables.—Levez-vous.—(Au parasite.) Vous paraissez avoir été le principal instrument, sinon le premier auteur de ces

In all these lewd impostures; and now, lastly,
Have with your impudence abused the court
And habit of a gentleman of Venice,
Being a fellow of no birth or blood:
For which our sentence is, first, thou be whipt;
Then live perpetual prisoner in our gallies.
VOLT: I thank you for him.

MOS: Bane to thy wolfish nature!

1st AVOC: Deliver him to the saffi.
[MOSCA is carried out.]
—Thou, Volpone,
By blood and rank a gentleman, canst not fall
Under like censure; but our judgment on thee
Is, that thy substance all be straight

Cea mai mârșavă, dacă nu chiar capul
Acestei înșelătorii murdare,
Și-acum, în urmă, cu neobrăzare,
Ai abuzat de haina unui nobil
Venețian, deși ești om de rând.
Pentru acest motiv, sentința este
Să fii întâi bătut cu biciu-n piață,
Apoi, închis la galere, pe viață!

VOLPONE
Vă mulțumesc din partea lui.
MOSCA
Să fii
De-a pururi blestemat, vulpoi bătrân.
PRIMUL JUDE
Să fie-ncredințat saffi-ului!
(Mosca e luat de gărzi și scos.)
Iar tu, Volpone, senior de sânge,
Nu vei putea fi osândut ca el,
Dar hotărâm să ți se ia averea
Agonisită prin înșelăciune
Să fie dăruită la aziluri;

abominables impostures, et, en dernier lieu, vous avez, par votre impudence, outragé la cour et revêtu le costume d'un seigneur de Venise, n'étant qu'un homme vil et sans race. Pourquoi, nous vous condamnons, premièrement à être fouetté, et, de plus, à être prisonnier perpétuel sur les galères de l'État.

VOLPONE.
Je vous remercie pour lui.
MOSCA.
Que la peste étouffe ta nature de loup !

LE PREMIER JUGE.
Qu'on le livre au sergent. (Mosca est emmené.) Toi, Volpone, à cause de ta race et de ton sang, tu ne peux tomber sous le même châtiment ; nous arrêtons que toute ta fortune, tes biens meubles et immeubles, seront confisqués au profit de l'hôpital des Incurables; et parce que la

confiscate
To the hospital of the Incurabili:
And, since the most was gotten by imposture,
By feigning lame, gout, palsy, and such diseases,
Thou art to lie in prison, cramped with irons,
Till thou be'st sick and lame indeed.
Remove him.
[He is taken from the Bar.]
VOLP: This is called mortifying of a Fox.

1st AVOC: Thou, Voltore, to take away the scandal
Thou hast given all worthy men of thy profession,
Art banished from their fellowship, and our state.
Corbaccio!—bring him near. We here possess
Thy son of all thy state, and confine thee
To the monastery of San Spirito;

Fiindcă ai simulat apoplexia,
Paralizia, guta și-alte boli,
Ești osândit să zaci în inchisoare,
Legat în lanțuri, până ce aevea,
Vei fi răpus de bolile-astea toate.
Duceți-l!

(Volpone e scos afară.)
VOLPONE
Așa pățește vulpea firoscoasă.
PRIMUL JUDE
Pe tine-acum, Voltore, ca să stingem
Scandalul ce-ai stârnit în Scrutinco,
Jicnind pe cei din meseria ta,
Te alungăm de-aici, pe totdeauna.
Corbaccio—aduceți-l mai aproape!—
Averea ta va trece în posesia
Fiului tău; iar tu la mănăstirea
San-Spirito ești exilat pe viață
Să mori așa cum n-ai putut trăi.

plus grande partie de ces biens a été acquise au moyen de l'imposture, en te feignant malade de l'impuissance, de la goutte, de la paralysie et d'autres maladies, tu seras jeté en prison et mis aux fers jusqu'à ce que tu deviennes réellement malade et impotent.—Éloignez-le. (On l'emmène du tribunal.)

VOLPONE, emmené.
C'est ce qu'on peut appeler la mortification d'un renard.
LE PREMIER JUGE.
Toi, Voltore, pour remédier au scandale que tu as donné à tous les honorables membres de ta profession, tu es banni de leur corps et des États de Venise. Corbaccio!—Faites-le approcher plus près.—Nous mettrons ton fils en possession de toute ta fortune, et nous te reléguons dans le couvent de San Spirito, où l'on t'apprendra à bien mourir,

Where, since thou knewest not how to live well here,
Thou shalt be learned to die well.
CORB: Ah! what said he?

AND: You shall know anon, sir.

1st AVOC: Thou, Corvino, shalt
Be straight embarked from thine own house, and rowed
Round about Venice, through the grand canale,
Wearing a cap, with fair long ass's ears,
Instead of horns; and so to mount, a paper
Pinned on thy breast, to the Berlina—
CORV: Yes,
And have mine eyes beat out with stinking fish,
Bruised fruit, and rotten eggs—'Tis well. I am glad
I shall not see my shame yet.
1st AVOC: And to expiate

CORBACCIO
Ha! Ce spune?
GREFIERUL
O veți afla, îndată!
PRIMUL JUDE
Iar tu, Corvine, vei fi îmbarcat,
În fața casei tale-ntr-o gondolă.
Apoi vei fi plimbat pe Canal Grande,
C-o pălărie de măgar pe cap
În loc de coarne, apoi pus la stâlp
Cu o placardă-n piept.

CORVINO
Să ma plesnească
Toți cu ouă clocite peste ochi,
Cu pește împuțit și poame rele;
Mai bine-așa, să nu-mi mai văd rușinea!

PRIMUL JUDE

puisque tu n'as pas su vivre bien.

CORBACCIO, qui n'a pas entendu.
Qu'est-ce qu'il a dit?
L'HUISSIER.
Vous le saurez bientôt, monsieur.
LE PREMIER JUGE.
Toi, Corvino, on ira te prendre dans ta propre maison, et tu seras promené dans une gondole, le long des canaux de Venise et sur le grand canal, avec un bonnet orné de longues oreilles d'âne au lieu de cornes, et un papier attaché sur la poitrine, pour monter ensuite à *Berlina*.

CORVINO.
Oui, pour avoir les yeux arrachés par les assistants, qui me jetteront des pierres, du poisson gâté, des fruits pourris et des œufs corrompus.—C'est bien; je serai content de ne plus voir ma honte.
LE PREMIER JUGE.

Thy wrongs done to thy wife, thou art to send her
Home to her father, with her dowry trebled:
And these are all your judgments.
ALL: Honoured fathers.—

1st AVOC: Which may not be revoked. Now you begin,
When crimes are done and past, and to be punished,
To think what your crimes are: away with them.
Let all that see these vices thus rewarded,
Take heart and love to study 'em!
Mischiefs feed
Like beasts, till they be fat, and then they bleed.

[Exeunt.]
[VOLPONE comes forward.]

Și ca să ispășești și nedreptatea
Făcută soției tale,—o vei trimite
Acasă, la părinți, restituindu-i
De trei ori zestea. Asta ni-i sentința!

TOȚI
O, onorabili părinți...
PRIMUL JUDE
Sentința este
Definitivă. Da, abia acuma,
Când crimele s-au făptuit, trecut-au,
Și sunteți osândiți, să vă dați seama
De gravitatea lor. Afară, toți!
Câți au văzut necinstea pedepsită
Să ia aminte și folos să tragă:
Căci răul se îngrașă, ca și porcul,
Dar e tăiat, când i-a venit sorocul.

(Ies)
(Volpone trece în față.)

Et pour expier les torts que tu as faits à ta femme, tu la renverras chez son père avec sa dot triplée.—Tels sont les jugements que nous prononçons contre tous les coupables.
TOUS.
Vénérables juges!
LE PREMIER JUGE.
Lesquels nous ne révoquerons pas. Maintenant, vous rougissez, car c'est seulement après que les crimes ont été pensés et commis et lorsqu'ils sont sur le point d'être châtiés, que vous, commencez à croire que ce sont des crimes. Qu'on les emmène tous! Que tous ceux qui voient comment ces vices odieux sont récompensés prennent le courage d'en étudier la nature! La méchanceté se nourrit, comme une bête brute, jusqu'à ce qu'elle s'engraisse, et alors elle étouffe et crève.

VOLPONE: The seasoning of a play, is the applause.
Now, though the Fox be punished by the laws,
He yet doth hope there is no suffering due,
For any fact which he hath done 'gainst you;
If there be, censure him; here he doubtful stands:
If not, fare jovially, and clap your hands.
[Exit.]

VOLPONE
La teatru, condimentul se-nțelege-s
Aplauzele!... Pedepsit de Lege,
Vulpoiul o nădejde tot mai are:
Că ascultându-l, n-ați pierdut răbdarea,
Și nu v-a cășunat vreo supărare.
Dacă v-am plictisit, să mă certați;
Dar dacă nu, vă rog aplaudați!

SFÂRȘIT

FIN DE VOLPONE.

Contemporary
Literature Press

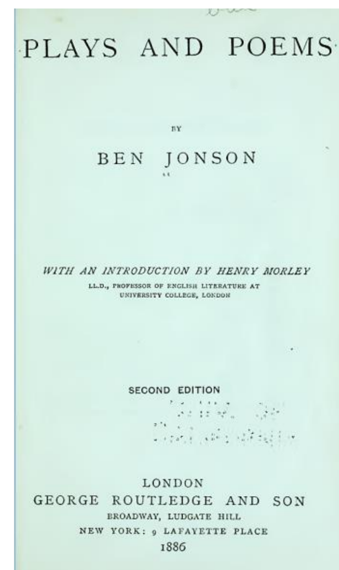
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

Appendix 1

Henry Morley

Introduction to *Plays and Poems by Ben Jonson*,
George Routledge and Son, London, 1886

PLAYS AND POEMS

BY

BEN JONSON

WITH AN INTRODUCTION BY HENRY MORLEY
LL.D., PROFESSOR OF ENGLISH LITERATURE AT
UNIVERSITY COLLEGE, LONDON

SECOND EDITION

LONDON
GEORGE ROUTLEDGE AND SON
BROADWAY, LUDGATE HILL
NEW YORK: 9 LAFAYETTE PLACE
1886

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

Ben Jonson's "Alchemist" has been paired with Fielding's "Tom Jones" as one of the best examples of a well-constructed plot; and Coleridge, who justly gave Ben Jonson the place next to Shakespeare in dramatic literature, was inclined to think "The Fox" the greatest of his works. These plays, and "The Silent Woman", which stood in the first rank among Ben Jonson's plays, are joined to some of the best of his minor poems.

Ben Jonson was the son of a gentleman who ruined himself by zeal for religion and died a month before his son was born. The poet's mother came south, was poor, took a master brick-layer for her second husband, lived in Hartshorn Lane, near Charing Cross, and sent her boy to the parish school of St. Martin's. Through William Camden, the historian, who was one of his masters, Ben Jonson obtained an admission to Westminster school. There he laid the foundations of the learning which became afterwards closely associated with the free and individual expression of his genius. [...] Ben Jonson, like Shakespeare, had not the benefit of university education, but by his own study he made himself one of the most scholarly of English poets. In his youth he followed for a little while the trade of his step-father, then went to fight in the Low Countries, and then followed the bent of his genius by joining the players.

In 1596 Ben Jonson's first comedy "Every Man in his Humour," was produced, with Italian characters. He had recast it, and changed the scene from Florence to London, when it was acted, in 1598, by the company to which Shakespeare belonged. This was a true comedy, with carefully constructed plot, and the action within limit of a single day. The three plays that followed in the successive years 1599, 1600, 1601—"Every Man out of his Humour," "Cynthia's Revels," and "The Poetaster"—were exuberant in wit, and satirized the affectations of the day in the city, at Court, and among the writers who used their skill upon low themes, and ran a broken pace for common hire when they should seek rather

the high raptures of a happy muse
Borne on the wings of her immortal thought.
He would have all solemn triflers understand

How far beneath the dignity of man
Their serious and most practiced actions are,
and labored to advance the time when
these vain joys, in which their wills consume
Such powers of wit and soul as are of force
To raise their beings to eternity,
May be converted on work, fitting men :
And, for the practice of a forcéd look,
An antic gesture, of a fustian phrase,
Study the native frame of a true heart,
An inward comeliness of bounty, knowledge,
And spirit that may conform them actually
To God's high figures, which they have in power.

Out of this sense of life Ben Jonson speaks with all his joviality. At his merriest he spurns low thought, and in his cups he seeks true poets and true scholars for his comrades. This worthiness of aim made him in after years of age and infirmity the Master around whom the best poets of the younger generation gathered with trust and affection, each happy if their chief once called him Son, and by doing so sealed him of the tribe of Ben.

Misunderstood in these his younger days by fellow poets, who say personality where the whole aim was to lift the public sense of what true literature means, Ben Jonson found himself put on the stage in a piece called "Satiromastix" by his friends Dekker and Marston. They paid him back in what they took to be his own coin, and set one of his own characters, Captain Tucca, to bully him ; but in the characters through which they themselves spoke they clearly expressed their own friendship and admiration for him, which asked only that he should put away what they regarded as his fault. Says one of them :

Where one true
And wholly virtuous spirit for thy best part
Loves thee, I wish one ten with all my heart.
I make account, I put up as deep share
In every good man's love which thy worth earns
As thou thyself. We envy not to see
Thy friends with bays to crown thy poesie.
No, here the gall lies, we that know what stuff
Thy very heart is made of, how the stalk
On which thy learning grows, and can give life
To thy, once dying, baseness, yet must we
Dance antics on your paper.

"Faustus !" he interrupts ; and his friend adds,

This makes us angry, but not envious.
No, were thy warpt soul put in a new mould,
I'd wear thee as a jewel set in gold.

This was but a wrestle among friends. Marston almost immediately afterwards was dedicating to Ben Jonson his best play, and in another play they were joint writers with the scholarly George Chapman. True men can differ vigorously and be friends.

Ben Jonson turned for a while from his misapprehended comedies, of, rather, from his dramatic satires ; for the three pieces

that followed "Every Man in his Humour" were rich in detail, but, as plays, weak in construction. He produced a tragedy, "Sejanus," in 1603, and then, in the first years of the reign of James I., gathered his strength and produced the three comedies given in this volume : "Volpone" in 1605, "The Silent Woman" in 1609, and "The Alchemist" in 1610. His other tragedy, "Catiline," followed in 1611. The ingenuity of sudden and frequent turns in the plot of "The Alchemist" is hardly less marked in "The Fox," and the three comedies contain a little crowd of distinct characters, with vigour of wit and worthy thought in every line that helps to give them being. Is there a book in the world that breathes nobler scorn of the worship of Mammon that Ben Jonson's play of "Volpone"? It opens with Volpone prostrate in soul before the idol figured in a heap of gold and silver plate, and then shows how, in low minds, all ties of love and honour snap when they restrain the grasp at gold. Corbaccio, tottering upon the verge of his own grave, casts off a worthy son, and the most jealous husband is ready to give his wife to shame, for lust of gold.

A spirit like this was in the club at the Mermaid—founded, it is said, by Sir Walter Raleigh—in which Shakespeare and Beaumont and Fletcher were among Ben Jonson's companions. Beaumont, in lines to Ben Jonson, recalled

what things we have seen
Done at the Mermaid ! Heard words that have been
So nimble and so full of subtle flame,
As if that every one from whom they came
Had meant to put his whole wit in a jest,
And had resolved to live a fool the rest
Of his dull life.

Ben Jonson worked on under James I, but became wary of the audiences who sought plays of animal love, and so helped to quicken the departure of the earnest men whose presence had given strength to the best efforts of the players. The theatre declined in worth. Ben Jonson left it, and wrote Masques for the Court, but fell out with Inigo Jones, who provided the machinery for his Masques, los

favour at Court, and had a stroke of palsy added to his troubles just before Charles I. became King. Compelled to write again for the playgoers whom he openly despised, he gave them an opportunity for retort after their own kind, and wrote the indignant ode, "Come, Leave the Loathed Stage," which will be found at page 313 of this volume. The grace of his last years is in the fragment of "The Sad Shepherd." He died in August 1637. The University of Oxford had, in 1619, paid honour to his learning by conferring on him the degree of Master of Arts. Like Milton, Ben Jonson had a mind so highly cultivated that turns of thought and expression give evidence of his scholarship in every page he writes. Horace especially, Martial, Juvenal, Terence, Plautus, Lucian, Apollonius peep out from many a line of sound English. Even St. Chrysostom's Ω *κακὸν κακῶν κάκιστον* underlies the comic exclamation in the close of "The Silent Woman :" "This is worst of all worst worsts !" The spark of scholarship so flashed into the native humour of the poet is anything but pedantry. It is a finer light in light, wit within wit. But it did, in his own time, greatly exercise the minds of the feeble critics, who, if they ventured to strike a phrase of Ben Jonson's, trembled as they did so, lest perchance they might hit Horace unawares.

H. M.

December 1884.

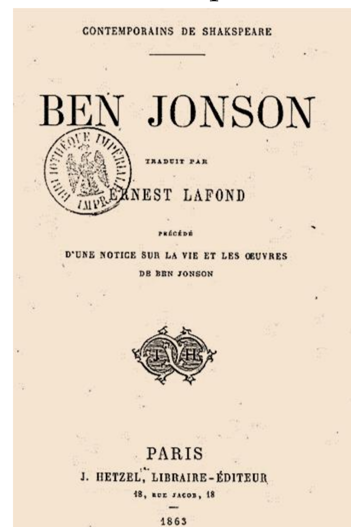

Appendix 2

Ernest Lafond

Notice sur la vie et les œuvres de Ben Jonson

Contemporains de Shaespeare. Ben Jonson, traduit par Ernest Lafond, J. Hetzel, Librairie-éditeur, 1863

CONTEMPORAINS DE SHAKSPEARE

BEN JONSON

TRADUIT PAR

ERNEST LAFOND

PRÉCÉDÉ

D'UNE NOTICE SUR LA VIE ET LES ŒUVRES
DE BEN JONSON

PARIS
J. HETZEL, LIBRAIRE-ÉDITEUR
18, RUE JACOB, 18

1863

II s'est fait, depuis quelques années, beaucoup de bruit autour de Shakspeare ; après avoir relevé sa statue et réhabilité sa mémoire, on a retrouvé, lu, étudié ses prédécesseurs et ses contemporains; d'éminents écrivains ont entretenu le public de leurs noms et de leurs œuvres; nous-même, sans nous comparer aux maîtres de la critique moderne, nous avons été des premiers à leur consacrer une etude. On sait maintenant que Shakspeare n'a pas été un phénomène isolé, et que, lorsqu'il arriva de Stratford, il trouva à Londres une civilisation littéraire, et devait y rencontrer des modèles, des émules et des rivaux.

Le goût des spectacles était général à la ville comme à la cour; le peuple accourait en foule pour entendre les chroniques de son histoire découpées' en scènes dramatiques. Dans les premières années de Shakspeare, six théâtres étaient debout; le nombre devait en monter à dix ou douze dans le courant de sa carrière au théâtre. Il fallait bien des poëtes pour subvenir à une telle avidité de représentations scéniques, et certes il n'en manqua pas.

Ils sont tout à la fois acteurs et écrivains ; et, grâce à la collaboration, les recrues arrivent en grand nombre.
prise publique de drames et de comédies; on travaille en commun: l'un apporte une scène, l'autre un acte, un troisième corrige son propre rôle, jusqu'à ce que, de cette communauté de talents, le génie se dégage et s'individualise.

La gloire de Shakspeare ne souffre pas de ce voisinage, son génie universel domine tous ses rivaux; mais ceux-ci ont encore droit à notre admiration ; aujourd'hui leurs noms sont sortis de l'oubli ; il restait à faire connaître leurs œuvres elles-mêmes; il nous a semblé qu'après avoir été éveillée par les jugements de la critique moderne, la curiosité du public irait au delà des fragments qui ont été cités, et c'est pour la satisfaire, dans la mesure de nos forces, que nous lui offrons cette traduction.

Nous choisirons les principaux de ces grands poëtes : Lilly, le fantaisiste, Marlowe, « au vers puissant, » qui ont écrit immédiatement avant Shakspeare, Massinger dont le génie a la grandeur espagnole, Beaumont et Fletcher qui sont les plus près de Shakspeare par l'imagination et la poésie, enfin Ben Jonson qui les surpasse tous dans la comédie.

Nous consacrerons à ceux que nous ne traduirons pas, à Green, qui fut en même temps un piquant pamphlétaire, à Lodge, qui était un humoriste, à Nash, caustique et railleur, à Munday, à Chettle, à Ford, à Webster, à Middleton, Chapman, Rowlay, etc., etc., une étude qui trouvera sa place dans un autre volume.

Si nous commençons par Ben Jonson, c'est que d'abord il est le plus grand après Shakspeare et qu'il nous a paru intéressant de les mettre tous les deux face à face.

Il ne s'agit plus d'un rival, mais d'un antagoniste littéraire; c'est un classique au milieu de tous ces poëtes indépendants qui ne reconnaissent aucun joug; c'est un représentant du passé parmi ces révolutionnaires. Nourri des œuvres que nous a laissées l'antiquité, son goût se choque du style ampoulé, des invraisemblances, des exagérations de toutes sortes. Il se pose en législateur, mais sans succès, car il n'a aucune influence ni sur les poëtes, ni sur le public. Ses tragédies, latines par le sujet et par l'imitation de Cicéron, de Lucain et d'autres, sont mal accueillies. Rien ne prouve mieux combien la nation anglaise était complice de ses auteurs favoris ; la même âme faisait battre le cœur des spectateurs et celui des comédiens. Si Ben Jonson réussit sur la scène comique, c'est grâce à la satire et aux personnalités; ce n'est pas parce qu'il imite les anciens, on le lui reprochera assez, ce n'est pas parce qu'il conserve les unités d'action et de temps, c'est parce qu'il s'attaque aux vices et aux ridicules de l'époque, et plus encore à ceux-ci; car il ne s'élève pas à la comédie de caractère, excepté dans Volpone, et se contente de peindre ce qu'il appelle les humeurs de ses contemporains. Il a cependant créé des types excellents, et composé une galerie d'originaux qu'il est intéressant et amusant de parcourir.

C'est le courtisan, coquet, futile, prétentieux, inventant chaque jour des jurons nouveaux, et parlant le langage inventé par Lilly.

C'est le jeune provincial qui vient d'hériter, et accourt à Londres pour échanger ses domaines contre des habits de soie, et de velours[2].

C'est l'enfant terrible, le bretteur en herbe qui enfle sa voix et donne des démentis à tort et à travers.

C'est le soldat, estropié, mendiant, vantard et poltron, souvenir du miles gloriosus de Plaute, mais bien supérieur au modèle, et qui fait rayonner les noms fameux de Tucca, de Shift et de Bobadill.

C'est monsieur et madame Otter, Deliro et sa femme Fallace; deux ménages de la cité, finement touchés, qui n'ont point, eux, de modèle dans l'antiquité, mais qu'on peut retrouver dans les temps modernes.

C'est Macilente, l'envieux impitoyable, Mammon, le voluptueux cupide, les humoristes Puntarvolo et Morose, et Carlo

Buffone, l'aïeul de Figaro.

Si vous voulez un prédécesseur aux Sganarelles de Molière, vous aurez Kitely, le jaloux beau diseur.

Nous vous recommandons Chloé, charmante petite niaise qui, trouvant les poëtes Ovide et Tibulle fort à son goût, demande si l'empereur, qui peut tout, ne pourrait pas aussi faire de son mari un poëte.

Lady Haughty, lady Centaure ont établi, dans leur maison, un bureau d'esprit, ou plutôt de sottise, d'impertinence et de mœurs douteuses; elles nous annoncent les précieuses ridicules.

Les puritains sont l'objet fréquent des satires de Ben Jonson. Il les attaque dans beaucoup de ses comédies ; il semble vouloir les châtier d'avance de leur prochaine victoire qui balayera tous les théâtres.

Enfin nous avons réservé pour les derniers ceux que vous allez rencontrer aux premières pages de ce livre, Volpone, Mosca, Voltore, Corvino et Corbaccio ; leurs noms disent ce qu'ils sont, et ce sont les types éternels de la cupidité, de la convoitise et de l'avarice.

Aurons-nous réussi à reproduire le style puissant, énergique et pittoresque de notre auteur? Nous n'osons le garantir; nous avons voulu être exact dans notre traduction ; aussi demandons-nous d'avance pardon de la nécessité qui nous a fait rappeler de l'exil certains mots bannis depuis Molière; il était impossible de les supprimer ou de les remplacer, sans ôter à notre auteur la franche allure de son style. Quant au sens, nous avous eu un excellent guide dans M. Gifford, le célèbre commentateur de Ben Jonson et de Massinger; c'est également à la Vie qu'il a donnée de Ben Jonson, que nous allons avoir recours pour en donner un abrégé à nos lecteurs.

Ben Jonson, c'est ainsi que lui-même écrit son nom, est né dans le commencement de l'année 1574. Son père était mort depuis un mois, lorsqu'il vint au monde. Après deux ans de veuvage, sa mère s'était remariée à un maître maçon; un ami de sa famille, lorsque l'âge de l'éducation sérieuse arriva, le retira de la petite école où son beau-père l'avait mis, et le plaça à ses frais à l'école de Westminster, et plus tard à Cambridge, dans le collége de Saint-John; mais, tout à coup, la pension de l'étudiant cessa, et ses parents le retirèrent de l'Université pour l'initier au métier de maçon. Mais manier la truelle de cette main qui venait de feuilleter Homère et

Horace ne pouvait convenir à l'étudiant de Cambridge, aussi le voyons-nous prendre un parti désespéré. Il se sauva sur le continent, et entra comme volontaire dans l'armée des Flandres; il avait dix-huit ans. Son séjour dans les Pays-Bas ne dura que le temps d'une campagne; il eut pourtant l'occasion d'y signaler son courage. Lui-même raconte qu'en présence des deux armées il eut une rencontre avec un soldat ennemi, le tua et emporta ses dépouilles. Cet exploit lui laissa un souvenir dont il était fier.

Ben Jonson ne rapporta de la Flandre que sa réputation de bravoure, quelques mots d'allemand, et une bourse vide. Décidé à ne pas rentrer en apprentissage chez son beau-père, il fit comme la plupart des poëtes ses contemporains, il se rendit au théâtre. Là il y avait toujours de la place pour les nouveaux venus. On se faisait acteur, on jouait tant bien que mal, on collaborait, et, le génie aidant, on devenait Shakspeare ou Ben Jonson.

Les débuts de notre auteur sont entourés d'obscurité; on sait seulement qu'un événement sérieux interrompit brusquement sa carrière théâtrale. Il eut une querelle avec un de ses camarades, un acteur sans doute. Il n'était pas d'humeur à décliner un duel, et tua son adversaire, bien que, dit-on, par une indigne tricherie, celui-ci eût apporté une épée plus longue que la sienne de quelques pouces. Il eut cependant peu de profit de sa victoire: blessé lui-même au bras, jeté en prison, accusé de meurtre, il courut, dit-il, grand risque d'être pendu. C'est dans cette prison que, recevant les instructions d'un prêtre catholique prisonnier comme lui, il quitta la religion protestante dans laquelle il était né, pour adopter la foi romaine.

Plus tard il devait renoncer à celle-ci, pour redevenir protestant. De pareils exemples étaient si fréquents à cette époque de troubles, et de persécutions religieuses, que les biographes de Ben Jonson ne donnent aucun détail sur cette double conversion. On ne sait pas davantage à quelle circonstance il dut sa mise en liberté; mais le premier usage qu'il en fit, fut de se marier à une jeune fille, catholique comme lui. Elle partagea sa misère avec courage, et, passant inaperçue dans sa vie, mourut en 1618, après lui avoir donné un fils en 1596 dont on croit que Shakspeare fut le parrain, et qui ne survécut pas à son père.

C'est cette même année de la naissance de son fils, qu'après des collaborations auxquelles il n'a pas attaché son nom, Ben Jonson produisit, seul cette fois, sa comédie *d'Every man in his humour, Chaque homme a son humeur*[1]. Il avait vingt et un ans ; on trouve, dans des notes laissées par Henlowe, l'impresario des principaux théâtres du temps, qu'il avait avancé à l'auteur, sur sa comédie, cinq shellings, ce qui ne nous donne pas une haute idée de sa fortune à ce moment. Mais il se préoccupait moins de ce que lui

rapporterait sa pièce que d'un plan qu'il s'était tracé et qu'il devait suivre toute sa vie.

« Bien que le besoin de vivre, fait-il dire au prologue, fasse le plus grand nombre de poëtes, même ceux que l'art et la nature n'ont pas créés pour l'être; cependant le nôtre, malgré la même nécessité, n'a pas tant aimé se faire jouer, qu'il ait osé maintenir les mauvaises coutumes du théâtre, et consenti à payer vos applaudissements, en sacrifiant sa répugnance à mettre sous vos yeux un enfant enveloppé de langes, qui devient homme, et atteint la soixantaine et plus avec la même barbe et les mêmes vêtements, ni à ressusciter, au moyen de trois épées rouillées et de quelques mots longs d'un demi-pied ou d'un pied, les nombreuses querelles d'York et de Lancastre... Il préfère vous prier de bien accueillir aujourd'hui une pièce telle, selon lui, que les autres devraient être...»

Ben Jonson fut toujours fidèle à ce plan. Sa comédie est écrite dans le goût de Plaute et de Térence, il y gardait la règle des unités; mais de plus, il se posait en censeur, et raillait les auteurs en renom qui avaient la faveur du public. On l'accusa et on l'accuse encore d'avoir été l'ennemi de Shakspeare, tandis qu'il est évident qu'il s'attaquait à tous et ne distinguait personne.

Dans une lettre qui précède *l'Alchimiste*, il dit encore: « Je ne nie pas que ces gens qui cherchent toujours à faire plus qu'assez, rencontrent quelquefois de bonnes choses, même de grandes, mais très-rarement, et quand cela arrive, c'est loin de compenser ce qu'ils font de détestable. »

Ainsi, dans son début et dans tout le cours de sa carrière théâtrale, Ben Jonson a lutté contre son siècle.

Mais il ne se tient jamais pour battu; il a même, vis-à-vis de son public, plus que de l'audace, il y joint une certaine arrogance.

En 1589, il écrivit sa comédie[1] *Every man out of his humour, Chaque homme hors de son humeur*. Il y dit dans le prologue :

« Judicieux amis, ne vous méprenez pas sur mon compte; je ne viens pas ici mendier votre patience, ni vous flatter servilement pour avoir vos suffrages comme un cerveau fêlé qui désespère do son mérite. Qu'un front sévère me censure! Accusez-moi franchement si je manque de jugement et d'art. Que les critiques pleins d'envie ouvrent, grands, leurs deux yeux, et me traversent de part en part, je ne demande pas de faveur. »

Dans la pièce dont nous parlons, comme dans celle qui suivit, sous le titre des *Divertissements de Cinthie*, Ben Jonson s'était, pour obéir à son humeur caustique et batailleuse, livré aux personnalités. Derrière chaque ridicule, il y avait un nom qui circulait parmi les auditeurs: il s'en défend, mais on ne le croit pas. Deux poëtes dramatiques, dont nous aurons à reparler, Marston et Decker,

se reconnurent et se préparaient à attaquer Ben Jonson dans une comédie; mais notre poëte les devance, et fait jouer sa pièce du *Poetaster*, le méchant poëte[1]. « Trois ans, dit-il dans l'épilogue, ils m'ont provoqué sur tous les théâtres, avec leur style pétulant; et, à la fin, contraint dans ma volonté, mais fatigué, je l'avoue, de tant d'attaques, j'ai voulu éprouver si la honte aurait quelque effet sur eux. »

Marston et Decker ripostèrent par la pièce de *Satiromastix*. Elle est pleine d'injures, avec infiniment moins de talent. On peut dire que la victoire resta à Ben Jonson.

Nous lisons dans le même épilogue : « Puisque la muse comique m'a été si fatale, je vais essayer si la tragédie m'offrira une chance plus heureuse... »

Il fit représenter *Séjan*, tragédie dans laquelle Shakspeare joua un rôle; nous avons dit déjà qu'elle n'eut qu'un succès fort contesté. Celle de *Catilina* ne fut guère plus heureuse. Il fallait à ces Anglo-Saxons des batailles, des *alarums*; ils préféraient des noms connus de l'histoire contemporaine à ceux d'une époque dont plusieurs siècles les séparaient, et applaudissaient de bien meilleur cœur à la guerre civile qui venait de se déclarer entre les poëtes qu'ils voyaient fous les jours.

Ben Jonson prit sa revanche de cet insuccès par son chef-d'œuvre, *Volpone ou le Renard*, paru en 1605. Bien que ses contemporains voulussent encore y trouver des allusions à des personnages connus, on voit bien que l'auteur n'y a pas songé : il s'élève à la haute comédie, et dépasse tous ses prédécesseurs de Rome et d'Athènes, aussi bien que ses contemporains.

A cette époque de sa vie, Ben Jonson, s'il avait des ennemis, avait cependant l'estime et l'amitié des hommes les plus honorables de l'Angleterre. Il avait, outre la réputation d'être l'homme le plus lettré des trois royaumes, celle d'être un bon, joyeux et spirituel convive. Dans le club de la Sirène, créé par le célèbre sir Walter Raleigh, se réunissaient tous les grands esprits du temps : Shakspeare, Beaumont, Fletcher, Selden, Cotton, Carew. Ben Jonson en était l'oracle; entre Shakspeare et lui, il y avait assaut d'esprit, de fines plaisanteries et de bons mots, sans doute quelques discussions sur l'art dramatique, dans lesquelles on ne se convainquait pas mutuellement, mais qui mettaient en perspective les évolutions du gros *galion espagnol* et *du vaisseau de guerre anglais*[1]. Beaumont, dans une épître à notre poëte, s'écrie : « Que de choses nous avons vues et faites au club de la Sirène! quel échange de propos vifs et pleins d'une flamme subtile ! Il semblait que chacun des interlocuteurs prodiguât tous les trésors de son esprit dans ces badinages. »

L'avénement de Jacques fut favorable à la fortune de Ben Jonson : c'est lui qui composa le plus grand nombre de ces masques ou divertissements qui égayèrent si longtemps la cour d'Angleterre. Ben Jonson y excellait, et s'y montre poëte aussi élégant, aussi gracieux qu'il est rude et quelquefois violent dans ses pièces de théâtre. Dans un de ces masques, on est surpris de voir joint à son nom celui de Decker, avec lequel il avait échangé de si terribles coups de lance littéraires. C'est une preuve que, s'il avait de la vivacité dans l'attaque, il n'avait pas de rancune dans le souvenir.

Marston s'était également réconcilié avec l'auteur du *Poetaster*; il avait fait, en collaboration avec Chapman et Ben Jonson, une comédie appelée *Eastward Hoe*, dans laquelle un passage qui concernait les Écossais éveilla la susceptibilité de Jacques, qui donna l'ordre d'arrêter les auteurs. Ben Jonson n'étant pas en nom, Marston et Chapman furent seuls arrêtés; mais le collaborateur ignoré revendiqua sa part du châtiment, et accompagna volontairement ses deux amis dans leur prison. Le bruit courut qu'on devait les condamner à avoir les narines et les oreilles fendues ; cependant il n'en fut rien, sans doute parce que le désir qu'eut le roi de pardonner à son poëte favori entraîna le pardon de tous les coupables. Rendu à la liberté, notre poëte réunit ses amis à sa table, et on raconte que sa vieille mère, lui portant un toast, montra un papier contenant un poison violent qu'elle voulait mêler, dit-elle, au vin qu'elle lui aurait servi, si la sentence avait dû être exécutée. On s'étonne moins du caractère indomptable du fils, en lui voyant une telle mère.

En 1609, parut *Épicène ou la Femme silencieuse*, comédie où le gros sel est un peu prodigué, mais où il règne une vive gaieté; il y a telle scène qui ne déparerait pas *le sac où Scapin s'enveloppe.*

En 1610, il fit paraître *l'Alchimiste*, l'effort le plus prodigieux de l'esprit humain, a dit son commentateur : la vivacité du dialogue y est admirable, la trame en est habilement tissée; et si elle eut le résultat que lui prête M. Gifford, d'avoir corrigé son public, c'est un compliment que les poëtes ne méritent pas souvent de recevoir.

Les autres comédies de Ben Jonson ont paru sans date; moindres de mérite que ses précédentes, elles se lisent cependant avec curiosité et plaisir. C'est toujours une vive peinture des mœurs et des *humeurs* du temps, et elles nous font vivre avec l'auteur soit à la cour d'Angleterre, soit dans les boutiques de la Cité, à l'Exchange et dans cette nef de Saint-Paul, rendez-vous des oisifs, des

chercheurs de dupes et même des courtisanes. the *Devil's an ass, le diable est un âne*, a pour base une donnée assez spirituelle: Satan envoie un de ses démons à Londres pour y faire des recrues. Ce pauvre diable est tellement distancé, dans tous les vieux vices et dans toutes les vieilles ruses de l'enfer, par les usuriers modernes, par les ruffians, par les escrocs de haut et bas étage, qu'il ne s'y reconnaît plus, se laisse lui-même duper et retourne au sombre empire honni, bafoué par tout le monde.

En 1618, Jonson fit à pied le voyage d'Écosse et y passa plusieurs mois, s'arrêtant de château en château dans les environs d'Édimbourg. Sa dernière visite fut chez William Drummond, le poëte d'Hawthornden qui le garda un mois. Son hôte a laissé une relation de cette visite qu'il est curieux de consulter; mais en se méfiant, nous dit M. Gifford, de l'esprit envieux qui l'a dictée. Voici le portrait qu'il fait de son ami : « Ben Jonson s'aimait et se louangeait lui-même, méprisant et dédaignant les autres; il eût plus volontiers perdu un ami qu'un jeu de mots, et se montrait jaloux de tout ce qui se disait ou se faisait autour de lui, surtout après le vin qui était l'élément ordinaire de sa vie. Il faisait peu de cas des qualités qu'il possédait, et se vantait de celles qu'il n'avait pas; il ne trouvait rien de bon que ce que lui ou ses amis avaient fait. C'était toujours avec passion qu'il était obligeant ou colère; insouciant à gagner comme à garder, et vindicatif, à moins qu'on ne lui répondît vertement, il interprétait au pire tout ce qui se dit et se fait. Indifférent en matière de religion, il en a changé deux fois. »

Ce portrait peu flatté renferme évidemment quelques vérités. Il est clair pour nous que Ben Jonson avait une nature violente dans un corps robuste et athlétique; son portrait nous le montre avec une énorme face, une vigoureuse mâchoire, des yeux profonds et durs, un cou de taureau. Sa peau avait été, de bonne heure, couturée par le scorbut; et lui-même dit quelque part qu'il eut, dans le milieu de sa vie, une montagne pour ventre et un dandinement disgracieux pour démarche. Tous ses traits fortement accentués, anguleux ou carrés, dénoncent l'énergie, l'orgueil et l'amour des luttes de toute nature. Il aimait la bonne chère et le vin; sa prédilection pour le vin des Canaries avait, disait-il, pour excuse la nécessité de sa constitution scorbutique. Il avait l'esprit semblable au corps; malgré ses études classiques, il était loin d'être un Athénien, c'était un Anglo-Saxon enté sur un Romain de la décadence. Généreux, libéral, prodigue, il tint toujours table ouverte, môme lorsque la misère était devenue l'hôte de son foyer.

Elle y était arrivée, en effet, bien vite. Le règne de Jacques lui avait donné quelques années heureuses; mais, dès le commencement de celui de Charles Ier, la pauvreté et la maladie avaient fait invasion dans son logis; la paralysie le tenait cloué dans

sa chambre; on ne le vit plus nulle part: cependant le découragement avait peine à s'emparer de son esprit. Une de ses dernières pièces, *the New Inn, la Nouvelle Auberge*, parue en 1630, fut mal reçue au théâtre; les ennemis du poëte lui donnaient le coup de pied de l'âne. Pour vivre il fut obligé d'avoir recours aux poëmes mendiants; il en adressa un à Charles Ier, qui lui fît une pension de cent livres avec le don annuel d'un tierçon de vin des Canaries; le même don était assuré à ses successeurs à la condition d'en boire le premier verre à la santé du poëte.

Deux pièces parurent encore au théâtre : *the Magnetic lady (la Grande dame magnétique)*, et the *Tale of a tub (le Conte d'un tonneau)*; mais elles se ressentent, surtout la dernière, de l'affaiblissement de ses facultés physiques.

Cependant un éclair sortit encore de cette chambre de paralytique, c'est un drame pastoral, *the Sad shepherd* (*le Berger mélancolique*), dans lequel on retrouve toute la verve et l'élégance de sa jeunesse. La moitié en a été perdue dans la confusion qui suivit sa mort.

C'est le 6 août 1637 qu'elle arriva. Il fut enterré dans l'abbaye de Westminster, dans l'aile nord; une simple pierre couvrit sa tombe; l'on fit une souscription pour ériger à sa mémoire un monument digne de lui. Les troubles politiques et religieux la désorganisèrent, et, plus tard, un sir John Young, passant dans l'abbaye, fut choqué de voir, sans inscription, la pierre qui recouvrait les restes de ce grand homme, et donna à un manœuvre, qui travaillait dans l'église, dix-huit pences pour y graver ces mots : O RARE BEN JONSON !

Appendix 3

Adaptations after Volpone

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017

"The adaptations listed include 27 plays, 16 television productions, seven films, six operas, four musicals and a novel.

The sheer variety of adaptations speaks of the rich creative influence Jonson continues to have over modern writers. The robust yet supple nature of the original plays has made them particularly suited to adaptation, and Jonson's powerful characterizations and intense themes have migrated easily across many periods and styles. Volpone in particular has proved himself a comfortable resident of the twentieth century, and has appeared in locations from a Soho den to a German hospital, a Hollywood studio to an Italian shipyard. The variety of these adaptations is a testament to the power of the original creation – despite these many changes in setting Volpone is recognised wherever he goes.

Jonsonian adaptation is a truly global enterprise."

http://universitypublishingonline.org/cambridge/benjonson/k/essays/stage_history_adaptations/1/

British Film
1948—produced by Stephen Harrison, 27 June 1948

1959—adapted by Donald Wolfit and produced by Stephen Harrison, 16 June 1959

1960—original air date 7 March 1960 (season 1, episode 22) as part of the TV series 'Play of the Week' 1959-1961

1965—production for schools, adapted in three parts by Michael Simpson, 21 September-5 October 1965 which broadcast 66 plays (this was 22)

Foreign film
1941—directed by Maurice Tourneur and adapted by Jules Romains (France, French) Begun in 1938 by Jacques de Baroncelli (with Jean Tissier), the production shut down because of financial difficulties. Maurice Tourneur took over and the shooting resumed on 23rd March 1940 (minus Jean Tissier). The scenes shot in 1938 were incorporated in the final print.

1965—Norway, Norwegian, TV

1966—Volpone oder Der Fuchs, directed by Hansgünther Heyme and adapted by Heinrich Carle and Lothar Hirschmann (West Germany, German, TV)

1974—directed by György Fehér (Hungary, Hungarian, TV)

1978 — directed by Annelies Thomas (West Germany, German, TV)

1978 — directed by Pierre Sabbagh and adapted by Jules Romains; original air date 8 December 1978 as part of the TV series "Au théâtre ce soir" 1966-1985 whcih broadcast 405 episodes (Volpone was 393); (France, French, TV)

1988 — Il Volpone, directed by Maurizio Ponzi and adapted by Leonardo Benvenuti
Piero De Bernardi (Italy, Italian)

2003 — directed by Frédéric Auburtin with a screenplay by Eric-Emmanuel Schmitt (French, TV)

http://www2.warwick.ac.uk/fac/arts/ren/projects/elizabethan_jacobean_drama/ben_jonson/volpone/stage_history/film/

Contemporary Literature Press

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2017